Carl Ewald

Skottefruen

Carl Ewald

Skottefruen

En gammel kærlighedshistorie

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Carl Ewald: *Skottefruen* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Carl Ewald: *Skottefruen* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Første bog

Seim

1. Seim

På den tid, da Grevens Fejde førtes i Norden, levede der en norsk adelsmand ved navn Kristoffer Throndsøn Rustung. Hans fædrenegård hed Seim og lå, hvor Hardangerfjorden vrider sig mellem klipperne i hundrede bugter og strømme, just dér, hvor Guddalselven falder i fjorden. Ingen vidste, når den var bygt og af hvem; dens navn nævnedes helt op i den grå hedentid.

I den snævre dal var der både ager og eng, om end kun lidt. Ellers var landet ondt og fattigt … fjeld ved fjeld med snetinder op over vildskoven, hvor ulv og bjørn huserede, og elgen gik i flok og følge. Guddalselven kom fra Folgefonden, der var, hvad den er endnu, en mægtig bræ, der ligger over bjergene som et hav af evig is. Syv store sogne med syv kirker havde den begravet under sig, og der var folk, som havde hørt klokkerne klage nede fra isdybet. Men de var døde, og det fortaltes bare.

Over Folgefonden gik hverken vej eller sti, ikke heller boede noget levende menneske på den. Ingen fo'r over den, som havde sit liv kært. Ikke heller var det godt at komme den nær. For stundom kælvede den og skød sin is over en hytte, der var bygt for højt op ad fjeldet eller over den vandringsmand, om hvem man siden aldrig hørte tale. Ved jævndøgnstide styrtede elven i fos efter fos med sådanne vandmasser, at man skulle tro, den måtte fylde hele dalen og lægge den øde.

Men ned til Seim kom isen ikke, og der var vandets magt heller ikke større end godt var for mølleværket og for engens grøde. Desuden var gården bygt på en vold af jord og sten, for at ingen skade skulle ske, om elven en vår faldt på at styrte vildere end vanligt.

Ellers var Seim kun et mådeligt hus for adelsfolk og lignede mindst af alt de herreborge med tårn og tind, som bygtes i Danmark.

Gården bestod kun af tre træhuse, omgivet af et bolværk, som kunne holde røvere og omstrejfende pak ude, og hvis port lukkedes om natten.

I midten lå hovedbygningen, et toetages hus med køkken og fadebur i kælderen, borgestuen i nederste stokværk, dagligstuen og brevkamret i øverste. Ved den ene side lå fruerstuen i et hus for sig selv, og i det tredje hus var et par kamre til svendene og badstuen. Uden for bolværket var nogle hytter til hestene og kvæget og de piger og bondedrenge, som røgtede det.

Mere var der ikke. Og indendørs var indretningen heller ikke sådan, at nogen, der havde faret vide i verden, skulle finde det hyggeligt at bo der.

Gulvet var stampet ler, ujævnt og fugtigt. I borgestuen stod et stort bord og bænke langs væggene, som hang fulde af økser og sværd, bøsser, som netop den gang var kommet i brug og gamle låsbuer, som var gode nok på jagten efter bjørn og ulv. I dagligstuen så der ligedan ud, blot stod der tillige en uhyre himmelseng, hvori herremanden sov med hustru og børn og de gæster, som overnattede på gården og var så fornemme, at de ikke kunne indkvarteres hos svendene eller pigerne. I brevkamret endelig, som al tid var lukket og låset, fandtes tre tunge egetræs kister, gemmesteder for papirer og kostbarheder. Alene fruerstuen var en smule pynteligere og renligere end de øvrige rum. Der var hynder på bænkene, og to af væggene var dækket med klæde fra Engelland.

Nu var det alt sammen forfaldent og forsømt, og det kom sig af, at herremanden kun i ny og næ gæstede gården. Hr. Kristoffer var nemlig en krigerisk og højst urolig herre, og tiden var sådan, at han bestandig kunne få sin lyst til orlog og eventyr tilfredsstillet.

Han havde givet sig i tjeneste hos Norges ærkebiskop, Olaf Ingebretson i Trondhjem, som var den eneste af rigets prælater, der med kraft førte krigen mod kong Kristian den Tredje og lutherdommen. Kristoffer Throndsøn var efterhånden blevet hans højre hånd. Mange var de ærinder, han gik, og de slag, han slog, og ikke lige forsvarlige var de alle, for ærkebispen var en mand, der kun brød sig lidt om midlerne.

Imens sad hans hustru, fru Karine, hjemme på gården og styrede den og opdrog deres børn, som var fem piger.

Hun havde en fast hånd, og det fik hendes gemal også at fornemme, når han kom hjem. Ikke blot udspurgte hun ham nøje, om hvad for kvindfolk, han havde været til huse med siden sidst, men hun slog i bordet for ham og lod ham vide, at hun ikke var til sinds at sidde enke hele sit liv på Seim, og at han måtte belave sig på, hun rendte af gårde og gik på eventyr som han.

Så slog hr. Kristoffer i bordet på sin side, for han var ikke mere blid. Det blev et spektakel, så alt hvad der var af levende på gården, gemte sig i et musehul. Men det endte al tid med forsoning og kys og barselseng. For fru Karine elskede sin tapre husbond højt, og hvad så hr. Kristoffer bedrev, når han var ude i verden, var han glad ved sin skønne frue, når han kom hjem.

Men få dage efter kaldte ærkebispens tjeneste ham igen, og fru Karine sad atter ene på gården.

Den eneste, hun havde at tale med, var sognepræsten, hr. Anders, hvis præstegård og kirke lå et stykke oppe ved elven. Han kom også tit nok og tog for sig af retterne, fru Karine satte frem for ham. Ikke heller forsømte hun nogen søndag messen. Men hr. Anders havde intet at sige, der kunne optage hendes tanker, og det tykke bondefruentimmer, der redte hans seng og delte den, gad hun ikke se for sine øjne. Til de andre adelsgårde på egnen var der lang vej, og ingen af deres beboere var så meget efter hendes sind, at hun gad umage sig til dem.

"Gift dig aldrig med en krigsmand," sagde hun til sin ældste datter, som nu var fyldt tretten år. "Eller om du tvinges til at gøre det, da drag med ham i krigen."

Imidlertid var fru Karine frugtsommelig, og det blev høst og vinter, og tiden nærmede sig, da hun skulle føde.

"Læs over mig, at det må blive en søn," sagde hun. "Jeg er led ved de piger og får kun utak for dem af min husbond."

"Den hellige jomfru bevare mig for trolddom," svarede hr. Anders og slog kors for sig. "Kætterne øver den slags, har jeg hørt."

"Så give Gud, I var kætter, om ellers trolddommen hjalp," sagde hun og sukkede.

Hr. Anders korsede sig på ny og spiste hurtigere, for at han kunne komme bort fra dette ugudelige hus.

Først i marts gik fru Karine til sengs og fødte sin sjette datter. Hun klagede sig ikke under fødslen, men da hun hørte, det var en pige, græd hun længe.

"Alle gode helgener holde sin hånd over dig," sagde hun og så på barnet gennem sine tårer. "Mens jeg bar dig under mit

hjerte, tænkte jeg alene på en forladt kvindes lod. Måtte det blive uden indvirkning på din skæbne."

"Sådan onde tanker kan jeg vel læse bort," sagde hr. Anders, hvis kvinde havde hjulpet fruen ved fødslen.

"Så læs," sagde fru Karine.

Straks efter rejste hun sig over ende og truede vredt ad kvinden, der havde hjulpet hende.

"Jag den munkedeje ud af mit kammer," sagde hun.

Kvinden løb forskrækket sin vej, og hr. Anders fulgte hovedrystende efter hende med mange kors. Fru Karine blev liggende ene og græd over sin spæde datter.

Men fjerde dagen derefter stod hun op af sengen og just i det samme kom hr. Kristoffer uformodet ridende ind ad porten med sine svende.

"Hvor står det til?" spurgte han og sprang af hesten.

Han så ikke glad ud som ellers, når han kom hjem. Hans pande var rynket, hans kinder indfaldne, hans blik træt. Hans klæder var slemt medtagne og ikke bedre stod det til med svendene.

Fru Karine så det alt sammen med et blik. Så pegede hun på vuggen uden at svare.

"Er det en dreng?" spurgte han.

"Nej," sagde hun.

Han spændte sit sværd af sig og kastede det hen i stuen.

"Kan du ikke skaffe mig en søn, som kan arve mit sværd og hævne mig på mine fjender?"

"Kan du ikke skaffe mig en søn, som kan styre gården, mens min husbond flakker landet rundt på eventyr?"

De stod over for hinanden med flammende øjne og røde pander. Så tog fru Karine sig til hjertet og sank om på en stol. Hr. Kristoffer løste sin lædervams og satte sig hos hende.

"Vi vil ikke skændes i dag," sagde han. "Jeg kommer med onde tidender."

Hun hentede ølkanden. Han tog den af hendes hånd og tømte den. Så fo'r han ud i gården og gav svendene ordre til at sørge for hestene og sig selv det bedste de kunne. Næste morgen skulle de af sted igen.

Og så fortalte han.

Hvordan han var dragen til Bergen i spidsen for en skøn hoben karle for at overrumple borgen, men var blevet slagen og fangen. Ærkebispen havde vel udløst ham mod danske fanger, men sagen stod sådan, at der ikke var andet at gøre for hr. Olaf end at drage af landet.

"Det er vel det samme," sagde fru Karine. "Så får vi fred, du sværger kong Kristian lydighed og bliver på din gård."

"Ingenlunde," svarede han og satte sine knoer overmåde bestemt i bordpladen. "Jeg afsværger ikke min tro."

"Jeg vil bekende hvilken tro som helst, om du bliver hos mig," sagde fru Karine.

"Ikke heller svigter jeg ærkebispen," sagde hr. Kristoffer. "Enkedronningen af Ungarn, som er kejserens statholder over Nederlandene, har sendt fire skibe herop for at føre bispen og hans gods i sikkerhed. De ligger i Trondhjem, og hr. Olaf er i færd med at lade. Jeg er flådens befalingsmand, og i morgen den dag drager jeg herfra for at nå Trondhjem det hurtigste ske kan. Der er ingen tid at spilde. Jeg vover halsen for at sige dig

farvel. Falder jeg endnu en gang i hænderne på de danske, klynger de mig op med det samme."

"Hvor længe bliver du så borte?" spurgte hun.

"Hvad ved jeg derom," sagde han. "Jeg får bære skylden så vel for mine egne som for ærkebispens handlinger og er fredløs i de lande, hvor kong Kristian råder. Når jeg har ført hr. Olaf til Nederlandene, får jeg lade lykken råde. Kan hænde kejseren har brug for mig. Eller pfalzgreven. Han gør jo fordring på Danmarks og Norges krone."

"Lad den tage den, som kan få den," sagde fru Karine. "Men jeg? og Seim?"

"Ja–e," sagde hr. Kristoffer og så i det tomme ølkrus. "Du får jo skikke gården, så godt du kan. Om ikke du stiller dig alt for stift mod den nye konges mænd, kan du vel redde den fra konfiskation ved frænders og venners hjælp. Den ligger jo ikke lige på alfarvej, og hvem ved, hvad tiden kan bringe. Men i øjeblikket er de danske herrer i Norge, og kong Kristian har befalet lutherdommens indførelse over alt."

"Tak for mig," sagde fru Karine.

Hun sagde ikke mere. Hr. Kristoffer strakte sig på bænken og faldt i søvn. Hun lod ham sove i to timer. Så satte hun mad på bordet, så god hun havde den, lagde sin spæde datter ved brystet og vækkede sin husbond.

"Stå op og spis," sagde hun. "Du kan have det nødig. Der kommer hr. Anders, han kan hjælpe dig."

Præsten lod sig ikke nøde og spiste og drak vel så godt som herremanden, endda han lige havde rejst sig fra bordet hjemme.

Hr. Kristoffer snakkede:

"Nu må I til at blive kætterpræst, hr. Anders. Eller også må I rømme eders gode præstegård. Ærkebispen drager til Nederlandene, siden danskerne har indtaget Stenvigsholm, som var hans sidste fæstning. Kong Kristian har befalet, at lutherdommen skal indføres i hele Norge."

"Den hellige jomfru stå mig bi!" sagde præsten.

"Her skal mere til end bønner," sagde Kristoffer. "Hele landet er med kongen. Bisper og præster, adelsmænd og bønder … de nejer sig alle sammen for ham. I det søndenfjeldske har fyrretyve præster ladet sig informere i den nye lære og er blevet i embederne."

Præsten slog kors for sig og spiste.

"Der kommer fler, hr. Anders! der kommer fler," sagde herremanden. "Hvordan det har sig med læren, ved jeg ikke så nøje, for jeg har aldrig haft stunder til at give mig af med de dele. Men det ved jeg, at en ret kætterpræst skal være gift og kunne stikke et forsvarligt mål øl under kjolen."

Han lo, og fru Karine lo med, så latterligt et ansigt hr. Anders satte op.

"Jer bliver det nu ikke vanskeligt," sagde hr. Kristoffer. "I gifter jer blot med munkedejen, I har derhjemme, og ølkanden, I gemmer i fadeburet, sætter I frem på bordet. Så bliver I indviet til præst, og resten må I selv klare."

"I skulle ikke spotte en Herrens tjener, hr. Kristoffer," sagde præsten.

"Jeg ved det ikke," sagde herremanden og klappede med låget på ølkanden. "Et sådant frafald er aldrig set, som blandt præsterne i dette land. Ærkebispen græder sine øjne blodige.

Men lad det være, som det vil. Om I gør som eders brødre, da kan I støtte min hustru, mens jeg er borte."

"Visselig skal jeg det, hvordan det så går," sagde hr. Anders med salvelse. "Endda fru Karine fornylig viste den stakkels gudfrygtige kvinde, der styrer mit hus, stor hån."

"Jeg kommer ikke til at trænge til hr. Anders' hjælp," sagde fru Karine.

Kristoffer Throndsøn så forundret på hende, og præsten holdt op at spise. Fru Karine korsede armene over brystet og gav rolig sin husbond blikket tilbage.

"Jeg drager med dig," sagde hun så.

Herremanden slog hænderne i sine knæ og brød ud i en mægtig latter.

"Det ville være kønt, om jeg førte min hustru med mig i krigen lige som landsknægtene deres løse kvinder," sagde han.

"Var din mund," sagde fru Karine. "Jeg drager med dig, eller jeg rømmer af gården. Jeg er ked af at sidde her og føde børn år ud, år ind. Skal du krige verden rundt til dine dages ende, så får du tage din hustru med på købet."

Præsten gjorde store øjne, og hr. Kristoffer prøvede på at tale hende til rette. Men hun blev fast ved sit, svarede kun lidt og al tid det samme, og så sådan ud af øjnene, at han skønnede, han måtte give tabt til sidst. Smuk var hun også i sin rolige trods, bred og fyldig, som hun sad dér. Og da han ikke havde nogen udsigt til at vende hjem til Norge i lange tider, tænkte han, det kunne være godt at have denne stærke kvinde hos sig i gode og onde dage.

"Hvad skal vi gøre med børnene?" spurgte han.

"Jeg tænkte derpå, da du lå og sov," svarede hun. "Jeg drager med dig."

"Ej," sagde hr. Kristoffer.

"Ovre på Mehl sidder dit søskendebarn, Erik Eriksøn Benkestok med sin hustru og sin lille søn. Han har mistet sin gård og intet at tage sig til. De ville blive hjertensglade, om de fik lov at bo på Seim. Så er han også blevet luthersk og kan måske redde gården for os."

"Såmænd," sagde hr. Kristoffer. "Du har tænkt over tingene. "

"Vi sender straks bud, og om to timer kan Erik være her," sagde hun. "Han er rede til at flytte ind i morgen den dag. Om så du finder et blivende sted i verden, kan vi hente pigebørnene til os."

Herremanden sad og grundede, men fru Karine gik ud og sendte buddet af sted. Præstens øjne lyste. Han kendte godt nok hr. Erik Eriksen, der var en flink mand ved bægeret, og med hvem han ofte havde holdt en livlig svir. Det ville da være god gevinst for ham, om den herre kom til Seim.

"Og hvad vil du gøre med den lille, du har ved brystet?" spurgte hr. Kristoffer.

"Tre af pigerne har småbørn," sagde fru Karine. "Og den fjerde venter sig hver dag. Vort lille pus kommer ikke til at lide nød."

"Nå – det går muntert til på gården, mens jeg er borte," sagde hr. Kristoffer og lo.

"Jeg siger ikke noget derom," svarede Karine rolig. "Dog tør jeg melde, at fædrene er her på gården og ikke har gjort mine til at forlade deres kvinder."

Hr. Kristoffer lo mere endnu og hr. Anders lo også, indtil et hvast blik af fru Karine standsede ham. Så gik han hjem for at melde sin husholderske den store nyhed. Fru Karine fik travlt med at pakke, hvad hun skulle have med sig, for hendes husbond svor på, at han måtte af sted næste morgen, så fik hun følge ham eller ikke.

"Du kunne jo komme bagefter," sagde han. "Så fik du tid at ordne dit kram."

"Tak for mig," sagde hun og skyndte sig ud.

En stund efter kom Erik Eriksøn Benkestok, som viste sig over al måde taknemmelig og rørt over Kristoffer Throndsøns tilbud. Tårerne stod ham af øjnene, dels af rørelse og dels af drik. Han og hans hustru skulle så vist værge gården og børnene, som var det deres egne. Hr. Kristoffer så på ham og tænkte sit derved så gik han ud til sin hustru, meddelte hende sine betænkeligheder og spurgte ud om fru Marie.

"Jeg ved ikke stort," svarede fru Karine. "Hun er svagelig og skikkelig. Men bliv du hos os, så er alt bedst."

Så blev der ikke talt mer om den ting.

Næste morgen ved solopgang drog de af sted.

Fru Karine var bleg efter den nys overstandne barselseng, men holdt sig endda rank i sadlen. De havde også kun en mils vej at ride, så skulle farten gå videre til søs.

Længe lå hun på knæ ved vuggen og græd over det lille barn, hun skulle forlade, så kort efter at hun havde bragt det til verden. Med de andre gik afskeden lettere. Kristoffer Throndsøn tog sin ældste datter under hagen og så glad på hende.

"Du vokser op til en køn pige, Dorothea," sagde han. "Om et par år eller tre er du mandvoksen. Jeg skal finde dig en tapper krigsmand, som kan føre dig hjem til sin gård."

Så red de af.

Men som de var kommet et stykke hen, hørte de et højt råb bag ved og standsede. Det var hr. Anders, som kom løbende det stærkeste, han kunne. Pudsig så han ud, så tyk han var og kortbenet, og sveden sprak af ham, da han omsider nåede dem.

"Hvad er der i stykker, hr. Anders?" spurgte herremanden leende, og hans svende lo med.

"Jeg ville bare – I har glemt at sige os – den lille jomfru, som ligger hjemme i vuggen – hun skal da have et kristent navn."

"Sandelig lever vi i ukristelige tider," sagde hr. Kristoffer. "Der render en adelig frue af landet og lader sit fem dage gamle barn efter sig uden så meget som et navn. Tag hende med jer, hr. Anders, og lad hende stå åbenbar skrifte i kirken."

Fru Karine værdigede ham ikke et ord til svar. Et øjeblik så hun grundende hen for sig. Så sagde hun:

"Kald hende Anna. Så hed min mormoder."

Derefter satte de på ny hestene i gang, og hr. Anders luntede hovedrystende tilbage til Seim.

2. Dagligt liv

Kristoffer Throndsøn og fru Karine fo'r viden om i verden og fristede onde og gode dage.

Ærkebiskoppen døde snart, men derfor opgav hr. Kristoffer ikke sin kamp mod kong Kristian den Tredje. Snart havde han tjeneste i kejserens hær og snart i pfalzgrevens. Snart tumlede han sig på havet som pirat og opbragte så mange danske og norske skibe, han orkede.

Året efter at han drog fra Norge, fødte fru Karine i Emden i Ostfriesland den længe ventede søn, som blev kaldt Enno efter Ostfrieslands greve, der på den tid var hr. Kristoffers beskytter. Der blev sendt brev til Seim om den glædelige begivenhed, og fru Karine spurgte jo nok til sine seks døtres befindende, men ellers var der ingen større længsel at mærke af skrivelsen. Og der gik fem år så vel, inden der kom nyt bud.

Så kom imidlertid en af hr. Kristoffers svende med et brevskab, der bragte store nyheder.

Han havde omsider udsonet sig med kong Kristian, siden han så, at kronen sad alt fastere på hans hoved og ikke mere lod sig rokke. Kongen havde modtaget ham med åbne arme, tilgivet ham alt, hvad han havde forbrudt i fejden, og gjort ham til sin admiral. Kun havde han forlangt, at han skulle tage ophold i Danmark og forblive der. Til den ende skænkede han ham en gård i København og Tryggevælde len.

"Fætter er blevet fin," sagde Erik Benkestok, da hr. Anders havde læst brevet for ham. "Står der virkelig, at han er Hans Nådes admiral?"

"Det står der," svarede præsten. "Og han underskriver sig Kristoffer v. Truntheim. Men der er mere endnu."

Det var der også. Admiralen bad sit søskendebarn og stedfortræder på Seim om at udstyre den ældste datter, jomfru Dorothea, i alle måder vel og sende hende under ledsagelse af budbringeren og en skikkelig terne til Bergen. Derfra skulle hun med første skibslejlighed afgå til København for at holde bryllup med en skotsk adelsmand, James Stuart, der var en naturlig søn af kong Jacob, og som hr. Kristoffer havde lovet hendes hånd.

"Det bliver én mindre ved fadet," sagde hr. Erik. "Men det bliver svært at finde en skikkelig terne."

"Vi sender Else," sagde fru Marie henne fra sin stol, hvor hun sad med svulne ben og rørte sig aldrig.

Hun havde set sin gemal gøre øjne til Else og fik sat igennem, at hun kom af sted med jomfru Dorothea. Lang tid efter kom der brev, at de var vel ankommet til København, at jomfruen var gift med sin skotte og draget til Shetlandsøerne, hvor han havde en forlening.

År gik efter år, og hr. Erik sad fast på Seim og tænkte, han skulle sidde der til sin dødsdag. Han havde krigedes lidt i Kristoffer Rustungs følge i sin ungdom, men hurtigt fået nok af den fornøjelse. Nu brød han sig kun om at æde og drikke i fred og ro, og der var ingen, som forstyrrede ham.

Han underrettede sin fætter om, at to gode adelsmænd i nabolaget bejlede til to af døtrene, og han fik det svar, at de måtte have dem, om de ikke stillede for store fordringer til medgift, for admiralen sad trods alle kongelige gaver og forleninger småt i det. Hr. Erik fik pigebørnene gift, og da de

næste to var voksne, fik han dem anbragt på samme måde. De sad nu alle fire på små adelige gårde rundt om i nabolaget og havde det hverken værre eller bedre end de fleste. Hjemme på Seim var ingen anden ungdom end Anna, som var blevet femten år og så hr. Eriks eneste barn, Kristian, der var tre år ældre.

En dag kom der brev fra fru Karine, som ikke lignede de øvrige brevskaber, hun og hr. Kristoffer havde sendt til Seim.

Hun spurgte i ivrige og kærlige ord til liden Anna, som hun havde efterladt i vuggen, den gang hun rømmede af riget med sin mand. Hun bebudede, at hun snart ville skikke bud, at hun skulle komme til hende i København, for at hun kunne finde hende en passende husbond.

Men det stemmede ikke med hr. Eriks planer.

Det var hans mening, at Anna skulle giftes med Kristian, for at Seim kunne blive i familien. Kristian var ikke sådan, at der var nogen modstand at vente af ham i nogen ting. Og desuden hang han tidlig og silde over Anna.

Altså skrev Erik Benkestok ved hr. Anders' hjælp til admiralen, at de to unge bar stor kærlighed til hinanden, og at det var synd at skille dem ad. Fru Karine svarede, at så måtte det blive sådan. Hun ville ikke gøre sin datter fortræd, siden hun intet godt havde kunnet gøre hende, og var desuden fuldt optaget af bekymringer for sin søn, der, så ung han var, allerede var rømt af hjemmet og gået i fremmed krigstjeneste.

"Nu tænker jeg, alt er i den rette gænge," sagde hr. Erik.

Men Anna havde læst de to brevskaber og stod frem for hr. Erik og sagde ham med rene ord, at hun aldeles ikke var til

sinds at trolove sig med Kristian, og at hun begærede hurtigst muligt at blive sendt til sine forældre.

Hr. Erik var temmelig drukken, da hun gjorde ham denne meddelelse, og sagde ting til hende, han ellers ikke ville have sagt. Men fru Marie, som nu bestandig lå syg og tung i sindet i sin seng, fik barnet beroliget og lovede, der skulle ingen tvinge hende. Et lidet brev, som Anna fik sat sammen til sin moder, kom aldrig af sted, da hr. Erik fik det stoppet i farten.

Så gik der et par år igen. Der kom hverken brev eller bud fra København, og Anna tænkte, hendes moder havde ganske glemt hende.

Muntert var livet ikke på Seim og mindst for en ung kvinde.

Der kom ingen af naboerne, for fru Marie var al tid syg, og hr. Erik var al tid drukken og ikke god at have at gøre med i den tilstand. Annas svogre indfandt sig en gang imellem, men det var kun for at kræve, hvad de endnu havde til gode af udstyr og medgift og endte al tid med spektakel og klammeri. Søstrene havde deres eget at passe og led ikke heller folkene på Seim.

Fru Marie lå i fruerstuen, og efterhånden som hendes sygdom skred frem, blev hun alt mere tung og bitter i sindet. Når hendes husbond en sjælden gang besøgte hende, skældte hun ham ud, og han gav svar på tiltale. Mod Anna var hun god, når hun var ædru; men hun forfaldt mere og mere til drik. Daglig blev der bragt ti potter øl ind til hende og desuden spansk vin. Fik hun ikke den, rasede hun som en afsindig.

Når hun lå sådan i fruerstuen og hendes husbond drak alene i dagligstuen eller ravede ned af vindeltrappen til borgestuen og svirede med svendene, til de alle lå under bordet, gik Anna rundt og styrede det hele husvæsen, så ung hun var. Hun kunne

som oftest få pigerne til at lystre. Men hun følte sig ensom og ulykkelig og tænkte tidlig og silde på, hvordan hun skulle komme bort.

"Om du vil være min fæstemø, da drager vi ud i verden og vinder guld og ære," sagde Kristian.

Anna så på ham.

Han var lille af vækst og havde alt for lange arme. Hans far hundsede ham og svendene hundsede ham, når de kunne komme af sted med det. Pigerne gjorde løjer med ham, og han tav til det alt sammen.

"Jeg bliver aldrig din fæstemø," sagde hun.

En var der, som var daglig gæst på Seim, og det var hr. Anders.

Det var gået ham ganske som Kristoffer Throndsøn forudsagde. Han havde afsvoret den katolske tro for at beholde sit embede, og var i den henseende ikke værre end de andre præster i Norge. Ikke heller vidste han bedre, hvad han gjorde. Om biskoppen var kommet på visitats, skulle det gået hr. Anders ilde. For han døbte og begravede og viede og messede ganske, som han havde gjort i den katolske tid. Men biskoppen kom ikke på visitats. Og hr. Anders var for så vidt undskyldt, som han ikke vidste bedre. Ingen havde lært ham noget andet. Han havde taget et par helgenbilleder ud af kirken; det var alt.

Og så havde han giftet sig med pigen Malene, der styrede hans hus. En ret luthersk præst skulle være gift, det bud havde han forstået. Helst havde han taget sig en yngre og kønnere hustru, men det turde han ikke for Malene, der havde et par gode næver og ikke var bange for at bruge dem. Gik noget ham imod, drak han, og var han glad, drak han også. Det havde han

altid gjort, men nu drak han med bedre samvittighed, efterdi det var den nye læres lære, at en Herrens tjener ikke måtte kaste vrag på livets goder. Forargede det stundom hans sognebørn, at de fandt ham drukken under en birk ved elven, så havde det også forarget dem før. Og hr. Anders havde nu fuldkommen sine papirer i orden.

Hr. Anders var gammel nu, men havde et ungt sind. Hver morgen stod han frisk op efter gårsdagens rus. Kunne han æde og drikke i fred, og gjorde ingen ham hovedet kruset med spørgsmål om den forbandede nye lære, som han gik i sin grav uden at begribe, så gjorde han ingen kat fortræd. Var han nogen tid streng, så var det mod levninger af det gamle hedenskab, som endnu fandtes hist og her i afsides fjeldbygder, og så mod trolddom. Det var en fryd for ham, at den nye lære ikke var mindre streng mod sådant djævelskab, end den gamle havde været. Han havde en gang været til stede, da en heks blev brændt i Stavanger, og han talte tit og gerne om dette skuespil, der syntes ham det skønneste, han havde set.

Med ham holdt hr. Erik gerne selskab, og det var en stadig kamp mellem de to, hvem der kunne holde længst ud. Men når herremanden lå under bordet, listede præsten al tid af, selv om han kun kunne slæbe sig ud i gårdens fæhus. Han holdt ikke af at være til stede, når hr. Erik vågnede. For den, der var i stuen, når han slog øjnene op, var sikker på hug, om så det var jomfru Anna selv.

Med Anna kom han godt ud af det. Han havde givet hende den smule boglig lærdom, hun havde. Så hun ham oftest beruset, var det ikke anderledes med de andre, hun så; de var almindeligvis drukne alle. Og han kom aldrig med uhøvisk tale

til hende, som selv hr. Erik gjorde. Han var, selv i den stærkeste rus, en mild og venlig gammel mand.

Men den på gården, der var gladest ved præstens selskab, var fru Marie.

Hun talte med ham om sin forunderlige sygdom, som ingen vidste rede på, og han var utrættelig i det kapitel. De to lagde råd op bestandig og forsøgte de sælsomste kure, som aldrig hjalp, men som gav den syge noget at tænke på. For resten sad hr. Anders som alle katolske præster inde med den lægekundskab, der fandtes i tiden. Det faldt den gang ingen ind at søge lægedom for sit legeme andet steds, end hvor han søgte den for sin sjæl.

Men når herremanden, hvad stundom hændte, mødte døddrukken i fruerstuen og krævede, at fru Marie skulle stå op og følge ham til sengs, da krøb hr. Anders, om han var til stede, ind i den fjerneste krog og holdt sig stille som en mus for ikke at blive knust mellem de to hårde pander, der røg sammen. For fru Marie savnede ikke svar på tiltale.

Hun kastede den tomme ølkande, der stod ved hendes seng, efter ham og jamrede over, at hun ikke havde bedre våben.

"Kunne jeg så sandt undlive dig, dit svin! din morder!" skreg hun. "Du er skyld i, at jeg ligger her og pines. Du har forpestet mig med den franske syge, som du har bragt hjem fra dine udenvælts slegfredkoner."

Kanden traf hr. Erik i skulderen, og han ravede. Men han holdt sig så vidt på benene, at han nåede hen til sengen og fik givet sin hustru et forsvarligt slag på hendes mund, hvilket for en stund gjorde hende rolig. Så faldt han og sov ind øjeblikkelig. Kristian løb ud efter et par af svendene, som bar

herremanden ud og lagde ham på hans seng. Anna sad ved ruden, led og ligegyldig ved det hele.

Men hr. Anders listede frem af sin krog og satte sig på fru Maries sengekant. Han var ikke mindre fuld end herremanden, men hans ansigt var lutter smil og hans ord alene honning.

"Om vi kunne få fat i en kostelig ædelsten, som hedder safir, så ville det hjælpe," sagde han og hikkede. "Den skulle dyppes i eders svaledrik morgen og aften. Jeg har hørt det forvist, den har en vidunderlig kraft."

De talte lidt om det. Så velsignede han fru Marie og stavrede hjem efter, hvor han pryglede fru Malene, som han havde set herremanden prygle fru Marie, men fik prygl igen til han lå der.

Fru Marie smågræd i sengen.

"Ak ja, lille Anna!" sagde hun.

Forinden hun fik sagt mere, sov hun ind, tung i hovedet af det meget øl og vinen. Anna sad ved ruden, bøjede hovedet over det lin, hun sømmede på, og lod sine tanker flyve.

Så stod Kristian igen i fruerstuen.

"Hvad tænker du på, Anna?" spurgte han.

Hun så ikke op, men sømmede videre.

"Jeg tænker på den ædelsten, som hedder safir," sagde hun. "Om jeg kunne fange den og gøre din moder frisk."

"Jeg skal skaffe den … jeg skal drage ud i verden og finde den," sagde han. "Og om jeg kommer tilbage og har den, hvad siger du da, Anna?"

"Din moder ville vide dig tak," sagde hun.

"Du elsker min moder, Anna? Endda hun gør dig intet godt."

"Hun gør mig intet ondt," sagde hun. "Og det gør alle I andre,"

"Anna ..."

Hun så op, og han veg tilbage for hendes stærke, sære øjne. Så smilte hun spotsk.

"Du skal ikke have så megen besvær for min skyld, gode Kristian," sagde hun. "Om jeg vidste, hvor den sten var, kunne jeg skikke en af svendene efter den. Var den mig for kostbar, kunne jeg pålægge en af mine rige bejlere at købe den. Og kan jeg ikke få den, da må din moder dø, som Guds vilje er."

Kristian gik ud med bøjet hoved, skamfuld og fattig og ung som han var.

3. Else

En skøn dag kom Else hjem fra Shetlandsøerne.

De stimlede sammen om hende, men kunne ingen ret besked få. Til én gav hun én historie til bedste, til en anden en anden. Det ene øjeblik lo hun, det næste gav hun sig til at græde og sagde, hun havde længtes så grueligt efter Seim. Men enten hun gav den ene forklaring eller den anden, svor hun på, at fru Dorothea befandt sig vel og havde givet hende tusinde hilsener til fædrenegården.

Hr. Erik kneb hende i kinden og drog hende ned på sit skød, der hvor han sad med sit krus under den store eg uden for porten.

"Skæmmet dig har du ikke, min tøs," sagde han og kyssede hende. "Du skal herefterdags bringe mig min morgendrikke."

Da fru Marie hørte om hendes hjemkomst, kaldte hun hende til sig og holdt et timelangt forhør over hende.

"Det er, som jeg tænkte," sagde hun til Anna, da forhøret var endt. "Dorothea har jaget hende på porten, fordi hun bolede med hendes gemal. På timen skal hun ud af gården. Ikke et minut vil jeg tåle den laptaske på Seim."

Anna gik til Else med den besked, men ternen faldt hende for fode og bad for sig.

"Lad mig blive her blot en stund, kære jomfru Anna," sagde hun. "Tro intet ondt om mig, for jeg har intet ondt bedrevet."

"Er det da ikke sandt, hvad faster fortæller?" spurgte Anna.

"O nej, o nej," sagde pigen. "Sandt er det, at husbond ville kysse mig, men jeg kunne ikke gøre derfor. Så jog fru Dorothea mig væk, og urimelig meget ondt har jeg døjet, inden jeg fandt

hertil. Skal jeg nu jages bort, ved jeg ikke andet råd end at kaste mig i fjorden."

"Monstro du var så snerpet, lille Else?" sagde hr. Erik, der havde hørt samtalen. "Men lige meget om det. Du bliver her på gården. Om du holder dig fra fruerstuen, vil fru Marie intet erfare, og den, som sladrer af skole, skal få med mig at bestille."

Else kyssede herremandens hånd og strømmede over af taksigelse. Anna sagde intet til fru Marie, ikke fordi hun var bange for hr. Erik, men fordi hun altid godt havde kunnet lide Else, og fordi hun droges mod det fremmedartede, der var over hende og længtes efter at høre noget fra den store verden, hvori hun havde levet.

Fra nu af var hun bestandig sammen med den forløbne terne og kunne ikke blive træt af hendes beretninger.

Hun havde først fulgt sit herskab til Paris, hvor James Stuart en stund havde tjent i kongens livvagt, som mest bestod af skotter. Derefter var de draget til hoffet i Edinburgh og til sidst til Shetlandsøerne.

"Der var fælt på Shetland," sagde hun. "Hu, ha! Storm og sten og elendighed – hundrede fold værre end her på Seim."

"Så må der være slemt," sagde Anna. "For her er mere død end liv."

"Men Paris –," sagde Else.

Vidt og bredt fortalte hun om hoffets pragt, om mændenes galanteri og fine sæder, om kvindernes skønhed og rige smykker. Anna lyttede og spurgte. Når Else havde udtømt sig for den dag, gik Anna afsides med sine tanker om den store verden, der var så skøn, og som hun aldrig skulle række.

Undertiden hentede de hemmeligt brogede bånd og al slags flitter af fru Maries kister, når hun sov. Så pyntede Else Anna og de legede fornem dame, mens Else var terne og Kristian blev kaldt til for at være ridder eller page. Han var altid villig og agerede med en alvor, der fornøjede Anna. Men Else kunne han aldrig gøre tilpas.

"Sligt kan en norsk bonde ikke gøre," sagde hun foragtelig.

"Var din mund, eller jeg forklager dig til min fader," sagde Kristian.

Else så på ham med et spottende smil, som han forstod godt nok, men Anna ikke.

"Forklag mig kun," sagde hun.

"For resten er jeg adelsmand så godt som nogen," sagde han. "Min slægt er så fornem som nogen i Norge og Danmark."

"Det kan godt være," svarede Else. "Men det ved jeg, at adelsmændene i Norge er ikke så belevne som bønderne i Frankrig. Se blot på hr. Erik. Drukken er han hver dag og sætter sig til bords så smudsig, som han kommer fra jagten. Aldrig så jeg ham i brogede hoser, som de bruger dem i Paris. Aldrig var der en pibekrave om hans tykke hals. Hans skæg er vildt og uredt og lugter grimt. Hans tænder er sorte som fårehyrdens. Hans tale er altid uhøvisk og rå."

"Min fader skulle høre jer tale," sagde Kristian.

"Forklag mig kun," svarede Else. "Nej – en ægte adelsmand pranger i silke og fløjl med fjerbaret på sine salvede lokker, ædelsten på kårdeheftet, silkehoser og snabelsko."

"Ak ja," sagde Anna og sukkede.

"Sådan vil jeg blive," sagde Kristian.

"Så skulle I drage af gårde, hr. Kristian," sagde Else. "Her vokser hverken silke eller salve i vildskoven."

Men da Anna mente, at al den herlighed alene var at få i Paris, forsikrede Else, at de tyske kræmmere havde det alt sammen i deres boder i Bergen. Hun skældte på hr. Erik, der aldrig tænkte på at tage noget hjem, når han drog til staden.

"Skam få han og skam få eders forældre i Danmark, at de ikke tænker på at klæde eder standsmæssigt, jomfru Anna," sagde hun. "I er meget skønnere end fru Dorothea. Ak, om der kunne komme en ridder og føre eder ud i den store verden! Så fik jeg lov at følge eder."

Det lovede Anna dyrt og helligt.

Men da hr. Erik næste gang drog til Bergen efter spansk vin, krydderier og rostockerøl fik Kristian lov at følge med ham. Han pantsatte en ring, han havde, som var hans eneste klenodie, og købte for pengene et skønt stykke silketøj til jomfru Anna. Hun modtog det med glæde og tak, og de to kvinder fik travlt med at skære og sy. Der var ikke heller langt, til de var færdige med arbejdet, da fru Marie en dag fik mistanke om deres forehavende. Hun tog Anna i forhør og var ikke længe om at få sandheden ud af hende, hvorefter silketøjet blev lukket ned i hendes kiste, og Kristian fik sig en mægtig kindhest af hr. Erik.

Værre var det, at Elses nærværelse ved samme lejlighed kom for en dag. Fru Marie gerådede i et sådant raseri, at de troede, hun skulle dø mellem deres hænder. Hun forsøgte endog at stå op af sin seng. Men den, der bragte hende til ro var Else, og hun svøbte hendes syge ben så vel, at fruen pludselig tilgav hende og fra den dag nu ville røgtes af hendes snilde hænder.

Nu så Anna hende mindre, og savnede hende for så vidt ikke heller, som hun havde hørt alle hendes fortællinger og bevaret hvert ord i sit minde. Hun behøvede ikke mere at være så meget om den syge faster, hvilket var hende kært, da hun led hende mindre og mindre og helst søgte ensomhed. Til Kristian så hun ikke, og han var fortvivlet.

Ofte gik hun ned til fjorden, løste den lille båd og satte sejl ud over vandet. Hun tænkte altid på det samme, og når hun søgte andre mennesker, var det for at tale med dem om det.

Undertiden sejlede hun til Hatteberg, hvor der boede en ung enke, som hed fru Mette Hollufsdatter og aldrig bestilte andet end at jamre over sin salig husbond, som var faldet i krigen. Anna lyttede gerne til hendes klager, fordi de vidnede om hendes elskov. Men en dag talte enken om en adelsmand, der var begyndt at gæste gården så hyppigt, at hun mente, han gik på frierfødder.

"Om han nu bejlede til eder, fru Mette, tog I ham da?" spurgte Anna.

"Visselig gjorde jeg det," svarede fru Mette uden tøven. "Det er ondt at gå dagen igennem ene på gården og ondere endnu at ligge ene i sengen den lange nat."

"Jeg tror ikke, jeg kunne elske mere, om jeg havde elsket én gang," sagde Anna.

Men fru Mette lo hende ud.

"I kommer nok på andre tanker, om I får en fæstemand og han bedrager jer eller dør," sagde hun.

"Min fæstemand bedrager mig ikke," svarede Anna. "Og om han dør, da dør jeg med."

"Ej se!" sagde fru Mette spydigt. "Er I bedre end vi andre, jomfru Anna? Kanske har I allerede fæstemanden? … den små Kristian?"

Anna trak foragtelig på skuldrene.

"Kvinde skal have mand, som mand skal have kvinde," sagde enken. "I skulle tage Kristian. Han er lyksalig, om han kan kysse eders fodsål og I kan gøre med ham, hvad I vil."

Fra den dag af brød Anna sig ikke mere om at tale med fru Mette.

En dag gik hun med Else op på Melderskinfjeldet, der var fladt ovenpå som et gulv, og hvorfra man kunne se milevidt ind over Folgefondens evige is, og den anden vej over de skovdækte fjelde om Hardangerfjorden.

"Der bag ved ligger verden," sagde Else og pegede ud over fjorden. "Skotland … Engelland … Frankrig."

"København hører vel også til verden," sagde Anna.

"København er ikke anderledes end Bergen," svarede Else. "Men det er alt sammen bedre end Seim."

Anna sukkede og gav hende ret.

"Hvorfor kom du da hjem?" spurgte hun.

"Jeg skal sige eder det," sagde Else. "Men I må forvare min hemmelighed, jomfru Anna. Der var en herre på Shetland, til hvem jeg fik elskov. Han tog mig med på sit skib, men i Bergen forlod han mig. Da havde jeg ingen anden udvej end at vende næsen hjem."

"Arme, arme Else!" sagde Anna og drog hende til sig og kyssede hende. "Hvad har du døjet for ondt."

"Nu er det glemt," sagde Else, men græd alligevel over Annas deltagelse.

Det forstod Anna ikke og troede det ikke heller. Siden prøvede hun på at tale med Else om den mand, hun elskede, men ternen forstod ikke, der var mere at snakke om. Anna gik så alene og grublede.

En dag gik hun langs elven op til præstegården og havde det sjældne held at træffe hr. Anders ædru. Han sad på bænken foran huset og solede sig med hænderne foldede over sin tykke vom og taknemmelighed mod Forsynet i alle sine miner.

Han rejste sig og blottede sit hoved.

"Den hellige jomfru stå mig bi … hvad ville jeg sige … velkommen, jomfru Anna!" sagde han. "Det er så sandt første gang, I gæster mit ringe hus, siden I blev voksen. Der er vel intet galt på Seim? – Hej! Malene! her er jomfruen fra Seim … skynd dig og lav hende en læskedrik."

Fru Malene kom ud fra køkkenet, hvor hun var, med sleven i hånden. Hun var så tyk som præsten og lignede ham, men havde hvasse øjne. Anna tog hendes skidne hånd og sagde, hun skulle ingen læskedrik have. Hun var blot kommet for at rådføre sig med hr. Anders i en sjælesag.

Hun lagde ikke mærke til, at præsten så højst ulykkelig ud ved den meddelelse, men gav sig til at åbne sit hjerte for ham, så snart fru Malene havde trukket sig tilbage til køkkenet.

"Kan I sige mig, hr. Anders, hvad elskov er?" spurgte hun.

Hr. Anders stirrede målløs på hende. Så brast han i en underlig latter, halvt kluk og halvt fnis, og da han var kommet over den, sagde han:

"Jeg tænker, I kommer til at erfare det, når tiden er, jomfru Anna."

Men Anna så hen for sig uden at agte på hans munterhed og hans svar.

"I ved, at min søster Magdalenes mand er død," sagde hun. "Nu er der kommet bud, at hun agter at gifte sig igen, knap året efter at hun har begravet sin husbond."

"Nå ja," svarede hr. Anders. "Det er jo ikke andet end naturens gang og Guds velvise lov, at mand skal have kvinde og kvinde mand."

"Sådan sagde også fru Mette på Hatteberg," sagde Anna. "Hun græder og jamrer hver dag over sin døde husbond og beder Gud, at han vil give hende en ny."

Præsten så sig om, som søgte han hjælp et eller andet sted mod denne ganske gale jomfru. Han opdagede, at Malene lyttede ved døren, men hun kunne visselig ikke hjælpe ham.

"Tænker jomfru Anna ikke selv på bryllup?" spurgte han så.

"Det gør jeg," svarede hun alvorlig. "Det gør jeg ofte og gerne."

"Ej, ej!" sagde hr. Anders glad. "Da vil den gode hr. Erik fryde sig og fru Marie. For slet ikke at tale om hr. Kristian, der længe har været syg af elskov til Jer."

"Jeg gifter mig ikke med Kristian," sagde hun. "Jeg forestiller mig min gemal som den skønneste og tapreste ridder i verden. Jeg vil følge ham, hvor han går. Når han dør, vil jeg også dø."

Hr. Anders hostede og rømmede sig.

"Der er ikke mange af den slags riddere her i Guddalen," sagde han.

"Der er ingen," sagde Anna. "Jeg ved godt, at jeg må ud i verden for at finde ham."

Præsten rykkede sig forlegen på bænken og skottede til døren, hvor der kom mere og mere til syne af Malenes trivelige

skikkelse.

"Fortæl mig lidt om ægtestanden, som den var efter den gamle lov," sagde Anna. "Vi er jo lutherske nu her i Norge. Men ude i verden ved jeg, der er mange af den gamle tro. I Frankrig og i Skotland … Dorotheas mand er papist."

"Den hellige jomfru … hvad er det jeg siger … Gud bevare min mund, jomfru Anna," sagde præsten forskrækket. "Vil I få en gammel mand og god luthersk præst til at fortale sig, så han kunne komme på bålet!"

"Jeg siger det jo til ingen," sagde jomfru Anna og så forundret på ham. "Og var I ikke selv katolsk, før I blev luthersk?"

"Visselig var jeg vildfarende, mit barn," sagde han urolig … "Men det er gammel skade, og vi har længst afsvoret den gale tro."

Anna stirrede på ham og forstod ikke hans ophidselse.

"Sig mig, hr. Anders – elsker I eders hustru?" spurgte hun så.

"Hvad er det for tåbeligt spørgsmål, jomfru Anna. Hvem elsker ikke sin hustru?"

"Hr. Erik elsker ikke faster," sagde Anna. "Han slår hende og besøger hende aldrig på hendes sygeseng. Og jeg har set ham kysse Else."

Hr. Anders vidste aldeles ikke, hvad han skulle svare. Men så gik døren op, og fru Malene kom helt frem.

"Lad mig kun tale med jomfruen," sagde hun. "Sådant forstår kvinder bedst. Jomfru Anna gør så vist ret i at nære mistro til mændene …"

Videre kom hun ikke.

Anna rejste sig brat fra bænken. Hun havde øjnene fulde af tårer, og hun lo præstekonen lige op i hendes fede, røde ansigt.

Så løb hun uden farvel, så hastigt hendes ben kunne bære hende, tilbage til gården.

Præsten tørrede sveden af sin pande og så langt efter hende.

"Gå op til herremanden og fortæl ham det," sagde Malene.

Han ville nødig, men hun rakte ham hans stav og skubbede ham af sted.

"Vi må passe vort," sagde hun. "Jomfruen er gal efter mandfolk, og det skal hr. Erik vide, såsom han er hende i faders sted. Og se så til, du med det samme får det lam, fru Marie lovede dig i fredags."

Hr. Anders fandt ikke herremanden hjemme. Han var i skoven med sine svende efter en bjørn, der om natten havde taget hans bedste ko. Så satte præsten sig hos fru Marie og hørte en stund på hendes klager, gik derefter ned i borgestuen, hvor der ingen var uden Kristian, som efter sin vane sad i en krog og hang med hovedet. Og så stod der på bordet en kande rostockerøl af den nye bryg.

Den gav hr. Anders sig i lag med og havde tømt den, da herremanden trådte ind ad døren.

"I er et stykke henne ad vejen, ser jeg," sagde hr. Erik, som var i godt lune, fordi han havde fældet bjørnen. "Men jeg tænker, jeg skal hente jer ind."

Der kom mere øl og sild og saltmadsfadet. Men som de to gæve herrer havde sat sig til bords, kom der bud fra fru Marie, at de øjeblikkelig måtte komme derover. Hr. Erik bandede og ville ikke gå, men der kom bud igen, og så begav de sig begge til fruerstuen.

Der var det i vejen, at Else just havde måttet bekende for fru Marie, at hun skulle have et barn. Det fortalte fruen nu. Hr.

Anders hævede sine øjne mod himlen, men hr. Erik så mærkelig betænkelig ud. Han fik først sit sædvanlige ansigt, da hun fremdeles fortalte, at faderen var en af svendene, en halvgammel, grimme karl, forløben tysker og skovgangsmand, som herremanden havde taget i sin tjeneste formedelst hans færdighed i elgjagten.

Nu lo hr. Erik som han plejede af den slags historier, men fru Marie var overmåde oprørt. Hun fik begge synderne for sig, og det blev bestemt, at de skulle vies næste dag. Den gamle fisker var død forleden; i hans hytte kunne de bosætte sig, så kunne Else hver dag komme op på gården og svøbe fru Maries syge ben. Da det var i orden, gik præsten og hr. Erik til deres måltid og blev siddende over bordet, til de faldt under det.

Else sad ved elven og græd, da Anna kom og satte sig hos hende.

"Hvor kan du elske den hæslige svend?" spurgte Anna.

"Hvad ved jeg derom," sagde Else mut. "Han tog mig og jeg var hans."

"Og den herre på Shetland, som du elskede?"

Da slog Else en høj latter op.

"For et barn, I er, jomfru Anna!" sagde hun. "Men det skal I vide, at barnet, jeg skal føde, kan lige så godt være hr. Eriks som den tyske svends."

Anna fo'r op med et skrig og løb … bort, ud i skoven. Det var sen aften, da hun kom hjem.

Næste morgen viste det sig, at svenden var rømt, så der blev intet bryllup af den gang. Else blev sendt bort for at føde sit barn et andet sted.

Men fra den dag af forandredes Anna mærkeligt.

Hun holdt sig mere for sig selv end nogensinde før, blev højdragen i væsen og gav skarpt svar på tiltale, til hvem det så var. Et par gange løftede hr. Erik sin hånd for at slå hende, men lod den falde igen for hendes gnistrende blik. Da en af hans hunde havde sønderflænget hendes kjole, greb hun en økse fra væggen og dræbte den i et slag. Da slog hr. Erik hende på hendes kind, men kun én gang og gik så hastigt ud af stuen.

Til Kristian så hun ikke. Hr. Anders' hilsen gengældte hun knap. Hun skrev tre breve til sin moder i København, men det lykkedes hr. Erik at opsnappe dem alle.

Hun var ikke mere i fruerstuen end højst nødvendig, og når hun hjalp fru Marie, var det med alle tegn på modbydelighed. Den syge var heller ikke god at have at gøre med. Galden flød hende af øjne og mund og for hver dag, der gik, blev hendes sind mere ondt.

"Du ønsker, jeg skal dø," sagde hun en dag.

"Jeg gør så," svarede Anna rolig ... "Jeg skønner ikke, livet er dig til nogen glæde. Og så længe du lever, kommer jeg ikke herfra."

"Og hvorfor skulle du komme herfra, når jeg er død?" spurgte fru Marie og skulede ondt.

"Jeg tænker ikke min moder lader mig blive på en gård, hvor der ingen madmor er, og husbonden boler med ternerne," sagde Anna.

"Dit vanartede, utaknemmelige barn!" skreg fru Marie rasende.

Hun kastede en kæp efter hende, som hun al tid havde hos sig i sengen. Den ramte hendes arm, så der blev en blå strime.

"Giv mig kæppen!" skreg den syge. "Giv mig kæppen, kom herhen og få dine hug!"

Anna gik uden at svare.

Hun havde en gul, liden lodden hest, som hun selv sadlede, når hun ville ride i fjeldene. En dag så hun en af svendene trække af med den.

"Hvor skal du hen med min hest?" spurgte hun.

"Hr. Erik sagde –"

"Hr. Erik har ingen ting at sige over min hest," sagde Anna, tog tøjlen fra ham og førte hesten tilbage i stalden.

Da hun kom ud igen, stod hr. Erik der og så hende stort an.

"Jeg synes, du tager befalingen på gården," sagde han.

"Egentlig er jeg vel nærmere dertil end du," sagde hun rolig og så ham fast i øjnene.

Han vovede ikke at svare hende, var heller ikke ædru, så han stod heller ikke sikker på benene. Men han tog Kristian til side og gav ham en overhaling.

"Kan du ikke få bugt med det stridige pigebarn, slipper gården dig af hænderne," sagde han.

Kristian sukkede og tav.

Da Else kom tilbage, gik Anna hen til hende og sagde:

"Hvor er barnet?"

"Det er dødt," svarede hun mut og så til siden.

Anna vidste, det var løgn.

4. Hertug Adalbert af Gagino

Kristian lagde sig sin faders formaning på sinde.

Tidlig og silde var han om Anna, brød sig ikke om hendes kulde og hån og bejlede en dag i rene ord.

"Tror du ikke, jeg ser, hvor ondt her er at bo?" sagde han. "Vil du være min, så flygter vi ud i den vide verden, og der skal ikke være noget mål, så højt, jeg ikke skal nå det for din skyld."

Hun lod ham rolig tale ud.

"Du kan spare dig din bejlen, Kristian," sagde hun så. "Nu og for alle tider. Jeg bliver aldrig din. Og om jeg gjorde som du bad, ville min elendighed blive blot endnu større. Du er ikke den mand, der kan kæmpe dig gennem verden. Bliv hjemme her på Seim og find dig en hustru et sted i egnen, som kan dele dine kår. Jeg flyver mod andre mål, så snart ske kan."

"Tænker du på at rømme?" spurgte han ydmyg.

"Du forråder mig vel?" sagde hun og så skarpt på ham.

"Nej," sagde Kristian. "Lid trygt på, at jeg ikke gør det. Men om du rømmer, da tag mig med dig. Jeg skal beskytte dig og tjene dig."

"Vi får at se, når tiden kommer," sagde hun.

Erik Benkestok var overmåde misfornøjet med sin søn.

"Du er ingen mand," sagde han. "Kvindfolk skal tages med gevorbenhed. Det skulle være mig, der var i dit sted, så skulle den dans snart være sprunget."

Præsten havde fundet stunder til at fortælle ham om sin samtale med jomfru Anna, og herremanden begyndte for alvor at blive betænkelig. Men han vidste ikke, hvad han skulle stille op med jomfruen. Til syvende og sidst turde han ikke bruge

vold imod hende, for det kunne da hænde, at Kristoffer Throndsøn kom en dag og krævede ham til regnskab.

Han gik i sin vånde til fru Marie for at beråde sig med hende, men traf hende i et uheldigt øjeblik, forpint af smerter og ude af sig selv af raseri.

"Gør med den storagtige tøs, hvad du vil!" skreg hun. "Bring ny vin … du holder din ærlige hustru knebent og knapt, mens du øder dit guld på Else."

Så satte hr. Erik sig til at drikke med præsten.

Anna havde fået Else til at lære sig, hvad hun kunne af fransk og skotsk. Hun brød sig ikke mere om hendes historier, ville blot lære. Hun overvandt sin modbydelighed for hende, sad timevis med hende i haven, skænkede hende smykker for at gøre hende venlig og god. Ellers holdt hun sig mere for sig selv end nogensinde, gik op i fjeldet, sad der og grublede på, hvorledes hun skulle komme bort.

For det var hendes faste beslutning at rømme fra Seim, når lejlighed gaves.

Hun havde et sted i fjeldskoven, hvor hun helst sad.

Der gik ingen sti derop, og det var et godt stykke fra gården. Men hun klatrede som en ged og var ikke bange for, at der skulle tilstøde hende noget. Stedet var en lille grøn plet foran en klippehule, der var større og anderledes end andre huler i fjeldet. En gang havde hun vovet sig ind i den, men blev bange og vendte om, da hun ikke fandt nogen bund, og luften var kold og klam. Hun havde da mærket, at der gik gange til begge sider. Og hun led just hulen, dunkel og mystisk som den var. Sådan var den bedst baggrund for hendes længsler og drømme. Hun

stirrede ind i den, som hun stirrede over Folgefonden; det ukendte var der måske.

Som nu hun sad en dag deroppe med ryggen mod fjeldvæggen og så ned over dalen, hørte hun lyden af en gren, som knak, og vendte sig om.

Der stod en besynderlig skikkelse.

Et fruentimmer – men anderledes end kvinderne, hun ellers havde set. Hun var brun af lød på ansigt og hænder med vilde, sorte øjne og sort, krøllet hår. Hun var halvnøgen, og det, hun havde på, var ikke andet end pjalter. Men om hovedet havde hun en ring, der skinnede som guld og i hånden en stor, blank kniv. Nu så Anna, at hun også havde ringe om sine nøgne ankler.

Hun gav et udråb i et sprog, som Anna ikke forstod, og forsvandt i det samme i hulen, hvorfra hun var kommet. Før Anna kunne besinde sig på, hvem hun kunne være, stod der en høj mand af samme art som hun og klædt ligedan i pjalter og gyldne ringe.

Jomfru Anna blev bange. Manden så vild og truende ud, og en kniv havde også han i hånden. Men da han så, at hun var ene, stak han kniven i bæltet, grinte med sine hvide tænder og satte sig ved siden af hende i græsset.

"Hvem er I?" spurgte hun. "Og hvad vil I på min faders gård?"

"Ej, er I jomfruen fra Seim," sagde manden på gebrokkent dansk. "Jeg har hørt om Jer."

"Hvad skulle I have hørt om mig?" spurgte hun.

"Jeg har hørt, at I var skøn," sagde manden og bøjede sit hoved med en anstand, som var han en riddersmand. "Nu ser jeg, at I er skønnere end rygtet melder."

"I taler et underligt sprog for en skovgangsmand," sagde Anna. "Men det vil ikke hjælpe Jer, om Erik Benkestok får fat i Jer. Så bliver I pisket og kanske hængt, om I har nogen videre brøde på eders samvittighed."

"Erik Benkestok kan være god for sig," svarede manden og grinte. "Men om I vidste, hvem jeg var, ville I undres."

"Hvem er I da?" spurgte hun.

Manden rettede sig og så stolt på hende.

"Jeg er en secani," sagde han.

Anna forstod ikke, hvad han mente, og rystede på hovedet.

"Kender I ikke secani?" sagde han. "Jeg skal forklare eder det, om I vil værdiges at træde ind i min hule."

"Hulen er vel sagtens mere min end eders," svarede Anna tørt. "Og jeg foretrækker at blive herude. Når I har fortalt mig, hvad I har at fortælle, skal jeg afgøre, om jeg vil tage eder under min beskyttelse eller angive eder for hr. Erik, som er min faders stedfortræder på Seim og ikke plejer at være blid mod skovgangsmænd."

Manden grinte. Så peb han i fingrene, og et øjeblik efter stod en halv snes mænd og kvinder hos ham. De kom alle inde fra hulen, hver en af dem havde sin dragne kniv i hånden og øjne, der spåede ilde. Han sagde noget til dem i et fremmed tungemål. Så satte de sig i kreds rundt om Anna og vogtede på enhver af hendes bevægelser. Hun forstod, at den mand, der var kommet først, var høvdingen, og at hun var ganske i hans vold. For hun var så langt fra gården, at ingen ville kunne høre hendes råb, og hun vidste, der var ingen i nærheden.

"Hvad skal de folk?" spurgte hun med så megen ro, hun kunne påtage sig. "Er I deres høvding, så byd dem flytte sig. De

sidder mig for nær."

"Mine folk gør eder ingen fortræd, skøn jomfru," sagde høvdingen. "Og for at I kan vide, med hvem I har at gøre, vil jeg sige eder, at mit rette navn er hertug Adalbert af Gagino."

"Ej, ej," sagde Anna og smilte. "Vel har jeg aldrig set en hertug, men jeg har læst om sådanne personer i adskillige skønne historier. Og jeg mindes ikke nogen af dem optrådte i en dragt, der lignede eders, eller tog logis i en bjerghule i anden mands skov."

"Det har dog vist nok mer end én hertug gjort, når han var på flugt og i våde," sagde hertugen. "Og sådanne er just mine kår for tiden."

"Fortæl," sagde Anna.

Manden kastede hovedet tilbage og så på hende med sine glinsende øjne. Hans folk så på ham, mens han talte, men ophørte ikke et øjeblik at passe på Anna, så lidt som de slap deres knive. Hun lagde godt mærke dertil, men glemte det snart over høvdingens tale.

"Jeg er en secani," sagde han. "Sådan kalder vi os selv, men ude i det store Europa kalder de os ægyptere, fordi vi stammer fra Ægypten. Der boede mit folk allerede den gang Josef og Maria flygtede til Nillandet med Jesusbarnet. En dag kom de til os og bad om en drik vand til barnet. Mine stamfrænder afslog helgenenes bøn, og fra den dag ramte forbandelsen os. Vor høst slog fejl, vore heste og vore børn døde i skarevis. Tyrker og saracener kom over os og undertvang os, i århundreder måtte vi trælle for dem. Stammen, der en gang havde været mægtig og stor, smeltede sammen, så der til sidst kun var nogle få tusinde tilbage. Da åbenbarede Gud sig for vor høvding og lovede ham,

at om vi ville forlade vor hjemstavn og al vor ejendom og i syv gange syv år vanke hvileløs og fredløs rundt i verden, da skulle synden mod Jesusbarnet forlades os, forbandelsen tages fra os, så vi atter kunne finde lykke og fred ved Nilens bredder."

Skøn så manden ud, mens han talte, og Anna syntes, det jo var en skøn historie. Hun mindedes, der havde gået rygter i dalen om et sådant folk, der blev forfulgt af øvrigheden i alle lande og også var kommet til Norge.

"Hvor længe har I vandret?" spurgte hun.

"Der er ikke uden syv år igen," svarede han. "Meget ondt har vi døjet og mere er der i vente. Rastløs vanker vi fra sted til sted, og alle vegne forfølger menneskene os, fordi vi er anderledes end de andre. Konger og fyrster har givet os beskærmelsesbreve og taget dem fra os igen og forfulgt os med bål og brand. Vil en ung og skøn jomfru som I gøre os fortræd?"

"Det vil jeg ikke," sagde Anna. "Om ellers eders udsagn står til troende, da skal jeg gå i forbøn for eder hos hr. Erik, og han vil give eder ly i nat, så I kan drage friske videre i morgen."

"Ly trænger vi ikke til," sagde høvdingen. "Denne hule er alt, hvad vi begærer. Vi sov oftest under åben himmel på vor fart gennem verden."

"Hvor mange er I?" spurgte hun.

"Så mange, som I ser," sagde han. "Vi er splittet i hobe over hele Europa. Mangfoldige er omkommet, og mange børn er fødte os. Kun Gud i Himlen ved, hvor mange vi vil være, når vi efter fristens udløb samles i Ægypten."

"Og høvdingen – er han død?"

"Jeg er høvdingen," sagde han stolt. "Den gamle høvding er død for længst og alle hans sønner undtagen jeg. Jeg er den

yngste af dem og født i udlændighed. Jeg er hertug Adalbert af Gagino. Jeg håber, det skal lykkes mig at fuldkomme Guds bud og føre mit folk tilbage til fædrelandet."

"Hvad kan jeg gøre for eder?" spurgte Anna.

"Vil I føre mig til Seim?" sagde hertugen hastigt. "Mine folk kan blive her. Jeg tænker, jeg kan tale med hr. Erik som den ene adelsmand med den anden. Og vi trænger til både det ene og det andet, som I ser. Vi vil betale ærligt for hver forsyning."

Der opstod en sagte, men ivrig diskussion mellem folkene. Anna forstod intet af, hvad de sagde, men hun kunne se, at hertugen søgte at berolige dem. De så på hende med øjne, der var alt andet end hyggelige, og hun begyndte at frygte for udgangen af dette eventyr. Selv nærede hun ingen mistro til hertugens fortælling. Den passede godt nok med, hvad der hændte og blev troet i de tider og ikke mindre godt til hendes unge hjertes drømme. Men hun troede ikke, Erik Benkestok ville se med hendes øjne, og hvad den betaling angik, høvdingen lovede, så skønnede hun ikke, hvor i disse pjalter der skulle være gemt guld eller sølv.

Hertugen læste i hendes ansigt, hvad hun tænkte.

"Jomfru," sagde han. "I skal ikke lægge vægt på mine ord, hvis I ikke synes om dem. Vi finder nok, hvad vi har behov. Gud har fulgt os hidtil og vil heller ikke slippe os de sidste år af vor trængselstid. Men sig mig blot ét –: er I papist, eller har I antaget Luthers lære?"

"Vi har alle svoret til lutherdommen her i landet," sagde hun.

"Da have Gud evig tak og pris!" sagde høvdingen og drog et dybt suk. "I må vide, jomfru, at jeg og mine folk har været hildet i den papistiske vildfarelse indtil for nogle år siden, da vi nede i

Danmark traf en from Herrens tjener, som åbnede vore øjne for pavekirkens bedrag. Vi ønsker intet hellere end at få de børn døbt, som er født, mens vi vandrede i Norden fra sted til sted, og som endnu ikke er kristnede. Men vi måtte bestandig fly og fandt aldrig lejlighed til at se vort ønske opfyldt. Tror I, præsten her i dalen vil døbe de små?"

"Visselig tror jeg det," sagde hun glad og sprang op. "Jeg vil straks gå til hr. Anders og forebringe ham eders begæring."

I samme nu stod imidlertid hele banden tæt som en mur rundt om Anna. En af mændene greb hende i skulderen, en andens hånd kom i betænkelig nærhed af et sølvspænde, hun bar på sin barm.

"Hr. hertug!" sagde hun.

Hertugen greb den mest nærgående af mændene i nakken og kastede ham til side. De andre veg, men ikke uden truende ord og gebærder. Så bøjede han sig dybt for Anna og sagde:

"Tilgiv mine stakkels folk, skøn jomfru. De er så vant til forræderi og forfølgelse, at de endog mistænker en ung og skøn jomfru som eder. Men jeg ved forvist, at I bedrager os ikke."

"Vær tryg for det," sagde hun. "Hvem ved … måske beder jeg eder om forlov at drage et stykke ud i verden med eder og eders skare."

"Det ville sandelig være en stor ære for mig og mine," sagde han med tindrende øjne. "Men det er lidet troligt, at en adelig jomfru skulle slå følge med os stakkels, fattige pilgrimme."

"Jeg hører ikke hjemme her," sagde Anna. "Og jeg længes herfra. Men nu går jeg til hr. Anders. Om I vil indfinde eder i aften ved elvmundingen, da skal jeg sige eder besked."

Hun hilste og gik, uden at nogen mere lagde hende hindringer i vejen.

Da hun nåede præstegården, som lå på hendes vej til Seim, fandt hun hr. Anders sovende en mægtig rus ud i sengen.

"Det er plat umuligt at vække ham før om fire timer," sagde fru Malene.

"Han skal vækkes," sagde Anna. "Jeg har ting af største vigtighed at forebringe ham."

"Kan jomfruens hjertesager ikke vente?" spurgte konen spydigt.

Så berettede Anna, hvad det var.

Nu ville skæbnen, at der just i de dage var kommet bud fra den nye biskop i Bergen, at han med det første agtede sig på visitatsrejse til Seim. Det havde forvoldt hr. Anders stor uro, så lidt befæstet han var i sin lutherdom. Han og fru Malene havde talt adskilligt derom. Og hun så straks, at det var et stort held, om han kunne have disse døbte landstrygerbørn at præsentere bispen.

Så snart hun var kommet på det rene hermed, slæbte hun hr. Anders ud af sengen og uden for huset. Der gav hun sig til at overhælde ham sådan med vand, spand efter spand, at Anna bad hende vogte sig, at hun ikke tog livet af ham.

"Det svin drukner ikke i vand," sagde Malene og blev ved.

Omsider var præsten da så vidt vågen, at de kunne stable ham op på bænken. Der sad han og så overmåde ynkelig ud, våd og rystende af kulde. Jomfru Anna måtte adskillige gange gentage sin historie, før han forstod den. Fru Malene hjalp til med rusk og puf og brølede til en gang imellem "Biskoppen!" ind i hans øre, hvilket syntes at hjælpe bedre end noget andet.

"Secani?" sagde han omsider. "Det bæres mig for, at Hans Nåde kongen har udstedt en reces til deres pågribelse, hvor de antræffes i hans riger og lande … for … for papisteri, om jeg mindes ret."

"Snak, hr. Anders," sagde Anna. "Disse mennesker er just gode lutheranere og forlanger ikke bedre, end at I skal døbe deres børn. Så det var sagtens ikke dem, kongen mente."

"Det var det sagtens ikke," sagde han og strøg sig over panden.

"De har ikke kunnet få deres børn døbt noget sted," sagde Anna.

"Husk, biskoppen kommer!" skreg Malene.

Da dæmrede det i hr. Anders sjæl, og han forstod med ét, hvorlunde han her kunne komme til at vise sin lutherske nidkærhed for en billig penge. Han sprang op, greb sin stav og begav sig på vandring til gården, idet han ivrigt vinkede ad Anna.

"Kom jomfru Anna," sagde han. "Vi vil gå til hr. Erik og tale med ham, for at hans svende ikke skal gøre de stakkels fremmede noget ondt, om de skulle antræffe dem i skoven. I skal ret have tak, for det I bragte mig deres hilsen. Visselig er det min pligt at døbe de stakkels små, hvad så end fædrene har bedrevet."

Han skridtede sådan ud, at Anna havde møje med at følge ham. Der var heller ikke noget at jage efter, for hr. Erik lå i dyb søvn efter samme rus, der havde overvældet hr. Anders. Men der var den forskel, at ingen for nogen pris vovede at vække ham.

"Hvad nu," sagde præsten rådvild.

"Vi må gå til faster," sagde Anna.

"Vi må så," sagde hr. Anders. "Og så ordner vi sagen, som vi synes bedst, og som vi skønner, hr. Erik vil finde det ret. Så kan han stadfæste det, når det behager ham at vågne."

Fru Marie var lutter fyr og flamme, da præsten fortalte hende, hvad der var i gære. Hun krævede, at de skulle møde her på gården og derfra drage til kirken. Hun kunne nok stable sig op i sengen, så hun kunne se dem derude på pladsen. Hun og hr. Erik ville være faddere til de små hedningebørn.

"I skal vogte eder for secani," sagde Else. "Jeg har set dem i Paris. Det er ikke uden forløbent pak, rakkere og tyveknægte alle til hobe. De blev pisket ud af byen, og da de siden kom tilbage, klyngede vagten dem op i galgen, så mange den bare kunne få fat på."

"Vis vas med dit Paris," sagde fru Marie. "Der er sagtens al ting anderledes end her. Du kan vel vide, at når en from mand som hr. Anders går i borgen for dem, så har vi intet at frygte."

Hr. Anders hostede forlegen.

"Gå i borgen for dem kan jeg jo ikke, siden jeg aldrig har set dem," sagde han. "Men de har mig bekendt intet begæret uden dåben til deres børn, og den vil jeg give dem i kraft af mit hellige embede."

"Jeg går i borgen for dem," sagde Anna.

Fru Marie så ondt til hende.

"En smuk borgen, sådan en jomfru, som stripper rundt i skoven og indlader sig med skovgangsmænd," sagde hun. "Jeg tænker, vi kommer til at passe bedre på dig herefter."

"Du skal ikke tage dig mere på, end du kan overkomme," sagde Anna.

Så gik hun, mens fru Marie sendte en styrtesø af skældsord efter hende. Else fortalte om secani i Paris. Hr. Anders var urolig over, at herremanden ikke ville vågne; han turde ikke gå hjem, før han havde talt med ham om sagen.

Ud på eftermiddagen vågnede han, men i sådant et humør, at der ikke var tale om at vinde hans øre. Han skældte og brummede lidt, drak så tre potter øl og lagde sig på ny til at sove.

"Der er ikke noget at gøre ved den ting," sagde fru Marie. "Jeg tager mig det fulde ansvar på. Lad de fremmede indfinde sig her på gården i morgen tidlig, så kan I herfra drage til kirken og døbe børnene. Jeg vil se dem."

Med den besked gik hr. Anders hjem til Malene, der var vel tilfreds og mente, de nu var over alle vanskeligheder med bispen. Præsten var noget mere betænkelig, al den stund han slet ikke havde rede på det lutherske ritual, efter hvilke han skulle døbe børnene. Men Malene beroligede ham. Det gik nok, som det havde gået før.

Fru Marie bød Kristian gå til hulen og sige de fremmede besked. Anna passede ham imidlertid op og bad ham lade det være hendes sag.

"Hvad har du for, Anna?" spurgte han bange. "Tag dig i agt for de landstrygere … lad mig i det mindste følge dig derop."

Anna smilte ved tanken om den stakkels Kristian mellem de forvovne mænd deroppe i hulen. Hun bød ham bestemt være hende lydig som ellers, og han var det.

Da det blev aften, gik hun ned til elvmundingen og satte sig der og så ud over fjorden. Hertug Adalbert var der allerede, men holdt sig skjult bag en stor sten og spejdede en stund i hendes

ansigt, inden han kom frem. Så bøjede han sig dybt for hende og tog plads ved hendes side.

"Har I så udrettet, hvad jeg bad eder om, skøn jomfru?" spurgte han.

Anna fortalte ham, hvorledes det alt var ordnet, og han lod til at være tilfreds. Så sad de lidt tavse, og så sagde han:

"I lod et ord falde om at drage herfra i følge med os, jomfru?"

"Det var kun et ord," sagde hun.

"Det var mere," sagde han. "I længes herfra … mod verdens glans og herlighed. Visselig er I også alt for skøn til at gå i denne ørken og forkomme."

"Jeg takker for eders gode mening om mig," svarede hun. "Men om jeg ville ud i verden, kunne jeg vel komme det nemmere end ved at vandre på min fod med eder gennem vildskoven."

Hertugen bøjede sit hoved som i ydmyghed og tav en stund.

"Jomfru," sagde han så. "I er skønnere end nogen jeg så. Visselig kunne eders pande bære en krone. Jeg forstår mig på at læse i fremtiden, og jeg forudsiger eder, at I bliver en fyrstes brud."

Anna lo, så det klang ud over fjorden. Men hertugen rykkede hende nærmere og talte med dæmpet stemme.

"Sikkert har mange mænd bejlet til eders hånd," sagde han. "Vil I fortro mig, om nogen har vundet eders hjerte?"

"Ingen har vundet mit hjerte," sagde hun. "Ikke heller vinder nogen det i Seim."

"Og om der nu kom en højbåren bejler, som ville føre eder ud i den store verden, hvor I alene hører hjemme?"

"Da tog jeg ham, om han ellers stod mig an," sagde hun og lo igen. "Og det hellere i dag end i morgen. Har I ham kanske i eders folk?"

Hertug Adalbert af Gagino sprang op og bøjede sig dybt for hende med hænderne korsede over sit bryst.

"Han står for eder," sagde han.

Anna stirrede på ham med åben mund og runde øjne. Hans øjne flammede, mens han talte.

"Døm mig ikke efter de pjalter, hvori jeg går," sagde han. "I ved, hvordan jeg er kommet til dem. Vil I være min, da skal jeg gøre eder til fyrstinde over mit land og mit folk. O, I ved ikke, hvad for et land det er, som flyder med mælk og honning. Palmelunde er der og rige agre og gennem det alt den blå Nil … Jomfru, intet steds på Jorden er der så skønt, som i mit fædreland."

"Raser I?" sagde Anna og rejste sig.

"Hvorfor skulle jeg være rasende?" sagde han. "Aldrig så jeg så skøn en kvinde som jer. Er jeg ikke højbåren som I, ja mere højbåren end I?"

Hun brast i en latter, som ikke lod til at fornærme hertugen det mindste. Han faldt på knæ og greb fat i hendes kjole.

"Slip mig," sagde hun vredt. "I er ikke den mand, jeg kan elske. Jeg troede, en af kvinderne var eders hustru."

"Jeg dræber hende," sagde hertugen og slog sig for brystet. "Om jeg har ti hustruer, jeg dræber dem alle for at vinde eder."

"Jeg forlanger ikke, at I skal dræbe nogen," sagde hun. "Rejs jer straks og gå bort. Gud være lovet, at jeg ikke fortroede min person til eder, om så det kun var på rejsen herfra til Bergen."

Hertugen rejste sig og gjorde en håndbevægelse, hvormed han antydede, at han forstod, slaget var tabt. Han forandrede pludselig mine og holdning.

"I vil ikke tage mig min ubesindighed ilde op," sagde han. "Jeg mindedes, hvem jeg er, og glemte, hvad jeg synes at være. Jeg takker eder, fordi I opfyldte min begæring. Jeg og mine folk skal møde på gården i morgen til den fastsatte tid."

Dermed bøjede han sig dybt og gik langs elven til hulen. Anna så efter ham, til han forsvandt i mørket, blev så siddende længe i drømme. Hun vågnede ved lyden af trin.

Kristian stod ved siden af hende.

"Belurer du mig?" spurgte hun.

"Nej," sagde han. "Jeg var kun bange, fordi du blev så længe borte. Kom med mig hjem. Det er nat, og duggen er kold."

"Kristian," sagde hun uden at se på ham. "Om jeg rømmer herfra, vil du da følge mig til Bergen?"

"Jeg vil følge dig til verdens ende," sagde han. "Jeg vil tjene dig og bie på dig – –"

"Tys," sagde hun. "Det sker aldrig, som du håber."

Så fulgtes de op til gården.

5. Dåben

Da hr. Erik Benkestok næste morgen slog sine rødrandede øjne op, hørte han en besynderlig larm i borggården, som han ikke kunne forklare sig. Han lå lidt og lyttede. Så stak han det ene ben ud af sengen – han havde sovet med klæder og støvler på – og stampede hårdt i gulvet, hvilket var den sædvanlige måde, på hvilken han gjorde vitterligt, at han ønskede sit morgenøl.

Der kom ingen. Det var ingen sinde før hændt, og hr. Erik blev vågen af harme og forundring. Han stampede igen, som om huset skulle styrte sammen, men med samme resultat. Larmen i borggården tiltog.

Så stod han op, gik til ruden og så et syn, der bragte ham til at tage sig til panden.

I gården var alle svendene, pigerne og husbønderne forsamlede om en skare besynderlige mennesker, der skreg og sang og opførte vilde fremmede danse. De var alle i pjalter med flitterguld om hoved og ankel og arm, og alle havde de lange knive i bæltet. Mændene stampede i jorden og udstødte høje hyl. Kvinderne vred sig og drejede sig med letfærdige smil og lader. Henne ved porten sad to fruentimmer på jorden hver med et lille barn i fanget. Der stod også hr. Anders og lo med hænderne foldet over sin tykke vom om kap med gårdens piger og karle.

Herremanden stavrede med besvær ned ad vindeltrappen, gennem borgestuen og ud i gården. Han kunne ikke straks få mælet, og det lod ikke til, der var nogen, som ænsede hans tilsynekomst. Så skred han midt ind i kredsen og greb

fordanseren, som ikke var nogen ringere end hertug Adalbert af Gagino, i brystet med sin stærke hånd.

Hertugens sorte øjne lynede, og i et nu blinkede kniven i hans højre. Men han besindede sig øjeblikkelig og viste sine hvide tænder i et stort smil.

"I er sagtens hr. Erik Eriksøn Benkestok?" spurgte han på sit gebrokne mål.

"Justement ham er jeg," svarede Erik. "Men hvem i Djævelens skind og ben er du?"

Hertugen begyndte en forklaring, men tav straks, da hr. Anders trådte frem og overtog hans forsvar. Så kom også jomfru Anna til, og inden hun var færdig med sin fortælling, var hr. Erik træt.

"Bring mig mit morgenøl!" skreg han og sank ned på bænken under den store eg.

Else sprang og kom tilbage med en mægtig kande, som herremanden tømte i ét drag.

"Puh!" sagde han. "Lad os nu se på disse landstrygere."

Hertugen af Gagino satte sig ugenert på bænken ved siden af ham og brugte sin smidige tunge så vel, at hr. Erik snart var halvt ør og halvt vundet for hans sag. Han lod bringe mere øl og skålede med hertugen. Hr. Anders satte sig hos, og dér sad de tre og pokulerede, mens svendene blandede sig mellem de fremmede og forsøgte alle slags tilnærmelser til deres kvinder, af hvilke nogle var unge og såre smukke.

Imidlertid kom præsten i tanker om, at der i dag skulle ske noget andet, og at det var bedst, det skete snart, mens vidnerne endnu var ædru. Just derfor havde han ansat højtideligheden så tidlig på dagen. Han formanede derfor hr. Erik til at holde inde,

mens legen var god, så kunne de altid fortsætte, når dåben var forrettet.

Heri gav hertugen ham medhold, rejste sig straks, gjorde herremanden besked i en sidste skål og peb så i sine fornemme fingre.

Øjeblikkelig stod hans mænd i kreds omkring ham med øjnene i hans, parat til at lystre hans mindste vink. Han holdt en tale til dem på sit sære mål, der lød så komisk i herremandens øren, at han lo, så hans øjne svømmede over. Ægypterne lo også, én gang så enstemmigt og højt, at deres latter fyldte hele gården som et ildevarslende fugleskrig.

"Nu vil vi begive os til Guds hus," sagde hr. Anders. "Den velbyrdige hr. Erik Eriksøn Benkestok vil være fadder til disse to børn, der ved Guds besynderlige nåde er kommet til hans gård og gods for at optages i den lutherske kirke. I lige måde den unge hr. Kristian samt jomfru Anna ..."

Her stoppede han op. Han var blevet tør i halsen og måtte tage sig en slurk af kanden, inden han kunne fortsætte. Hr. Erik så med misundelse, hvordan det klukkede i hans hals, og tog kanden fra hans mund og satte den for sin egen.

Da viste der sig pludselig et syn, som drog alles øjne på sig og fik hr. Erik til at slippe kanden.

Det var den syge fru Marie, som åbenbarede sig i fruerstuens dør, båret af tvende piger.

Hun var fuldt påklædt i sin bedste puds, og da hun ikke i mange år havde forladt sengen, var det intet under, de studsede og stirrede på hende. Bleg og oppustet så hun ud med brændende øjne. Det var nemt at se, hun havde styrket sig rigeligt med den spanske vin. Hun smilede og nikkede til alle

sider, mest til sin gemal, og ikke uden et skadefro glimt i øjnene.

"Guds død og dros!" sagde herremanden.

Det var ikke meningen, at fru Marie skulle høre det. Men hun gjorde det.

"Tak for eders velkomsthilsen, husbond," sagde hun og grinede fælt. "Jeg forstår, det fornøjer Jer at se mig oven senge. Og I skal se ret på mig, for om en stund ligger jeg derinde igen, hvor jeg lå så længe under eders kærlige røgt og pleje, og hvor jeg sagtens forbliver, indtil Gud løser op for mig, eftersom eders fattigdom ikke tillader eder at anskaffe de fornødne lægemidler til eders syge hustru."

Herremanden svarede ikke et ord, men stirrede på hende.

Så satte han kanden for munden for at stramme sig op. Men den var tom.

"Kristian … for alle Helvedes djævle … hvor er du henne, dreng!" skreg han.

Den ulykkelig Kristian styrtede til og tog kanden og de knubs, der fulgte med. Men da han løb mod kælderen, standsede hans moder ham med en bydende håndbevægelse.

"Lad øllet fare den stakkede stund, jeg er her," sagde hun. "Jeg kommer for at se de fremmede, om hvilke hr. Anders har fortalt mig, og som skal have deres børn døbt. Bring mig til sæde, piger, og før deres høvding frem, at jeg kan byde ham velkommen på Seim. Dét er blevet mig sagt, at han er af adelig byrd, om også fra fremmede lande, hvor adelskab måske er anderledes end her."

Pigerne stablede hende op på bænken, og hertugen af Gagino trådte frem, tog hendes hånd og førte den med megen anstand

til sine læber.

"I er syg, ædle frue," sagde han.

"Ak ja," svarede hun og sukkede. "Jeg er syg til døden. For min skade vokser ingen urt."

"Sig ikke det," sagde hertugen. "Jeg har faret vide om i verden og kender lønlige råd for alle slags sot. Om I vil fortro jer til mig, kan jeg måske hjælpe jer."

"Vogt eder for trolddom, fru Marie," sagde hr. Anders.

Fru Marie ville svare, men i det samme lød et råb udenfor på vejen.

"Hvad nu?" sagde hr. Erik, som syntes, denne dag begyndte lovlig rig på begivenheder.

"Det er en mand, som kommer fra fjorden," råbte en af svendene, der var løbet hen til porten. "Det er en fremmed … han har hastværk … han kommer her op."

Hr. Erik gik hen i porten, og præsten og svendene fulgte med, for det var sjældent, der kom fremmede til Seim. Hertugen af Gagino talte sagte med fru Marie.

Straks efter kom den fremmede i fuldt løb ind i gården. Han var klædt som en herresvend, men ingen af de tilstedeværende kendte ham.

"Hvad søger du?" spurgte hr. Erik.

"Jeg søger Erik Eriksøn Benkestok," sagde manden. "Om ellers han er her til stede. Jeg har bud til ham fra manden på Enæs."

"Fly hid dit brev, så kommer det til den rette," sagde herremanden.

"Mit brevskab er frarøvet mig på vejen," sagde svenden. "Jeg blev i går overmandet i skoven af en stimandsbande, som tog

det fra mig og en sølvring, jeg har arvet efter min moster, og som frier fra sot … Gud stå mig bi … der … står røveren."

Han pegede på hertugen, og alle så samme steds hen.

"Det er ham og de kæltringer der," skreg han. "Så sandt hjælpe mig Gud og hans hellige mænd … det er dem, som overfaldt mig. Havde der ikke lydt et jægerhorn i det samme, havde de taget mine klæder og måske mit liv."

"Jeg har ikke set det menneske før i dette øjeblik," sagde hertugen med et fuldkommen roligt ansigt. "Han må være fra sin forstand, eller han forveksler mig med en anden."

"Jeg husker kun alt for godt dit tyvefjæs," skreg svenden. "Hid med mosters ring!"

Han for løs på hertugen, men lå i næste nu slængt til jorden. Hylende og bandende rejste han sig og lavede sig til et nyt angreb. Hertugen og hans mænd lagde hånden på deres knive. De fremmede kvinder gik mod porten. En gang til blev svenden slået til jorden.

"Kan I ikke beskytte eders gæst mod slige overfald, hr. Erik," sagde hertugen med højhed.

"Tro ham ikke … tro ham ikke … han lyver … han er en skælm," skreg den fremmede svend.

"Hm!" sagde herremanden.

"Ved I ikke, hvad der stod i brevet fra manden på Enæs?" spurgte hr. Anders.

"Vel ved jeg det," sagde svenden. "Det var prentet af præsten deroppe, hr. Mikkel, i herremandens navn. Jeg var selv i stuen, da det blev opsat, og hr. Mikkel læste det og fik det godkendt. Der stod i det, at manden på Enæs sendte hilsen og bud og varede alle og enhver, besynderlig sin gode ven, hr. Erik Eriksøn

Benkestok på Seim, mod en bedrager, som kaldte sig hertug eller greve af et forbandet udenlandsk navn, som jeg har glemt, og som løber rundt i landet og lader sine børn døbe og modtager faddergave og traktemente. Sådan har han faret frem i Enæs og andre steder, alle vegne med stort held. Manden på Enæs og hr. Mikkel beder nu hr. Erik Eriksøn Benkestok at gribe ham og sætte ham i forvaring, det snareste ske kan, så han ved første lejlighed kan blive ført til Bergen og dømt for sine skælmsstykker."

"Hm!" sagde herremanden.

"Jeg har ikke set skælmen," vedblev den fremmede svend. "For jeg kom just hjem fra en sending til Tysnæs og måtte løbe straks igen. Men efter hvad jeg hørte om ham og hans bande, kan det ikke være nogen anden end tyveknægten der."

Hertug Adalbert af Gagino stod stadig med et fuldkommen uberørt ansigt og legede med sit knivfæste. Svenden fo'r for tredje gang løs på ham og skreg:

"Giv mig mosters ring!"

Og for tredje gang fløj han i gruset.

"Hvad siger I til denne svends anklage?" spurgte hr. Erik.

"Hvad siger I? hvad siger I?" sagde hr. Anders og trængte forbi herremanden med en iver, som skulle udtrykke, at han var den dybest krænkede. "Har I drevet spot med dåbens sakramente?"

Han var kommet tæt hen til den fremmede, men veg skyndsomt tilbage under hans blik, udstødte så et vræl og tog sig til sin bag, hvor en af ægypterne havde prikket ham med sin kniv.

"Jeg siger, det er løgn alt til hobe," sagde hertugen rolig. "Jeg har ikke mindste begreb om, hvad manden sigter til. Jeg har

aldrig været på Enæs og kender hverken manden på gården eller hr. Mikkel. Antagelig har den, der røvede den sølle fyr hans mosters ring, taget hans forstand fra ham med det samme."

"Han lyver! han lyver!" skreg svenden.

Hr. Erik og hr. Anders så på hinanden. Ingen af dem var i tvivl om, hvad de skulle tro. Herremanden mønstrede sine svende. Præsten listede stille ad porten til.

Da lød der pludseligt et skrækkeligt skrig, som opskræmmede dem alle. Selv ægypterne så derhen, hvor skriget kom fra og løb sammen i klump som for at værge sig.

Det var fru Marie, der skreg.

Den syge var styrtet ned af bænken, for over, med ansigtet mod jorden og armene udbredte. De løb til og rejste hende op. Hendes øjne var tillukkede, blodet strømmede af hendes mund, og hun stønnede svagt. De bar hende ind i fruerstuen, lagde hende på sengen og prøvede alle de kunster, de vidste. Men det var alt forgæves. Få minutter efter var fru Marie død mellem deres hænder.

Anna stod og så på den døde og på hr. Erik, der havde et fuldkommen forvirret ansigt. Han så sig om efter ølkanden for at komme til samling. Kristian lå på knæ ved sin moders lig og græd.

Hr. Anders kom ihu sin gejstlige pligt at trøste.

"I skal ikke sørge, hr. Erik," sagde han. "Gud vil give eder en ung hustru i stedet for den gamle, han tog til sig i sin nåde. Det er hans vilje, at mennesket skal leve i ægteskab."

"Giv mig en kande øl," sagde hr. Erik og sukkede dybt.

Anna gik ud i borggården.

Der stod hertugen og hans folk og talte sammen. De var åbenbart ved at bryde op. Nu kom Else … Hertugen grinte til hende med sine hvide tænder, og hun lo muntert igen. Så tog han hende til sig og kyssede hendes mund. Else gav ham kysset tilbage.

"Lykkelig rejse, hr. hertug!" råbte Anna.

Han så på hende med sine stikkende, sorte øjne, sagde noget til en af sine mænd og gjorde et skridt hen imod hende. Så blev han va'r, at gårdens svende havde rottet sig sammen, og at de blot ventede på et vink for at slå løs, vel bevæbnede som de var. Han opgav sit forehavende, bukkede med sin vante anstand og grinte.

"På gensyn, skøn jomfru," sagde han. "Og tak for gæstfriheden på Seim."

Svendene så til jomfru Anna, men hun gav dem intet tegn. Uantastet skred hertugen og hans pjaltede følge ud gennem porten. På vejen tog han et sølvbæger, der stod på bænken, og forvarede det i sine klæder.

Da fo'r den fremmede svend på ny ind på ham og skreg med rasende, fortvivlet stemme:

"Mosters ring … giv mig mosters ring!"

Hertugen standsede, vendte sig og stødte hurtigt som et lyn sin kniv i svendens skulder. Han styrtede til jorden med et brøl. Ægypterne løb, det bedste de havde lært, og svendene fra Seim efter dem med høje råb. Men de nåede dem ikke.

Else rev sit hovedklæde af og svøbte det om den fremmede svends sår, sad så på jorden med hans hoved i sit skød og trøstede ham.

Anna mindedes, hun havde sagt, det var en køn svend, da han kom ind ad porten.

6. Fru Maries ligfærd

Der blev anstillet en jagt på ægypterne, men den havde ingen art og gav intet resultat.

Kristian var med et par fuldt rustede svende ved hulen, holdt vagt ved dens indgang en times tid, råbte ind i den, men fik ikke noget svar. Ingen skøttede om at gå derind, hvor de i mørket nemt kunne få en kniv i nakken uden at se, hvor den kom fra.

Så gik de en tur i vildskoven ad de kendte jægerstier, sad hist og her hos en fjeldbonde og pratede og drak og kom så hjem og meldte, at de havde afsøgt hele gårdens territorium uden at finde spor af røverne. Men i de følgende dage forsvandt adskilligt kvæg, der noksom viste, at ægypterne ikke havde forladt egnen.

Det havde imidlertid ingen tid at tænke på, for alle sind og alle tanker var rettede mod fru Maries ligfærd. Det var lige det, Else havde tanke for at bringe den sårede svend ned i en båd og få en fisker til at sejle ham over til Enæs, hvor han hørte hjemme. Så fik han bud med og indbydelse til højtideligheden.

Og bud gik der straks dagen efter dødsfaldet til alle gode mænd og kvinder rundt om i Kvindherred. En adelig ligfærd var en højtid, hvor ingen tænkte på at svigte, og da festen skulle stå efter skik og brug den syvende dag, var der ingen tid at spilde, så meget mere som en rejse i de tider var besværlig nok selv om sommeren.

Budene kom da også tilbage med tak og mangfoldige ting til låns og til gave, som kunne gøre højtiden større og skønnere. Der kom sort klæde til at betrække stuerne med, fade og kander

og stobe, spansk vin og fransk vin, og hvad der ellers hørte til. Ingen undslog sig for at hjælpe ved en sådan lejlighed, for at han ikke skulle stå uden hjælp, når hans tid kom. For ingen, ikke engang kongen, kunne under sådanne omstændigheder klare sig selv.

På Seim var der naturligvis idel travlhed.

Det var rent utroligt, så hr. Erik tog sig op i disse dage.

Tidlig og silde var han på færde, udstedte sine befalinger om de mindste ting og tog selv hånd i med, hvor det var nødvendigt. Hr. Anders var altid hos ham, og der hvor arbejdet stod på i øjeblikket, kunne man være sikker på at finde de to og deres ølkande. For de drak som før og blev drukne som før. Men rusen havde ligesom skiftet karakter. Den var blevet større, højtideligere, så den passede til lejligheden.

Hr. Erik havde omsider fået øjnene op for sin frues gode egenskaber, som han priste tidlig og silde, mens øl og tårer flød i hans blussende ansigt og smudsige skæg. Hr. Anders røgtede ustandselig sit hellige embede, idet han formanede sin ven og patron til at holde måde med sorgen og forestillede ham, at det var hans pligt, så snart gørligt var, at gifte sig igen.

Herremanden tog mod trøsten og nikkede til sin sjælesørger som en from kristen. Han var ikke den, der ville unddrage sig Guds klare bud, således som Morten Luther så skønt havde fremstillet det. Men han svor i dyre katolske eder, at han aldrig ville glemme sin første hustru, og at ingen nok så ung og skøn hustru skulle fordunkle fru Maries minde.

Når rusen havde nået et vist punkt, ravede de to arm i arm over i fruerstuen, hvor fru Marie lå i fuld pragt. Liget var allerede opløst og lugtede overmåde ilde. Men de satte sig hver

på sin side af sengen, priste den hedengangnes dyder, pokulerede, sukkede og græd. Der faldt de ofte i søvn og sov rusen ud for at begynde forfra.

Anna gik tavs og uvirksom rundt på gården.

Hun følte, at hendes befrielsestime var nær, og havde møje med at bevare anstanden og dæmpe den livslyst, der flammede i hende. Ligegyldig så hun på herremanden og præsten, hvem hun ofte greb i midt i sorgen at karessere Else svært håndgribeligt. Else lo ad præsten og så ømt på hr. Erik. Anna vendte sig foragtelig og gik og svor i sit stille sind, at hun, det snareste ske kunne, ville søge lykken der, hvor den var at finde.

En dag hun sad alene i borggården under det store egetræ, kaldte hun Kristian hen til sig.

"Kristian," sagde hun, "jeg stoler på dig."

"Det kan du trygt," sagde han.

"Om jeg en dag løber herfra, vil du da følge mig?"

"Det har jeg sagt," svarede han.

"Du skal være min page," sagde hun. "Du skal følge mig derhen, hvor lykken er. Og når jeg fanger den, skal jeg belønne dig kongeligt."

Den unge mand så forelsket på hende, men hun brød sig ikke derom. Hun vidste, hun kunne altid vikle ham om sin finger, og hun kunne ikke undvære hans hjælp til flugten.

På gården brasede og saltede og bagede de i en uendelighed. Gæsterne skulle komme dagen før, som skik og brug var, og bare der var mad og drikke nok, fik det gå med husly, som det kunne. Ingen adelsmand tænkte i de tider på, hvor han skulle sove sin rus ud, blot han fik rusen. Og ingen, der kendte Erik

Eriksen Benkestok, tvivlede på, at der jo ville være, hvad der skulle være ved hans frues jordefærd.

Dagen før begravelsen var der da sort af mennesker på Seim.

De, der kom først, fik plads efter rang og rigdom i stuerne. Resten anbragtes på høstænget og i fæhusene. Svendene lejrede sig i borggården og i engen ved elvens bred, hvor hestene gik løse og græssede. Stranden lå fuld af både, og i hver en båd havde folk indlogeret sig. Det var lys og mild sommer, så det gik. I en kreds uden for de indbudne og deres svende havde almuen fra nær og fjern lejret sig. De vidste, at alle fik mad på begravelsesdagen, så langt det rakte, og enhver ville gerne komme først til fadet.

Kl. seks slæt om aftenen begyndte klokkerne i den lille kirke sjæleringningen.

Det var en katolsk skik, og biskoppen havde længst forbudt den som indstiftet af selve Djævelen. Men det var der ingen, der brød sig om heroppe i landet. Hele begravelsen foregik i alle udvendige ting efter den gamle katolske ritus, hvorefter hr. Anders havde stedt så mangt et højbårent og ringe lig til den evige hvile. Og eftersom biskoppen havde forsømt at sende ham noget luthersk ritual, var han jo lovlig undskyldt.

Da ringningen var godt i gang, samledes præsten og så mange af følget, som kunne være der, i fruerstuen, hvor fru Marie nu var lagt i kiste. Den var åben, så alle kunne se hendes åsyn. Rundt om kisten stod brændende talglys.

Der blev de hele den lange nat.

Ved hver af de kanoniske timer messede og bad hr. Anders på katolsk eller luthersk, som det faldt ham i minde. Han anbefalede den dødes sjæl til Gud, og alle knælede og

istemmede bønnen. Derefter drak de, som de aldrig havde drukket før, og for hver gang der på ny skulle bedes, var der flere, hvis øjne rusen havde lukket. Da hr. Anders skulle læse morgenmessen, sov han blidelig med hovedet mod kistens kant, og der var ingen, der vækkede ham.

"Guds død og dros!" sagde hr. Erik, og så faldt også han hen.

Anna gik gennem gården, da solen var et stykke oppe på himlen. Hun vækkede et par af svendene, og de tog så fat på at ruske deres herrer vågne. En stund efter var der fuldt ved elven af mennesker, som stræbte at vaske rusen af sig. På gården ryddede ternerne stuerne og dækkede bord. Ved syvtiden var de alle bænkede om fadene og kanderne og styrkede sig af et godt hjerte til processionen til kirken, som nu skulle foregå.

Langsomt og besværligt ordnede følget sig med præsten i spidsen. Der manglede kun messedrenge med røgelseskar, for at det skulle have været en katolsk ligfærd.

De nærmeste slægtninge tog kisten, der var plump og lang som fru Marie. Nærmest efter gik Erik Eriksen Benkestok med sænket hoved og bedrøvede miner på såre usikre ben. Men han var ikke værre stillet end de andre. Hr. Anders selv svinglede frem i spidsen af toget, mens han sang, så det skingrede. Der var ingen adelsmand, som var ædru. Rundt om stod det menige folk med blottede hoveder og ydmyge miner. Hvert øjeblik satte de kisten og hvilede sig i engen. Så styrtede terner og svende til med drikke til husvalelse. Når de rejste sig for at stride videre, var der altid nogle, der blev liggende på valen.

De var to timer om turen. Men da de nåede præstegården, som lå et lille stykke fra kirken, hændte der noget så sælsomt og grufuldt, at ingen mindedes at have oplevet noget lignende, og

der gik sagn derom langt uden for Kvindherreds grænser lange tider derefter.

Fru Malene trådte frem i sin husdør i bedste stads, kniksede og bød, som rimeligt og anstændigt var, hr. Erik en trøstedrik. Han takkede og tømte bægeret, som han sit liv igennem havde tømt alle de bægere, der var blevet rakt ham, eller som han selv kunne fylde. Så satte han sig på bænken og begræd sit tab og sit savn for præstekonen. Hr. Anders trådte til med sin trøst og sin tørst, de gode mænd, som bar kisten, satte den for syvende og sidste gang, og øjeblikket efter var hele følget lejret om præstens hus og gjorde det værdige og gudfrygtige ægtepar besked i det gode rostockerøl, som for øvrigt var tappet af fru Maries begravelsestønde.

Men det blev den dråbe, som bragte bægeret til at flyde over.

Da drikningen var endt, fordi der ikke var mere at drikke, opfordrede hr. Anders med såre tyk stemme de ædle og velbyrdige herrer til uden ophold at indtræde i kirken og være vidne til, at fru Maries støv blev nedsat i koret, hvor forud så mange af hendes slægt hvilede.

De adlød ham, for så vidt som de kunne.

Der var en brav, gammel herre af slægten Gyntelberg, som blev siddende, der hvor han havde sat sig, på den nøgne jord uden for præstens dør, og sang en såre uanstændig tysk vise, som han havde lært i krigen, og som altid randt ham ihu på et vist punkt af hans rus. Der var en Poulssen af slægten Dan, som med djævelens vold og magt ville omarme fru Malene, hvilket klarligen viste, at han ikke længere var sig selv mægtig, og vakte megen moro hos de andre herrer, som havde strakt sig i græsset rundt om og straks efter faldt i søvn.

Nogle var der jo imidlertid, som fulgte bag efter præsten gennem kirkedøren, der var så lav, at de fleste måtte bukke deres ædelbårne hoveder.

Men de glemte liget.

Kirken var fuld af folk, og klokkerne ringede herligt. Hr. Anders havde iført sig sine messeklæder, støttede sig tungt til alteret og begyndte med uforståelig røst at synge den gamle, latinske indgangssalme, som brugtes ved begravelser.

Midt ude på vejen stod fru Marie i sin kiste. Den var dækket med sort klæde, bræmmet med sølvmor og skøn at skue, når alene undtoges en plet, som var fremkommet ved, at hr. Erik, der var den mest bedrøvede og den, der gik nærmest kisten, for lidt siden havde fået hjerteve.

Almuen stod rundt om og så på kisten.

De gode folk undredes, at den ikke skulle med i kirken, men tænkte, det var sagtens ny luthersk skik.

I kirkedøren stod jomfru Anna.

Hun havde set megen drukkenskab i sine dage, men aldrig mage til denne. Snart så hun indefter, hvor hr. Anders messede og prædikede og vidste ikke, at liget ikke var der. Snart så hun ud over vejen, hvor kisten stod forglemt i den måbende almueflok. Hun følte sig helt forunderlig til mode, syntes egentlig slet ikke, at alt dette kom hende ved. Det faldt hende ikke ind at gå ind i kirken og gøre præsten og følget opmærksomt på, at liget fattedes ved denne sælsomme jordefærd. Endnu mindre tænkte hun på at gå ud til fasterens kiste. Skulle hun gjort noget, da var hun gået hen ad vejen, forbi kisten uden at se til den, hjem til gården, over den lille elv-bro

og ned til stranden, hvor bådene lå, var steget i en af dem, havde gjort den los og var så sejlet ud i den vide verden.

Men hun gjorde det ikke, stod bare og stirrede.

Da vågnede hun pludselig, spærrede øjnene vidt op og skreg i rædsel.

Som skudt op af jorden stod pludselig hertug Adalbert af Gagino og hans mænd omkring kisten.

Almuefolkene veg tilbage med et råb, der var dæmpet af skræk. Ægypterne rev ligklædet til sig, åbnede kisten med deres knive og plyndrede liget for alt, hvad det havde på sig af værdi. De mælede ikke et ord, og det hele varede kun et øjeblik.

Da plyndringen var forbi, så hertugen mod kirkedøren og fik øje på jomfru Anna. Han grinede med sine hvide tænder og bukkede med vanlig anstand. Pludselig synes imidlertid hans stemning at forandre sig. Han slyngede sin kniv mod jomfruen. Den svirrede forbi hendes hoved og slog sig fast i dørkarmen ikke en tomme fra hendes øre.

Så forsvandt hertugen og hans mænd, så hurtigt som de var kommet. Og i samme nu løstes den rædslens fortryllelse, som bandt tungerne. Almuen opløftede et mangestemmigt skrig. Anna skreg, og inde i kirken tumlede og skreg de som et ekko af larmen udenfor.

Hr. Anders opdagede, at den vigtigste person ved denne ligfærd fattedes. Han klemte sit hoved hårdt med begge hænder, som det var hans vane, når han skulle samle sin forstand op af øllet, og fru Malene ikke var der med vandspanden. Han så rundt på de andre, og de andre så på ham og blev for så vidt ædru, at de forstod, der var noget galt på færde.

"Guds død og dros!" sagde hr. Erik.

De strømmede ud af kirken, og da de kom til kisten og så, hvad der var sket, slog rusen over i et umådeligt raseri.

De opløftede råb, der gjaldede over bjergene og gav hertugen og hans mænd vinger på deres flugt. De drog deres sværd, fo'r ud til alle sider og huggede løs på almuen, der ingenting havde gjort. Først en stund efter fik de så megen samling, at de erfarede, hvor de skulle søge røverne.

De lavede sig straks til forfølgelse, men hr. Anders løftede hænderne i vejret og råbte overlydt:

"Visselig vil Gud standse de forfærdelige misdædere, så eders sværd kan ramme dem. Men først må vi stede denne ædle frue til jorden."

"Skal vi jorde en adelsfrue nøgen?" spurgte en af herrerne.

De så betænkelige på hinanden, men hr. Anders fandt på råd.

"Læg én sin kappe og én sin kæde," sagde han. "Så mange adelige herrer, som her er til stede, kan vel lønne hr. Eriks gæstfrihed, som de har nydt i fuldt mål, ved at hjælpe ham over denne tort."

Det forslag syntes de om, og således blev fru Maries lig dækket af mange fornemme herrers klæder.

"Har du intet, hvormed du vil hædre din faster?" spurgte hr. Erik, idet han gik forbi Anna i kirkedøren.

Hun rystede på hovedet og gik hastigt hjem til Seim.

Hr. Anders fik nu jordefærden forrettet, som det sig hør og bør, og den trykkede stemning, der havde grebet følget, fortog sig, da de kom tilbage til gården. Bordene bugnede af mad, og kanderne skummede. De talte om den skændselsdåd, der var

forøvet, lagde drabelige planer til hævn, men blev siddende og drak.

Almuen strømmede nu til og fik sin part af overfloden. Og over alle bredder steg sviren, da de hen på eftermiddagen tog sjælebad til den døde frues amindelse.

Det var de fattige, der skulle nyde godt af badet i badstuen, men efterhånden blandede de sig alle mellem hverandre. Mænd og kvinder løb nøgne ud og ind, hr. Erik stolprede rundt alene iført ølkanden, som han løftede højt over sit hoved, og tog alle ternerne til vidne på, at han endnu var en smuk mand, der vel kunne gøre en ung kvinde lykkelig.

Ud over natten steg vildskaben.

Hr. Erik gik rundt og ledte efter Anna. Han kunne dårligt mere flytte fødderne og var ikke heller herre over sin tunge. Da han fandt hende, drog han hende trods hendes modstand ned på sit skød.

"Bryd dig ikke om Kristians bejlen!" lallede han. "Den flødeskæg er ingen mand for en fager jomfru som du. Jeg gifter mig med dig, Annalil. Alle fru Maries klæder og klenodier skal du arve … vi rejser til København til næste vår og hilser på admiralen …"

Hun sled sig løs og stødte til ham, så han tumlede og sov ind, der hvor han lå.

7. Flugten

Da solen stod op, var der ikke en sjæl vågen på Seim.

De lå bunkevis og sov i stuerne, i gården, i udhusene og på engen. Landet lignede en valplads, men en mangestemmig snorken forrådte, at de faldne levede endnu. Mange af almuen lå drukne mellem de andre. De, de der ikke havde fået en rus, var listet hjem. En mængde hunde løb mellem de sovende, snusede til dem og udstødte små klagende hyl.

Jomfru Anna stod midt i gården og så sig om.

Hun tænkte, at om hertug Adalbert af Gagino kom i dette øjeblik, kunne han gøre et let bytte. Hun så samlet her for sine øjne, hvad der var af ædelbårne mænd og kvinder i det ganske herred. Her lå de mænd, der var gift med hendes søstre … her lå søstrene selv. Her var dem, der kunne melde sig som bejlere til hendes hånd. Dér lå hendes ungdoms vejleder og sjælehyrde, han, til hvem hun i tåbelighed havde fortroet sig. Her lå tjenere og terner, bønder og herremænd … derhenne ved trappen lå hr. Erik Eriksøn Benkestok, til hvem hendes forældre havde betroet hende, da hun var fem dage gammel. Hans frue, der skulle have vogtet og værnet hende, lå nu begravet under kirkens kor … nu begyndte klokkerne igen at ringe nede i den lille kirke. Det undrede Anna over al måde, at degnen var ædru.

Hun spejdede blandt mændene, om ikke hun skulle kunne finde Kristian.

Det var hendes faste beslutning at rømme i denne morgenstund. En bedre lejlighed fandt hun aldrig. Men hun ville nok have Kristian med sig. Selv havde hun aldrig været længere fra Seim end til svogrenes gårde. Kristian havde da

adskillige gange været i Bergen, hvorhen hun netop agtede sig. Og var han ingen mand, så var han da i alle fald et mandfolk.

Men hun kunne ikke finde ham, og så tænkte hun, det fik gælde forsøget uden ham.

Længe havde hun tænkt frem og tilbage, om hun skulle tage Else med. Til sidst havde hun bestemt sig til det. Hun ville træde frem for lensmanden i Bergen og af ham begære med sømmelig lejlighed at blive sendt til sine forældre i København. Hun mente at kunne fremføre sådanne klagemål mod hr. Erik, at lensmanden ikke ville driste sig til at afslå hendes begæring. Og hun mente ikke, det var nogen skade til, om hun havde en terne med sig.

Else havde hun nemt ved at finde. Hun var sovet ind i fadeburet foran øltønden, som hun havde røgtet så vel, at den var tom. Hun fik hende også nemt vækket; Else sov som en fugl.

"Nu rømmer jeg, Else," sagde hun. "Stå op og kom, hvis du vil med."

Else strakte sig og gabede. Så var hun med ét lysvågen og så på jomfruen med et par underlige øjne. Det fo'r gennem hendes hoved, at nu var Anna den nærmeste til at tage styret på Seim, og at det ville blive bedre dage for Else, om jomfruen var borte. Hun mente sig i stand til at kunne tumle hr. Erik, hvis hun fik rådighed over fadebur og ølkande.

"Hvor vil I rømme hen, jomfru?" spurgte hun for at vinde tid til sine betragtninger.

Anna forklarede hende sin plan. Hun lovede at tage hende med til København og beholde hende i sin tjeneste. Men Else rystede på hovedet.

"Det går aldrig godt, jomfru," sagde hun. "Hr. Erik vil kræve eder udleveret af lensmanden på Bergenhus, om I ellers nogensinde når dertil. Det er ikke tider for en ung jomfru at færdes alene på landevejen. Tænk på ægypterne … på alle de forløbne studenter og kræmmersvende fra Bergen, som drager landet rundt og røver og brandskatter."

"Vil du med?" spurgte Anna.

"Ikke heller er I god mod den stakkels hr. Erik," sagde Else. "Han var eder dog i faders sted. Hvem skal skøtte huset for ham, når I nu drager bort, straks efter at de har lagt den salig fru Marie i graven?"

"Det skal du, Else," svarede Anna kort.

Hun vendte hende ryggen, og gik, men stod straks efter stille og besindede sig.

"Du forråder mig ikke, Else?" sagde hun.

"Nej, nej!" sagde ternen. "Om I vil vove forsøget, får det blive eders egen sag. Jeg drager ikke med, men jeg skal intet sige."

Anna forstod, hun ville gerne være hende kvit, og at hun derfor sikkert ville tie.

Så gik hun til fruerstuen og klædte sig sindigt og betænksomt til rejsen. Hun åbnede fru Maries kister og tog af hendes smykker og kostbarheder, hvad der syntes hende at have nogen værdi, og hvad hun bekvemt kunne føre med sig. Hun regnede det ikke for noget ran, for det var ikke hendes agt nogensinde mere at vende tilbage til Seim eller gøre fordring på nogen part af gården. Så kunne hr. Erik og Kristian som fru Maries rette arvinger gøre sig betalt i hendes fædrenearv.

Stor blev hendes rejsebylt nu ikke. Da hun var færdig med pakningen gik hun op i dagligstuen, hvor våbnene hang og tog

en skarp og spids dolk med sølvbeslaget håndtag. Hun måtte skræve over mer end en af de sovende for at kunne tage den, men hun behøvede ikke at være bange for at vække nogen af dem.

Så gik hun ud af porten. Hundene løb til hende og logrede og sprang op ad hende, men hun jog dem væk. Hendes yndling, en stor ulvehund ved navn Fenris kunne hun ikke slippe.

"Du kan ikke følge mig, Fenris," sagde hun. "Ene må jeg drage ud i verden, og jeg kommer aldrig tilbage."

Hun gik over elvbroen til stranden, hvor bådene lå. Som hun ville til at løse sin egen lille båd, stod Kristian ved hendes side.

"Den båd er for lille til så lang en tur," sagde han rolig. "Lad os tage en større."

"Jeg mente, jeg skulle rejse ene," sagde hun.

"Hvor kunne du mene det?" spurgte han forundret, "det var jo aftalen, at jeg skulle følge dig på vej."

"Jeg søgte forgæves efter dig deroppe."

"Du burde have søgt mig her," svarede han. "Jeg vidste, du ville rømme i nat. Jeg har ventet længe og er beredt til at gå med."

Hun så, han var rejseklædt i kappe og sværd. I bæltet havde han en pistol og en pung, der ikke så ud til at rumme ret meget. Der var over ham større mandighed og bestemthed, end hun nogensinde før havde set.

"Kristian," sagde hun. "Du siger, du elsker mig."

"Jeg gør så," svarede han.

"Og jeg har sagt dig, at jeg aldrig kan blive din."

"Du har så."

"Hvad tænker du da, når du følger mig?" spurgte hun.

Han tumlede med grejerne i båden og gav sig god tid med svaret.

"Jeg tænker, kvindesind er som vejr i april," sagde han så.

"Mit ikke, Kristian," sagde hun. "Om du tænker sådan, da skal du ikke følge mig. Det er endnu tid at betænke dig."

"Jeg har ingen ting at betænke mig på," sagde han. "Jeg vil være, hvor du er, så får det ellers blive, som det kan."

"Din fader tilgiver dig aldrig," sagde Anna. "Og så … Kristian … se, hvad jeg har her … jeg har taget din moders smykker af hendes kiste."

"Deri gjorde du ret," svarede han rolig. "Vi har boet på gården af din faders nåde, siden du blev født, og min fader har forholdt dine søstre adskilligt af deres medgift. Hvad du tager, er kun dit eget."

Nu havde han båden sejlklar. Anna stod på bredden og så ud over fjorden.

"Stig nu i båden," sagde han. "Det er tid at drage af, om vi skal vinde noget forspring."

Da kom Fenris springende, gøende og glad.

"Vi kan ikke have ham med," sagde Kristian.

Anna tog hundens hoved mellem sine hænder og så på den med et sælsomt blik. Så drog hun sin dolk og jog den i dens strube. Dyret sank rallende sammen, strakte sig, og var død.

"Du er hård, Anna," sagde Kristian.

"Lad ham komme, som kan gøre mig blød," sagde hun.

Hun tørrede blodet af dolken i hundens pels. Så steg hun i båden. Kristian satte alle sejl til, og de gled ud over fjorden. Rundt om rødmede fjeldene i morgenrødens skær.

Anden bog

Bergen

8. Garperne

Tolv dage varede jomfru Annas og Kristians rejse til Bergen, og i den tid voksede hun således i handlekraft og rådsnarhed, at den unge mand undredes såre og stundom følte rædsel for hende.

Der hændte dem alt, hvad af ondt og genvordigheder hænde kunne.

Modvind standsede dem, og storm forslog dem af deres kurs. Hvor de blev nødt til at søge husly og beskyttelse, modtog indvånerne dem med den største mistro. Der fo'r så meget pak på landevejen i de dage, og hver passede på sit.

De gav sig efter aftale ud for søskende, der drog til slægtninge i Bergen, og efter Annas vilje betalte de kun, hvor de var nødt til det. Hun havde taget Kristians pung og var en god husholderske med dens magre indhold. Hun fandt al tid på råd, og når rådet var fundet, lod hun Kristian om at sætte det i værk. Selv satte hun sig så hen i sine lykke-tanker. At det kunne gå hende galt, faldt hende ikke et øjeblik ind, så sikker som hun var i sin tro på fremtiden. Var Kristian modløs og forsagt, opmuntrede hun ham, så vidt at han udrettede, hvad hun satte ham til. Derudover skænkede hun ham ikke en tanke.

På rejsens niende dag mistede de båden.

De var i land for at skaffe sig proviant, og Kristian havde fortøjet den så slet, at den drev med strømmen., Anna satte et sådant ansigt op, da hun erfarede hans vanheld, at han ønskede sig mange mile bort. Da hun havde tænkt sig om en stund, bød hun ham fange en hest af dem, der gik i skoven om en adelsgård i nærheden, på hvilken de hverken vidste navn eller ejermand. Han foreslog hende at købslå om den, men hun

afviste ham brat. De kunne lade hesten løbe tilbage, når de ikke brugte den mere.

Hun satte sig på dens ryg og Kristian gik ved siden af og drog den ved tøjlen, i stadig angst for, at gårdens folk skulle opdage tyveriet og sætte efter dem. Men Anna lo ham hånligt ud, og der skete intet. Når han var mødig og ville hvile sig, hidsede hun ham med sin hån.

"Videre," sagde hun. "Vil du bringe mig til at angre, at jeg tog en dreng til ledsager?"

De red og red over fjeldene og kom igen til stranden, hvor der lå et lidet ensomt fiskerhus. Fiskeren berettede, at hinsides vandet lå Bergen, bag øer og skær, men ikke længere borte, end at de kunne nå dertil på en dags sejlads, om ellers vinden holdt sig.

De tingede med ham om at sætte dem over. Han var villig dertil om tre dage, når han havde sejlet sin hustrus lig til kirken, som lå langt henne under kysten. Hun havde ligget død i hans hytte i otte dage, præsten ventede ham, det kunne ikke opsættes.

"Begrav din kvinde på stranden og sæt et kors over hende," sagde Anna. "Se her, hvad du skal få, om du sejler for mig i dag. Jeg sejler efter livet og har ikke stunder at bie, mens du jorder dine døde."

Hun rakte en håndfuld sølvpenge mod ham, men han rystede på hovedet.

"Hun var en god hustru," sagde han. "Om også hun ingen børn fødte mig. Når jeg slog hende på munden, tav hun og bar intet nag derfor. Hun skal i kristen jord."

Men Anna var ikke til sinds at lade sig standse så nær ved målet, og de tre dage kunne blive af stor betydning for hende, så sandt det gjaldt om at komme til Bergen før dem, Erik Benkestok uden tvivl havde sendt ud for at forfølge hende. Hun tog da frem en ring af dem, hun havde fundet i fru Maries kiste, og rakte fiskeren den. Hvor stor værdi den havde, havde hun ingen forestilling om. Men den blinkede skønt, og det faldt hende ikke et øjeblik ind, at en fattig almuesmand kunne modstå den.

Desto større blev hendes skuffelse, da fiskeren ikke ville modtage ringen, ja knap kastede et blik på den. Hendes første tanke var at overmande ham og tage med magt, hvad han ikke ville give godvillig. Men hun indså i samme øjeblik, at den stærke fisker i en håndevending ville gøre kål på stakkels Kristian. Hun stod med sammentrukne bryn, mens fiskeren gik ind i sit hus.

"Lad os drage tilbage," sagde Kristian. "Over fjeldet den vej, vi kom. Så finder vi dér sagtens en mand, som vil sejle os uden om odden."

"Og sinke os mere end de tre dage," sagde Anna. "Nej, så ved jeg bedre råd."

Hun værdigede ham ikke nogen meddelelse om, hvad hun tænkte på, og han tav og biede, som han havde vænnet sig til. Så bad hun fiskeren, om de måtte blive natten over i hans hytte.

"I kan ligge i skuret derhenne," sagde han tvært. "Jeg ved ikke, hvem jeg huser, og I ser ud til allehånde. Men her er ingen anden menneskelig bolig i miles omkreds, så I får vel blive her, siden natten stunder til."

Det var Anna vel fornøjet med, om end hun ikke spildte tiden med overflødig tak. Hun bød Kristian straks krybe ind i skuret og lægge sig til at sove, hvad han vel kunne trænge til. Selv satte hun sig til at bøde så godt som muligt på sit tøj, hvad sandelig ikke var mindre fornødent. Rastløs stod hun i det, alt imens hun kiggede gennem skurets åbne dør, om vinden holdt sig.

"Skal du ikke sove?" spurgte Kristian.

"Jeg sov al min tid på Seim," svarede hun.

Han faldt straks efter i søvn og sov tungt og fast. Det samme gjorde fiskeren i sin stue, hvis dør han havde stænget vel efter sig, da han gik ind. Men henimod midnat vækkede Anna Kristian.

"Stå op, og gør ingen støj," sagde hun.

"Hvad er det?" spurgte han og tumlede i vejret.

"Tys!" sagde hun blot. "Følg mig og gør som jeg siger. Men tal ikke og træd tyst i gruset."

Søvndrukken fulgte han hende ned til stranden, hvad kun var et par skridt. Hun viste ham, hvor fiskeren havde forvaret sejl og årer, hvad hun alt havde udspejdet dagen forud, bød Kristian bringe dem til båden og gøre den los.

"Skal vi ikke lade en sølvpenge blive til fiskeren?" spurgte han.

"Nej," sagde hun hårdt. "Han tog den ikke, da jeg bød ham den. Og jeg bruger den selv, tænker jeg."

De gik i båden, og stødte fra og satte sejl op. Da de var kommet en snes alen ud, lød der høje råb fra stranden. Det var fiskeren, som havde opdaget deres flugt. Anna så til sejlet, som svulmede under vinden.

"Du kan tage min hest!" råbte hun ind til ham. "Og når jeg kommer i min højhed, skal jeg skikke dig en båd, der er bedre

end den, jeg tager fra dig i nat."

"Tvi jer, I skarnsfolk, som I lønner mig, fordi jeg gav jer husly i nat!" skreg fiskeren.

Hun vendte ryggen til ham og svarede ikke. En sten, han slyngede efter dem, faldt tæt ved hende og stænkede hende over med vand, men hun ikke så meget som så til siden. Kristian skøttede sejlene og stirrede mod land, hvor fiskeren løb frem og tilbage i afmægtigt raseri.

Op ad formiddagen fik de Bergen i sigte, da de kom uden om Nordnæs.

"Hvad nu?" spurgte Kristian.

Hun bød ham tage sejlene ind, mens hun overvejede, hvad de skulle gøre. Satte sig så i forstavnen og stirrede på byen, der rejste sig inderst i vågen med tårne og spir, den første by, hun i sit liv havde set.

Kristian udpegede tårnene for hende og gav dem navne.

"Det der længst tilbage i bugten er domkirken og den latinske skole," sagde han. "Og der er Hellig-Korskirken med de to tårne. Dér er tyskernes kirke og Tyskebryggen, hvor garperne bor."

Dem kendte Anna godt nok. Landet var fuldt af fortællinger om de tyske købmænds eller garpernes overmod og udsvævelser. Kristian fortalte hende, at lensmanden, hr. Walkendorff, gjorde sit bedste for at ave dem, og der var al tid spektakler mellem hans hofmænd og garperne.

"Hvor ligger Bergenhus?" spurgte Anna.

"Der yderst på den nordre pynt," sagde Kristian. "Dér residerer hr. Walkendorff, om han ellers er til huse og ikke på embedsrejse i landet. Om vi nu sætter sejl, da kan vi være derinde på en halv time, og du kan gå til slottet og begære

lensmanden i tale og lægge din sag i hans hånd. – Hvad skal der da blive af mig, Anna?"

Hun svarede ikke på hans spørgsmål, efterdi det ikke interesserede hende det mindste, hvad der blev af Kristian, nu da han havde fulgt hende derhen, hvor hun ville. Des mere tænkte hun over hans forslag om straks at begive sig til lensmanden.

Det havde fra først af været hendes agt at gøre så, men hun var ikke længere så sikker i sin sag. Den tolv dages rejse havde vist hende, hvor vanskelig hendes stilling var, og hvor ringe tiltro hun mødte. Det kunne vel hænde, at hr. Walkendorff tog hende venligst i forvaring og, så snart ske kunne, sendte hende tilbage til Seim. Så ville hendes flugt være til ingen nytte. Hun forstod nok, at Erik Benkestok aldrig mere ville slippe hende fra gården, og fra sine forældre kunne hun åbenbart ingen hjælp vente. Ikke en linje havde hun fået til svar på sine breve.

Hun sagde det til Kristian, og han fortalte hende, at intet af hendes breve var kommet af sted.

"Og det har du vidst og ikke sagt mig det!" sagde hun med lynende øjne.

"Jeg elskede dig," sagde han med ruelse i sin stemme og turde ikke se på hende. "Om brevene var kommet frem, da var du jo dragen af gårde, og jeg havde aldrig set dig mer. Jeg sværger dig til, at om du havde givet mig dit brev og bedt mig skikke det af sted, da havde jeg gjort det."

"Du er ingen mand," sagde hun foragtelig. "Du vinder aldrig nogen kvinde."

En stund sad de tavse i båden. Så kundgjorde Anna sin beslutning.

"Vi bliver her, til mørket falder," sagde hun. "Så sejler vi ind i vågen eller ror, om vinden lægger sig. Du kender vel et herberg, hvor jeg kan være i nat – så kan vi i morgen se, om jeg vil give mig lensmanden i vold, eller om der kanske er et skib, som er sejlklart til København, så jeg straks kan tinge mig om bord og undgå hr. Walkendorffs mellemkomst."

"Jeg ved et herberg i Skottegaden," sagde Kristian, glad over lejligheden til at være sammen med hende en stund endnu. "Der er min fader og jeg kendt, og du vil sikkerlig blive vel modtagen."

Så fortøjede de båden og gik i land. Kristian strejfede rundt for at finde nogle bær, men Anna blev siddende på klippen og så over byen og bugten.

Der gik et stort skib ud og et andet ind, og hendes hjerte bankede ved tanken om, at hun måske i morgen den dag selv sad ombord og for evigt kunne byde farvel til Norge. Hun rørte ikke de røde bær, Kristian bragte hende, men spurgte og spurgte og foragtede ham, når han ikke vidste svar. Hun kunne se mennesker som små, sorte prikker inde på bryggen.

"Det er garperne," sagde Kristian. "Vi må vogte os, at vi ikke falder i deres hænder. De er galne efter kvinder, over det de ikke må gifte sig."

"Hvorfor må de ikke gifte sig?" spurgte hun.

"De må ikke blande sig med landsens folk," forklarede han. "Ingen garp bliver her mere end nogle år. Så drager de til Lübeck og Bremen, og hvor de ellers er fra, og der kommer andre i deres sted. Ingen ærbar kvinde kan redde sig, om hun kommer i deres vold."

"Den redder sig sagtens, som vil redde sig," sagde Anna.

Da mørket faldt på gik de på ny i båden. Kristian måtte ro, da vinden havde lagt sig, og klokken blev over ti, da de landede på bryggen i Bergen.

"Kom nu og før mig til herberget," sagde Anna utålmodigt, da han ville gøre båden fast. "Spild ikke tiden med båden, men lad den drive, hvorhen den vil."

De gav sig på vej. Men nu viste det sig, at Kristian aldeles ikke var i stand til at finde Skottegaden, hvori herberget lå.

Han forsøgte ad én vej og ad en anden og en tredje, og så stod de igen på bryggen, hvorfra de var gået ud. Af mennesker så de ingen. Bergenserne var åbenbart gået i seng.

Anna sendte ham et hvast blik, og han måtte gå til bekendelse, at han ingen vej vidste. Hun stod med sammentrukne bryn, bed sig i læben og så sig om i den fremmede by. Men Kristian brast i gråd.

"Lad os stige i båden og sejle hjem," sagde han. "Dette bringer os ikke andet end ulykke og undergang. Vore penge har vi givet ud omtrent alle sammen, vore klæder er smudsige og i laser, vildfarne står vi her i Bergen, tør ikke sige vore navne, og ingen ville tro os, om vi gjorde det."

"Vend du hjem og få hug af din faders hundepisk, om du har lyst," svarede hun. "Jeg bliver her, til mit skib kommer."

"Har du et skib?"

"Tossehoved!" sagde hun.

Men nu lød der stemmer og larm af mange mennesker. De to stod stille og lyttede, og et øjeblik efter kom en hujende og skrigende skare frem om gadehjørnet. Det var lutter mænd, alle med huen på snur eller bag i nakken og med overstadige og drukne bevægelser. De fleste var unge, men der var et par

skaldede gamlinge, som førte an i vildskaben og så stygge ud med deres frække øjne og tykke munde.

"Hvem er det?" spurgte Anna.

"Det er garperne," sagde Kristian. "Gud stå os nådig bi. De er drukne til hobe."

"Jeg så aldrig andet end drukne mænd på Seim," sagde Anna.

"Lad os fly! Lad os fly!" sagde Kristian og greb hende i armen.

"Hvor skulle vi fly hen?" spurgte hun. "Hvor er herberget, du kender?"

De stod i skyggen af husrækken og var endnu ikke blevet opdaget af mændene, som gjorde holdt et stykke fra dem. Kristian vred sine hænder i angst og fortvivlelse. Anna så på skaren.

Midt i den stod en ung, barhovedet svend, hvis hænder var bundet på ryggen. Han smilte en gang imellem, som om han ville lade tapper, men det var nemt at se, han ikke var glad ved det. Hver af de andre havde hængende i et bånd ved siden en smørløber, som var fyldt med bark, gedehår og al slags affald og urenlighed. Tre af dem var særligt udklædte, den ene som en nar, den anden som en bonde, den tredje som et kvindfolk. De tre holdt sig tæt til anføreren, som var en kæmpestor, halvgammel fyr, der hvert øjeblik med sin stok slog og pirrede til den bundne svend. Nu stillede han sig op foran ham, og de andre veg lidt til side. Han satte stokken for brystet af den bundne.

"Kender du mig, Willom Abbesen?" spurgte han.

"Vel gør jeg det, Evert Bosken," svarede fangen. "Og jeg ved, du er kopgeselle på kontoret og en fornem mand. Derfor beder

jeg dig, om jeg må blive optaget i kontoret og nyde lige rettigheder med de andre."

"Vel talt, Willom Abbesen," sagde Evert. "Det geråder dig til ære, at du ønsker optagelse i vort selskab. Og det er dig ikke ubekendt, at for at det kan ske, må du underkaste dig visse prøver, på det at vi kan se, om du er værdig til at sidde til bords med disse brave mænd."

"Jeg ved det," sagde Willom. "Og jeg er villig til at underkaste mig prøverne, sådan som I forlanger det. Kun beder jeg eder fare en smule med lempe med mig, siden jeg er så ung og uerfaren."

"Vi skal fare med lempe, lille Willom," sagde Evert, og de lo alle, mens Willom smilte blegt. "Nu vil vi først skride til røgspillet, som er det sværeste. Derfor tager vi det først. Thi kan du ikke bestå den prøve, så kommer du ikke ind på kontoret, og så ville det være synd at pine dig med de andre. Har du derimod gennemgået røgspillet bravt, da vil det andet forekomme dig som en lise ovenpå."

De lo igen overlydt. Men så var der én, som opdagede Anna og Kristian.

"Se! Se!" råbte han.

De så alle derhen. Og så opløftede de et umådeligt jublende skrig.

"En fugl! En fugl!" skreg de og styrtede imod dem.

"Holdt!" råbte Evert Bosken med mægtig stemme. "Der skal være orden i al ting. Før dem frem for mig, at jeg kan undersøge, hvem det er, som vover at trænge ind i vort kvarter på denne tid af natten."

Kristian og Anna blev grebet af ivrige hænder og stod snart midt i kredsen, der sluttede sig tæt om dem.

"Sikken en dejlig fugl!" sagde Evert Bosken og slikkede sig om munden. "Hun er min, kammerater. Ingen vover at antaste hende. – Vær så god, skøn jomfru, og træd nærmere. Hvad synes I om at tage mig til gemal for en nat? Siden kan I frit vælge mellem de gode herrer, I ser her omkring os."

"Om I vover at lægge hånd på mig, skal det komme jer dyrt til at stå," sagde Anna og kastede hovedet stolt tilbage. "Jeg er en norsk adelsdame, at I ved det."

Evert Bosken slog sig på lårene og lo, så tårerne trillede på hans kinder, og de andre lo med ham.

"Er du en norsk adelsdame, min putte?" sagde han, da han igen fik mælet. "Gud velsigne dig for det! Om lidt er du sagtens kejserens datter eller sågar barn af borgmesteren i Lübeck. Men lige meget om det! Jeg tager dig alligevel til min hustru – for i nat. Mærk dig det, at du ikke kommer med fordringer. For jeg har ikke lov at gifte mig for længere tid ad gangen, så længe jeg lever i dette herlige land, hvor de adelige jomfruer tripper rundt på Tyskebryggen ved nattetid … Med forlov, han der er sagtens også en norsk adelsmand?"

"Jeg er så," svarede Kristian med al den fasthed i stemmen, han kunne opdrive. "Jeg varer jer, at I intet ondt tilføjer denne jomfru og mig. Det vil blive hævnet hårdt af lensmanden."

"Fanden i vold med lensmanden," sagde Evert. "Han har ingen ting at sige her i kvarteret, den storagtige dansker. Og nu er det nok med det vrøvl. Kom hid, min tøs."

Han greb Anna i armen, men hun slog ham med sin knyttede hånd i ansigtet, så han tumlede tilbage.

"Sikken en satan!" sagde han og tørrede blodet af næse og mund. "Men jeg lider dig godt, som du er, og du skal nok blive tam, inden vi skilles."

Et par af dem havde listet sig bag om Anna og i et nu bundet hendes arme på ryggen. Kristian var der ingen, som tog sig af.

"Nu hjem til gården!" råbte Evert så. "Vi glemmer jo helt højtideligheden over den adelige jomfru."

De satte sig i gang under hyl og spektakel. To mand havde fået tag i Anna, og Kristian traskede modløs og fortvivlet ved siden af hende.

"Se til, du kan slippe af sted og hente hjælp," hviskede hun til ham.

"Jeg vil ikke forlade dig blandt disse skælmer," svarede han.

"Gør, som jeg siger," hviskede hun truende. "Hvad hjælp skulle du være til her."

Mer fik de ikke talt, for Kristian fik et forsvarligt dask på munden af en af garperne, og de gik videre.

Midt i en smal og kroget gade drejede de ind i en smøge og så stod hele skaren i en gammel gård, hvor der var fuldt op af tønder, kasser og fustager. Der stod en dør åben til skytningsstuen, som var det rum, hvor husets folk samlede sig til måltider og fest, og hvorfra der gik dør ind til en mængde små kamre, hvor garperne sov. På den anden side gården lå ildhuset, og derhen førte de den bundne Willom.

"Klyng ham nu op," bød Evert Bosken. "Og gør så ild."

De hængte ham i et reb under armene op under ildhusets tag. Så kastede de alt, hvad de havde i smørløberne i bunke under ham, og tændte ild i det. Røgen steg stinkende og

kvælende til vejrs og indhyllede ham snart ganske. Garperne ragede i ilden og kastede mere på den, og røgen blev stærkere.

"Hvad synes du om det, Willom?" sagde Evert.

Willom svarede ikke. Så gav de sig til at slå løs på ham med deres stokke. Han skulle svare, for at han kunne sluge røg, når han lukkede munden op.

"Er det stadig væk dit højeste ønske at indtræde i kontoret?" spurgte Evert.

"Ja, det er mit højeste ønske," sagde Willom.

Han hostede, som om han skulle kvæles og sparkede og sprællede. Garperne lo.

"Hvad synes du om røgspillet, lille jomfru?" spurgte Evert Bosken og lagde sin arm om Annas liv.

Hun vred sig fra ham, men han fik fat i hende igen og krystede hende til sig.

"Jeg dør!" skreg Willom.

"Den vittighed har vi hørt før," sagde Evert og slap Anna for atter at henvende sin opmærksomhed på legen. "Det siger de alle sammen til at begynde med. Siden kommer de på andre tanker. Mere på ilden, folkens."

Garperne gjorde, som han bød. Willom skreg i fortvivlelse, men de lo blot og øgede røgen, det bedste de kunne. Så udstødte staklen et hvinende skrig, gav et spjæt og hang så stille.

"Han dør!" skreg Kristian.

Garperne blev bange. De løb efter seks store tønder vand, som efter reglementet stod parat for at skylle røgen af ham, når legen var endt.

"Guds død og pine," sagde Evert. "Skynd jer, det var en evig ulykke, om kæltringen døde."

"Løb nu, Kristian!" hviskede Anna.

Og Kristian løb, uden at nogen i forvirringen lagde mærke til ham. Garperne havde fået Willom taget ned og hældte ham over med masser af vand. Men han gav ikke mindste livstegn fra sig. De rullede ham og tumlede med ham, men han var og blev død.

Rådvilde så de på Evert, som kløede sig i hovedet og satte et overmåde betænksomt ansigt op. Fik lensmanden nys om historien, var straffen dem vis. Han lurede kun på lejlighed til at komme dem til livs, og lod han dem også tumle sig på deres egne enemærker, så ville han sikkert regne dette her for et drab, og i den slags sager var han ikke at spøge med. Ikke heller kunne de regne på videre virksom beskyttelse fra de tyske rådmænd.

"Læg ham ind i hans kammer," sagde Evert omsider. "Og så hver til sit og tand for tunge."

Nogle tog fat på liget og bar det bort. Andre fjernede vandtønderne og resterne af bålet, for at der intet skulle være, som kunne vidne om, hvad der var foregået. Da alt var i orden opdagede Evert, at Anna havde set sit snit til at undløbe.

"Tøsen!" råbte han. "Hun har set det hele!"

Som en stormvind fo'r han gennem gyden og ud på gaden. Han stod et øjeblik og tænkte sig om, hvad vej, hun kunne have taget. Så bød han kammeraterne gå til ro og lade ham ene om jagten.

Længe var han heller ikke om at finde hendes spor, og da det var besørget, indhentede han hende lettelig. Hun løb med armene bundet på ryggen og kunne ikke gøre sig fri, hvor

meget hun så sled i båndene. Da han nåede hende og greb hende, udstødte hun et hvinende skrig. Han slog hende til jorden med et slag af sin knyttede hånd, der voldte, at hun besvimede med det samme. Ingen kom til på hendes skrig. Der skreg så mange i tyskernes kvarter, som var fuldt af galgenfugle og løse kvinder. Og borgerne holdt sig helst bag lukkede døre.

Evert så snart, at hun kun var dånet, og tænkte et øjeblik på, at det var sikrest at slå hende ihjel. Imidlertid opgav han den plan for en anden. Han slæbte hende et stykke ned ad en sidegade, lagde hende på dørtrinet uden for et lille hus og slog voldsomt i døren.

Han måtte slå mange slag, før døren blev åbnet af en gammel, fed kvinde, der akkurat kiggede ud gennem sprækken.

"Karin Kastibrog, din Helvedes kvind! kan du lukke op!" sagde han.

"Er det dig, Evert?" svarede hun og kom helt frem i døren. "Men hvad i Guds navn bringer du mig der? Har du myrdet igen?"

"Vist ikke nej," sagde han utålmodig. "Hun er bare dånet. Det er en fugl, vi fangede på bryggen. Men vi har lavet optøjer, og hun kan bringe os i forlegenhed. Gem hende godt – du forstår? Du skal ikke gøre det forgæves. Og du kan have nytte af hende. Hun er køn som bare satan."

Dermed skubbede han hende til side, lagde Anna indenfor døren og løb hjemefter.

Men da han kom om hjørnet på gaden, hvor han boede, løb han lige lukt i armene på Kristian og byfogden med hans svende.

"Det er ham!" sagde Kristian, der var kæk nok nu.

Bysvendene greb ham, og garpen gjorde ingen videre modstand, men gik roligt med dem.

"I skal komme til at stå til ansvar for, hvad I gør med mig, byfoged," sagde han. "Har kontorets folk nu ikke længere lov at gå roligt hjem og i seng i deres egen gård?"

"Den mand, her står, beskylder jer for at have ihjelslået en af jeres kammerater," sagde byfogden. "I må følge mig til tårnet, for at vi i morgen kan få den sag undersøgt. Hr. Walkendorff er ikke at spøge med i det kapitel, og vi vil nu se en ende på jeres voldshandlinger her i Bergen."

"Hvem er den mand, som beskylder mig for drab?" spurgte garpen.

"Det gør jeg," sagde Kristian. "Hvor har I gjort af jomfruen?"

"Jeg ved ikke af nogen jomfru," sagde garpen hvast. "Mener I tøsen, I fulgtes med, så har Fanden taget hende, tænker jeg."

Byfogden ville trække af med sin fange til tårnet og betydede Kristian, at han skulle med. Men Kristian besvor ham for enhver pris at undersøge gården, hvor garpen sikkert holdt jomfru Anna gemt.

"Hør nu, min gode svend," sagde byfogden utålmodigt. "Du har allerede én gang fortalt mig den krønike om en adelig jomfru, som skulle rende her på Tyskebryggen i nat og være faldet i garpernes kløer. Jeg tror dig ikke, og det var lige ved, at jeg i den anledning heller ikke havde fulgt dig herhen. Havde vi ikke haft så mange eksempler på de fordømte tyskeres overmod, så havde jeg puttet dig i tårnet og ladet det været godt med det."

"I kan dog afsøge gården," sagde Kristian fortvivlet. "I må tage mit liv, om ikke garperne har gemt jomfruen et sted."

"Hvad hedder den jomfru?" spurgte byfogden.

Kristian vred sine hænder i fortvivlelse. Anna havde pålagt ham under ingen som helst betingelser at røbe hendes navn. Men han kunne da ikke lade bysvendene gå herfra og hende blive natten over i gården hos de vilde, tyske svende. Så sukkede han dybt og sagde:

"Det er jomfru Anna fra Seim. Kristoffer Throndsøn Rustungs datter."

Byfogden studsede og så mistroisk på ham.

"Kristoffer Throndsøns datter?" sagde han. "Vel ved jeg, der er en jomfru på Seim hos Erik Benkestok. Men hvordan skulle han ladet hende drage hid alene i følge med eder og flakke ved nattetid på Tyskebryggen?"

"Jeg er Erik Eriksøn Benkestoks søn," sagde Kristian og så ud, som om han nu ganske havde opgivet ævred.

Byfogden rystede på hovedet.

"Alt dette får lensmanden rede ud fra hinanden," sagde han. "Men lad os så afsøge gården."

"Dertil har I ingen ret," sagde nu Evert Bosken. "Vore privilegier beskytter os mod bysvendenes undersøgelser i vore huse. I tør ikke påtage jer det ansvar, byfoged. Om I gør det, skal der i morgen den dag afgå klage til kongen og til de lybske stæder."

"Jomfruen er gemt derinde," sagde Kristian. "Måske de i dette øjeblik myrder hende eller tager hende med vold."

"Kom så," sagde byfogden til sine svende. "Men pas på, at garpen ikke undløber. Og hvad jer angår, som kalder jer Kristian og udlægger en god og velbyrdig mand som eders fader, så skal galgen være jer vis, om I har løjet."

"Tag mit liv, om jomfruen ikke er derinde," sagde Kristian.

"Ham kan I lige så gerne klynge op med det samme," sagde Evert Bosken spotsk. "Jeg så med disse mine egne øjne den agtbare jomfru pile ned ad Småstranden."

Så gik de ind gennem smøgen ind i gården, hvor alt var i den dybeste ro. Byfogden åbnede døren til alle kamrene, og fandt hver en garp sovende i sin seng.

"Hvor er jomfruen?" spurgte Evert og grinte. "Og hvem er det, jeg skyldes for at have dræbt?"

Kristian var ude af sig selv og byfogden angrede sin godtroenhed. Men da råbte en af bysvendene ham hen til sig, hvor han stod i et af de små kamre, bøjet over manden, der lå i sengen. Han var kommet til at røre ved ham og følte, at han lå i alle sine klæder, og at de var ganske våde. Byfogden kom til og så, at garpen var død.

"Her har vi nu den dræbte," sagde han. "For så vidt er den fremmede svends udsagn bekræftet, og du er galgen vis, Evert Bosken, kender jeg ellers hr. Walkendorff ret."

"Hvem siger, jeg har dræbt ham," sagde Evert.

"Det siger den fremmede svend," svarede byfogden tørt. "Og siden der er én, som er dræbt, så tager jeg dig i forvaring."

Derpå bød han to af sine svende bære liget med, for at garperne ikke skulle skaffe det til side og således vanskeliggøre sagen.

"Jomfruen får vi lade fare," sagde han. "Om ellers hun er til, her i huset er hun ikke."

Kristian protesterede, men byfogden ville ikke høre mere om den ting. I morgen kunne han fremsætte sin klage for

lensmanden, og så kom jomfruen nok for en dag. Men Kristian skulle sidde i tårnet i nat, så vel som Evert.

Toget satte sig så i gang mod slottet. Da skridtene døde hen i gaden, sprang garperne op af deres senge og løb sammen og rådslog om, hvad der var at gøre for at frelse Evert.

Men ingen kunne hitte på råd, og de gik alle til ro og håbede på morgendagen og de tyske rådmænd, der havde friet så mangen en garp fra lensmandens galge.

9. Karen Kastibrog

Da Anna slog sine øjne op, skinnede dagen ind i hendes kammer.

Hun lukkede straks øjnene igen, fordi hun følte smerte i hovedet, men da hun atter slog dem op, glemte hun smerten for det syn, hun så.

Kammeret, hvori hun lå, var draget med klæde over alle vægge, og klædet var langt kostbarere end det, der smykkede fruerstuen på Seim. Løjbænken, der bar hende, var ligeledes dækket af et skønt tæppe, og rundt på gulvet stod en udskåren armstol og et lidet bord, hvorpå en sølvkande og to bægere.

Hun kunne ingen dør se. Det lille vindue af grønt glas sad højt oppe, men vendte sagtens ud til en gade. I det mindste hørte hun fodtrin derude. I huset selv hørte hun ikke en lyd.

Lidt efter lidt dukkede gårsdagens begivenheder frem i hendes erindring. Hun kunne følge dem lige til det punkt, da hun styrtede til jorden for garperens næveslag. Hun følte atter smerte i hovedet, men glemte det på ny for at se sig om og undres.

Der kom over hende noget af en eventyrstemning, og hun strakte sig på løjbænken med hænderne foldede under nakken. Hun følte ikke så meget som en anelse af frygt. Meget mere havde hun en fornemmelse af, at nu begyndte det … Lykken, der alle dage havde været til huse i hendes drømme, og som hun var draget ud for at søge. Det gøs i hende, når hun tænkte på, hvad der var hændt. Hun syntes, hun følte garperens arm om sit liv og hans rå mund tæt ved sit ansigt. Men det var jo alt sammen forbi, og gjorde ingen ting mere.

Som nu hun lå, løftedes klædet på en af væggene, en lille dør gik op, og ind trådte et overmåde stort og svært fruentimmer, som nikkede til hende, satte sig i armstolen og så hende tavs an.

"Hvor er jeg?" spurgte Anna. "Og hvem er I?"

"Befinder du dig vel?" spurgte kvinden.

"Ja," sagde Anna.

Kvinden gik til døren og råbte ud. Straks efter stod der i stuen et ungt fruentimmer i løse klæder og med frække øjne og rød mund.

"Bring jomfruen hendes morgenøl, Elzebi," sagde den tykke.

Elzebi gik og kom igen med øllet, som Anna drak med begærlighed. Pigen gik og lod dem ene.

"Hvor er jeg?" spurgte Anna igen.

"I er hos mig."

"Og hvem er I?"

"Det er vel rimeligst, jeg først spørger dig," sagde konen og lo på en underlig tør måde, der slet ikke passede med hendes legemes fylde. "Når man samler en jomfru op på gaden ved nattetid, hvor hun ligger dånet i stenbroen, lægger hende på sin bedste seng og skænker hendes morgendrikke, så kan man vel kræve rede på, hvem hun er, forinden man svarer på hendes spørgsmål."

Anna så opmærksomt på hende. Der var noget over konens væsen, som gjorde hende rolig og tryg. Hun lignede egentlig fru Marie på Seim, men havde plejet sig bedre og så renligere og pynteligere ud. Hendes øjne, som lå dybt i de fede kinder, havde et listigt blik, hendes mund var stor med hængende underlæbe og sorte tænder. De fede hænder holdt hun stadig foldede over

den tykke vom. Hun havde ringe på alle fingrene. Hendes kjortel var af fint, fransk klæde.

Alt i alt syntes Anna godt om hende og fik tillid til hende. Hun følte stor lyst til at betro sig til hende og åbenbare hele sin historie. Mens hun overvejede det, spurgte konen hende, om hun følte sig vel nok til at stå op. Da hun fik ja til svar, blev Elzebi hidkaldt og kom straks efter med et fad vand til tvætning og en skøn, rød dragt med guldbræmmer.

"Din dragt er ilde medtagen," sagde konen. "Om du synes, da ifør dig denne."

Anna takkede og stod op. Elzebi bragte kam og gav sig til at rede hendes lange, gyldne hår, gned det derefter i en salve, som lugtede finere end nogen, Anna kendte. Så hjalp hun hende den røde kjortel på, og Anna så sig med velbehag i et lidet spejl, Elzebi holdt for hendes øjne.

"Ja, du er skøn," sagde konen og grinede med sine sorte tandstumper, mens de små øjne blev helt borte i fedtet. "Gå din vej, Elzebi, og lad jomfruen og mig ene."

Elzebi ordnede en smule i rummet og gik med Annas gamle klæder.

"Fortæl nu, om I synes," sagde konen.

Og Anna fortalte.

Hun skildrede sit liv på Seim, hr. Erik og fru Marie og Kristian, fru Maries død og jordefærd, hr. Eriks frieri og hendes flugt. Hun lagde ikke skjul på nogen ting, men åbenbarede sin beslutning om at drage til København med første skibslejlighed, fremstille sig for sine forældre og kræve af dem, at de indførte hende i den verden, hvor hun efter sin stand hørte hjemme.

Konens ansigt udtrykte den højeste forbavselse under Annas fortælling. Hun stirrede med runde øjne og åben mund, lod se en gang imellem et vantro smil, men endte med at være fuldkommen overbevist om historiens pålidelighed. Glad ved den var hun åbenbart ikke. Da den var til ende sad hun en stund og så på Anna med rynkede bryn og et ondt blik. Anna lagde ikke mærke dertil, stirrede blot hen for sig i sine egne drømme.

Så lagde hun sig på løjbænken og så op i loftet. Hun befandt sig vel, som al tid, når hun havde det godt … Det faldt hende ikke ind at tvivle på, at alt jo var, som det skulle være, når solen skinnede på hende. Konen så hende an og rykkede urolig i sin armstol.

"I er altså Kristoffer Throndsøns yngste datter," sagde hun så.

"Jeg er så," svarede Anna. "Har I kendt min fader?"

"Jeg så ham i ny og næ, når han var i Bergen," svarede konen. "Han var en tapper og en gavmild herre, men kort for hovedet."

"Fortæl mig noget om ham," sagde Anna og sprang op af løjbænken. "Han forlod mig, da jeg var fem dage gammel og jeg så ham aldrig siden. Kendte I også min moder?"

"Nej," sagde konen.

Hendes stemme lød sådan, at Anna studsede, og nu fik den gamle et så stærkt anfald af hoste, at Anna troede, hendes kjortel skulle sprænges. Hun hjalp hende til rette i stolen og så nu, at konen lo, så tårerne løb på hendes kinder.

"Jeg ved ikke, der er noget at le af," sagde Anna.

"I ved sagtens ikke det, lille jomfru," sagde konen. "Men I må holde en gammel kone noget til gode. Vidste jeg så sandt, hvad jeg skulle gøre med eder. Gid Djævlen annamme Evert Bosken."

Anna studsede og så mistroisk på hende. Hun syntes, hun havde hørt det navn før og grundede. Så gik det op for hende, at sådan havde de kaldt garpen, som havde fanget og forfulgt hende i går.

"Hvad har I med den mand at gøre, I nævnte?" spurgte hun.

Konen så igen på hende med et ondt blik. Så tog hun sig i det, rejste sig af armstolen og klappede Anna venligt på kinden.

"Ingen ting andet, end hvad alle folk i Bergen har, min lille due," sagde hun. "Han er den ledeste garp på hele Tyskebryggen, og det er sådan skik og brug, at vi forbander hans navn, når det rinder os i hu. Det skulle ikke undre mig, om det var ham, der maltrakterede jer i nat."

"Det var det," sagde Anna. "Jeg mindedes tydeligt hans navn, nu da I sagde det. Kan I ikke beskytte mig mod ham, da beder jeg jer straks føre mig til lensmanden, i hvis hænder jeg da vil anfortro min skæbne."

"Hvor vil I hen, jomfru," sagde konen. "Ingen skal krumme et hår på eders hoved, så længe I er i mit hus. Jeg mente også, I nødig ville til lensmanden, siden I frygtede for, at han skulle skikke eder tilbage til Seim?"

"Vist så," sagde Anna. "Kan I hjælpe mig til København? Jeg skal forskylde eder derfor, når jeg har nået min faders gård."

"Det ordner sig nok," svarede konen. "Om ellers I vil give en smule tid. Så længe kan I jo tage til takke i mit hus, om ellers lejligheden står eder an. Her bor hos mig et par andre unge jomfruer, så tiden vil ikke falde eder lang, tænker jeg."

"Er det ædelbårne jomfruer?" spurgte Anna.

"Visselig er det det," sagde den gamle og fik et nyt anfald af latter og hoste. "Der findes ikke skønnere og fornemmere

damer i Bergen. Nu skal jeg føre jer til dem, så kan I selv skønne. Forresten kommer her adskillige riddere og andre gode mænd hos mig, så det kan vel hænde, I finder den gemal iblandt dem, som eders hu står til og således sparer Københavnsrejsen."

"I sagde mig ikke eders navn," sagde Anna.

"Jeg hedder Karin Kastibrog," sagde konen. "I kan kalde mig fru Karin."

"Det var et sælsomt navn," sagde Anna.

"Synes I?" sagde den gamle og lo igen. "Da er jeg godt fornøjet med det. Og det er kendt i Bergen af alle lige fra lensmanden og ned til den usleste garp."

Dermed drog hun klædet til side og bad Anna følge med gennem den lille dør, der var kammerets eneste udgang.

De kom ind i en stor stue, der var skønt draget på væggene ligesom Annas kammer, og der bad fru Karin hende sidde ned, så skulle hun straks hidkalde de unge jomfruer, hun havde talt om. Anna satte sig på bænken ved et stort egetræsbord og tænkte over tingene. Hun havde fået en ubestemt mistanke om, at ikke alt var med fru Karin, som det skulle være. For første gang tænkte hun på Kristian, hvad mon hans skæbne var blevet? Men var der nogen venlighed i hendes tanker, så slog den straks over i vrede, fordi han ikke bedre havde kunnet beskytte hende.

Hun overvejede, om det ikke var klogest, at hun forlod fru Karins hus og begav sig til slottet for at forsøge sin lykke hos lensmanden. Nu ved højlys dag kunne hun vel sagtens finde derhen, og der ville næppe ske hende nogen fortræd på gaden. Da det trak ud, inden fru Karin kom tilbage, gik hun til den dør, hvorigennem hun var gået ud, men opdagede til sin ubehagelige overraskelse, at den var stænget udefra.

Rådvild så hun sig om i stuen og fik øje på noget, der ikke skulle tjene til at berolige hende.

På en løjbænk ved stuens fjerneste væg lå en mandsperson og sov. Anna begreb ikke, at hun ikke før havde lagt mærke til ham, for han snorkede, så det klang i rummet. På tåspidsen gik hun nærmere og så på ham. Han så ud som de svende, der havde overfaldet hende og Kristian i nat, og hun var ikke i tvivl om, at det var en af garperne.

Hun samlede alt sit mod og tænkte over, hvad der var at gøre.

Først listede hun sig tilbage til kammeret, hvor hun havde sovet og tog den dolk, hun havde bragt med fra Seim og som mærkeligt nok lå på løjbænken derinde. Den stak hun i sit bælte. Hun gav sig så til at lede efter pungen med resten af pengene og de smykker, hun havde taget i fru Maries kiste. De var intetsteds at finde, og hun turde ikke lede længere af frygt for at blive spærret inde i det lille kammer, som hun tænkte lå mere afsides end stuen, hvor garpen sov.

Da hun kom der tilbage, sov garpen endnu. Anna stængte for døren til kammeret for at ingen skulle falde hende i ryggen, om der var en skjult indgang. Så stod hun med ryggen mod den stængte dør og biede på, hvad der videre ville ske.

Og hun kom ikke til at vente længe.

Fru Karin trådte ind ad døren, fulgt af tre kvinder, der var klædte lige så pragtfuldt som Anna, men som hun straks opdagede ingenlunde kunne være adelige jomfruer, så frække og simple var deres oppustede ansigter.

"Her bringer jeg dig mine andre duer, lille Anna," sagde konen. "Jeg tænker, I vil have det rart sammen til i aften. Så

foranstalter jeg en lille fest til ære for den nye jomfru, og så skal hun få at se de lystigste og bedste ungersvende i Bergen."

Hun grinte, og hendes tre jomfruer grinte med hende. Men i det samme opdagede hun garpen, som lå og sov, og hendes ansigt fik et andet udtryk. Hun så til Anna og opdagede straks, at der var noget på færde.

"Ej," sagde hun. "Der ligger jo en af mine ædelbårne gæster fra i aftes. Han kiggede for dybt i bægeret og sover nu rusen ud."

"Det er Kort Elsing," sagde en af jomfruerne og fniste.

"Vil I være så god at føre mig ud af eders hus, fru Karin," sagde Anna.

"Hvad nu?" spurgte konen og satte et forundret og krænket ansigt op. "Vil du forlade mig så brat, uden så meget som tak for min gæstfrihed?"

"Visselig skylder jeg eder tak," sagde Anna. "Om også jeg ikke tror, det hænger sammen med eders hus, som I siger. Jeg skulle også gerne lønne eder for det husly, I har givet mig i nat, om ikke min pung var blevet mig frastjålet med adskillige rede penge og nogle kostbare smykker."

Fru Karin tabte ganske besindigheden. Hun blev blå i ansigtet og gik hen imod Anna med knyttet hånd.

"Hvad siger du, din Djævlens taske!" skreg hun. "Er du bestjålet for penge og smykker … du, som jeg samlede op på gaden i nat i blodige pjalter?"

"Om I vil bringe mig mine egne klæder, skal jeg straks iføre mig dem," sagde Anna. "Og når min pung kommer for dagen, hvad lensmanden nok vil sørge for, skal jeg betale jer for eders ulejlighed, hvis ellers I ikke selv har stjålet den."

Fru Karin udstødte et skrig. Hendes jomfruer skreg og gik mod Anna, som drog sin dolk og stillede sig i forsvarsstilling. Garpen vågnede ved spektaklet og gned sine øjne og stirrede på Anna.

"En fugl! En rig fugl!" sagde han.

"Vover hun at tale om lensmanden!" skreg fru Karin. "Sådan en tøjte! en gadestrygerske!"

"Jeg råder jer til at lade mig gå," sagde Anna. "Han dér, som I kaldte en ridder, er en af garperne, måske den samme som slog mig i aftes, så jeg dånede udenfor eders dør. Hvordan jeg er kommet indenfor den, ved jeg ikke. Men nu vil jeg ud."

"Hun har prøvet på at bilde mig ind, at hun er Kristoffer Throndsøns datter," sagde fru Karin. "Og Evert Bosken bragte mig hende i nat. Ho, ho, ho! Men vi skal snart få næbbet lukket på den sisken. – Kort Elsing – bind hende og gør med hende, hvad I vil."

Garpen grinede og rejste sig fra løjbænken. Anna knugede dolken i sin hånd og begyndte at tabe modet.

Da lød der slag på gadedøren, så hele huset rystede.

"Luk op for lensmandens folk!" råbte en stemme.

"Om jeg nogen tid får fat i Evert Bosken, da skal han komme til at undgælde for dette her," sagde fru Karin rasende.

Men slagene blev stærkere, og der var ikke andet at gøre end lukke op. Garpen skjulte sig bag løjbænken, de tre jomfruer løb derfra, og Anna var atter ene i stuen. Hun blev stående i forsvarsstilling med ryggen mod døren og dragen dolk. Garpen stak hovedet frem af sit skjul, skar et skrækkeligt ansigt og sagde:

"Om du røber mig for lensmandens folk, dræber jeg dig, vær sikker på det!"

Anna svarede ikke. Udenfor lød højrøstet tale. Straks efter trådte en ung mand, hvis dragt og holdning tilkendegav, at han var adelsmand, ind i stuen, fulgt af byfogden og fire af hans svende.

Den unge adelsmand studsede, da han fik øje på Anna. Han tog sin hat af, bukkede høvisk for hende og vendte sig så til byfogden.

"Det forholder sig rigtigt, som svenden forklarede," sagde han. "Denne jomfru er Anna Throndsdatter fra Seim. I drage nu omsorg for, hvad der er eders pligt i denne sag. Jeg vil følge jomfruen til slottet og overlevere hende til lensmanden."

Han gik hen til Anna og rakte hånden imod hende.

"Om I vil følge mig, jomfru Anna, skal jeg føre eder til hr. Walkendorff," sagde han. "Lensmandens karm venter for døren."

"Jeg takker eder," svarede Anna, "at I udfrier mig af denne morderhule. Jeg ved ikke selv, hvordan jeg er kommet herind."

"Desbedre for eder," sagde han.

"Først vil jeg dog vide, hvem I er," sagde Anna. "Jeg har oplevet så sælsomme ting her i Bergen, at jeg ikke ved, hvad jeg skal tænke om staden og dens gæstfrihed."

"Jeg er Jørgen Daa til Utstein kloster," sagde han. "Så I kan trygt betro jer til mit følgeskab, så meget mer, som jeg kommer i lensmandens ærinde. Og hvad stadens gæstfrihed angår, så er I muligvis begyndt fra den forkerte ende, jomfru Anna. Ved I, hvis gæst I har været i nat?"

"Jeg dånede på gaden, slagen til jorden af en garp," sagde Anna. "Da jeg vågnede, var jeg her. Der var hos mig en kone, som kaldte sig fru Karin."

"Hun har ingen ret til fruetitlen," sagde Jørgen Daa. "Hun hedder Karin Kastibrog og er den fornemste skøge i Bergen."

Anna fo'r sammen og greb hans hånd.

"Før mig herfra," sagde hun.

Lidt efter sad hun i karmen. Jørgen Daa gik ved siden af.

"Hvorledes fandt I mig?" spurgte hun.

"I kom hertil i følge med en ung svend, som kalder sig Kristian og påstår, han er en søn af Erik Eriksøn Benkestok. Han løb efter byfogden i nat, da I blev overfaldet af garperne. De greb så garpernes fører og satte ham i tårnet. Kristian, som ligeledes var fængslet, holdt ikke op med at jamre sig over eders skæbne. Ingen ville tro, at en ædelbåren jomfru var kommet i sådan fortræd, som I. Men da svenden blev ved med sin jammer, lagde vi til sidst garpen på pinebænken imorges. Han tilstod, at han havde bragt en jomfru til Karin Kastibrog, men svor på, at hun var hans kvinde og havde gået godvillig med ham til skøgens hus. Jeg tilbød da at gå med derhen, for at se, om det var eder."

"Og hvor kendte I mig fra?" spurgte Anna.

"Jeg så eder en gang, da I var barn på eders svogers gård i Kvindherred," sagde Jørgen Daa. "Og jeg kendte eder straks, endda I er sælsom udstafferet. Har I rejst fra Seim i den dragt?"

Anna så ned af sig og bluedes.

"O nej," sagde hun. "Det var klæder, hun gav mig … fru Karin … jeg mener …"

"Skøgen," sagde Jørgen Daa roligt. "Det er bedst, I afører jer den stads, forinden I træder frem for hr. Walkendorff. Det bliver endda ikke nemt at rede for eder, jomfru Anna."

"Da er det hr. Walkendorffs fejl," sagde Anna og løftede hovedet stolt. "Jeg er uden skyld i de voldshandlinger, som overgår fredelige rejsende i den by, hvis lensmand han er. Mine klæder har de i huset der og en pung med mine penge og smykker. Jeg begærer ikke andet af hr. Walkendorff, end at han skaffer mig min ejendom tilbage, straffer voldsmændene og lader mig fare min kurs i fred."

Jørgen Daa så på hende med ufordulgt beundring. Skøn var hun, som hendes øjne lynede af trods, ukuet af nattens oplevelser, der ville have skræmt mangen lille jomfru fra vid og sans.

"I er en modig jomfru," sagde han.

Så kørte karmen ind ad slottets port. Jørgen Daa kaldte på en terne, som førte Anna til et kammer, hvor hun kunne blive sømmelig påklædt. Derefter gik han til lensmanden og berettede udfaldet af sin ekspedition.

10. For Erik Walkendorffs dom

Lensmanden i Bergen havde sat sig til mål at kue garpernes overmod. Fra den dag han opslog sin residens på Bergenhus, viste han de tyske købmænd, at nu havde de at gøre med en mand, der ikke veg en tomme fra sin ret, og ikke tålte, de gik en streg over deres.

Erik Walkendorff var derfor glad, hver gang der på Tyskebryggen skete sådanne optøjer, at han kunne få lejlighed til at skride ind. Han satte mod i byens råd, der var vante til ved hver strid at ligge under for de tyske råder på kontoret. Og han dækkede byfogden og hans svende med sin magt og sit navn, når de en og anden gang var gået en smule for vidt.

Morgenen efter at Evert Bosken var blevet grebet og sat i tårnet, blev han og Kristian straks ført for lensmanden. De forklarede sig – tyskeren med store ord og trusler om klage til kontoret og derfra til kongen og de lybske stæder – Kristian i stor ruelse og angst for Anna. Det faldt ikke et øjeblik hr. Walkendorff ind at fæste lid til Kristians historie, og den interesserede ham også kun, for så vidt som garperne havde overfaldet og voldført en kvinde. At det skulle være en ærbar kvinde, end sige da en adelig jomfru, troede han ikke. Der var på de tider flere løse kvinder i Bergen end ærbare.

Men så var det, at Jørgen Daa, der tilfældigt var lensmandens gæst, af en eller anden grund tænkte, at der dog måske var noget i Kristians historie. Han udvirkede, at garpen blev underkastet pinligt forhør, udfriede Anna af skøgens hus og aflagde nu sin beretning.

Lensmanden var ikke glad ved det.

Var her virkelig en adelig jomfru med i spillet, så var han nødt til at fare lempeligere med garperne, end han ellers ville gjort, om ikke jomfruens rygte skulle ganske fordærves. Ikke heller led han Kristoffer Throndsøn, hvis urolige sørøvernatur indgød ham mistillid, selv om han nu i mange år havde tjent den samme konge som han og havde både gods og gård i Danmark.

Alt det sagde han til Jørgen Daa, på hvem det imidlertid ikke gjorde mindste indtryk.

"Jomfruen er Kristoffer Throndsøns datter," sagde han. "Og stolt og stærk som en ulykke."

"Og skøn?" spurgte lensmanden spydig.

"Såre skøn," svarede Jørgen Daa.

"Da får vi måske held til at fejre bryllup på Bergenhus," sagde hr. Walkendorff i samme tone som før. "Men det vil sagtens undre fler end mig, om Jørgen Daa vil hjemføre til sin gård et sådant forløbent pigebarn."

"Derom har jeg intet sagt," svarede hr. Jørgen. "Og I skal intet sige om jomfruen, før I har set og hørt hende."

Så blev jomfru Anna ført for Erik Walkendorffs dom.

Hun var sømmelig klædt og overraskede ham straks ved den fuldkomne ro og anstand, hvormed hun optrådte. Jørgen Daa var til stede ved sammenkomsten, så vel som Kristian, og havde ikke øjnene fra hende. Også Kristians blik hang ved hendes læber, mens hun fortalte, og hun stod rank og uforknyt som midtpunktet for alles opmærksomhed.

På lensmandens opfordring berettede hun omstændelig om sit liv på Seim, sin flugt og sine oplevelser, indtil hun faldt i hænderne på garperne. Der var ikke mindste forvirring i

hendes tale, hun så hr. Walkendorff rolig ind i øjnene, og Jørgen Daa tænkte, han fik aldrig i sit liv se så skøn og så rank en jomfru.

Men lensmanden var ikke så bedåret. Da Anna var kommet til ende med sin fortælling, sagde han spotsk:

"Visselig må det være hårdt for en ædelbåren jomfru som eder at have tilbragt en nat i Karin Kastibrogs hus. Jeg skønner slet ikke, hvordan I vil vaske den plet af eder, jomfru Anna."

"Jeg ved ikke af nogen plet," svarede hun. "Al den stund jeg ingenlunde frivillig tog ophold der, hvor I siger, og de ædelbårne jomfruer ikke lærer at vogte sig for den slags. Men er der nogen plet, så sidder den sagtens på Erik Walkendorff, såsom ulykken er sket i den stad, som han vogter som Hans Nåde kongens betroede lensmand."

"Guds død og pine, jomfru," sagde lensmanden. "I lader eders tunge tumle, som den lyster, og er sagtens sluppen for tidlig af skolen. Men I skal vide, at jeg ikke har magt at frelse jomfruer, der vandrer på Tyskebryggen ved nattetid, og som får tage skade for hjemgæld."

"Des større lykke for mig da, at jeg blev frelst," sagde Anna.

"Det kan I takke den ungersvend for, som står der," sagde lensmanden. "Og nu vil I gøre vel i at sige rent ud og uden omsvøb, hvad forhold der er imellem eder og ham."

"Derom har jeg allerede sagt, hvad der er at sige," svarede hun. "Han er min slægtning. Han tilbød at følge mig herhid, og det har han gjort."

"Finder I en sådan ledsagelse sømmelig for en ung jomfru?" spurgte han.

"Kristian?" sagde hun og så hen på ham med stor forundring i alle sine miner. "Nå – det er det sagtens ikke efter lands skik og brug. Men jeg havde intet valg. Og vil I sige mig, hr. Walkendorff, om I finder livet på Seim, således som jeg har skildret det for jer, sømmeligt og godt for en ung jomfru?"

Lensmanden korsede armene over sit bryst og så en stund hen for sig uden at svare.

"Der er ikke uden én løsning på denne sag," sagde han så. "Og det er den, at skikke bud til Erik Benkestok og til Kristoffer Throndsøn og indhente deres samtykke til, at I gifter jer med Kristian det forteste ske kan. Så er ulykken bødet og alt i orden."

"Dertil behøves intet bud," sagde Anna. "Erik Benkestok og min fader er længst enige om, at jeg skal giftes med denne ungersvend. Jeg regner det for intet, at den brave herre selv på sin hustrus begravelsesdag tilbød mig sin hånd og den gård, der da er mere min end hans."

"Vil Kristian da ikke have jer?" spurgte lensmanden.

Kristian fo'r frem, rød i hovedet af forlegenhed og bevægelse. Men Anna standsede ham med et blik, inden han fik sagt noget.

"Der er ikke spørgsmål om, hvad Kristian vil," sagde hun. "Jeg vil ikke giftes med Kristian."

Kristian trak sig tilbage med et ulykkeligt ansigt, og Jørgen Daa så fornøjet på Anna.

"Ved I, hvad jeg tænker på, jomfru Anna?" spurgte lensmanden.

"I tænker, at I vil skikke mig tilbage til Seim," sagde hun.

"Så klog en jomfru, I er," sagde han og rejste sig fra armstolen, hvori han sad. "Just sådan var min tanke, og den skal vorde udført, det snareste ske kan. Men I skal komme til at rejse

under anderledes sømmelig ledsagelse end den, hvormed I kom hid. "

"Da vil jeg også sige eder mine tanker," sagde Anna og trådte tæt hen til lensmanden og så ham fast i øjnene. "De er ikke mindre faste end eders, og I kan forlade jer på, de skal blive udførte. Om I sender mig tilbage til Seim, da rømmer jeg af gården igen ved første lejlighed. Går det mig ilde, er skylden eders. Og går det mig godt, og når jeg til København, hvorhen min hu står, da skal jeg for kongen og alle hans mænd berømme den ridderlighed, hvormed Erik Walkendorff behandlede en værgeløs ung jomfru, der søgte beskyttelse hos ham."

"Jeg får finde mig i det lov, I giver mig," sagde lensmanden rolig. "Jeg tænker ikke heller mit rygte ved hove er afhængig af en ung jomfrus tunge. Gå nu til fruerstuen, jomfru Anna. I skal blive behandlet med al agt og ære, indtil der kommer bud fra Erik Benkestok, at han vil have jer igen. Mere kan jeg ikke gøre for eder."

"Og jeg varer jer endnu en gang ad," sagde Anna. "Om så I viste mig et brev fra min fader derpå, drog jeg ikke tilbage til Seim. Erik Benkestok har forebragt ham sådanne ting, at han ikke rettelig kan dømme om mine kår på gården eller om det ægteskab, der er mig forhadt. Jeg har skrevet til ham derom, men hr. Erik har undertrykt mine breve, så de aldrig nåede frem til København. Jeg vil tale med min fader og min moder. Ingen magt i verden skal hindre mig deri."

"Gud være priset, at jeg ikke har døtre," sagde Erik Walkendorff. "Gå nu til fruerstuen, jomfru, så giver det andet sig nok. Min hustru venter eder, og denne hr. Jørgen Daa, som

står her, og som i sandhed er eders ridder, vil heller ikke unddrage eder sit selskab."

Anna gik. I døren trådte Kristian i vejen for hende.

"Jomfru Anna –" sagde han.

"Farvel Kristian," sagde hun og rakte ham hånden. "Tak for eders gode tjeneste. Drag I nu kun tilbage til Seim og forlig eder med eders fader og find en jomfru i Kvindherred, som kan blive eder en god hustru."

Dermed gik hun. Lensmanden bød Kristian rejse uopholdelig hjem og formelde sin fader, at jomfru Anna var på Bergenhus og skulle blive skikket hjem, så snart der kom bud at det så var hendes vilje.

"Med mindre, Kristoffer Throndsøn vil have sin datter til København," sagde han. "Men det er næppe troligt, så lidet han er hjemme."

11. En bejler

Anna blev adskilligt længere på Bergenhus end påregnet.

Det skyldtes Jørgen Daa, som bevægede lensmanden til at skikke bud til Kristoffer Throndsøn i København med en kongelig brig, som just den uge skulle sejle. Han forestillede Erik Walkendorff, at der vel var anledning til at gøre dette skridt, såsom fru Marie var død, og Erik Benkestok ikke kunne anses for nogen aller som bedst værge for en ung jomfru. Lensmanden gav sig, om end nødig. Han havde hovedet fuldt af statssager og ville gerne være fri for besvær af Anna.

Forholdsvis hurtig kom der bud fra Erik Benkestok. Han var rasende over de to unges flugt, krævede Anna øjeblikkelig udleveret og glemte ikke at berette, at Anna havde medtaget fru Maries smykker. Buddet blev sendt tilbage med den besked, at jomfruen skulle komme, så snart der kom brev derom fra Kristoffer Throndsøn. Og hvad smykkerne angik, så hævdede Anna sin fuldkomne ret til dem, eftersom Seim var hendes faders gård og hr. Erik i lange tider havde holdt hende sådan, som ganske usømmeligt var for en adelig jomfru. Endelig gik Jørgen Daa i borgen for deres værdi overfor herremanden på Seim, hvorved lensmanden anså den sag for ordnet for sit vedkommende.

Så gik dagene på Bergenhus, mens de ventede bud og brev fra København.

Til at begynde med, mødte Anna kun ringe venlighed hos borgens frue, fru Mette Walkendorff.

Fru Mette var streng i sine sæder og sine principper, og hun var såre forfærdet over denne forløbne jomfru, som hendes

husbond havde indført i huset. Selv førte hun et stille, husligt liv. Hun og hendes piger vævede og spandt, og gik om søndagen i domkirken. Anna følte ikke trang til nogen af delene. Hun sad ved ruden med hånd under kind og drømte og så sig ud. Eller hun talte med Jørgen Daa, der kom i fruerstuen tidlig og sent, eller spadserede med ham i slottets lille urtegård, der lå inden for volden, og hvorfra man havde den herligste udsigt over fjorden, hvor de store skibe kom og gik.

Hun kunne ikke få nok at vide, og Jørgen Daa vidste svar på alle hendes spørgsmål.

Han havde deltaget i krigen, været i Skotland, i Tyskland og Nederlandene foruden naturligvis i København. Da han mærkede, hvor det fængslede hende, når han talte om verden derude, diskede han op med alt, hvad han vidste og blev glad, hver gang hendes store skønne øjne så i hans, og hver gang han lokkede et smil eller en frisk latter af hendes mund. Mindst af alt faldt det ham ind, at han ved sine fortællinger mere og mere fjernede hende fra sig, hvem han med hver dag, der gik, fik mere kær.

Hr. Jørgen måtte døje adskillige stikpiller af lensmanden og mange bekymrede blikke, til sidst endog en formaningstale af fru Mette. Men han bekymrede sig ikke derom. Han havde alle dage været en stille ungersvend og aldrig før følt sit hjerte tale. Nu gav han sig med al sin magt sine unge følelser i vold og svor i sit stille sind, at han skulle værge denne sære, stolte jomfru mod hvad ondt, der kunne møde hende.

Så hændte der et tilfælde, der gjorde, at fru Mette kom til at se anderledes på Anna.

Det var en dag, de talte sammen i fruerstuen, at jomfru Anna nævnede Guds moders navn på en sådan måde, at lensmandens frue spidsede sine lutherske øren, for derefter at lade sit lin falde i skødet og stirre forskrækket på hende.

"I er da ikke papistisk i eders hjerte, Anna?" spurgte hun. "I talte så underligt nys, og jeg har hørt sige, at papismen endnu lever i fjeldene oppe om Hardangerfjorden. Vi talte ofte med den salig hensovede biskop, hr. Gefle Petersen, om, at han skulle skikke nogle nidkære lutherske prædikanter derop."

"Vi er alle lutherske på Seim," sagde Anna.

"Er eders præst deroppe en god luthersk mand?" spurgte fru Mette.

Anna lo ved tanken om hr. Anders.

"Han er vel så god luthersk nu, som han før i tiden var katolsk," sagde hun. "Jeg ved ikke ret, hvor det ene hos ham holdt op, og det andet begyndte. Han bliver meget krænket, når man taler om papismen, men selv sværger han ved Guds moder og alle helgen for et godt ord."

"Gud stå os bi!" sagde fru Mette og vendte øjnene mod himlen.

Og eftersom hun var lige så streng i religionen, som i alt andet, hun tog sig til, begyndte hun at eksaminere den unge kvinde, der på så uregelmæssig en måde var kommet i hendes ærbare og lutherske hus. Resultatet blev, at fru Mette formåede den højtansete og lærde magister Absalon Pedersen til at tage sig af Annas kristendomskundskab. Magisteren gav møde hver morgen og vejledede i en time jomfruen, hvem han fandt overmåde lærenem og villig.

Derigennem befæstedes Annas stilling på Bergenhus overordentlig, og fru Mette mente, der kunne ikke være tale om at skikke hende bort, før hun var fuldkommen befæstet i sin lutherdom. Lensmanden lod sin hustru råde og var glad ved, at hun så mildere på deres gæst. Magisteren blev henrykt, da han en dag opdagede, at Anna kunne både fransk og skotsk. Alene Jørgen Daa var misfornøjet, fordi han kom mindre sammen med sin elskede.

Men der var tid nok endda for de to til at mødes, og Anna kom snart under vejr med den unge adelsmands hensigter. Hun gjorde intet for at afvise ham, så lidt som hun lod magisteren fornemme, at hans undervisning kedede hende. Hun ville for enhver pris blive på slottet, til der kom bud fra København, og hun gjorde sig ingen illusioner om, hvordan buddet ville blive, så hun ville sikre sig så meget venskab og så megen støtte som muligt. Ikke et øjeblik tænkte hun på at opgive sin rejse. Hendes drømme havde stærkere fart og højere flugt end før, og hvert ord hun hørte af hr. Jørgen og magisteren styrkede kun hendes længsel ud i verden.

Imidlertid gik dagene, og den dag kom, da Evert Bosken skulle hænges op ved sin hals for det, han havde forbrudt.

Lensmanden havde nyttet lejligheden til at få alle de løse kvinder udjagne af gårdene rundtom, hvor de boede, og samlede på et sted, der efter dem blev kaldt Hekkelfjeld og lå sådan, at man fra slottet kunne se, når der var optøjer. Tyskerne gjorde rasende modstand, men han fik sin vilje. Ikke heller lod han sig bevæge til at formilde den fængslede garps straf, så meget mere, som han var en af de mest berygtede af alle kontorets folk.

Alt hvad der kunne krybe og gå i Bergen var da forsamlet for at se henrettelsen, der skulle foregå på Tyvsholmen, hvor galgen var rejst. Det hed sig, at garperne med væbnet hånd ville søge at befri fangen, men Kristoffer Walkendorff havde truffet sine forholdsregler. Ikke blot var byfogden og alle hans svende til stede, og de norske borgere var mødt væbnede, som var de opbudne til fejde. Men alle slottets svende og hofmænd stod under våben. Fra muren om Bergenhus så fru Mette med Anna og ternerne på forestillingen, og dér var også Jørgen Daa.

Nu hændte der det, at da garpen var klynget op, brast rebet, inden han var død, og han styrtede til jorden. Mestermanden ville klynge ham op igen, men han protesterede på det kraftigste. Han var dømt til at hænge i galgen; der havde han været, og han skulle ingenlunde derop igen uden efter en ny dom. Folk lo og råbte, mens mestermanden brødes med karlen.

Men da trådte de otte tyske rådmænd hen til lensmanden og bød ham en stor sum penge foruden adskillige andre indrømmelser i de stridigheder, der var dem imellem, om garpen måtte slippe med livet og den dødsangst, han havde udstået. Lensmanden modtog deres tilbud på den betingelse, at Evert med det først afsejlende skib blev sendt til Lübeck, og folkemængden gik hver til sit.

Jørgen Daa og Anna vandrede på muren og talte om det. Hr. Jørgen lo ad den forvovne skælm, der havde forsvaret sit liv til det yderste og reddet det ved et godt indfald, da han allerede havde strikken om halsen. Men Anna var vred, fordi han ikke blev hængt.

"I er hård, jomfru Anna," sagde han. "Kan I ikke tilgive skælmen, hvad han forbrød imod eder i drukkenskab og uden at

vide, hvem I var?"

"Nej," sagde hun. "Jeg kan ikke glemme, hvad jeg udstod den nat."

Hun sagde ikke, hvad det var, hun mindst kunne glemme – at hun havde smykket sig i Karin Kastibrogs hus og befundet sig skøn og vel i skøgens klæder. Men hr. Jørgen anede hendes tanker uden klart at forstå dem.

"Gud hjælpe den, der står eders lykke i vejen," sagde han.

"Ja," sagde Anna.

"Så ved I dog ikke, hvor lykken er, og hvor den bor, jomfru Anna," sagde han. "I flyver som en fugl, der ikke ved sin kurs og sine vingers styrke. Blot ikke I forliser."

"Det ved jeg ikke," sagde hun og så ud over fjorden. "Der ude et sted er lykken, og jeg vil vinde den."

"Er der nogen anden lykke for en kvinde end elskov?" spurgte han.

"Nej," sagde Anna.

"Jomfru Anna –"

Hans røst lød helt bevæget, og Anna frygtede for, hvad der skulle komme. Hun så på sin bejler … hans mandige, lidt tunge skikkelse, hans ærlige blå øjne. Og så fandt hun, som kvinder gør, de ord, der skulle siges.

"Sikkerlig er elskov alene lykken," sagde hun. "Men den kommer sagtens ikke ens til alle, og alle er sagtens ikke lige rede til at modtage den. Jeg har, fra jeg var barn –"

Hun tav og så på ny ud over fjorden.

"I talte ikke til ende, jomfru Anna," sagde han og tog hendes hånd.

Hun lod ham beholde hånden og så ham rolig i øjnene. Der rørte sig i hende noget hun ikke kendte … en dunkel fornemmelse af, at hun på sin vej til lykken kunne komme til at gøre fortræd mod dem, der ikke fortjente andet end godt af hende.

"Jeg har drømt om elskov fra jeg var barn," sagde hun. "Jeg drømte aldrig om andet. Og alt, hvad jeg så, og alt, hvad jeg hørte, gjorde mig trøstig til at tro, at elskoven ville komme en gang. Men over mig kommer den som lynet fra himlen. Den vil slå mig i knæ. Den jeg skal elske må være tusindfold større og stærkere end jeg. Han må komme … han må pludselig stå der … komme vandrende over bølgerne … bære mig lukt ind i Himlen med det samme."

Han undredes over så store ord, hun brugte, slap så hendes hånd med et suk, der sagde, at han havde forstået sin dom. Tavse gik de muren rundt og skiltes så.

Men få dage efter hændte der det, der skulle formå ham til at bejle i tydelige ord.

Der skulle være gilde på Bergenhus, og fru Mette havde skænket Anna en ny og kostbar kjole. Hun strålede, da hun spejlede sig i den og vidste ikke, hvordan hun skulle sige tak. Og som de talte derom og tiden til gæstebuddet var nær, kom hr. Kristoffer og meldte, at nu stod den kongelige brig, som var ventendes fra København ind over fjorden.

"Den bringer jomfru Annas skæbne," sagde han.

Hans røst var venlig og hans smil. Han havde som de andre fået Anna kær, allermest for hendes store skønheds skyld. Men Anna blev hvid i kinderne som et lagen.

"Frygter I så meget eders faders dom?" spurgte lensmanden.

"Nej," sagde Anna og tog sig sammen. "Jeg sørger, fordi de skønne dage på Bergenhus er til ende."

Hun havde onde anelser, og de blev bekræftede i fuldt mål. En time senere trådte lensmanden ind i fruerstuen med Kristoffer Throndsøns brev i hånden.

"I må være beredt på tidender, I ikke synes om, jomfru Anna," sagde han. "Gud vil styrke eder til at lyde eders gode forældre."

"Jeg er beredt til alt," svarede hun rolig.

Kristoffer Throndsøn skrev kort og godt, at Anna øjeblikkelig skulle vende tilbage til Seim og det snareste ske kunne indtræde i den hellige ægtestand med Kristian. Det havde han lovet sin frænde og gode ven Erik Benkestok, og det ville han holde. Det sås af brevet, at hr. Erik havde set sit snit til at skikke brev før lensmanden, og der var ikke til at vride eller vende ved hr. Kristoffers brev. Det var klart og bestemt, om også det sluttede med en kærlig hilsen fra fru Karin.

"I ser, jeg kan intet mere gøre for eder, jomfru Anna," sagde lensmanden. "I får nu bestemme dagen, da I vil drage hjem."

"Jeg får så det," svarede Anna, med fuldkommen rolig stemme. "Om I vil give mig lov at være eders gæst en uge endnu, da skal vi vide eder stor tak og derefter adlyde min fader."

Kristoffer Walkendorff var overrasket over hendes føjelighed og så skarpt på hende, om ikke hun skjulte en plan for dem. Men hendes åbne og fuldkommen rolige blik forjog hans mistillid. Fru Mette drog hende til sig og kyssede hende varmt. Hun var overbevist om, at hendes lydighed kom af den gode, lutherske undervisning, hun havde skaffet hende.

Derefter kom gæsterne, og gildet tog sin begyndelse og varede til midnat. Anna deltog i dansen med liv og lyst, om end hun var meget bleg og i øjeblikke, hvor hun troede sig ubemærket, faldt hen i grublen. Men det var der jo intet mærkeligt i, og de troede alle, hun virkelig var faldet til føje. Da hun et øjeblik stod på svalen og viftede med sit hovedlin, trådte Jørgen Daa ud til hende.

"Lad mig tale et par ord med eder, jomfru Anna," sagde han. "Lensmanden har fortalt mig, at I efter eders faders befaling drager hjem til Seim. Er det sandt?"

"Jeg er vel nødt til at lyde," sagde hun. "Om end der sker mig stor uret. Erik Benkestok har min faders øre mere end jeg."

"Og så vil I gifte eder med denne Kristian?" spurgte han.

"Så er min faders befaling," sagde hun.

Han tog hendes hånd og bøjede sig frem for at fange hendes blik.

"Jomfru Anna," sagde han, og hans stemme skælvede. "Vil I være min hustru?"

Hun svarede ikke straks, men tusinde tanker jog gennem hendes hoved. Ikke et øjeblik tænkte hun på at modtage hans tilbud. Men hun overvejede, om ikke det ville hjælpe på hendes planer, hvis hun gav ham gehør. Han så på hendes skønne ansigt, mens han talte:

"Jeg kan ikke føre eder ud i verden, som I drømte om. Men jeg kan føre eder hjem til min gård. O, om I kendte Utsteins kloster, ville I elske det, som jeg elsker det. Der er svalt i haven og lunt inden de tykke mure. Tro ikke, der er som på Seim i verdens afkrog. Jomfru Anna … om I vil, som jeg, da skal jeg lettelig udvirke eders faders samtykke. Han vil ikke tvivle, når

han har valget mellem Erik Benkestoks dreng og Jørgen Daa. Så kan I blive her på Bergenhus, til jeg kommer tilbage. Jomfru Anna ..."

Hun tog sin hånd til sig, og mens hun så ham i hans ærlige øjne, kom den samme fornemmelse op i hende som forleden dag.

"Jeg siger eder tak, Jørgen Daa, for eders tilbud," svarede hun. "Men jeg kan ikke blive eders hustru, for jeg elsker eder ikke."

"Eders elskov kan komme," sagde han.

Hun løftede sit hoved og så på ham med sære, spotske, stolte øjne.

"Det kan den," sagde hun. "Og det vil den. Men hvem siger, den vil falde på eder?"

"Og I vil gifte eder med Kristian?"

Da smilte jomfru Anna, bøjede sit hoved for ham og gik ind til dansen.

Da gildet var sprunget til ende og gæsterne borte og alle på borgen til ro, listede Anna sig ned i urtegården.

Hun måtte forbi vagten, men hver mand på slottet kendte hende, og den lagde hende ingen hindringer i vejen, så meget mere som urtegården lå indenfor og opad volden, der på den side vendte ud til et lidet stræde. Derop gik hun, satte sig på en bænk, der stod, drog fødderne op under sig og stirrede ud over fjorden, der glitrede i månelyset.

Hun tænkte på, hvordan hun skulle slippe bort. En uge havde hun til at lægge planen og forberede og udføre den. Var hun først på Seim, ville alt håb være ude. Men hun vidste ikke sine levende råd, hvordan hun skulle gribe sagen an.

Da hørte hun pludselig sit navn nævne nede fra gyden.

Der stod en sømand … nu skinnede månen på hans ansigt …

"Kristian!"

Hun havde nær skreget højt af glæde, men tog sig i det, lagde fingeren på munden og bøjede sig ud over muren.

"Det er mig," sagde Kristian. "Jeg kommer for at spørge, om du har brug for mig."

"Jeg mente, du var på Seim," sagde hun.

"Jeg er rømt," svarede han. "Jeg vil være, hvor du er."

Hun fortalte ham om brevet fra hendes fader, men han vidste allerede besked, for Erik Benkestoks bud var kommet først tilbage, som det drog først ud.

"Og så biede du ikke, til jeg kom?" spurgte hun.

"Jeg vidste, du kom ikke," sagde han. "Vil du rømme?"

"Ja," sagde hun. "Og nu skal du se, om du kan finde et skib, der sejler til København i de første otte dage. Siden er det for sent. Om du finder sådant et skib, skal du tage en plads til mig om bord. Hver nat ved denne tid skal du være her ved muren og få besked af mig."

"Jeg ved et skib, der ligger med fuld ladning og bare bier på vind," sagde han. "Og så på, at skipperen skal blive ædru. Han drikker og svirer hver dag med de tyske købmænd. Men får han penge, så sejler han."

"Godt," sagde hun. "Jeg skal skaffe penge. God nat. Kom så i morgen."

"Jeg tager hyre på skibet som matros," sagde Kristian.

"God nat," sagde hun og løb op på slottet.

12. Rømt

Kristoffer Walkendorff og fru Mette var endnu venligere mod Anna, hvis skæbne gik dem nær til hjerte. Fru Mette talte med sin husbond om at sidde Kristoffer Throndsøns bud overhørig, indtil de endnu en gang havde fremstillet sagen for ham. Men det ville lensmanden ikke indlade sig på. Han ville ikke for dette lille pigebarns skyld risikere at få en fjende i en mand, der var kongen så meget nærmere end han. Og da han tillige havde underretning om, at kong Kristian var syg og næppe ville leve ret længe, havde han så megen mere grund til ikke at blande sig i noget, der ikke kom ham ved.

Men fru Mette aflod ikke at tænke på, hvad hun kunne gøre for Anna. Og da Jørgen Daa betroede hende, at han havde bejlet til jomfruen og fået en kurv, slog hun hænderne sammen over hendes uforstand. Hun ville tale hr. Jørgens sag og bad ham blive på Bergenhus i det mindste nogle dage. Men det ville han ikke. Han var alt rejseklædt, bød farvel, gav en hilsen til jomfru Anna og drog til Utstein kloster, sikker på, som han var, at have set det i hendes øje, som han elskede, der udelukkede ethvert håb for ham.

Fru Mette lukkede sig inde med Anna og tog hende i skole.

"Er du da rent galen, barn?" sagde hun. "Du bliver nu sendt hjem med skamme og er tvungen til at leve resten af dine dage deroppe i fjeldene. De vil tvinge dig til at ægte den sølle Kristian, som du visselig ingen elskov kan have til. Så kommer en ung og rig og i alle måder god og brav adelsmand og begærer din hånd, og du vrager ham?"

"Jeg elsker ham ikke," sagde Anna.

"Elsker du da Kristian?" spurgte fru Mette.

"Jeg vil ikke heller ægte Kristian," svarede hun.

"Da ved jeg sandelig ikke, hvorledes du skal slippe for det," sagde fru Mette. "Sidder du først på Seim, slipper du aldrig derfra. Du kan vel vide, at de passer på dig, siden du er rømt en gang, og det vil ikke vare længe, før den fyldebøtte af en herremand får slæbt dig i kirken og hr. Anders, eller hvad den papistiske præst hedder, har rettelig viet dig til sønnen."

Det svarede Anna ingen ting til, og da fru Mette endnu en stund havde søgt at overtale hende, lod hun hende fare med et suk.

Ved den aftalte tid var Anna i urtegården og fandt Kristian på sin plads i strædet. Hun pålagde ham til næste nat at opspore en skikkelig mand i byen, som lånte på pant og for resten vogte sig vel for, at han ikke blev genkendt, såsom hun i dag havde hørt af lensmanden, at Erik Benkestok havde skikket bud, at han på ny var rømt og begæret hr. Walkendorffs hjælp til at finde og gribe ham.

"Om det skulle ske, kunne du vel sige god for mig?" sagde han.

"Raser du?" svarede hun. "De vil slæbe mig tilbage til Seim for at gifte mig med dig. Det er derfor jeg rømmer. Vidste de, at jeg talte med dig her eller havde nogetsomhelst med dig at skaffe, var det ude med mig."

"Anna," sagde han, "jeg ved ikke, hvorfor jeg skal hjælpe dig at rømme bort fra mig."

"Jeg ikke heller," sagde hun rolig. "Uden det skulle være fordi du ved, at jeg hellere støder dolken i mit bryst end bliver din

hustru. Men om du betænker dig, så gå din vej og gør, hvad du vil. Jeg redder mig nok uden din hjælp."

"Jeg kan ikke forlade dig, om også du ikke har andet end hån og foragt for mig," sagde han sørgmodig. "Men hvad gavner det dig, om du kommer til København? Ved du ikke, at din fader og moder har givet til kende, som deres urykkelige vilje, at du skal ægte mig, som det har været bestemt fra vor barndom?"

"Jeg ved det," sagde hun.

"Og om det nu ikke lykkes dig at omstemme dem," sagde han. "Hvad vil du da gøre?"

Hun så ned på ham, som han stod der med månelyset over sit ansigt. Hun tænkte hastigt efter, om hun kunne undvære hans hjælp til sin rømning, og kom til det resultat, at det kunne hun ikke.

"Om fader og moder står fast ved deres beslutning, da bliver jeg vel nødt til at føje mig," sagde hun.

Kristian kunne ikke se hendes ansigt, og om han havde kunnet det, ville det sagtens ikke nyttet ham, så dum han var og så forelsket. Han gjorde et spring af glæde.

"Da skal jeg hjælpe dig," sagde han. "Og jeg skal følge dig derned og være hos dig, om du trænger til mig."

"På ingen måde," svarede hun bestemt. "Du er ikke min fæstemand, og mærk dig vel, at du bliver det aldrig med min gode vilje. Jeg vil aldeles ikke træde frem for mine forældre med dig ved min side, at du ved det. Du bliver her, til jeg er rømt, så drager du hjem til Seim og forsoner dig med din fader, hvis ikke du vil ud i verden og vinde hæder og ære. Men om du ikke vil hjælpe mig, da sig det straks, og vi er kvit."

"Jeg vil hjælpe dig," sagde Kristian med et suk.

Næste aften bragte han den begærede underretning, og dagen derpå begav Anna sig med alle sine smykker, hvoriblandt en kostelig ring, fru Mette havde foræret hende til minde om hendes ophold i hendes hus, til den mand, der lånte på pant. Hun foregav, at hun ville gøre nogle afskedsbesøg hos dem, hun havde truffet på Bergenhus, og gjorde, som hun havde sagt. Derefter gik hun ad forskellige omveje til manden og fandt Kristian i sin sømandsforklædning ventende ved hans dør.

"Det var ikke efter aftale," sagde hun vredt. "Du bringer mig i ulykke, som du løber efter mig."

"Jeg vil blot se til, at manden ikke bedrager dig," sagde Kristian.

Manden hed Josias og var en gammel, lurvet person med kloge øjne og smudsige hænder og krum ryg. Hans bod var ussel, og han bukkede dybt for Anna.

"Det er jomfruen, vi talte om," sagde Kristian.

Pantelåneren bukkede igen, og Anna tog sine smykker frem og bredte dem på disken. Josias så kun flygtigt på dem og spurgte, hvor meget hun ville låne. Da Anna nævnede summen, smilte han og rystede på hovedet.

"Jeg skal have den sum," sagde Anna. "Tag hvilke renter I vil. Jeg skal desuden give eder brev og bevis for pengene, men have dem må jeg og det i denne time."

Manden så på smykkerne og på hende. Så skød han dem sammen i en bunke og stod en stund med hagen i sin hånd.

"I er Anna Throndsdatter fra Seim?" spurgte han så.

"I kender mig," sagde hun overrasket.

"En mand i min stilling kender så meget," svarede han. "Eders fader har ofte stået i denne bod. Han var en god og reel herre,

men hastig. I ligner ham, jomfru."

Anna tænkte på Karin Kastibrog, som også havde kendt hendes fader og følte sig ikke hyggelig til mode.

"Vil I give mig pengene?" spurgte hun. "Jeg har ikke stunder at stå her længer."

"Sejler *Havfruen* i nat?" sagde Josias. "Ja, vinden er god nok, om ellers skipperen har tømt kanden."

"Jeg er forrådt," sagde Anna.

"Jeg kunne forråde jer, om jeg ville," sagde Josias. "Men hvorfor skulle jeg gøre det? Kanske jeg også kunne tjene en daler derved. Men hvorfor skulle jeg tjene en daler?"

"Kom Kristian, lad os gå," sagde Anna. "Du har røgtet mit ærinde slet."

Kristian så overmåde ulykkelig ud. Men Josias lagde hånden på smykkerne, som Anna ville tage til sig.

"Jeg vil give eder pengene," sagde han. "I ser ud, som om I kommer til lykke en gang. I får også arv efter eders fader, som er admiral i Danmark. Jeg vil give eder pengene, om I vil skrive mig bevis for dem."

"Skynd jer blot," sagde Anna.

"*Havfruen* sejler ikke førend tolv i nat," sagde Josias. "Om ellers vinden holder sig. Men det gør den. Troede jeg ikke det, gav jeg jer ikke pengene."

"Så sært, I taler," sagde Anna.

"Jeg taler sandt," svarede Josias. "Om ikke I slipper af sted fra Bergen, er I og eders lykke intet værd."

Han tog et pergament frem og skrev sindigt og betænksomt. Da det var færdigt, skrev Anna under uden at læse det, men Kristian tog det og granskede det omhyggeligt.

"Skammer I eder ikke ved at tage sådanne renter af jomfruen?" sagde han.

"Min søn," sagde Josias smilende. "Var det jer, der bad om pengene, fik I dem ikke."

Kristian var krænket og ville svare, men Anna drog ham med sig ud. Hun skiltes fra ham straks ved efter at have pålagt ham at melde skipperen på *Havfruen* alt fornødent og ikke mere og være ved muren i nat. Josias så efter hende, da hun gik tilbage til slottet, og kradsede sig på sin hage.

Den aften gjorde fru Mette et sidste forsøg på at få Anna til at modtage Jørgen Daas hånd. Men hun fik ikke mere ud af det end sidst. Så meget hun prøvede på at få hende til at udtale sig, lykkedes det ikke. Anna nøjedes med at sige, at hun ikke ville ægte Kristian. Da fru Mette gik til ro med sin husbond, talte hun til ham om deres underlige gæst.

"Hun har noget for," sagde hun. "Det er helt unaturligt, så rolig hun tager sig i sin skæbne."

Men lensmanden lo kun af hende.

"Jeg skal sige dig noget," sagde han. "Jeg tror fuldt og fast, at jomfruen falder til føje. Jeg ved, at Kristian er her i Bergen, og en af mine svende har set dem tale sammen i dag. Når alt kommer til alt, er hun ikke så led ved den unge mand som hun lader. Jeg har ikke i sinde at lade ham gribe og føre til Seim, som Erik Benkestok begærer af mig. Lad der gå en stund, og du skal se, vi får bud og brev om bryllup."

"Du kender ikke Anna," sagde hun. "Hun kan gøre ved Kristian, hvad hun vil … jeg tror alle mænd er galne efter hende. Hvad ville du gøre, om hun rømte?"

"Rømte … fra Bergenhus?"

Lensmanden så pludselig svært betænkelig ud.

"Det ville være ilde," sagde han. "Så fik jeg sagtens megen umage med at fange hende ind igen. Kan hænde det er bedst, vi skikker hende af sted i morgen den dag, siden det dog skal være enden på det."

De talte ikke mere derom. Men lensmanden var blevet urolig. Han stod lidt efter op, kastede sin kappe om sig og gik til Annas kammerdør. To gange kaldte han hende ved navn, og da ingen svarede, åbnede han døren og så ind. Hun lå i sin seng og sov nok så fredeligt med tæppet draget helt op under hagen. Månen lyste på hendes ansigt, og hr. Kristoffer gik beroliget i seng.

Men ikke så snart var hans trin hendøde, før Anna sprang fuldt påklædt ud af sengen.

Med sine sko og en liden bylt i hånden gik hun gennem den lange gang og ned ad trappen. Døren til urtegården var åben; hun tog skoene på og gik derud. Vagten hilste hende og lod hende uden mistanke passere. Ved muren havde hun natten forinden gemt et reb, som hun bandt fast om et lidet træ, der stod. Rask firede hun sig ned i strædet, hvor Kristian tog imod hende.

Skipperen lå klar ved briggen med sejlene oppe. Vinden var voksende og god. En halv time efter, at hun var rømt fra Bergenhus, stod *Havfruen* rask ud af fjorden.

Anna havde sagt farvel til Kristian og var straks gået ned i det lille rum, der var forbeholdt hende. Men Kristian var ikke til sinds at lade hende alene tiltræde rejsen. Mens skibet stod fjorden ud, sad han i stævnen og stirrede over havet og kunne ikke råde sin skæbne.

Tredje bog

Helten

13. I Helsingør

Hvis Anna havde tænkt sig, at når hun først var sluppet om bord på *Havfruen*, så ville hendes rejse til København være nem nok, så bedrog hun sig. Og hvis hun blev overmåde opbragt, da hun opdagede, at Kristian trods hendes bestemte forbud var gået med om bord, så kom hun mangen god gang på den lange rejse til at nytte hans tjeneste.

Skipperen tog ind til Stavanger og blev der i fjorten dage trods alle ord og løfter til Kristian inden afrejsen fra Bergen. Det var en streng tid for flygtningene, som aldrig turde forlade skibet. De kunne jo sige sig selv, at Annas flugt længst var opdaget, og at det ikke kunne være vanskeligt for lensmanden at udfinde, hvad vej hun var taget. Der var jo heller ingen tvivl om, at hun var blevet fundet og bragt tilbage til Bergen, om Kristoffer Walkendorff havde gjort sig nogen umage derfor. Men det gjorde han ikke. Enten det nu var hans oprigtige mening, hvad han havde sagt til fru Mette om Anna og Kristian, eller han blot lod sådan, fordi han undte Anna at undslippe den kranke skæbne, der ventede hende på Seim, eller fordi han ikke gad have mere besvær i den sag, så gjorde han intet skridt for at finde hendes spor eller forfølge hende. Tværtimod skrev han til Erik Benkestok, at jomfruen havde forladt hans hus på en lovlig brat måde uden farvel, men at han gerne tilgav hende dette brud på høfligheden, eftersom han havde grund til at tro, at hun var dragen med Kristian tilbage til Seim, og at således alt var fuldkomment efter herremandens ønske og gården måske allerede lavet til bryllupsfest, når denne skrivelse nåede frem til sit bestemmelsessted.

Manden på Seim rasede, da han fik dette brev. Han var ikke i tvivl om, at Anna var på vej til København, og han og hr. Anders lagde deres hoveder i blød for at udfinde, hvad der skulle gøres. For hr. Erik havde stor angst for, at Anna ved en personlig sammenkomst med sine forældre skulle vinde dem for sig, hvilket nemt kunne give anledning til, at hans rolige og magelige liv på Seim fik en brat ende.

Anna og Kristian slap altså uantastede fra Stavanger, men derfor var de lige vidt. Skipperen lod til at have ærinde allesteds på Norges kyst, og hverken bønner eller trusler eller tilbud om penge havde nogen indvirkning på ham. Når han var drukken, var han snild og venlig og lovede dem alt, hvad de begærede. Når han blev ædru, var han studs og truede med at sætte dem i land et eller andet sted på kysten.

På den vis led uge efter uge, og det var et godt stykke hen på høsten, da *Havfruen* omsider nåede Helsingør. Der bestemte de to sig til at gå fra borde og søge landværts til København, så meget mere, som det var modvind og havde været det længe, så de kun langsomt og med stort besvær havde krydset op under den svenske kyst.

De tog da ind i et overmåde tarveligt herberge i Strandgaden. Og mens de sad der ved et kummerligt måltid i en smudsig stue mellem søfolk og alt slags pak og fortærede et slet måltid, lod Anna Kristian vide, at nu havde hun ikke mere brug for hans tjeneste, og at hun ikke på nogen måde skøttede om at træde frem for sine forældre ved den mands side, for hvis skyld hun var flygtet fra Seim.

Kristian var overmåde ulykkelig og gav gode grunde for at følge hende til hovedstaden, ligesom han lovede, at han skulle

skilles fra hende ved porten og ikke mere vise sig for hendes øjne, før hun selv kaldte. Men Anna var ubønhørlig. Næste morgen ville hun for sine sidste penge købe sig en hest og ride til København. Således skulle det være og ikke anderledes.

Han fik lov at gøre tjeneste endnu en gang, da hesten skulle anskaffes. Og en slem krikke var det, men ingen bedre kunne fås for de få penge, de havde tilbage. Hun kom i sidste øjeblik i tanker om, at Kristian ville blive tilbage i Helsingør uden mindste midler til livets ophold.

"Kristian," sagde hun. "Forbliv rolig på værtshuset, indtil du hører fra mig. Om det lykkes mig at bøje mine forældres sind efter min vilje, da skikker jeg bud efter dig og skaffer dig nogen ansættelse i København eller og penge til at drage hjem for. Og om det ikke lykkes –"

Hun tav og så hen for sig. Kristian stirrede spændt på hendes ansigt.

"Om det ikke lykkes?" sagde han.

"Det lykkes," svarede hun og løftede hovedet stolt. "I alle fald kan du lide på, at jeg skal ikke glemme dig."

"Anna," sagde han. "Det er mit håb, at det ikke vil lykkes for dig. Da kommer du her tilbage til mig, om også du kommer på din fod. Og da drager vi ud i verden og jeg tjener dig, som jeg tjente dig til denne dag."

"Måske," sagde hun.

Så satte hun sig på den gamle hest. Bag sig havde hun sin rejsebylt, i pungen et par slanter, der skulle skaffe hende og hesten føden på det otte miles ridt til København. Kristian førte hesten ved tøjlen gennem gaderne og endnu et stykke udenfor

porten. Ingen lagde synderlig mærke til dem i denne by, der oftest vrimlede af fremmede.

Men da så de skulle skilles, hændte der noget, som ingen af dem havde ventet.

De hørte hovslag bag ved sig, og ud af byens port kom en rytter, der så sådan ud, at Anna måtte le. Han var så tyk, som nogen mand, hun havde set; dertil havde han et stort rødt og bredt ansigt, som sveden allerede trillede ned af. Han var indhyllet i en stor kappe, bag i nakken sad en sort hue.

"Gud stå mig bi," sagde Anna og lo. "Vidste jeg ikke bedre, ville jeg tro, det var selve hr. Anders fra Seim."

Kristian stirrede med åben mund.

"Det er hr. Anders," sagde han.

Og det var det. Men præsten kendte ikke de to flygtninge. Han så ikke en gang på dem, optaget som han var af at passe på hesten, der var både ung og god og ville frem, det forteste den kunne. I rask trav red han forbi de to, og sært var det, han holdt sig på hesten.

"Han må ikke komme til København, før jeg," sagde Anna. "Kristian … tag min hest og sæt efter ham. Sig ham, vi er her … få ham blot til at vende om."

"Og hvad så?" spurgte Kristian.

"Så må Gud råde," sagde Anna. "Vi finder vel på råd. Afsted med dig."

Han svang sig på den gamle hest og bearbejdede den med sine hæle, så han fik den til at præstere det meste den kunne. Anna satte sig ved vejkanten og så efter de to ryttere, der forsvandt bag en bakkekam.

Hun fik tid nok til at tænke over, hvad hun skulle gøre. Først nu gik det op for hende, at det var Seim, Erik Benkestok kæmpede for, og bange måtte han være, siden han havde kunnet formå den gamle præst til at drage på så lang en rejse, han, som næppe nogensinde havde været længer end i Bergen og, så længe Anna kunne huske, ikke udenfor sin sognegrænse. Om hun havde haft herremanden her, skulle hun have sagt ham, at hun ikke ville hævne sig på ham og mindst af alt tænkte på at få ham jaget bort fra gården. Men han var her ikke, og om han havde været her, ville han ikke troet hende. Hun smilte bittert ved tanken om, hvor stort hendes mål var i sammenligning med de andres, og hvor umuligt det var for hende at gøre sig forståelig for dem. Og for første gang steg der i hendes tanke en alvorlig tvivl, om det nu også ville lykkes hende at vinde faderen, og angst for, hvordan det skulle gå hende, om det ikke lykkedes.

Solen steg på himlen, og Kristian kom ikke tilbage med hr. Anders. Hun løb op på bakken … dér kom de, side om side, i skarpt trav … det kneb for Kristians hest at følge med.

Hun satte sig på ny ved vejkanten og ventede, mens allehånde planer tumlede i hendes hoved og blev forkastede igen. Så kom rytterne … nej, der var kun én … hr. Anders …

"Vel mødt, hr. Anders!" råbte hun muntert.

Præsten slog ud med hånden, men sagde ingen ting, standsede heller ikke. Sin hue havde han tabt, hans røde hoved så ud, som om det skulle sprænges. Hesten, der var villig på udvejen, var det endnu mere, da kursen gik hjemefter, og løb med sin rytter ad Helsingør til, uden at bryde sig det mindste om hans forsøg på at standse den. Anna lo, som hun ikke havde

lét i lange tider. Hun lo endnu, da Kristian kom på sin ganske udasede krikke.

"Holdt Kristian," sagde hun. "Det nytter ikke, du rider efter ham. Om du får ham vendt en gang til, da rider han atter forbi og således fremdeles. Lad os følge ham i ro og mag. Hans ganger render sagtens panden mod bymuren, og så er han vel at få i tale."

"Hvad vil du gøre?" spurgte Kristian.

"Ved jeg det," sagde hun. "Vi får bruge list og nytte lejligheden. Vær vis på, jeg lader mig ikke standse så nær ved målet."

De fandt ganske rigtigt hr. Anders ved bymuren, hvor hesten græssede roligt langs grøfteranden. Men til deres store forundring sad præsten endnu på dens ryg.

"Stig dog af, hr. Anders," sagde Anna. "Og hils på gode venner."

"Ak, jomfru Anna," sagde han og tørrede ustandselig sveden af sit ansigt i kappefligen. "I har nemt ved at spotte mig, siden det er for eders skyld, jeg sidder på ryggen af dette gale dyr."

"Jeg er mig ingen skyld bevidst," sagde hun smilende. "Jeg bad jer sandelig ikke ride efter mig. Men stig nu ned og lad os tale sammen, siden en gunstig skæbne lod os træffes så langt fra Seim."

"Jeg kan ikke," sagde præsten. "Uden hr. Kristian vil løse mig. Jeg har ladet mig binde fast, for at jeg ikke skulle falde af på vejen."

Kristian hjalp ham, men det tog tid, så fast var han spændt til hesten med remme både på kryds og på tværs. Omsider var han da fri og lod sig med et lettelsens suk glide ned på jorden.

"Jomfru Anna," sagde han. "I har gjort den gode hr. Erik, så vel som mig stor sorg. Jeg vil nu slet ikke tale om hr. Kristian, som har højligen krænket den lydighed, han skylder sin fader."

"Lad os snakke om tingen, hr. Anders," sagde hun. "Om I så synes, da vil vi begive os til et herberg i staden, hvor vi var i nat. Når vi har vederkvæget os en smule, kommer vi måske overens med hinanden."

"Det er føde for hunde, de byder en rejsende i denne skarns by," sagde præsten. "Men jeg ved ikke noget bedre. Min hest –"

"Hesten tager Kristian sig af," sagde Anna.

Hun hviskede med Kristian. Hun havde en plan. Hr. Anders så ingen ting, men strakte og rakte benene og ordnede sine klæder. Så vandrede de sammen til herberget og sad snart bænkede ved så godt et måltid, som kunne skaffes.

"Øllet er bedre end maden," sagde præsten. "Så god en rostocker mumme har jeg ikke smagt, siden jeg drog fra Seim."

"Hvor kunne det egentlig falde eder ind at give eder på den lange rejse?" spurgte Anna. "Og hvad siger eders gode hustru til at undvære eder så længe? Jeg synes, Erik Benkestok kunne have skikket en yngre mand til København, om ikke han ville rejse selv."

"Hr. Erik er med årene blevet en smule ubekvem," svarede præsten. "Og i så vigtigt et ærinde kunne han kun sende en betroet mand. Men nu tænker jeg, alt er overflødigt at spekulere på, siden vi har mødt hinanden her ved Guds nådige styrelse. Om I smukt drager med mig tilbage, skal jeg lægge et godt ord ind for eder, så alt bliver tilgivet og glemt."

"Tak, hr. Anders," sagde Anna. "Men siden I er så nær ved København, synes jeg dog I skulle se staden og hilse på mine

kære forældre, som I ikke så siden de drog af Seim. I kan også have nødig at udhvile jer lidt efter den strenge rejse."

"Såmænd," sagde præsten og satte ølkanden fra sig. "Det er en vidunderlig drik. Den er bedre end hr. Eriks. Mon ikke det var gørligt i herberget at få navnet på den skipper, der har ført den hid?"

"Det er sikkert ikke vanskeligt," sagde hun. "Kristian vil gøre sig en glæde af at skaffe eder besked. Men fyld kanden, Kristian."

"Tak, jomfru Anna," sagde hr. Anders. "Hvad anbelanger at hvile sig efter rejsen, så kunne det jo være hårdt fornødent. Men egentlig talt skøtter jeg ikke synderligt om at komme til København. Hjertens gerne vil jeg hilse på eders gode forældre. Men de store lutherske prædikanter … det er ikke så lige for en gammel Herrens tjener at stå skoleret for dem. De sagde i Bergen, at de var svært skrappe."

"Det vil sikkert være jer en smal sag at klare jer med dem," sagde Anna. "Hvad mener I, om vi slog følge og drog alle tre til København? For I har sagtens et brevskab, som I skal levere min fader."

"Det har jeg," sagde han. " Den hellige jomfru tilgive mig, om ikke jeg nær havde glemt det."

Han følte efter i sin barm og tog fat på maden og øllet igen, da han havde forvisset sig om, at Erik Benkestoks brev var i behold. Kristian skænkede i, så hurtigt han drak. Anna nødte ham til at spise.

"Det er næsten som om vi var på Seim igen," sagde han. "Var blot den gode hr. Erik her … og den salige fru Marie … ak ja, af

jord er du kommet, til jord skal du blive, og af jord skal du igen opstå."

Han græd af rørelse og gav sig så på Annas spørgsmål til at fortælle, hvordan han og hr. Erik var rejst til Bergen, efter at de havde fået lensmandens brev om, at Anna var rømt. Så havde de i nogen tid forgæves søgt efter Kristian, om hvem ingen vidste mindste besked, og så var det omsider blevet besluttet, at han skulle drage til København for at tale med Kristoffer Throndsøn og fremstille sagen sådan for ham, at Erik Benkestok ingen mén skulle have af, hvad de ulydige unge kunne forebringe. Hr. Anders græd igen, idet han udmalede, hvor god en mand Erik Benkestok havde været alle sine dage, og hvordan han og den salige fru Marie havde sørget for Kristoffer Throndsøns døtre og skaffet dem gode ægtemænd. Han kunne ikke tro andet, end at det måtte være gået op for Anna, hvor skammelig uret hun havde begået mod herremanden på Seim, der havde været hende i faders sted. Og om hun nu ville føje sig, da skulle det alt sammen blive godt igen, og de skulle leve i fred og glæde på Seim til deres dages ende.

Anna nikkede, Kristian skænkede, hr. Anders drak og blev ved at fortælle.

Han brød sig ikke det mindste om at komme til København, ja, han ville trøstig vove slet ikke at aflevere brevet til Kristoffer Throndsøn, det brev han bar nærmest sit blotte legeme, og som han på hele rejsen trofast havde vogtet mod ild og vand og anden fare. Blot de to kære børn ville vende med ham tilbage, så skulle han tage resten på sin kappe. Så godt kendte han herremanden, der nok var opfarende og ikke god at komme nær, når han vågnede af sin rus, men ellers den bedste

adelsmand i hele Norge, når han fik sin vilje. Og det var en adelsmands ret. Så fredsæl, hr. Erik var, gjorde det ingen ting til sagen, om han stundom var kort for hovedet og glemte, hvad han havde lovet, således som han visselig havde glemt det lam, han skyldte ham, hr. Anders. Men måske jomfru Anna ville minde ham derom, når de nu kom hjem? Eller kanske hr. Kristian ville overtage forpligtelsen, siden han dog inden længe ville sidde som herremand på Seim. For hr. Erik kunne umuligt gøre det længe, sådan som han drak. Rostocker mummen var god og spansk vin på ingen måde at foragte, så lidt som den franske, skønt den brød han sig for sit vedkommende nu ikke så meget om. Og mennesket havde ret til at nyde Guds gaver – det sagde Morten Luther selv – det var kærnepunktet i hans lære, og han, hr. Anders, vidste med sig selv, at han al tid havde været en god lutheraner, siden hans øjne var blevet opladte for de papistiske vildfarelser. Men hr. Erik drak for meget … syntes jomfru Anna ikke?

Det syntes hun og sagde det. Hr. Anders hørte ikke hendes svar, fordi han havde sit ganske ansigt begravet i ølkanden.

Men hvad det lam angik, så var det nu slet ikke så meget ham, der trængte på. For han havde nydt så meget godt af adelsfolket på Seim, både hr. Kristoffer og hr. Erik Benkestok, at han skulle ske skam, om han krævede mere. Men det var fru Malene, som holdt for lammet, og kom han ingen sinde hjem fra gården, uden hun spurgte ham, om han så havde mindet herremanden om hans løfte. Vistnok var Malene en beskidt so og slog ham stundom, så hun skulle ske skam, at hun sådan kunne glemme, han var hendes husbond og herre og dertil en viet Herrens tjener. Men hun var nu en gang hans elskede

hustru, om også hun var lovlig gammel og fed. Og som han sad her i dette øjeblik, kunne han kalde alle helgen til vidne på, at han længtes inderligt og oprigtigt efter hende …

På dette punkt af sine bekendelser gled hr. Anders blidelig under bordet og snorkede øjeblikkelig, således at der ikke var mindste tvivl om, at han var, hvor der var godt at være og ikke brød sig mere om, hvad der foregik omkring ham.

"Nu til værket, Kristian," sagde Anna hastigt. "Har du solgt den gamle hest?"

"Det har jeg," sagde Kristian og rakte hende pengene. "Og den anden står i stalden og stamper."

Anna bad ham nu knappe præstens klæder op og finde brevet fra Erik Benkestok. Det var nemt gjort og præsten sov trøstigt videre. Så kastede hun brevet i ilden, der ulmede i pejsen, hidkaldte gæstgiveren og bød ham lade hr. Anders bringe hen i et lidet afsides rum, hvor han i fred kunne sove rusen ud. Derefter pålagde hun Kristian at blive i herberget, til præsten vågnede og holde ham op ved snak, om han skulle være til sinds at ville sætte efter hende straks, hvad nu ikke var meget rimeligt.

"Se efter, hvad han har af penge," sagde hun. "Tag dem til dig og forvar dem, til du kan skønne at jeg har nået København."

"Er det nyttigt at stjæle hans penge?" spurgte Kristian.

"Du snakker," sagde Anna. "Jeg vil ikke berøve ham en stout, blot gøre ham uskadelig. Desuden er det Erik Benkestoks penge, altså mine eller i alt fald dine. Gør som jeg siger. Jeg vil ikke mere standses på min vej."

Han bad hende opsætte rejsen til næste morgen. Det er allerede højt op ad dagen, og hun kunne ikke nå København før

natten faldt på.

"Jeg rejser straks," svarede hun bestemt. "Jeg bryder mig ikke om nat og ikke om hindringer. Nu vil jeg frem."

Så betalte hun i herberget, gemte resten af pengene i sin pung, idet hun sagde til Kristian, at han jo havde hr. Anders', hvis han kom i bekneb, steg på præstens gode hest og red derfra med ungt mod og stærkere i hu end nogensinde.

14. Fru Dorothea

Anna red trøstigt ad Kongevejen mod København.

Hun var glad og vel til mode. Hun red en god hest og hun havde tilintetgjort Erik Benkestoks plan om at komme hende i forkøbet. Endelig var hun fri for Kristian, hvis evigt beundrende, evigt bedrøvede øjne til tider pinte hende. Hun følte sig ung og fri og sikker på sin sejr. Hendes hjerte jublede over at stå så nær ved afgørelsen.

Så tænkte hun igen, hvad det da var for en afgørelse, der forestod hende, og om det var så sikkert, at den betød noget. Om også hun kom overens med sine forældre og blev hos dem, hvad så? Ville hun derfor være nærmere ved sine drømmes mål?

Naturligvis ville hun det. Hun havde følt det på Bergenhus, hvor hun var mellem mænd og kvinder, der førte sig med anstand og talte høvisk. Hun kunne i Jørgen Daas forsmåede bejlen se afglansen af den helt, der skulle tage hende i sin favn og give hende alt det, hun attråede, i én sum: Elskov og ære og rigdom.

Hun tænkte på, hvor ilde udstyret hun var til at træde frem for sin moder. Men i samme nu vidste hun, at det var hendes moders egen skyld. Hun var ingenlunde til sinds at fremstille sig som en ydmygt bedende datter. Hun ville simpelt hen kræve sin ret. Hun skulle sætte sine øjne i sin moders øjne … mon ikke fru Karin, om hvem det sagdes, at hun var mere kæk og stormodig, end kvinder var flest, skulle blive glad ved at få en datter, der ikke gav hende noget efter i det stykke. Og mon Kristoffer Throndsøn, der havde kriget sig gennem verden og gennem livet, ville forstøde et barn, der løb derfra, hvor de fo'r

ilde mod hende og fra dem, der ikke kom hende ved, ud i verden for at finde sine pårørende og sin lykke.

Hun tænkte på den broder, der var født hende i udlandet, og som hun aldrig havde set, ikke vidste andet om, end at han havde fået al forældrenes kærlighed, så de havde ladet hans søstre skøtte sig selv og tage sig de mænd, hr. Erik Benkestok tildelte dem. Hun vidste, at han var rejst hjemme fra og gået i udenlandsk krigstjeneste, så ung han var, og mod forældrenes ønske. Han var sagtens af samme stof som hun. Kan hænde, just det skulle gøre hende velkommen, nu hjemmet var tomt.

Så gav hun sig til at tænke på, hvordan det hjem var. Kristoffer Throndsøns gård lå på Østergade, vidste hun. Om der var rummeligt som på Bergenhus … hvordan der var på Tryggevælde, som kongen havde givet faderen i len … hvordan kongen var og hoffet …

Hun sang og drømte og red uden at gøre flere ophold end nødvendigt. Midt på natten kom hun til Nørreport, som var lukket. Og da hun ikke havde pas eller noget som helst, der kunne åbne hende staden, når den ikke var åben for hver mand, bandt hun sin hest ved et træ og satte sig på vejkanten for at vente, til solen stod op. Som hun sad, kom hun i tanker om, at det var synd, hesten stod bundet ved den korte tøjle, så tro den havde båret hende det sidste stykke af hendes rejse. Hvad skulle hun i det hele taget mere med den hest?

Hun tog tøjlen af den og dækken og saddel, klappede den på dens blanke skind og lod den løbe, hvor den fandt en eng. Af sadlen gjorde hun sig en hovedpude, i tæppet svøbte hun sig ind og lagde sig sådan op ad muren, at hun lå i læ. En stund så hun

på stjernerne, en stund tændte hun større stjerner med lukkede øjne. Så sov hun blideligt ind i den korte nat.

Hun vågnede ved et temmelig ublidt stød.

"Hvem er hun, Hans?" spurgte en kvindestemme.

"Sagtens en landstrygerske, ædle frue," svarede Hans, som var tjener hos fru Dorothea Rud og den samme, der havde puffet til den sovende Anna.

Og ude på vejen holdt fru Dorothea Rud i sin rejsekarm, forspændt med fire gode heste og fulgt af seks tjenere til hest. Hun så ud på Anna, og Anna, som havde rejst sig over ende så på hende og op på himlen, hvor solen allerede stod højt.

"Jeg har sovet," sagde Anna.

Fru Dorothea lo og tjenerne lo. Hans, der stod ved Anna og havde puffet hende vågen, greb hende i armen og sagde brysk:

"Kan hun rejse sig, når nådigfruen taler til hende?"

Anna fik viklet sig ud af dækkenet og kom på benene og gav Hans en ørefigen, så han tumlede i grøften, på hvis rand han stod. Så gik hun ud på vejen og hen til karmen, hilste på fru Dorothea, som den ene dame hilser på den anden og var så stolt og så skøn med sit gyldne hår, der var i uorden efter søvnen, sin slanke vækst og sine klare øjne, at fru Dorothea gengældte hendes hilsen, som hun gav den og steg ud af sin karm.

"Sandelig, hvem I så er, I ser ikke ud som de kvinder, der sover på landevejen," sagde hun.

"Jeg er jomfru Anna Rustung fra Seim," sagde Anna rolig. "Ikke heller er jeg vant til at sove på vejen. Men jeg er rømt."

"Er I rømt?" sagde fru Dorothea nysgerrig. "Fra eders gemal?"

"Fra en, jeg ikke ville have til gemal," sagde Anna. "Men er I en adelig frue, som det synes, så kender I sagtens min fader,

Kristoffer Throndsøn. De siger, han er kongens admiral. Jeg så hverken ham eller min moder, siden jeg var fem dage gammel. Ved I, om de er i staden?"

Fru Dorothea gjorde alt større øjne. Hun var ikke i tvivl om, at Anna talte sandt, spurgte hende, fik raske svar, så hun vidste i hovedsagen, hvad der var at vide. Så hoppede hun på vejen og klappede i hænderne.

"Et eventyr! et eventyr!" sagde hun. "Jeg elsker eventyr! Kom, jomfru Anna, stig ind i min karm og kør med mig hjem til min gård, så skal I fortælle mig det alt sammen rigtig udførligt og vi skal lægge råd op om, hvad der er at gøre."

Hun puffede Anna ind i karmen og fulgte selv efter hende. Den satte sig i gang og rumlede ind gennem porten.

"Hvad siger eders gemal, når I kommer hjem med en landstrygerske, I fandt sovende ved porten?" spurgte Anna.

"O, min gemal siger, hvad jeg siger," svarede fru Dorothea. "Desuden er han i Skåne. Jeg var just ovre at gæste ham og blev opholdt på hjemvejen på Hillerødsholm hos fru Birgitte. Jeg priser min gode lykke, at jeg fandt jer. I er såre skøn, jomfru Anna. I er et eventyr. Jeg elsker jer. Skal vi være venner?"

Hun kyssede Anna, som roligt gengældte hendes stormende kærtegn, og så var de i Henrik Ruds gård på Købmagergade.

Om fru Dorothea havde været et mere nøgternt menneske, ville hun have undret sig såre, så roligt Anna tog det alt sammen. Der var ikke hos hende mindste forundring at spore, da hendes nye veninde, hvem hun aldrig havde set for en time siden, og som havde fundet hende sovende uden for Nørreport og vækket hende ved et spark af sin tjener – da hun nu bragte hende i bad, iførte hende sine egne kjoler og med sine egne

hænder flettede hendes gyldne hår. Så stærk var Annas tro på lykken, at hun fandt det fuldkommen i sin orden, at lykken omsider kom. Og denne gang var den ikke et blændværk og en snare som i Bergen, da hun vågnede i skøgens hus. Denne gang var det lykken selv i karm med kusk og tjener og det hele.

Nemt faldt det hende at sige Du til fru Dorothea og nemt at fortælle alle sine hændelser. For fru Dorothea ville vide dem alle. Da de sad i hendes lune fruerstue og ilden brasede i kaminen og der var tæppe på væggen og hynder på bænkene og broget dug over bordet, hvor den gode vin flød i sølvbægrene, syntes Anna hun kunne tale som aldrig før. Hendes ord blev større, sikrere. Der var ikke det mindste over hende af pigen fra Seim, som var vokset op blandt drukne landadelsmænd og rå bønder. Som hendes holdning var rank og hendes åsyn skønt og frit, sådan var hendes tale og hendes tanker.

Dorothea Rud var henrykt. Og hun fik uden at nogen af dem tænkte derpå eller havde det i mindste måde til hensigt, Annas tanker om det, hun havde oplevet, vendt i en anden og finere retning end de var gåede før.

Hun var overmåde glad over at høre om Kristian.

"Ham må jeg se!" sagde hun og klappede i hænderne, som hun gjorde på barnemanér, hver gang noget fornøjede hende, dvs. hvert øjeblik. "Hvor han er rørende og smuk! Nej, nej, Anna! Ikke sådan smuk, som den, vi elsker. Men skøn i sin troskab. Ak, du er at misunde, at du har sådan en tro tilbeder, som følger dig al tid og elsker dig uden håb i løndom. Om du skikkede ham med brev til din elsker, da gik han fluks."

"Det gjorde han," sagde Anna.

"Ham vil jeg se," sagde Dorothea. "Vi må snarest muligt skikke bud efter ham. At du kunne nænne at lade ham sidde i Helsingør. Og den gamle hr. Anders! Han må med herned. Der er ikke tale om, at han får lov at drage til Norge, før vi har set ham. Jeg har en præst herinde, magister Søren, en gruelig nidkær, luthersk mand. Vi pudser dem på hinanden – det bliver morskab du! Jeg ved ikke noget morsommere, end når lærde mænd kommer i hårene på hinanden. De er så grumme som krigsfolk, og så flyder der intet blod."

Hun lo og Anna lo, men mente, det kunne blive vanskeligt at lokke hr. Anders herned.

"Vi sætter en kande rostocker-mumme ved hver fjerdingsmilepæl," sagde fru Dorothea. "Eller jeg skikker min karosse derned og henter ham, så tør han ikke andet end komme."

De talte om fru Mette Walkendorff. Hende kendte fru Dorothea godt og led hende overmåde ilde.

"Hun er kold som en is," sagde hun, "og dydig og ond. At du kunne holde ud hos hende så længe! Og at du turde rømme! Men vel var det, at du ikke tog Jørgen Daa. Han er så god som dagen er lang og endnu kedeligere. Han havde spærret dig inde på sin gård og lagt dig i barselseng hvert år og tynget dig til døde med nøgleknipper og postiller. Ham tager man, når man ingen anden kan få."

Men allermest optaget var fru Dorothea ved at høre om Annas ufrivillige besøg hos Karin Kastibrog.

Hun spurgte om de mindste ting, som Anna ikke kunne svare på, fordi hun ikke havde lagt mærke til dem og ville høre det om og om igen.

"Så ung du er, og alt det, du har oplevet!" sagde hun. "Ak, jeg ville give et år af mit liv, om jeg havde været dig de stunder, du var i Karin Kastibrogs hus."

"Hvorfor det?" sagde Anna. "Dånet blev jeg bragt derind, og det skyldes jo alene min uerfarenhed, at jeg tog hende for en god kvinde og ikke for en sådan skøge, hun var. Hvad rart er der i det?"

Dorothea rystede på hovedet.

"Du ved det ikke, mit hjerte. Jeg kender mændene, og jeg ville gerne vide, hvad der drager dem til sådanne kvinder."

"Der drager dem det, at de ikke selv har nogen kvinde i deres hus," sagde Anna. "Garperne –"

Hun stoppede pludselig og blev rød. Hun kom i tanker om, at Karin Kastibrog havde sagt, hun kendte hendes fader.

"Tror du ikke, der er skøger andetsteds end i Bergen, du lille tosse?" sagde fru Dorothea og lo.

"Ja," sagde Anna. "I krigens tid –"

"Og i fredens tid og i alle tider," sagde Dorothea. "Ak, om jeg havde været dig den nat."

Anna forstod hende ikke og grundede på hendes ord. Men fru Dorothea var allerede andetsteds henne og kvidrede som en lærke uden at vente på svar og uden at veje sine ord. Hun udviklede en opfattelse af mænd og af elskov, som var milevidt fra Annas tanker, men hun brød sig ikke om Annas tanker, så i hende alene eventyret, der var kommet på hendes vej, og af hvilket hun skulle have så megen fornøjelse som bare muligt.

Hun kunne ikke holde op med at beundre Annas skønhed, og hun sparede ikke på noget af sit eget for at fremhæve den. Hvert øjeblik brød hun af, løb ind i sit kammer, rodede i sine

kister og kom tilbage med et bånd eller et spænde eller en kam, der klædte Anna bedre end det, hun nys havde fået. Anna lod hende gøre, som hun ville. Hun nød hvilens velvære efter rejsen, stuens hygge, de skønne klæder, den lille muntre dame, der puslede om hende, som var hun et barn.

Men omsider måtte de jo til at tale om målet for Annas rejse.

"Du skal blive her hos mig allermindst en uge," sagde Dorothea Rud. "Jeg skal skjule dig og passe og pleje dig, som om du var en prinsesse. Og jeg skal udspejde dine forældres sindelag imod dig og forberede dem på dit komme."

Men derom ville Anna ikke høre tale. Hun agtede ikke på nogen måde at lade sig skjule, var ikke heller til sinds at lade dagene gå, så hr. Anders kunne komme først til mølle med sin melding fra Erik Benkestok. Fru Dorothea måtte med et suk indrømme at hun havde ret. Så gav hun sig til at lægge planer om, hvordan hendes nye veninde skulle holde sit indtog i Kristoffer Throndsøns gård. Det skulle ske med størst mulig bravur. Hun ville naturligvis selv indføre hende, de skulle komme i karmen med tjenere og det hele. Så ville hun fortælle forældrene, hvordan hun havde fundet deres datter sovende i vejgrøften som en betlerske. Og så skulle Anna synke til sin moders bryst, og der skulle blive fest over det ganske hus.

Men Anna rystede på hovedet og omstyrtede ganske fru Dorotheas planer.

Hun kendte fru Karin, som hun aldrig havde set, godt nok til at vide, at sådan en melodramatisk historie næppe ville tiltale hende. Hun vidste, at begge forældrene stod stift på aftalen med Erik Benkestok og sluttede fra sit eget sind, at de var hårde halse. Hun var ganske på det rene med, at hun ville få en kamp

at bestå, og at den ikke ville blive let, og hun meddelte Dorothea, at hun agtede ganske alene at vandre til Kristoffer Throndsøns gård, begære ham i tale og så lade skæbnen råde for, hvordan det ville falde ud. Og hun rejste sig og ville gå med det samme.

Da kom fru Dorothea i tanker om noget, hun ganske havde glemt –: at hun i morgen var buden til gæst just hos Kristoffer Throndsøn og fru Karin. Der var kommet nogle skotske herrer til staden, et gesandtskab eller hvad det var, som Kristoffer havde truffet et steds på sin færd i udlandet. De skulle nu hædres ved et gilde. Så ville det passe godt, om hun midt under festen trådte ind med Anna ved hånden og forestillede hende for forældrene i gæsternes nærvær. Det ville tvinge dem til at modtage hende vel, om de så var aldrig så stivsindede. Og Anna ville med det samme være midt i den verden, hvor hun hørte hjemme.

Den lille frue sprang op klappede i hænderne, og Anna havde møje med at gøre hende forståelig, at hun plat forkastede dette tilbud, så vel som det første. Alt hvad fru Dorothea kunne opnå var lov til at beholde Anna den nat. Næste morgen ville hun så vandre til forældrene.

"Og så lover du mig, at du beholder den kjole på, som jeg har iført dig," sagde fru Dorothea. "Du er skøn som en dronning i den. Jeg forlanger det af dig, til gengæld fordi jeg samlede dig op af vejgrøften."

Anna smilede og lovede det.

"Og om du bliver forskudt af dine forældre, da kommer du til mig … da rømmer du … da *rømmer* du igen!" sagde Dorothea.

"Og bliver hos mig al tid, til han kommer, der skal hjemføre dig som brud."

"Hvad vil hr. Henrik sige?" spurgte Anna.

"Henrik siger, som jeg," svarede hun. "Og Gud trøste ham, om han ikke gjorde det. Og så går vi til kongen og forelægger ham din sag. Så bliver Kristoffer Throndsøn dømt for mishandling af sin skønne datter og falder i unåde, og du –"

"Stop," sagde Anna og lo. "Min fader har ikke mishandlet mig. Og jeg ved ikke rettere, end at loven er på hans side, om han skikker mig tilbage til Seim."

"Jeg ved det ikke," sagde Dorothea. "Men Henrik ved det nok. Vi kalder ham hjem. Og kongen kan sagtens ordne det hele."

Anna måtte sove hos fru Dorothea i hendes seng den nat, og så mødig hun var, vækkede hendes veninde hende ustandselig med sin pludren.

"Det siger jeg dig, at om jeg kan tage Kristian fra dig, da gør jeg det," sagde Dorothea.

Men da sov Anna fast og lod sig ikke mere vække.

15. Moder og datter

Kristoffer Throndsøn stod i fruerstuen i sin gård på Amagertorv og tog afsked med fru Karin, forinden han begav sig til Holmen, hvor han sammen med Herluf Trolle efter kongens befaling anstillede en revision over flåden og alt dens materiel.

"Hans Nåde gør mig til under-admiral på det forestående togt," sagde han tilfreds. "Vi har haft held til at sætte os fast i den nye konges gunst som i den gamles."

Fru Karin sukkede og svarede ikke. Hun var gammel nu og træt. Evig bekymring for sønnen havde furet hendes ansigt.

"Ingen efterretninger fra Enno?" spurgte hun.

"Nej," sagde hr. Kristoffer. "Ingen ved, hvor han turer, den skarns knægt. Jeg har fået brev fra pfalzgreven, at han ikke er set i hans land. Han ender sikkert nok i galgen."

"Sig ikke det," sagde hun og tørrede sine øjne. "Mindes du, hvor vi ønskede en søn og skældte hinanden for alle de piger, der fødtes os?"

"Det havde været bedre, om han ikke var født," sagde han hende, og stødte sit sværd i gulvet. "Fra han var fem år, gjorde han mig sorg ved sin trods og ulydighed. Du bar al tid over med ham og har del i ulykken."

"Vi ved ikke om nogen ulykke endnu," sagde hun. "Hvad var du selv i din ungdom, da du fejdede og fløj, ja langt op i din ægtestand, da jeg sad ene på Seim og så dig, snart sagt, aldrig. Det kan vel gå Enno, som det gik dig. En moder holder fast ved troen til det yderste."

"Ja," sagde han og så på hende. "Hans moder er du. Det undrer mig, at du ingensinde mindes, du har døtre. Det er din

skyld, at vi fo'r så hårdt frem mod Anna, som det er din skyld, at Enno slap for hug, når han skulle haft dem."

"Er der nyt fra Bergen?" spurgte hun ligegyldig.

"Der er så," sagde han. "Kristoffer Walkendorff skriver mig til, at Anna er rømt fra Bergenhus. Han står i den formening, at hun har slået følge med Erik Benkestoks søn, som var set i Bergen, og at de nu er til hobe på Seim og sagtens allerede ægteviede."

"Hvad var det så, du sagde om min hårdhed?" sagde fru Karin. "Jeg glemte de piger, da jeg af elskov løb af Seim med min husbond. Aldrig så jeg dem siden. De er alle gifte og hjemfarne uden Anna, som gør knuder. Har vi ikke begge i enighed lovet hendes hånd til Eriks søn?"

"Vi har det," sagde han. "Og om hun tager ham, er alt vel og jeg siger ikke noget til det. Men noget galt er der vel, siden hun rømte fra gården. Går det hende ilde, kommer det over dit hoved, som rådede til strenghed. Jeg kunne forsand lide at se den tøs og ville ønske Enno havde noget af hendes manddom."

"Du holder ikke af Enno," sagde hun. "Han var dig al tid en torn i øjet, fordi han havde samme stridige sind som du."

"Jeg lider ingen, hvis sind ikke er stridigt, når tid er," sagde han og tog hende under hagen. "Derfor bandt du mig, fordi du stod hårdt imod mig. Nu er vi gamle og får tage skæbnen, som vore børn binder os den."

Han gik, men blev stående i døren og sagde:

"Jeg kommes næppe hjem før kvæld. Sørg for at berede alt vel til festen i aften for skotterne. Deres anfører er ingen ringere end James Hepburn, jarl af Bothwell og Skotlands storadmiral."

Kristoffer Throndsøn behøvede ikke at tvivle om, at hans hustru skulle lave vel til fest, og gjorde det sagtens ikke heller. Fru Karin var vant til at se gæster hos sig. Kom der udenvælts folk til København, så man dem gerne hos den navnkundige søkriger, der fra sin ungdom og højt op i sin manddomsalder havde ført så eventyrligt et liv i alverdens riger og lande, tjent konger og kejsere og stiftet bekendtskab med mangfoldige af dem, der i de dage havde noget at sige. Han havde også råd til at føre sit hus som det sømmede sig en adelsmand, takket være kongens forleninger og de prisepenge, hans mange søtogter indbragte ham. For skulle der sendes en mand ud med nogle skibe på en rask og dristig ekspedition, så blev manden oftest Kristoffer Throndsøn.

Derfor var fru Karin ikke længe om at give sine befalinger og sikker på at se dem udførte, hvorefter hun satte sig til rette i sin stol på ny og faldt i de samme, tunge tanker, der havde hjemsøgt hende før.

Hun tænkte alene på sønnen, hvem hun havde født sidst af alle sine børn i et fremmed land, og hvem hun elskede over al måde, men som kun slet gengældte hendes kærlighed. Hun kunne ikke skjule for sig selv, at det ikke var så ganske uden al mening, når hendes husbond spåede ham galgen som ende på hans streger, der visselig var langt ud over, hvad man kunne holde ungdommen til gode. Og mens hun gruede for hvert bud, der kunne komme fra sønnen og længtes alligevel efter det, spurgte hun sig selv, om ikke hendes vanskæbne var en straf fra Himlen, fordi hun havde svigtet den sande katolske tro, hvori hun var født og opdragen, og havde antaget lutherdommen,

den gang hendes husbond udsonede sig med kong Kristian den Tredje og gik i hans tjeneste.

Fru Karin havde ofte været plaget af denne tvivl og talt med hr. Kristoffer derom. Han havde slået det hen, fordi han ikke brød sig derom og ikke forstod sig derpå. Hans egen skæbne og færd i udlandet havde lært ham fordragelighed i trossager. Han havde også lært, at blot man holdt sin mund, var der ingen, som blandede sig i de dele. Det råd gav han også sin hustru, og hun ønskede inderlig hun havde fulgt det, da hun en dag betroede sig til en luthersk prædikant, og af ham blev sådan regaleret for sin papisme, at hun ikke troede, hun nogensinde mere var kommet til sine hægter.

Men al tid kom tankerne igen, når hun havde det ondt, og nu sad hun dybt i dem, da dørhammeren faldt tungt på døren og vakte hende til bevidsthed om dagen og dens pligter.

I næste øjeblik stod Anna i fruerstuen foran sin moder.

Hun stod lige indenfor døren, iført den dragt, fru Dorothea havde givet hende på. Fru Karin rejste sig af sin stol, blev så stående og stirrede på den fremmede kvinde, hilste, fordi hun kunne se, det var en dame af stand, fik i samme øjeblik den tanke, at damen var mere festlig klædt end rimeligt var ved et sådant formiddags besøg og stod sluttelig ganske hjælpeløs, da den fremmede intet sagde, ikke så meget som gengældte hendes hilsen.

"Jeg kender eder ikke," sagde hun så tøvende og med en håndbevægelse, der kunne udlægges, som bød hun den fremmede træde nærmere. "Er det mig I søger eller min husbond? Han er på Holmen i kongens tjeneste."

"Det er ikke min skyld, om I ikke kender mig," sagde Anna, og tog ikke sine øjne fra moderens ansigt.

Det gav et sæt i fru Karin, da hun hørte hendes stemme, hun vidste ikke selv, hvorfor. Hun gik nærmere og så længe og fast på hende.

"Jeg mindes ikke, jeg har set eder før," sagde hun. "Tilgiv mig, hvis jeg har glemt det. Jeg er gammel nu og mine øjne blive svage."

"Det er også længe siden, I har set mig, og jeg har forandret mig meget siden," sagde Anna. "Jeg havde ikke ventet, I skulle kende mig. Ikke heller havde jeg kendt eder, om jeg havde truffet jer andetsteds end her. Men jeg vil sætte mig, for det er ikke gjort af i en stund, hvad vi to har at tale om."

Hun gik hen og satte sig på løjbænken, der stod ved siden af fru Karins stol og så sig om i stuen.

"Sådan ser der ud i Kristoffer Throndsøns gård," sagde hun. "Og han er på Holmen, siger I? Når venter I ham hjem?"

Fru Karin svarede ikke. Hun gik nærmere til Anna, skridt for skridt og ligesom tøvende. Hendes øjne blev store og runde, hendes bryst steg og sank, hun tog for sig med hænderne, som var hun bange for at falde.

"Ja," sagde Anna. "Det er mig. Jeg er Anna. Eders datter."

Fru Karin gav et skrig og var faldet i afmagt på gulvet, om Anna ikke havde grebet hende og fået hende anbragt i hendes armstol. Der sad hun og stirrede på hende, hamrede med fingrene på stolarmen og bevægede læberne uden at tale, kæmpende for at blive sig selv. Anna så på hende og nikkede.

"Det er mig," sagde hun. "Anna. Jeg kommer fra Norge. Rejste fra Seim til Bergen, fra Bergen hertil. Sov den sidste nat i

grøften udenfor Nørreport, og var sikkert blevet taget op af vagten og sat i tårnet som løsgængerske, om ikke fru Dorothea Rud havde samlet mig op. Hun gav mig føde og husly og disse skønne klæder, på det at jeg kunne fremstille mig værdigt for mine kærlige forældre."

Fru Karin var under denne tale ganske kommet til sig selv. Hun rejste sig, gjorde det skridt, der var mellem Anna og hende og slog hende på øret, så det sang. Anna tog roligt mod slaget, som var så stærkt, at det bragte tårer i hendes øjne, og så på fru Karin, der var sunket om i stolen igen, ganske overvældet af den kraftanstrengelse, hun havde udfoldet.

"Se så," sagde Anna. "Nu har I gjort det, I måtte gøre. Jeg har ikke ventet mig andet, og om jeg havde frygtet det, var jeg ikke gået ene herover. Nu kan vi tale sammen – om ellers ikke I har anden velkomst at byde eders datter."

"Din vanartede tøs!" sagde fru Karin.

"Moder," svarede Anna og smilte sørgmodigt. "Om jeg er vanartet, hvem var da det, som røgtede mig?"

Fru Karin havde ikke mælet i sin magt, så hun kunne svare. Ikke heller kræfter til at slå hende igen, hvad hun havde mest lyst til. Så talte Anna, ganske roligt og stilfærdigt, hvert øjeblik seende på moderen som om hun ville give hende lejlighed til at gøre indvendinger, mens det var tid:

"Moder … jeg er draget herned for at tale med eder og den mand, som er min fader, endda I aldrig gjorde andet end sætte mig i verden og overlade mig til dem, der ville tage sig fordel af mig og ikke andet. Jeg har skrevet til eder, brev efter brev, men Erik Benkestok opsnappede dem, så de kom aldrig frem. Hans egen søn har fortalt mig det – ham, hvem I ville, jeg skal ægte,

endda I aldrig så ham, endda I vidste, at det var mod min vilje. Sig ikke, moder, at forældre forføjer over deres børn uden at spørge dem om forlov, fordi de er klogere og kender bedre verden. I vidste ikke, hvad der tjente til mit gavn, og brød eder aldrig om at vide det. Jeg var et barn i vuggen, da I forlod mig og mine søstre. Søstrene blev gift deroppe efter Erik Benkestoks vilje, selv skulle jeg lænkes til hans stakkels søn, for at han kunne sidde på Seim i fred til sin dødedag. Da han fornam, at jeg ikke ville vide af Kristian, bejlede han selv til mig på sin hustrus begravelsesdag, drukken som han var. Om han havde spurgt eder, havde I givet mig til den drukkenbolt og skørlevner, endda han er så gammel som min fader."

Fru Karin rejste sig halvt af stolen, som om hun ville standse hende, men Annas blik fik hende til at tie.

"Da så jeg intet hørte fra eder, rømte jeg. Gud er mit vidne, at det var til eder, jeg ville. Jeg ville sige det, som det var, at I kunne se med andre øjne. Jeg ville blive hos eder som eders datter, det jeg dog er for Gud og mennesker. Jeg ville finde mig en husbond her, hvor der er mænd, som er værdige at bejle til en kvinde, og ikke drukne dyr og bønder som på Seim. I ved ikke, hvad jeg udstod på flugten. Men I ved, at jeg kom til Bergen og fandt optagelse i lensmandens hus. Hr. Walkendorff sendte eder bud og brev og talte min sag, men I ænsede det ikke. En rig og god mand hr. Jørgen Daa til Utstein kloster, anholdt mig om min hånd, og Kristoffer Walkendorff og hans hustru støttede hans begæring, fordi de tænkte, jeg måtte hellere alt end vende tilbage til fyldebøtten på Seim. Men jeg ville ikke sælge min lykke. Jeg ville blot ned til eder. Så rejste jeg igen, og nu er jeg her."

"Din vanartede tøs," sagde fru Karin igen, da hun omsider fik mælet. "Vi har brev fra Kristoffer Walkendorff, at du rendte fra Bergen med den samme Kristian, med hvem du løb fra Seim. Er han dig ikke god nok til husbond, så er han dig god nok til at føjte landet rundt med."

"Netop," sagde Anna roligt. "Han hjalp mig, og jeg tog hans hjælp, efterdi jeg ingen andens kunne få."

"Hvor er han?" spurgte fru Karin.

"Jeg forlod ham i Helsingør," svarede Anna ligegyldigt. "Det var både imod min vilje og uden mit vidende at han fulgte mig fra Bergen. Han sneg sig om bord på skibet, medens jeg sov, og næste morgen var vi langt ude i søen. Men vel var det, at han var med, så meget jeg måtte døje."

"Jeg vil tro det," sagde fru Karin. "Det er ikke nemt for en ung jomfru at rejse ene. Derfor skal hun blive hos dem, hendes forældre giver hende til værge, om ikke liv og død tvinger hende."

"Liv og død tvang mig," sagde Anna. "Jeg kunne ikke blive på Seim, da fru Marie var død. Og værgen, I gav mig var en skøn mand. Aldrig så jeg ham ædru, og han bolede med ternerne, endnu medens hans hustru lå syg i fruerstuen. Han havde ingen anden vilje med mine søstre end at få dem fra gården, så de ingen føde åd, og siden bedrage dem for deres medgift, og ingen anden vilje med mig end at få tag i gården ved mit giftermål med hans søn. Jeg vil ikke tale mere om ham. Jeg er borte og ser ham aldrig mere."

"Det skal du ikke sige for vist," sagde fru Karin. "Sådan som du har strippet rundt med Kristian ved jeg intet andet råd end at få dig gift med ham hurtigst muligt og skikket hjem til Seim.

Og jeg tænker, din fader vil være af samme mening, når han kommer hjem. Tror du, nogen god adelsmand vil begære dig til hustru efter det, du har gjort?"

"Jeg tror så," sagde Anna.

Så skøn var hun, som hun sad der, at fru Karin mod sin vilje tænkte det samme. Der kom over hende en pludselig lyst til at tage dette kække pigebarn ind til sig, kryste hende i sine arme og give hende det datternavn, hun bad om. Men det var kun en stemning, der øjeblikkelig svandt, da hun kom til at tænke på sin søn. Det havde været hendes faste bestemmelse at samle, hvad der samles kunne, efter hendes husbonds død til sønnen, og hun var ikke til sinds at lade denne jomfru, der pludselig meldte sig, få del i arven og kærligheden.

Anna havde ingen forestilling om, hvad for tanker der rørte sig hos hendes moder.

"For at jeg skal skrifte mine forseelser til bunden, er det bedst, jeg beretter eder, hvad der hændte i Helsingør," sagde hun. "Vi traf der ved Guds tilskikkelse hr. Anders, som havde ladet sig binde fast til en god hest og var i fuldt ridt mod København for at bringe eder en skrivelse fra Erik Benkestok, hvori mine skarnsstreger sagtens yderligere var belyst og nye løgne fremført. Jeg ved det ikke. For jeg kastede brevskabet ulæst i ovnen, da hr. Anders sov sin rus ud i herberget, hvor jeg lokkede ham ind. Derefter tog jeg hans gode hest og red på den til staden."

"Som du har faret frem!" sagde fru Karin. "Næppe findes der i Norden en adelig jomfru så fræk som du."

"Om jeg er fræk, da er det for livs og døds skyld, som du sagde før," svarede Anna. "Og som jeg har faret frem indtil nu,

vil jeg gøre det fremdeles, om I tvinger mig dertil. Min skæbne ligger nu i eders hænder. I råder over livet, som har givet mig det. Hvad vil I gøre med mig?"

"Jeg mener, jeg har sagt dig det," sagde fru Karin, "om ellers din fader er enig med mig, hvad han oftest var i vort lange ægteskab, da vil vi hidkalde Kristian, få eder sømmeligt gift og give eder fornødne midler til at nå hjem til Seim. Vil I da på ny føjte landet rundt, får det blive eders sag. Og skikker du dig ikke som det sømmer sig, har du en husbond, der kan tugte dig."

Anna stod op af bænken, gik hen til hendes stol og lagde sig på knæ foran hende.

"Moder," sagde hun. "Vil I som jeg, da lader vi det alt være tilgivet og glemt. I har haft uret mod mig ved at lade mig forkomme deroppe i fjeldene, siden min hu ikke som mine søstres stod til det liv, der leves deroppe. Jeg har forbrudt mig ved ulydighed. Om I nu rækker mig eders hånd, da sletter vi det ud. I fører mig til min fader og viser ham den datter, han har. Synes det eder, at jeg er styg? Eller vanfør? Visselig skal jeg ikke gøre eder skam."

Det stred hårdt i fru Karin. Om Anna havde tigget og grædt, skulle hun måske givet sig. Men datterens stolte, rolige øjne, hvori der ingen frygt var at læse, og hendes ord, der bød forsoning og fred, men ikke antydning af underkastelse, ophidsede hende på ny.

"Nej," sagde hun og stødte hende fra sig. "Du skal ikke komme her og stille dig mellem din fader og hans søn og forringe hans arv. Der skal fares frem med dig, som det har været bestemt fra du var barn og som vi har lovet vor gode ven

og frænde Erik Benkestok, der trofast skøttede vor ejendom, så den ikke faldt i fjendevold."

Hun stod op, og Anna stod op. De var rolige begge og så hinanden fast i øjnene.

"Den broder må være en sand skat, siden han ganske har slettet dine andre børn af dit minde," sagde Anna. "Hvor er han, at jeg kan gå til ham og bede ham unde sin søster en plads i fædrenegården?"

Da blev fru Karin hvid af vrede. Hun tænkte, Anna vidste besked med Ennos skarnsstreger, hvori hun gjorde hende højlig uret. Hun løftede hånden for at slå hende igen, men Anna trådte tilbage og sagde alvorligt:

"Nu ikke mere af det, moder. Jeg lader mig ikke mere slå. I skal også erindre, at I alligevel ikke er dette huses herre. Det er eders husbond og min fader. Før han har talt, er intet afgjort. Lad os da tie med, hvad der er os imellem, indtil han kommer tilbage og kan høre, hvad jeg har at sige."

"Du skal fluks spærres inde i et kammer," sagde fru Karin. "Der bliver du, til jeg har talt med din fader og vi har besluttet, hvorledes der videre skal forføjes med dig."

"I behøver ikke at spærre mig inde," sagde Anna. "Det er ikke rimeligt, at jeg skal fly fra min fader, siden jeg har gjort så lang og farefuld en rejse for at få ham i tale."

"Ingen ved, hvad en jomfru af dit lunefulde sind kan falde på," sagde fru Karin.

"Finder I mig lunefuld?" sagde Anna og smilte. "Da synes jeg, at jeg hidindtil just har vist et fast sind, og I kan lide på, det bliver ikke lindere i fremtiden. Nu går jeg til det kammer, I anviser mig og forbliver der, til I kalder mig igen. Men ét ord er

så godt som tyve, og I skal vide det straks, at om I overtaler min fader til at tvinge mig Kristian på, som I selv vil, da rømmer jeg på ny. Aldrig falder jeg til føje i den sag. Og kan hænde jeg har venner, der skal føre min vilje igennem."

Dertil svarede fru Karin intet. Hun hidkaldte sin hushovmester og bød ham føre denne jomfru til det røde kammer, som var et lidet rum med en løjbænk og en tilgitret rude højt oppe. Det lignede et fængsel så meget, som vel muligt. Fru Karin gav ikke hushovmesteren nogen besked på, hvem jomfruen var, der skulle bo i det røde kammer. Men det var ikke heller fornødent. For husets tjenere havde lyttet så vel, at alle vidste, jomfru Anna var kommet fra Seim. De talte ikke om andet i fadebur og køkken og borgestue, og de, som havde set hende, berømmede hendes fagerhed højt og ynkedes, så hårdt moderen havde behandlet hende.

"Nu får vi se, hvad Kristoffer Throndsøn siger, når han kommer hjem," sagde hushovmesteren. "Han var alle dage selv mand for sin hat og sagde selv det sidste ord. Kom det an på fru Karin, sultede hun jomfruen ihjel i kamret. Jeg glemmer ikke let hendes ansigt, da hun slog lås for døren."

"Nej," sagde en ung terne, som hed Thekla. "Sultes skal hun ikke. Fru Karin bød mig bringe hende mad og drikke. Jeg længes efter at se hende, om hun er så skøn, som I siger."

Anna satte sig på løjbænken i sit fængsel, gik så det par skridt hun kunne gå fra væg til væg, satte sig igen og stod så en stund og så gennem den lille rude op på den blå himmel.

Hun vidste, at forældrene havde magt til at tvinge hende. Men hun vidste også, at hun ikke ville tvinges.

16. Helten

Thekla skød slåen fra Annas kammerdør og trådte ind med en brikke med mad.

Længe stod hun og så på jomfruen, der sov på løjbænken med smil om mund. Hun syntes aldrig, hun havde set noget så skønt i sine dage. Og hun satte brikken fra sig på et lidet bord, der stod, og stirrede med foldede hænder på den slumrende.

Så vågnede Anna under hendes blik. Hun strøg håret fra panden og så på hende med søvndrukne øjne og vidste ikke, hvor hun var.

"Hvem er du?" spurgte hun. "Hvor er jeg? Hvorfor vækkede du mig? Jeg sov sødt med skønne drømme."

"Jeg hedder Thekla," svarede pigen. "Fru Karin skikker mig til eder med mad og beder eder spise."

"Mon min moder beder?" sagde Anna med et smil. "Har hun ikke sagt, at om jeg ikke fluks fortærer den mad, hun sætter for mig, da skal jeg sulte for resten af dagen. Svar kun, pige, og vær ikke bange."

"Ak jomfru Anna," sagde Thekla. "Vi synes alle, det er så synd om eder og hjalp eder gerne til eders ret."

"Vel er det, at min moders tjenere tager mit parti," sagde Anna. "Men vogt dig, at hun ikke får det at vide. Så kunne hun føle sig krænket på sin søns vegne og straffe eder strengt."

"Ingen lider den unge herre her i huset," sagde Thekla. "Vi er alle glade, at han er borte og ønsker ham aldrig hjem igen."

"Er han borte?" spurgte Anna overrasket. "Det ved jeg intet om. Fortæl mig, Thekla, det alt sammen, at jeg ikke skal stå

uvidende til skamme, når jeg siden stedes for min faders ansigt."

Hun drog ternen ned på løjbænken ved siden af sig og erfarede nu, at Enno for år og dag siden var rømt til Tyskland, og at ingen vidste, hvor han var. Derover sørgede fru Karin meget, mens hr. Kristoffer var såre vred. Siden han var dreng, havde den unge herre gjort sådanne skarnsstreger, at han næppe kunne blive i landet, og de mente da alle sammen, det ville tage en gal ende med ham. Der hviskedes om, at han havde dræbt en anden adelsmand, efter at han først havde bedraget ham for en stor sum penge. Men hr. Kristoffer havde betalt en uhyre bøde og fået sagen dysset ned.

"Ej," sagde Anna. "Så det er for denne skønne, unge mands skyld, at jeg skal jages af gårde. Er min fader kommet til huse?"

"Han kom lige nu," sagde Thekla. "I følge med en skotsk herre. De sidder i dagligstuen og pokulerer. Fru Karin har ikke endnu fortalt ham, at I er kommet, og det er troligt nok, hun venter til i morgen. For om en stund kommer gæsterne. Der dækkes allerede i salen. Her skal være fest i dag for skotterne."

"Jeg ved det," sagde Anna tankefuld. "Så du tror, fru Karin vil holde mig fangen her natten over?"

"Det vil hun vist," sagde Thekla. "Hun sagde nogle ord til hushovmesteren, at han skulle pålægge os intet at mæle om eder i dag. Men vi er enige om, at vi vil sidde hendes bud overhørig, og vi skal nok på en eller anden vis skaffe husbond rede på, hvem der er i hans hus. Om I vil skrive et brev, ædle jomfru, da skal en af os smugle det til ham, således at vi ikke kommer i fortræd."

Anna sad og grundede et øjeblik. Så tog hun sin beslutning.

"I skal lyde fru Karins befaling, om I vil mig vel," sagde hun. "Sørg for, at alle tjenerne får det at vide. Og hør så … kan du komme her til kammeret, så tit du vil?"

"Det kan jeg nok," svarede Thekla. "Når ikke netop fru Karin skal bruge mig til at pynte sig for gæsterne."

"Og når kommer gæsterne?" spurgte Anna. "Er mange buden?"

"Der er buden så mange, salen kan rumme," sagde Thekla. "De kommer klokken seks slet og sætter sig straks til bordet."

"Vel," sagde Anna. "Bring mig så et spejl og en kam og vand til at tvætte mig. Og kom så tilbage klokken syv slet, så skal jeg sige dig, hvad vi vil gøre."

Ternen gik og kom igen med det, Anna havde begæret, hjalp hende så med hendes toilette og gik igen med mange lovord for hendes skønhed og forsikringer om at tjene hende i alt, hvad hun ville. Da hun var borte, satte Anna sig på løjbænken og biede rolig. Efter en stunds forløb hørte hun stemmer og larm i gården og forstod, at det var gæsterne, der kom. Hun skubbede løjbænken hen under den lille rude, stod op på den og kunne se gennem salens vinduer, hvorledes de bænkede sig derinde. Deres stemmer og latter og bægrenes klang lød over til hende.

Klokken syv kom Thekla.

"Thekla," sagde hun. "Hør nu, hvad jeg begærer af dig. Det er min agt at indfinde mig ved gæstebuddet, og du skal hjælpe mig dertil. Gå din vej og glem at låse døren."

"Ak, ædle jomfru," sagde ternen og slog forskrækket sine hænder sammen. "Fru Karin jager mig af gårde, når det bliver opdaget."

"Vel," sagde Anna. "Der er råd for det også. Husk nu først, at jeg skal lønne dig for din venlighed, når jeg får magt at lønne. Og stol kun trygt på, at jeg får det. Om ikke mine forældre bøjer deres stive nakker, så har jeg venner, jeg kan ty til. Og om jeg drager af landet – vil du da følge mig som min terne?"

"Ak ja, ak ja," sagde Thekla. "Visselig vil jeg det, om I vil have mig hos eder, jomfru. Men overil eder blot ikke i, hvad I gør. Med lempe kommer man langt, og det er da ikke tænkeligt andet, end at fru Karin må give sig til sidst, om I holder ud. I er jo da hendes datter."

Anna rystede på hovedet og lo sagte og fornøjet.

"Det lyster mig nu at danse i kvæld," sagde hun. "Er jeg smuk, Thekla?"

Ternen brød ud i lydelig beundring. Anna spejlede sig og lovede i sit stille sind fru Dorothea, der havde tvunget hende til at beholde den skønne kjole på.

"Ser du nu, Thekla – jeg er stærkere end du," sagde hun. "Og nu trænger jeg dig op i krogen ved vinduet og løber ud og slår slåen for døren for at du ikke skal gøre anskrig. Så er du sagesløs og fri. Og du kan lide på, jeg skal huske at løse dig ud om en stund."

Thekla ville gøre indvendinger. Men inden hun fik dem frem, var Anna udenfor døren og havde stængt den med lås og slå.

Der var ikke så mange rum i Kristoffer Throndsøns gård, at hun havde svært ved at finde frem, og lidt efter stod hun i den åbne dør til salen, hvor gæsterne spiste. Hushovmesteren stod sammesteds og veg tilbage, da han så hende, men hun bød ham være tavs, og han bøjede sig dybt. Tjenerne løb forbi hende med kander og fade. Hun blev stående og så på selskabet.

De sad ikke bænkede mænd og kvinder hver ved sit bord, som ellers oftest var skik på grund af mændenes umådelighed i drik, men høvisk blandede mellem hinanden. For enden af det lange og brede bord sad fru Karin, og mellem hende og en undersætsig, gråskægget mand, som Anna straks forstod var hendes fader, sad en høj, skulderbred herre, som altså sagtens var Skotlands storadmiral, jarlen af Bothwell.

Anna så kun flygtig på ham og syntes, han var grim, men undredes over hans ungdom, han kunne næppe være fem og tyve år. Hun søgte efter fru Dorothea, og i samme øjeblik hun fandt hende, så hendes veninde hende. Fru Dorothea fo'r i vejret, men satte sig straks og smilte, da Anna lagde fingeren på munden.

En stund stod hun der i døren og følte sig sælsom bevæget ved, at ingen så hende, og ingen kendte hende. Hun tænkte, hvad der mon ville ske, når hun nu om lidt trådte frem i denne sal, hvor ingen ventede hende og værtinden havde stængt hende ude. Mon fru Karin ville tæmme sin vrede i disse gode mænds og kvinders nærværelse? Mon Kristoffer Throndsøn ville modtage hende som sin datter? Eller mon hun i næste øjeblik ville sidde i bur igen som et uartigt barn, der skulle straffes? Talen og latteren lød højt om bordet. Hun tænkte, hun kunne stå her længe, uden nogen opdagede hende. Tjenerne hviskede sammen og så på hende, men det lagde hun ikke mærke til.

Da hændte det, at hun atter så på den skotske jarl og fandt hans øjne rettede på sig.

Sådanne øjne havde hun aldrig set. Der gik en skælven gennem hende fra hoved til fod og hun kunne ikke tage sit blik fra hans. Hun læste i hans ansigt undren og en hyldest til

hendes skønhed, der gjorde hende rød i kinden. Hvor længe de således så på hinanden vidste hun ikke. Men ingen lagde mærke dertil, før Bothwell skød sin stol tilbage og hun uden at vide det, gik frem i stuen imod ham bestandig med sit blik i hans.

Da så fru Karin hende og blev hvid som et lagen.

"Anna!" skreg hun.

Gæsterne så sig om og der blev tyst i salen. Kristoffer Throndsøn havde fået øje på hende og gloede uforstående. Fru Dorothea sprang op og løb hende i møde. Anna så intet af det alt sammen, stirrede kun på Bothwell.

Men i et nu kom fru Karin til besindelse. Hun overvejede i hast, hvad der var at gøre og så, at her måtte gøres gode miner til slet spil. Altså styrtede hun hen til Anna, krystede hende i sine arme og råbte:

"Anna ... min datter ... velkommen til din fædrenegård!"

Og nu opstod der stor og glædelig forvirring i Kristoffer Throndsøns gildesal.

Fru Karin gav en tungerap forklaring til bedste, hvordan Dorothea Rud havde skikket hende bud i formiddag, at Anna var kommet og hvordan hun ville, det skulle være en overraskelse til hendes gemal, som nu han sad blandt sine gæster og gode venner. Hendes hvasse øjne søgte ængstelig Annas, men mødte kun smil og nik. Fru Dorothea smilede og nikkede, og hr. Kristoffer, som til at begynde med var overmåde forvirret og aldeles ikke kunne rime sin hustrus opførsel med, hvad de havde talt om morgenen, slog sig efterhånden til tåls med, at han sagtens fik forklaringen bag efter.

Han kunne heller ikke andet end glædes ved den skønne datter, der så pludselig havde vist sig i hans barnløse hus, og det

smigrede ham at se den opmærksomhed, hun vakte blandt herrerne. Hun måtte fortælle om sin rejse, og gjorde det sådan, at det ikke vakte mindste anstød, idet hun udelod alt, hvad der kunne stille hende selv eller forældrene i et ugunstigt lys, lige til mødet med fru Dorothea ved Nørreport. Og da hun berettede, hvorledes hun var fulgt herned af præsten fra Seim, den gamle velærværdige hr. Anders, og Erik Benkestoks søn, hvilke to herrer var blevet i Helsingør for forretningers skyld men ville indfinde sig i morgen eller overmorgen, da måtte fru Karin i sit stille sind indrømme, at hun optrådte med den størst mulige takt. Hvilket ikke hindrede hende i sit hjerte at love hende en ørefigen, der skulle sige sparto til den, hun fik i morges, når gæstebuddet var vel overstået og de blev ene. Ikke heller tabte hun et øjeblik tanken om, hvem der vel kunne have hjulpet datteren ud af kammeret og lovede den person, hvem det så var, så streng en straf, hun kunne udpønse.

Men hun og hendes tanker og hævnplaner blev alt trængt til side for den overvældende opmærksomhed, Anna vakte, og fremfor alt for den hyldest, jarlen af Bothwell åbenlyst viste hende.

"Guds død, Kristoffer Throndsøn!" sagde han på fransk. "At I har kunnet skjule eders skønne datter for eders venner!"

"Så jeg hende selv for første gang på samme tid som I, greve," svarede Kristoffer muntert. "Da jeg drog fra Seim for tyve år siden, lå hun i vuggen som en fem dages tøs og var ikke så skøn som nu."

"Jomfru Anna," sagde Bothwell. "I have tak, at I kom herned, mens jeg var i dette land."

"Rejser I snart?" spurgte hun.

Hun talte skotsk, som Else havde lært hende for mange år tilbage deroppe på Seim, og Bothwell henryktes, da han hørte sit modersmål. Han greb hendes hænder og kyssede dem, og Anna rødmede smukt og så ham varmt og stærkt i hans stærke øjne.

"Når jeg hører mit modersmål af eders skønne mund, længes jeg dobbelt," sagde han.

"Er der skønt i Skotland?" spurgte Anna.

Bothwell tog hendes hånd og førte hende til en af de hyndebelagte bænke, der stod under vinduerne, og hvor de var mere afsides. Tjenerne flyttede det store bord ud af salen og ryddede til dans. Spillemændene sad allerede på deres forhøjning og ventede på et vink af hr. Kristoffer. Rundt om stod gæsterne i grupper og talte og lo.

"Om der er skønt!" sagde han. "Om der er skønt i Skotland. Jeg ville ønske, jeg kunne føre eder i denne stund gennem luften og dale med eder på Bothwell Bank, hvor min faders borg står. Da ville vi se månen lyse over dens stærke tårne … over skovene på fjeldene rundt om … over Clydefloden, som snor sig om borgens fod, når den ikke rejser sig i vrede og brøler og sprøjter skummet højt imod muren."

"Ak, jeg har set fjelde nok," svarede Anna og sukkede. "Mit liv igennem levede jeg blandt fjelde. De rejste sig rundt om Seim og knugede mig, så jeg tænkte tit, jeg måtte dø. Da klavrede jeg op på toppen af et bjerg og skuede viden ud og tænkte, at bag alle de bjerge måtte verden ligge, og at den måtte være skøn."

"Den ligger der," sagde Bothwell. "Og den er skøn. Jeg har faret i Frankrige og Nederlandene og Britannien og gæster nu eders skønne Danmark. Men intet er så skønt som mit

fædreland. Så må I vel vide, at fjeldene ikke trykker min borg – den ligger selv højt på fjeld. Og er skovene mørke og rækker de vidt omkring, så er der grønne dale og ager og menneskelige boliger imellem dem. Når jeg hejser fanen på Bothwell Castles runde tårn og støder i min lur, da stævner tusinde og atter tusinde vasaller til mig og spørger, hvor den fjende er, som truer mig. – Er det ej skønt?"

"Det er det," sagde Anna varmt.

Hun tænkte på, at hun havde fundet ham grim, straks hun så ham, og nu kunne hun ikke tage sit blik fra hans ansigt, der skælvede i sindsbevægelse, når han talte. Hans stærke, røde mund, hans skønne velplejede skæg og fremfor alt hans sælsomme, mægtige øjne. Hun rødmede under deres flammer og slog sine øjne ned, men så igen på hans prægtige dragt, der sad som støbt om hans stærke legeme – på det juvelbesatte sværdhæfte, han legede med i sine hænder – på disse hænder selv, der var så hvide og så stærke.

Spillemændene spillede op, og han bød hende til dans.

Skønnere og stoltere par kunne man ikke se, end disse to, som de skred over gulvet. Han havde ikke øjnene fra hende, hun blussede og løftede ikke mere sine til hans, betaget som hun var af hans manddom. De andre gæster stak hovederne sammen og så på de to, men de vidste det ikke. Hun ikke, fordi hun var under hans magt, og elskoven jublede i hendes unge hjerte. Han ikke, fordi han ingensinde tænkte på dem, der stod omkring ham, når noget optog hans sind. Og han syntes ikke, han i sit liv havde set så fager en kvinde, alene med undtagelse af sin unge dronning, hvem han ærede og tilbad i sit hjerte, som alle mænd, der så hende.

Da dansen var til ende, lagde fru Dorothea armen om Annas liv og drog hende afsides.

"Guds hellige død, hvor er du dejlig, mit hjerte," hviskede hun. "Du har lagt hele hoben for din fod, og skotten stirrer på dig, som var han troldgjort. At du tør se ham i de øjne! Men se til din moder … hun ved ikke sine levende råd og er ved at sprække af arrigskab. Hun gav mig hemmeligt en skøn lektie for lidt siden, men hvad skal hun gøre? Valen er din, du søde."

Hun kyssede hende og løb bort, Anna smilte, havde ingen ting svaret, kunne ingen ting svare. Lønlig så hun efter jarlen, der stod i samtale med fru Karin.

Så faldt det sådan, at hun kom til at synge en liden skotsk sang, og sang den ind i Bothwells øjne. Hun sang en fransk vise, og hun sang en norsk. De flokkedes om hende og Kristoffer Throndsøn svømmede i lykønskninger for sin skønne datter. Aftenen led til ende. Et par af de gode mænd lå alt under bordet inde i dagligstuen, hvor de drak, som ikke dansede, og deres hustruer og tjenere stræbte at få dem hjem. Salen tømtes efterhånden.

Bothwell var en af de sidste, der gik. Da han bød sin vært farvel i døren, sagde han:

"Kristoffer Throndsøn – er eders datter lovet til nogen mand?"

Da løj hr. Kristoffer bravt og sagde nej uden at blinke.

"Vi ses igen," sagde jarlen og trykkede hans hånd fast.

Lidt senere sad fru Karin i fruerstuen, og Anna og hr. Kristoffer var hos hende. Han var en kende besværet af øl og vin, men ikke mer, end at han var ved sin samling.

"Lad os nu få besked på denne aftens eventyr," sagde han.

Og så fortalte fru Karin:

Visselig lagde hun ikke fingrene imellem, og alt som hun talte, steg hendes raseri. Hun omtalte alt det, Anna havde udeladt og mildnede intet. Hun glemte ikke Kristian og hr. Anders, som sad i Helsingør, ikke fru Dorothea og Nørreport. Sluttelig sagde hun:

"Lad mig nu vide, hvordan du slap ud af kammeret, hvor jeg stængte dig inde, din lede tøs."

Da mindedes Anna med anger og ruelse Thekla, men kun for et øjeblik. Straks efter var hun hensunken i minderne fra denne aften. Hun forstod, at hun med et slag var kommet ud i den verden, hun havde længtes efter. I samme time var hun trådt ind i sine forældres gildesal midt blandt deres adelsbårne venner og frænder, hvor hun hørte hjemme, og havde truffet den mand, der holdt hendes lykke i sin hånd. Og det var en mand derude fra. Når han hejsede sin fane og blæste i sin lur stod tusinde og atter tusinde væbnede vasaller rede …

Hun hørte som i en døs forældrene tale. Moderens vrede stemme og faderens beroligende. Men deres ord nåede ikke til hendes bevidsthed. Bedst som det var, rejste hun sig.

"Nu have I godnat," sagde hun. "Og tak for festen. Jeg er mødig og går til ro. I morgen kan vi tales videre ved."

Dermed gik hun til kammeret, skød slåen fra og befriede ternen.

"Vær ikke bange, Thekla," sagde hun. "Alt gik vel, og du skal snart drage med mig og min lykke ud i verden."

Hun skød hende udenfor døren, afklædte sig og sov ind i det samme hun lagde sig.

I fruerstuen stirrede fru Karin målløs på døren, hun var gået ud af.

"Hun gik som en dronning," sagde Kristoffer Throndsøn. "Fanden til pigebarn."

"Hun har fartet landet rundt som en tøjte," sagde fru Karin. "Vi må, snarest ske kan, have fat i Kristian og få dem smedet sammen i et ret og kristeligt ægteskab."

"Du er en tosse," svarede Kristoffer Throndsøn. "Den skotske greve vil have hende. Jeg giver ikke meget for stakkels Kristians udsigter."

17. Grønne dage

Der blev kun talt lidt om Anna og hendes sager i Kristoffer Throndsøns gård efter den aften.

Hr. Kristoffer blev dag for dag gladere ved hende, og fru Karin fandt sig i det, der ikke kunne undgås. Hun følte sig også både blændet og beroliget ved udsigten til, at Bothwell skulle fri til datteren. Det var visselig et bedre giftermål end Kristoffer Throndsøns datter kunne vente, og så blev hun af med hende. Hun havde tilmed så store forestillinger om den skotske herres rigdom og magt, at hun ikke kunne tænke, medgiften ville komme til at spille nogen rolle. Og det var den, hun var mest bange for. Hendes stadige tanke var, at redde, hvad reddes kunne til hendes hjertes søn, som flakkede rundt i verden, Gud vidste hvor og under hvilke forhold. Kun ét var sikkert, at han ville behøve hjælp hjemmefra en skønne dag.

Da så hun tilmed fik et lønbrev fra ham, der meldte, at det gik ham overmåde ilde, dér hvor han var ved kejserens hær, og at han i høj grad trængte til subsidier, vogtede hun sig vel for at ophidse sin husbond ved indvendinger mod Anna. Selv talte hun kun lidt med datteren. Om de to blev ene, gik en af dem hurtigst muligt ud af stuen. Anna forstod det alt sammen og brød sig kun lidt derom. Hun havde andet og større at tænke på.

Det forstyrrede hende ikke heller det mindste, at Kristian og hr. Anders ankom fra Helsingør.

Kristoffer Throndsøn ville gerne gøre, hvad han kunne, for sin unge slægtning, hvem han havde forurettet, for så vidt han ikke agtede at holde sit løfte om at give ham Annas hånd. Han

talte ikke stort med ham derom, men slog det hen, og Kristian var ikke manden til at bringe sit frieri på bane overfor den myndige gamle herre. Ikke heller vovede han det for Anna. Så tog han med tak mod den stilling, hr. Kristoffer bød ham i hans hus som ædelpage, en slags tjeneste, som unge adelsmænd tog i store og velansete huse for at uddanne sig i belevenhed og ridderfærd. Han fik nye klæder, hvori han kroede sig bravt. Han fik lejlighed til daglig at se Anna og tale med hende. Og hr. Kristoffer skrev et brev til Erik Benkestok, hvori han i hjertelige ord meddelte ham, at han agtede at tage sig af Kristian og sørge for hans fremtid, samt at Anna var ankommen og levede vel.

Hr. Anders skulle også skrive til sin herremand på Seim, i hvis ærinde han var rejst udenlands. Men det blev aldrig til noget. Det viste sig, at den gode præstemand, mod sin egen forventning, trivedes udmærket i kongens København. Der var ingen, som generede ham med gejstlige disputatser, hvilket bl.a. havde sin grund i, at Kristoffer Throndsøn ikke var anderledes religiøs end tid og lejlighed med nødvendighed krævede det, og havde lært en ikke ringe fordragelighed i trossager af sin egen skæbne og sin færd i udlandet. Men der var god mad og godt øl og tykt med vin i gården, og til nydelsen af disse Guds gaver hengav hr. Anders sig så aldeles, som om der ikke var en trofast hustru og en menighed højt oppe blandt Stavangerfjordens fjelde, som længtes efter ham.

Under tiden, når han var meget drukken, græd han ved tanken om fru Malene, der sad i præstegården og længtes. Så opsøgte han Kristian og foreslog ham, at de straks skulle drage tilbage til Seim. Men næste dag drak han glad igen og tænkte ikke på at rejse. Med Kristoffer Throndsøn og fru Karin kom

han godt ud af det, for Anna gik han mest af vejen; han var bange for hende. Han blev snart en slags hofnar i huset, hvor tjenerskabet ikke viste ham større ærbødighed end højst nødvendigt, hvilket havde sin gode grund i, at han ikke kunne gå forbi en terne uden at knibe hende i kinden og hjertens gerne drak sig en rus på sit kammer med en af svendene, når der ingen bedre var for hånden.

En dag, Kristian traf Anna ene i dagligstuen, hvor hun sad med hånd under kind og så ud af ruden med fjerne øjne, bad han hende om en samtale. Hun så på ham med venlig forundring – hun var venlig mod alle nu, og undredes, hvad der kunne være i verden, som kom hende ved uden hendes elskov.

"Jeg vil blot vide, om du ikke har skiftet sind, siden vi sidst taltes ved," sagde han.

Hun mindedes ham pludselig som bejler, smilte, blev rød i kinderne og rynkede så sine bryn.

"Nej," sagde hun skarpt.

"Du må ikke vredes på mig," sagde han forknyt. "Jeg tænkte blot, at nu er forholdene jo anderledes. Jeg har udsigt til at komme frem i verden, takket være din faders hjælp – han har lovet at tage mig med, når han skal på togt til foråret og gøre en dygtig krigsmand af mig. Der er jo heller ingen, som tvinger dig nu. Så tænkte jeg, du måske var kommet i tanker om min store troskab."

"Nej," sagde hun.

Han sad lidt og legede med dolken, han bar i sit bælte og skottede forlegen og bedrøvet til hende. Hun så fjendtligt på ham.

"Anna," sagde han. "Må jeg sige dig noget, uden at du vredes på mig?"

"Sig, hvad du må, og tag følgerne," sagde hun.

"Du elsker den skotske greve," sagde han.

"Og om så var?"

"Han bedrager dig Anna," sagde Kristian i stor bevægelse. "Ak, om du ville høre mine ord, mens det er tid. Der venter dig intet godt fra den kant, men idel sorg og skuffelse."

"Kristian," sagde hun. "Jeg har sagt dig det før, og jeg siger dig det nu for sidste gang: jeg bliver aldrig din. Og for at du skal begribe, at det er sandt, vil jeg lade dig vide, at jeg hellere vil bedrages af jarlen af Bothwell end elskes trofast af dig til mine dages ende. Og nu har vi to ikke mere at tale om."

"Forklager du mig til hr. Kristoffer?" spurgte han.

"Jeg forklager ingen," sagde hun. "Gå du din vej, som jeg går min. Jeg ønsker dig held og lykke på dit krigstogt."

"Jeg går ikke på togt," sagde han "... Jeg bliver her, om jeg kan være dig til nogen nytte og følger dig, hvor du drager hen, om ellers du finder mig værdig dertil. Forstød mig ikke, det kan dog hænde, du får brug for min tjeneste, som du fik før. Jeg skal aldrig mere plage dig med min bejlen."

Dermed gik han hastig ud af stuen med øjnene fulde af tårer. Anna glemte ham i det samme og så ud i gaden, hvor Bothwell kom.

Bothwell kom hver dag til Kristoffer Throndsøns hus.

Han kom på alle tider af dagen, fordi han følte sig velkommen hos hr. Kristoffer og fru Karin som bejler til deres datter. Om Annas mening behøvede han ikke at spørge, hendes øjne strålede ham i møde, når han kom, og hvor han kom. Hun

lagde så lidt skjul på sin elskov, at hendes moder og mange andre gode fruer ikke mindedes, de havde set så lidt blufærdig en ungmø. Men hun havde en god veninde i Dorothea Rud, hvem ingen kunne sige noget på, om også hun holdt af at drille dem, der bar stor ærbarhed til skue, og i det hele var såre løs i sin mund. Hun havde Annas fortrolighed – dvs. hun talte om jarlen og hende, som om alt var klappet og klaret, og Anna smilte og sagde intet.

"Det er mig, der har skabt din lykke," sagde hun. "Om ikke jeg havde fundet dig og taget dig med mig og klædt dig op, da kunne du ikke den aften have fremstillet dig i gildesalen. Hvem ved, hvordan det da var gået. Elskov har sin tid … det var din tid og jarlens just den aften, I mødtes. Derfor fandt I straks hinanden, og I skal ære mig til eders dages ende for mit værk. Jeg vil besøge dig i Skotland på din borg. Har han friet? Hvad bier han efter? Han er jo ved at dø af kærlighed."

Når Bothwell og Anna traf hinanden, og der var andre til stede, higede de efter at blive ene og satte alle hensyn til side for at nå deres mål. Han var uhøflig mod alle, for at han et minut før kunne komme til at bringe Anna sin hyldest. Hun gjorde som han. De led hinanden, fordi de var sådan, og det faldt dem ikke ind, at de kunne være anderledes. For hende var han lykken, sådan som hun havde drømt den fra barn, blot større og skønnere. Hun gav sig da lykken i vold, som hun var rejst fra Seim og fra Bergenhus, ubetinget og uden tøven. Han var bedåret af hendes skønne, uforbeholdne hengivelse. Mange kvinder havde han elsket, så ung han var, men ingen sinde havde så skøn og så uskyldig en jomfru med sådan en tillid lagt sit hjerte i hans hænder.

Han talte ofte til hende om Skotland, og han talte til hende, som var hun en mand, lagde sine planer og forhåbninger åbent for dagen. Al tid forbavsedes han over den klare forstand hos denne pige, der havde levet sit liv indespærret ved en vig af Hardangerfjorden. Det var lykken, der gjorde hende klog.

"Mit stakkels Skotland," sagde han ... "min arme dronning! Skøn er hun, som ingen kvinde, jeg så, og ung, et barn endnu. Da hendes gemal, kong Frans, døde og hendes moder med, som styrede hendes arverige for hende, måtte hun drage fra hoffet i Paris til de barske skotske fjelde og de alvorlige skotter. I ved ikke jomfru ... der er intet land, hvor religionen sætter skel som i Skotland. Landet er delt mellem presbyterianerne, som de lutherske kaldes hos os, hvis fører er John Knox, og dem, som holder fast ved den gamle tro. Dronning Maria er papist, og derfor er John Knox og hans folk hendes fjender. Jeg selv og hele min slægt er gode lutherske mænd, men ingen skal få mig til at svigte min dronning. Hun kom med lys og fest og musik til Edinburghs mørke kongeslot. Rundt om hende i staden sidder Knox' folk med sure miner og vogter på ethvert af hendes skridt. De anser dans og musik og al uskyldig glæde for Djævlens værk og vil have papismen ganske udryddet af Skotland. Det er en evig kamp, som ikke hviler, før en af parterne er knust."

"Men om nu dronningen sejrer, som er papist?" spurgte Anna.

"Dronningen spurgte mig aldrig om min tro, men alene om min troskab," svarede Bothwell. "Guds død, om hun bød mig blive papist, jeg tror, jeg blev det. Ingen kan modstå Maria Stuart."

"I elsker eders dronning, jarl," sagde Anna.

"Alle hendes mænd elsker hende," sagde han. "Uden dem, som vil rive kronen af hendes hånd, og så John Knox og hans sorte flok med deres mørke miner og kolde hjerter. Om I så Maria, ville I elske hende, jomfru. Tvi over hendes fjender og misundere."

Han talte endnu en stund om dronningen og Skotland, helt borte i sit emne. Da han så op i hendes ansigt, blev han va'r, at hun var skinsyg på den kvinde, hvis skønhed han berømmede så højt, og hvem hun aldrig havde set.

"Jomfru Anna," sagde han og tog hendes hånd fast i sin. "Vil Gud, skal I snart se dronningen."

Men Anna tog sin hånd til sig og så stort og alvorligt på ham.

"Ved I, jarl af Bothwell," sagde hun, "om det vil være mig kært at se den kvinde, der i eders øjne er den skønneste af alle, selv om hun er dronningen?"

Bothwell studsede over udtrykket i hendes blik. Der kom et skær af forlegenhed over hans ansigt og han tog sine øjne til sig. Men det var kun for et øjeblik. Nu flammede hans øje igen i hendes. Han tog begge hendes hænder og trykkede dem, så hun sank halvt i knæ af smerte.

"I vil som jeg," sagde han.

Så vendte han sig brat og gik uden farvel.

Han gik til bryggen, hvor båden ventede, som skulle føre ham til hans skib, der lå til ankers lidt ude i havnen. Rask sprang han i den og få åretag bragte ham om bord på fartøjet, der var et fuldt armeret krigsskib med en usædvanlig stor besætning af forvovent udseende folk. På agterdækket fandt han kaptajnen,

en mut skotte med et skummelt sørøverfjæs, og bød ham ved en håndbevægelse følge sig til kahytten.

"Clark," sagde jarlen. "Med hvor mange timers varsel kan du sejle?"

"Jeg sejler hellere i dag end i morgen," svarede kaptajnen, "men I sejler ikke."

"Hvad er det for snak? Hvad ved du derom?" sagde Bothwell vredt.

"Ikke mere end vi alle ved, herre jarl," sagde Clark. "Der tales om, at I er fangen i elskov. Jeg var jo selv med eder i Kristoffer Throndsøns hus og så duen, der lokkede høgen."

"Og hvad synes I om hende, Clark?" spurgte Bothwell.

"Hun er skøn," svarede han. "Men ikke så skøn som Maria Stuart."

Det gav et ryk i Bothwell, og han så hvast på sin høvidsmand. Men Clark slog ikke sit skulende blik ned, gav meget mere sine ord eftertryk ved et trodsigt nik med hovedet.

"Du giver dig nok af med at læse tanker," sagde Bothwell.

"Eders tanker er nemme at læse," svarede Clark. "I det mindste for mig, der var i eders faders tjeneste og fulgte eder, fra I var dreng. Den gamle jarl satte sin lid til, at han skulle vinde enkedronningens hånd og Skotlands krone. Skulle hans søn, der arvede hans borg og hans vasaller og alle hans embeder, ikke søge at løfte hans kronede håb?"

"Hvad så mer," sagde jarlen. "Det du dér siger, kan du sagtens læse af mine tanker, al den stund vi ofte talte sammen derom."

"Jeg kan også læse mere," sagde Clark. "Jeg læser, at I i eders hjerte tænker som jeg, og at det var eders agt, da I kom om

bord, at lette anker og fly fra den jomfru, der har dåret eder, og stiller sig mellem jer og den skotske trone."

"Der er mere mellem tronen og mig," sagde jarlen mørk. "Var det kun hende – –."

"Nu – mere dåret er I ikke?" sagde Clark. "Men hvad der står eder i vejen, kan ryddes væk. Blot ikke I selv går hen og lukker døren ved en ubesindighed, der ikke kan bødes."

"Så klog du er, Clark," sagde Bothwell … "Du arbejder for din egen sag, så vel som for min."

"Jeg gør så, jarl," svarede han. "Derfor er min troskab pålidelig. Og har jeg fulgt jer gennem så mangen en fare og så megen list, som kun I og jeg ved besked med, så er det ikke min agt, at vore planer skal ødelægges af en guldlokket jomfru. Traf vi dog jomfruer før i dag og tog, hvad de ville give os, uden derfor at binde os for tid og evighed. Mindes I Alice –"

"Ti!" sagde Bothwell og stampede i gulvet. "Gå din vej. Jeg skal lade dig kalde, når jeg har brug for dig."

"Jeg går," sagde Clark roligt. "Og kommer, når I kalder. Måske var det godt, om I læste de brevskaber, der kom i morges fra Edinburgh. Det er ikke uden ondt nyt, sagde skipperen, som bragte dem. Kan hænde, I så finder det rettest at jage bryllupstankerne på porten indtil videre."

Han gik og Bothwell fordybede sig i brevene.

Clark havde ret. De bragte ham alle bud om ulykker. Hans fjender i Skotland triumferede, og dronningen kunne næppe holde sin hånd over ham. Halvdelen af hans godser havde de allerede bemægtiget sig, og kom han hjem, ville han sikkert blive fængslet. Det var da hans venners råd, at han skulle drage

til Nederlandene eller til Frankrig og blive der, til forholdene bedredes.

Han gik fra borde igen, efter at han først havde skiftet klæder. Han skulle i aften til gilde hos fru Dorothea Rud. I mørke tanker sad han i båden. Han havde afslået Clarks følgeskab og de andre, der gik under navn af hans adelsmænd og ellers var hos ham, hvor han opholdt sig og gav ham glans og anseelse. Ene kom han til gildesgården og mørkt var det ansigt, hvormed han mødte de danske adelsmænd og kvinder, der var vante til at se ham som den muntreste af dem alle.

Det varede en stund, inden han blev Anna va'r. Hun sad bagerst i salen, og hos hende var en herre, han ikke kendte. Han stod bøjet over hende og talte ivrigt til hende, hun smilede og gav enstavelsesord til svar.

"Hvem er den mand, der taler med jomfru Anna?" spurgte han fru Dorothea.

"O," svarede hun og smilte listigt. "Det er en af jomfruens ivrigste tilbedere. Jørgen Daa hedder han. Han kom imorges fra Bergen, og er her alene for at begære Annas hånd. Han har haft en lang samtale med fru Karin og hr. Kristoffer. Han bejlede allerede til jomfruen i Bergen. Forresten er han en god og velbyrdig mand og herre til Utsteins kloster foruden andet gods, så jomfruen vil i alle måder være tjent med ham."

Bothwell så på hende med et blik, der fik den lille muntre frue til forskrækket at fare tilbage.

"Vil I æde mig med eders øjne, herre jarl?" spurgte hun. "Det var bedre, om I gik til jomfru Annas fader og begærede hendes hånd. Hendes hjerte vandt I for længst, og hun ville visselig live op i eders skumle borg deroppe i tågelandet."

"Jomfru Anna ville pryde en trone," sagde Bothwell.

Han bøjede sig dybt for fru Dorothea og smilte. Men hans smil og hans stemme var sådan, at hun blev ræd, at hun havde gjort sin veninde fortræd ved utidig indblanding. Hun ville løbe over gulvet til hende og skrifte sin synd og vare hende. Men i det samme gik Bothwell gennem salen. Hun holdt sig da tilbage og så sky efter hans mægtige skikkelse, der al tid og alle vegne skred frem, som om jorden han gik på, tilhørte ham, og de andre kun betrådte den af hans nåde, og så længe han ville. Hun tænkte, hun turde aldrig elske denne mand og gruede for første gang for Annas skæbne. Så blev hun va'r, at fru Karin så sammesteds som hun med usikre og onde blikke, og at Kristoffer Throndsøns øje ligeledes fulgte jarlens gang til datteren med stor spænding. Nysgerrig trængte hun sig nærmere for at se, hvad de ville hende. Men ikke hun og ikke nogen af de andre fik svar på deres spørgsmål.

"Lider I vel, jomfru?" spurgte Bothwell og bøjede sig dybt for Anna uden at tage mindste hensyn til Jørgen Daa.

Hun så op med det strålende smil, hun havde for ham alene. Han havde tændt det i hendes øje og med ham ville det slukkes. Hendes kind blev rød, af stolthed, ikke af undseelse. Det var ikke til at tage fejl af, at hun ønskede, Jørgen Daa og hele verden skulle vide, hvem der havde hendes elskov. Han erkendte det, og hans hjerte blev varmt. Jørgen Daa erkendte det og vidste, hans sag var tabt på ny og for bestandig.

Anna forestillede Jørgen Daa for Bothwell som en god ven, der havde friet hende en gang af en vånde.

"Alle jomfru Annas venner har krav på min taknemmelighed," sagde jarlen og rakte sin hånd frem.

Jørgen Daa tog den ikke. Bothwells tone var så sårende, den måde hvorpå han stillede sig ved Annas side og gjorde hende til sin, ramte ham så dybt, at han blev rød i panden af vrede.

"Hvorfor lader I, som var jeg eder fremmed, jarl?" spurgte han.

Bothwell så forundret men ganske flygtigt på ham.

"Tilgiv, jeg mindes eder ikke," sagde han. "Jeg har truffet så mange mænd på min færd i verden, og jeg vil med eders tilladelse opsætte fornyelsen af vort bekendtskab til en anden gang og fæste min tanke ved dette lykkelige øjeblik."

Dermed vendte han ham ryggen og bøjede sig over Anna. Men Jørgen Daa tabte besindelsen.

"I har ellers anledning til at mindes mig," sagde han. "Så sandt det var under sælsomme omstændigheder, vi traf hinanden. Måske kan jeg hjælpe på eders hukommelse ved at nævne et vist herberge i Paris og en ung kvinde ..."

Bothwell fo'r i vejret og stirrede på ham.

"Ha, var det eder?" sagde han. "I har ret, da burde jeg visselig have kendt eder. I unddrog jer så hastigt min tak for eders ukaldede indblanding i forhold, der ikke kom eder ved. Jeg er til eders tjeneste, når og hvor I ønsker det."

"Jeg flyede ikke den gang," sagde Jørgen Daa. "Ikke heller flyer jeg i dag eller nogen sinde."

Bothwell så på ham, og Jørgen Daa forstod af hans blik, at han havde forløbet sig og regnet fejl med denne mand. Han ønskede, at han havde tiet, men nu var det for sent.

"Velan," sagde jarlen og smilte, mens hans øjne skød lyn. "I skal få lov at svare til eders ord i morgen den dag. Men vi vil ikke unødigt skræmme denne unge jomfru. Hvad må hun

tænke, efter hvad I allerede har sagt? Jeg skal fortælle jomfruen, hvad der var hr. Jørgen, hvis navn jeg først hørte i dag, og mig imellem."

"Synes I det er for jomfruer?" spurgte Jørgen Daa usikkert; han følte allerede, han havde tabt slaget.

"Det var eder, der syntes det," svarede Bothwell og smilede som før, vendte sig så mod Anna og fortalte … "Hr. Jørgen overraskede en aftenstund i Paris mig og nogle andre gode herrer i et muntert lag. Der var en liden dame med, af dem, høviske jomfruer ikke kender. Drukne var vi og vilde og gale. Det kunne ikke falde mig ind at nægte det. Hr. Jørgen tog jomfruens parti og kom derfra med megen ære."

"I skal stå mig til regnskab – mig og denne jomfru," sagde Jørgen Daa med hånden på sit sværdhæfte.

"Er hr. Jørgen eders ridder, jomfru Anna?" spurgte Bothwell.

"Nej, o nej!" sagde Anna og så på ham med glade øjne. "Jeg har intet med eders uenighed at skaffe og tror intet ondt om eder."

"Da tales vi ved i morgen," sagde Bothwell og bukkede let for Jørgen Daa. "I aften vil vi ikke forstyrre selskabet med vor kiv."

Jørgen Daa bukkede og gik bort, såre misfornøjet med sig selv. Skotten havde været ham overlegen i verdensmandsoptræden, og han havde forløbet sig hårdt. Men ingen i salen havde mærket det ringeste.

"Jomfru Anna," sagde Bothwell, der havde sat sig ved hendes side. "Hvad tænker I om mig?"

"Hvad skulle være hændt, at jeg skulle tænke anderledes end i morges?" sagde hun.

"Den mand, der gik dér … var han eders bejler?"

"Han bejlede til mig i Bergen," svarede hun og så rolig på ham. "Jeg sagde ham, at jeg elskede ham ikke. Om nu han bejler igen, kan jeg da gøre derfor? En ung kvinde er forsvarsløs. Men sig mig, I som har færdedes så vidt i verden, hvordan kan en mand bejle uden at få ja?"

"Guds død!" sagde Bothwell. "I har en mands sjæl i eders fagre legeme."

Han tog hendes hånd, rejste sig og satte sig igen, sukkede dybt og så hen for sig med sammentrukne bryn.

"Hvad tænker I på, herre?" spurgte hun.

"Jeg tænker på en drøm, jeg havde i nat," svarede han. "Jeg drømte, at jeg lå slagen på valen. Blodet flød af mine vunder. Mine mænd flygtede, og fjenderne havde forladt mig, fordi de troede mig død. Min gane brændte af tørst, og mine vunder sved, jeg troede, min sidste stund var nær. Da stod I der pludselig, som var I kommet fra Himlen. I rakte mig en læskedrik. I lagde eders kølige hånd på min brændende pande, I rev eders hovedlin isønder og forbandt mine sår. Jeg lagde mit hoved i eders skød og sov ind. Da jeg vågnede, var jeg karsk, men da var I borte."

"Blev greven af Bothwell nogen tid slagen?" spurgte hun.

"I drømme," svarede han og så hen for sig. "I drømme, og mest når øl og vin har gjort mit hoved tungt, ligger jeg ofte slagen på marken. Endnu har sejren fulgt min fane i alle slag, og når dagen skinner, frygter jeg ingen skæbne og ingen mand. Men i drømme kommer det. Jeg tænker stundom, at Gud varsler mig undergang. Fik I nogen tid et varsel, jomfru Anna? "

"Visselig gjorde jeg det," sagde hun. "Syner så jeg, og al tid de samme. Men det var ved højlys dag, når vi gik i vildskoven

derhjemme … mest om våren, når jeg plukkede blomster. Eller når jeg stod ved elven og kastede blomsterne i den. Og når jeg var oppe på Melderskin og så over Folgefondens ishav."

"Tør jeg spørge eder, hvad I så?" sagde han.

"Måske siger jeg eder det en gang," svarede hun.

"Det gør I sikkert," sagde han. "Fornemmer I ikke, at der er mellem os et bånd, som sjældent knyttes mellem mennesker?"

"Jo," svarede hun sagte.

Dansen gik over gulvet, men de to ænsede det ikke. Han gav sig til at fortælle hende om sine planer og forhåbninger, sine venner og fjender hjemme i Skotland. Han talte med en hidsig oprigtighed, han aldrig havde brugt før, sagde hende mere, end han havde sagt nogen anden kvinde. Hun lyttede lykkelig.

"Hvorfor fortæller I mig alt det?" spurgte hun, da han omsider tav.

"Det skal jeg sige eder i morgen, om ellers jeg er i live," sagde han. "Frygter I ikke, at jeg skal dø?"

"Hvorfor skulle I dø?" spurgte hun forundret.

"Nu, døden er hver mands herre," sagde han. "Og jeg skal jo kæmpe med Jørgen Daa."

"Dræb ham ikke for min skyld," sagde hun og tog hans hånd. "Han var god imod mig en gang og jeg skylder ham tak derfor."

"Jeg skal skåne hans liv, om det bliver mig muligt," sagde Bothwell. "Men ingen ved, hvordan det går i en tvekamp. Og han er vred. Om nu han dræber mig?"

"Dræb ham," sagde Anna.

Så stod jarlen op og kyssede hendes hånd og gik derfra. Da han kom til bryggen og ville stige i sin båd, stod Jørgen Daa

pludselig for ham. Bothwell gjorde et skridt tilbage og lagde hånden på sit sværd.

"I behøver ikke at frygte, jarl," sagde Jørgen Daa. "Det er ikke min agt at overfalde eder på stimandsvis i mulm og mørke. Jeg har ventet eder her for at bede eder, om I vil undlade at begære jomfru Annas hånd af Kristoffer Throndsøn, forinden tvekampen imellem os har fundet sted."

"Jeg ved ikke med hvad ret, I kræver det løfte," svarede Bothwell stolt. "Jeg står ingen til regnskab for mine handlinger. Er I bejler til jomfruen, så bejl. Tal med Kristoffer Throndsøn, gør hvad I vil og lad mig komme i min båd."

Dermed sprang han i båden. Jørgen Daa blev stående og så efter ham.

18. Rivaler

Morgenen efter, da Kristoffer Throndsøn skulle på Holmen, løb han udenfor sin dør på Jørgen Daa, der begærede en samtale med ham.

Hr. Kristoffer var ikke videre glad ved det. Han vidste nok, hvad Jørgen Daa ville og havde helst set, at skotten var kommet først, så sandt han ville være et langt ærefuldere parti end den anden. På den anden side ville han nødig støde Jørgen Daa for hovedet, da han, sandt at sige, ikke længer var helt sikker på den udenlandske herre. Han syntes, det trak lovligt længe ud med frieriet. Og så var der i aftes kommet en skotsk karavel, som efter sigende bragte budskaber til kongen, der ikke ville gøre Bothwells stilling i Danmark så sikker. Imidlertid var der jo ikke noget at gøre ved den ting. Han bad Jørgen Daa følge ham til brevkammeret.

Men hr. Jørgen bad, at samtalen måtte finde sted i fru Karins nærværelse, eftersom hans ærinde lige så vel gjaldt hende som hendes husbond. Så gik de da til fruerstuen, og Kristoffer Throndsøn så straks på sin hustrus ansigt, at hun var vidende om hr. Jørgens ærinde og gunstig stemt for ham.

"Jeg er kommet for at begære jomfru Annas hånd," sagde Jørgen Daa. "Jeg bejlede til hende alt i Bergen, og hun gav mig et nej. Jeg har bejlet til hende her, om end ikke i ligefremme ord, og jeg har fornummet, at hendes hjerte ikke har vendt sig til mig siden. Alligevel kommer jeg i dag til hendes forældre, fordi jeg tænker mig og håber, at hun en gang kan skifte sind, og fordi jeg vil, at I skal vide, at en ærlig dansk adelsmand begærer

hende til ægte, inden I giver hende til den skotske eventyrer, som for tiden har dåret hendes hu."

"Det er hårde ord, Jørgen Daa," sagde hr. Kristoffer. "Om jarlen af Bothwell hørte dem, ville han visselig ikke blive eder svar skyldig på tiltale."

"Han skal få dem lige så hårde af mig selv," svarede Jørgen Daa. "Det er ikke min agt at fortale ham bag hans ryg, men jeg vil, at I skal vide, hvem den mand er, til hvem I tænker at give eders datter."

"Derom har jeg intet sagt," sagde Kristoffer betænksomt. "Men det synes mig, I er en sælsom frier, der selv meddeler, at I to gange forgæves har bejlet til den jomfru, I nu begærer til ægte af hendes forældre."

"Måske er det sælsomt," sagde hr. Jørgen. "I kan så skrive det på min store elskovs regning. Men det ved jeg, at om også jeg ikke begærede jomfru Anna til hustru, ville jeg anse det for min pligt at meddele eder, hvad jeg ved om jarlen at Bothwell."

"Sig os, hvad I ved, Jørgen Daa," sagde fru Karin. "Er ikke min husbond taknemmelig, så er jeg, og jeg er da Annas moder."

"Sig det hellere til mig," sagde Kristoffer Throndsøn tørt. "Kan hænde, jeg er vel så meget jomfruens fader, som hun er hendes moder. Det kommer mig stundom for, som har hun ikke uden ét barn, og det en søn, om hvem jeg helst ikke vil tale. Jeg skulle også tage meget fejl, om ikke I og Karin allerede i aftes har talt med hinanden om tingene."

"Jeg talte med fru Karin i aftes," sagde Jørgen Daa. "Hun bad mig tale med eder i dag, da hun mente, I var ganske forstokket i eders beundring for jarlen og ikke ville lade eder sige af hende."

"Nå," sagde Kristoffer Throndsøn. "Jeg er ikke nogen særdeles beskeden mand og skal vel hævde mig og mit, om det gøres fornødent. Men det kommer mig for, som om Jørgen Daa til Utstein kloster, alt øvrigt i ære, ikke tåler sammenligning som bejler med jarlen af Bothwell og Skotlands lord-stor-admiral."

"Måske I har ret," sagde hr. Jørgen sindigt. "Jeg vil da holde min bejlen i baggrunden og blot sige eder, at denne Bothwell er en kvindeforfører og skurk, som sikkert vil bedrage eder og føre jomfru Anna i fordærv. Jeg har beviser for, at han har bedraget mer end én hæderlig kvinde."

"Det er så sin sag med kvinderne," sagde Kristoffer og smilte. "Hvem af os kan sige sig fri for ungdommens letsindighed? Derfor kan man blive en brav ægtemand endda. Jeg gør mig ikke bedre end de andre. Ikke heller bør I bringe rygter og sladder om den mand, som har været gæst i mit hus mangen god gang, hvem jeg har truffet i udlandet og lært at kende som en tapper krigsmand, og hvem Hans Nåde kongen har vist stor gunst og bevågenhed. Ved I, at jarlen er her i sin dronnings ærinde?"

"Jeg ved mere end det," sagde Jørgen Daa rolig. "Jeg ved, at den karavel, som kom fra Edinburgh i aftes, har brev og bud, der ganske annullerer jarlens fuldmagt og gør den til intet. Om han drog hjem i denne dag til sit fædreland, ville han blive fængslet, og om han blev dømt, berøvet sine høje embeder. Jeg ved også, at hans godser allerede er beslaglagte. Han er i dette øjeblik en fattig og fredløs mand."

"Jarlen fortalte mig selv noget derom i aftes," sagde hr. Kristoffer. "Kan hænde, jeg kender sagernes stilling i Skotland bedre end I, Jørgen Daa. Det er et uroligt land, og den, der er

oppe i dag, kan være nede i morgen. Men Maria Stuart sidder på Skotlands trone, og jarlen er hendes svorne mand, der mer end én gang besejrede hendes fjender. Jeg har slet ingen tvivl om, at han vil retfærdiggøre sig overfor sine anklagere og på ny indtage sin plads i rigens råd derovre."

"Du skulle høre på Jørgen Daa," sagde fru Karin utålmodigt. "Der er da ingen glæde for os ved at kaste vor datter bort til en fremmed, om hvem vi intet ved, når en god og velstående dansk mand begærer hende til ægte. Hr. Jørgen har også sagt mig, at han ganske overlader til os at bestemme medgiften."

"Ja, lad os tale om Anna," sagde Kristoffer Throndsøn. "Jeg er eder naturligvis taknemmelig for den ære, I viser os ved eders tilbud, Jørgen Daa. Men det er så sin sag med en jomfru af Annas sind. I kender hende jo så vidt, at I ved, hvor lidt hun indtil denne dag brød sig om vor vilje. Fra barn har jeg lovet hende til min ven og frænde, Erik Benkestoks søn, Kristian, som nu er her i mit hus som ædelpage. Hun løb til Bergen, jeg befalede hende ufortøvet at vende tilbage til Seim, og hun løb til København. Jeg nærer ingen tvivl om, at hvis jeg ville påtvinge hende eder, da løb hun på ny."

"Den Gud vil straffe, giver han vanartede børn," sagde fru Karin og sukkede.

"Nå," sagde Kristoffer Throndsøn. "Jeg lider ikke Anna mindre for det, hun har gjort, om også det er anderledes end ellers er jomfruers vane. Havde jeg en søn af hendes mod og vilje, ville jeg i denne stund være gladere, end jeg er nu."

Fru Karin bed sig i læben, og Jørgen Daa rakte hr. Kristoffer sin hånd til farvel.

"Jeg er ikke den mand, der tvinger mig en jomfru på," sagde han. "Jeg mødte med min bejlen, fordi jeg ville, I skulle kende den og vide, at jeg står ved mit ord, så længe jomfru Anna er ugift. Vil I ikke høre på mine advarsler mod den skotske eventyrer, så har jeg ikke mere at sige … Kan hænde lykkes det mig på anden vis at fri jomfruen fra den ulykke, der truer hende."

Dermed gik han. Kristoffer og fru Karin talte om, hvad han vel kunne mene med sine forblommede ord. Så brød fru Karins vrede mod Anna gennem hendes sædvanlige forsigtighed, hendes husbond tog til genmæle, og så gik døren op, og Anna stod i stuen.

Hun så fra den ene til den anden, satte sig så mellem dem og sagde:

"I taler om mig. Nu har vi gået uden om hinanden så længe. Lad os få klaret, hvad der er os imellem. Det bæres mig for, tiden er til det."

Fru Karin så forskrækket på hende, men Kristoffer Throndsøn nikkede fornøjet, korsede armene over sit bryst og sagde venligt: "Tal, som du vil, Annalil! Med dig er liv og glæde kommet til huse. Havde jeg kendt dig før, så ved Gud jeg havde hentet dig ned fra Seim. Men lad os glemme de gamle dage. Har du forbrudt dig mod os, så har vi glemt dig deroppe i fjeldene. Det kan gå lige op, tænker jeg."

"Dertil siger jeg hjertens gerne ja, og tak, fader," svarede Anna og satte sig på hans skød. "Om du og jeg havde kendt hinanden før, da havde meget været anderledes og megen kval været sparet for mig. Men nu er det forbi og alt er godt."

"Har jarlen begæret din hånd og dit hjerte?" spurgte han og smilte.

"Jeg ved det ikke," svarede hun. "Stundom synes det mig så, og stundom ikke. Men allenfals er jeg hans og bliver aldrig nogen andens."

"Så så," sagde hr. Kristoffer. "Han må vel komme redelig med sin bejlen først, og det gør han også nok. Jeg forstod det af hans tale i aftes. Hvad ønsker du da, jeg skal svare? Du må vide, jomfru, at du har end en bejler. Jørgen Daa har formelt anholdt om dig for lidt siden. Han gik nys herfra med forblommede ord."

"Jeg så ham gå, og jeg ved, hvor han gik hen," sagde Anna. "Han gik til tvekamp med jarlen."

"Guds død og dros!" sagde Kristoffer Throndsøn og sprang op. "Det siger du så koldsindigt. Om han dræber jarlen, da er du uden elsker, og om jarlen dræber ham, da bliver skottens stilling såre vanskelig her i staden. Han har mange fjender. Ved du, at der kom i aftes en karavel fra Edinburgh, der bragte onde tidender for ham?"

"Jeg hørte noget derom," sagde Anna.

"Den tvekamp må jeg forhindre," sagde hr. Kristoffer og gik i stor uro op og ned ad gulvet. "Vidste jeg blot, hvordan."

"Gør ikke det, fader," sagde Anna. "Bland dig ikke i deres strid. Der kommer kun ondt deraf for os alle. Det er en gammel uenighed mellem dem. Jeg hørte det i aftes. De stredes i mit påhør."

"Aldrig hørte jeg en ærbar jomfru tale som du," sagde fru Karin vredt.

"Anna har ret," sagde Kristoffer Throndsøn. "Jeg kan intet gøre, vil intet vide. Men om din bejler må fly af landet, Annalil, da bliver du hvid om kind."

"Hun løber sagtens med ham," sagde fru Karin.

"Jeg gør så," sagde Anna.

"Om du slipper for nød og skændsel, da er lykken bedre end forstanden," sagde fru Karin. "Jeg vil ikke længer høre på dig."

"Og om jeg løb med min bejler, da løb jeg ikke fra barnet i vuggen, som du," svarede Anna hvast.

Fru Karin vendte sig om i døren, men kunne intet sige for vrede og gik.

"Der gjorde du din moder vred," sagde Kristoffer Throndsøn. "Hun har et stridt sind og glemmer dig det aldrig."

"Moder var mig ond fra den dag, hun så mig," svarede Anna. "Fortæl mig om den broder, for hvis skyld hun hader mig."

"Han er ikke værd at løse din skotvinge," sagde han bedrøvet. "Tal ikke om ham, om du ikke vil gøre mig ond. Gid han var død."

Så gik Kristoffer Throndsøn. Men Anna sad et øjeblik i dybe tanker, hvorefter hun sprang op, løb huset rundt til hun fandt Kristian og drog ham med sig ind i sit kammer.

"Nu er tiden inde, Kristian, da jeg begærer din tjeneste," sagde hun.

"Gud have lov for det, Anna, om ikke jeg skal bort fra dig," sagde han glad. "Skal det være i denne time, eller kan jeg først bringe hr. Anders til hans kammer? Han har drukket med hushovmesteren i nat og ligger i køkkenet."

"Lad ham ligge," sagde hun utålmodigt. "Og hør nu, hvad jeg siger dig. I dag skal den skotske jarl og Jørgen Daa kæmpe på liv

og død –"

"Gud lade dem begge blive på valen!" udbrød Kristian oprigtigt.

"Hvad gavnede det dig, din tosse?" sagde hun vredt. "Men du er kun et barn og bliver aldrig andet. Gå din vej og skik mig en af tjenerne."

"Anna," sagde han. "Tilgiv mig. Du ved, ingen kan tjene dig mere villig og tro end jeg, endda jeg gør det uden mindste håb om belønning."

"Du skal blive kongeligt belønnet, når tiden kommer," sagde Anna. "Men spring nu så fort du kan til Dorothea Ruds gård og få hende i tale. Sig hende det, som det er, og bed hende fare med dig til sin broder, som er det ene af Jørgen Daas vidner. Hos ham får du tiden at vide, da tvekampen skal finde sted. Så indfinder du dig der, skjult, at de ikke jager dig væk, og bringer mig bud om udfaldet, så hurtigt dine ben kan bære dig."

"Er det alt?" spurgte han.

"Gå," sagde Anna utålmodigt. "Du spilder tiden, kanske det allerede er for sent."

"Nej," sagde han. "Det er det ikke. Jeg var ved bryggen for lidt siden, og jarlen var da endnu ikke gået fra borde."

Han løb. En stund efter kom fru Dorothea styrtende til Anna.

"Mit hjerte, hvad er der hændt?" sagde hun og faldt hende om halsen og kyssede hende. "Kæmper de om dig, du eventyr, du tryllerinde?"

"Visselig kæmper de ikke om mig," sagde Anna alvorlig. "Mit hjerte er hos jarlen og han ved det. Den anden er mig en fremmed mand, som ikke i mindste måde kommer mig ved.

Men han har krænket jarlen en gang i Paris, og mindede ham selv om det i aftes ved din fest."

"Min broder har fortalt mig derom," sagde fru Dorothea ivrigt. "Det var for en kvindes skyld, som jarlen elskede. Hvor kunne du høre det uden at blive skinsyg?"

"Hvordan skulle jeg være skinsyg på det, der var inden min tid?" sagde Anna.

"Nej, nej," svarede den lille frue. "Du har ret. Det er sandt. Og sådanne mænd bliver de bedste ægtemænd. Har jarlen friet? Skal vi liste os ud og se på kampen? Frygter du ikke for hans liv? Ak, for et eventyr du er – du og alt dit!"

Hun blev ved at pludre, og Anna afbrød hende ikke. Hun sad med hånd under kind og biede på Kristians hjemkomst, uden angst, men med feber i blodet. Hun vidste, at i dag ville det ske. Måske ville han komme lige fra tvekampen. Hun ofrede ikke en tanke på Jørgen Daa eller på faren, det kunne have for jarlens stilling, om han dræbte ham. Alt det var ligegyldigt og småt overfor det ene, at han ville komme og spørge hende, om hun ville følge ham på hans stolte gang gennem verden.

Fru Karin kom ind og snakkede med Dorothea Rud, gennem hvis passiar hun hurtigt fik at vide, hvad der var at vide. Hun skottede til Anna; hun ville gerne have en forsoning i stand med hende. Men Anna tænkte ikke på hende, havde ganske glemt deres ordskifte og så derfor ikke hendes fremstrakte hånd. Time gik efter time, og der kom ingen Kristian.

"Om nu de er faldne begge," sagde fru Dorothea. "Sligt har man hørt, når tapre og jævnbyrdige mænd kæmper. Og man kan jo aldrig vide."

Fru Karin stemmede i med. De to fortalte hinanden historier om tvekampe. Anna smilte. Hun vidste sin lykke og var tryg.

Omsider kom Kristian.

Han kom så ganske anderledes end ventet, så så helt forandret ud, at de stirrede målløs på ham. I hånden havde han et draget sværd, som ikke var hans. Hans kinder blussede, hans øjne strålede, hans holdning var overmodig og rank. Med lange skridt stoltserede han frem i stuen, kastede sin hat på bordet og satte sig så med et suk, som én, der har overstået en stor anstrengelse.

"Jørgen Daa er slagen," sagde han så.

"Er han død?" spurgte fru Dorothea.

"Ikke helt," sagde Kristian. "Der var noget liv i ham endnu, da jeg gik. Da jarlen rakte ham hånden til forlig, afslog han at tage den. Nu har de båret ham til hans broders gård. Om han lever natten over, da går han det igennem, siger de."

De bad Kristian fortælle om kampens forløb, og han lod sig ikke nøde.

Jørgen Daa og hans vidner havde da været først på pladsen og tiden løb sådan, at de til sidst ikke troede, jarlen var kommet. Hak Ulfstand, som var et af vidnerne, spottede ham allerede og mente, han var sejlet i nat. Hr. Jørgen havde ikke deltaget i spotten, men stod hos, støttet på sit sværd og stirrede hen for sig med et tungsindigt ansigt, som havde han en anelse om kampens udfald. Omsider kom da jarlen og gjorde fyldestgørende undskyldning og rede for, at han kom så sent. Derefter opstillede de to kæmper sig og bag dem vidnerne, efter at jarlen havde afslået et mæglingsforslag og Jørgen Daa nikket til tegn på, at han var enig med ham. Men da var Hak Ulfstand

pludselig sprunget frem og havde peget på et af jarlens vidner og sagt, at det var en fribytter og skælm, som ikke kunne være vidne i gode mænds kamp. Manden, som hed Clark og var høvedsmand på jarlens skib, drog sit sværd og ville styrte ind på Hak Ulfstand, men de andre lagde sig imellem. Hak Ulfstand fremkom med sådanne sigtelser og beviser, at de alle undtagen jarlen og de to andre adelsmænd, han havde med sig erklærede, at Clark måtte træde tilbage, indtil han havde renset sig. Det så da ud til, at tvekampen måtte opsættes, indtil jarlen havde skaffet det manglende vidne.

Her gjorde Kristian en pause i fortællingen, men så ud, som om først nu det interessanteste kom.

"Hvad skete der så ... fortæl ...!" sagde fru Dorothea.

"Da trådte jeg frem af mit skjul dér, hvor jeg stod bag et træ," sagde Kristian, "og tilbød at være jarlens vidne for at kampen kunne komme i stand, som fastsat var. Hak Ulfstand gjorde indvendinger mod mig, idet han sagde, at jeg var en af Kristoffer Throndsøns tjenere, hvorhos jarlen spydigt bemærkede, at det syntes, som ville hr. Ulfstand for enhver pris hindre denne kamp. Men så oplukkede Jørgen Daa sin mund for første gang under hele mødet og sagde, at jeg var søn af Erik Benkestok til Seim og så god en adelsmand som han selv, så jeg kunne ingenlunde forkastes som vidne, men han måtte selv kæmpe med mig, om jeg undsagde ham."

"Det var kækt, Kristian," sagde fru Dorothea. "Vidste I, at vidnerne stundom kæmper med hinanden? Glædede I eder til kampen? Hvem ville I valgt til medkæmper?"

Kristian tørrede sveden af sin pande og så en smule forvirret ud.

"Jeg tror ikke, jeg tænkte derpå," sagde han. "Og der blev ej heller nogen kamp mellem vidnerne. Først gik jarlen hen til mig og trykkede min hånd og bød mig tak, fordi jeg havde gjort Hak Ulfstands rænker til intet. Han tilsagde mig også, at jeg måtte begære hvilken gunst af ham, jeg ville, og jeg bad da straks, at han ville optage mig blandt sine adelsmænd, så jeg kunne lære krigskunst under hans beskyttelse, hvis ellers han overlevede denne kamp. Han lo og sagde, jeg kunne betragte det, som havde jeg min bestalling i lommen. I det samme sagde Jørgen Daa, at nu syntes han, der var talt nok ved dette stævne, som ikke var berammet for snaks skyld. Dermed drog han sit sværd og jarlen gjorde det samme. De fo'r mod hinanden og næsten i samme øjeblik sad jarlens sværd i hans bryst. De løb så til og drog det ud og forbandt ham og lagde ham på en båre. Men da jarlen, som skik og brug er, bød ham sin hånd til forlig efter hæderlig kamp, rystede han på hovedet og sagde højt og lydeligt nej. Derefter besvimede han af blodtabet."

Fru Dorothea og fru Karin udspurgte ham endnu en stund og gik så ud med ham for at han kunne få spise og drikke ovenpå sin dåd. Men først gik han hen til Anna og spurgte med sagte stemme:

"Er du fornøjet med mig?"

"Tak, Kristian," sagde hun og tog hans hånd. "Du har opført dig, som det anstår sig en adelsmand."

Strålende glad gik han ud. Anna blev siddende og så ud gennem ruden. Så hørte hun skridt udenfor. Døren gik op og Bothwell stod foran hende.

"Jomfru Anna," sagde han smilende og bøjede knæ for hende. "Jeg kommer fra kampen og beder om kampens løn."

"I bløder, herre jarl," sagde hun og lagde hånden på hans arm.

"Det er intet," sagde han. "Jeg ved end ikke deraf. Jeg gjorde, hvad jeg kunne for at skåne hans liv, I bad mig om, men han styrtede sig blindt i mit sværd. Hans blod er på mit sværd. Jeg lægger det for eders fødder. Om han er levende eller død … om jeg kan hjemføre eder til min gamle fædreneborg eller byde eder plads i min karavels kahyt ved min side … er I min … vil I følge mig?"

"Ja," sagde Anna.

Han sprang op og drog hende til sig i et stormende kys. "Du lukker ikke dine øjne," sagde han og holdt hendes ansigt mellem sine hænder. "Duen for mig og høgens mage for verden … ej så?"

"Jo," sagde hun.

Han kyssede hende igen og tog så afsked.

"I morgen kommer jeg og begærer dig af din fader," sagde han. "Kan hænde, jeg må drage snart herfra. Men du og jeg bliver hos hinanden."

"Ja," sagde hun.

Hun blev siddende, da han var gået, og stirrede gennem ruden, og sådan fandt fru Dorothea hende, da hun kom ind.

"Det er sket!" sagde den lille frue, så snart hun så hendes øjne. "Jeg vil rede dig til trolovelse og til bryllup. Jeg vil besøge dig på Bothwell Castle … jeg vil bære din første søn i kirke."

Kristian gik hen til hende og ønskede hende lykke med et ansigt, hvori hans skuffede elskov kæmpede med hans nyserhvervede manddom. Fru Karin viste sig ikke. Anna smilte og sagde kun lidt. Det suste og sang i hende. Det var som brus

af alle de gamle længsler og drømme fra barndommen, der flød sammen i én jubel.

19. Trolovelsen

Som skik og brug var, anmeldte jarlen af Bothwell dag og time, da han ville begære jomfru Annas hånd af hendes forældre. Kristoffer Throndsøn rustede sig da efter bedste evne til at tage mod besøget, idet han bød fru Karin brase op, hvad huset formåede og indbød alle sine venner og frænder, som var i staden, til at møde på dag og time og deltage i festen, der skulle vare til aften.

Men morgenen bragte så mange rygter og begivenheder, at hr. Kristoffer et øjeblik var ved at vakle i sin beslutning om at give den skotske herre sin datter, så meget mere som det nu var uden for al tvivl, at Jørgen Daa kom sig af sit sår.

Hak Ulfstand, som hadede Bothwell af et oprigtigt hjerte, mødte ved solopgang og meldte, at der ved Helsingør lå et skotsk krigsskib, som alene var opholdt ved modvind, og som havde en fornem skotsk herre ombord, der skulle kræve jarlen grebet og udleveret til den skotske regering. Det var nu allerede betænkeligt, om end det ikke var videre sandsynligt, at rigsrådet, mens kongen var i Jylland, ville udlevere jarlen, der hidindtil var blevet behandlet med stor opmærksomhed. Værre var det, da en af hr. Kristoffers svende kom med den melding, at jarlens skib lettede anker og stod ud af havnen nordpå.

Fru Karin havde svært ved at skjule sin skadefryd og ville straks løbe til Anna, som endnu var på sit kammer. Men det hindrede hendes husbond hende i, idet han bød hende fuldende forberedelserne til festen i en tone, hvis barskhed svarte til den uro, han selv følte. Han nøjedes med at skikke Kristian ud for at undersøge sagerne og gik imens op og ned ad

gulvet i sin dagligstue, hvor gæsterne efterhånden flokkedes om ham.

Imidlertid løb Thekla til Anna og fortalte hende åndeløs, hvad der var sket. I hælene på hende kom fru Dorothea, der vred sine hænder og græd og vidste ikke, hvad hun skulle sige.

"Hvad skader jer?" sagde Anna forundret og vred. "Jarlen af Bothwell kommer, som han har sagt. Stol trygt derpå."

Og inde blandt gæsterne fik den mistænkte jarl en uventet og varm forsvarer i hr. Anders, der i dagens anledning havde fået sig en ny præstekjole og endnu var nogenlunde ædru.

Men med hr. Anders var der foregået en stor forandring, hvilket alene skyldtes, at han en dag tilfældigt var løbet på den mand han frygtede mest af alle, nemlig biskop Palladius.

Biskoppen havde straks i den lille trivelige, mavesvære gamle mand opdaget en kollega. Og da han hørte, hvem han var og hvor han var kommet fra, formede det sig ganske af sig selv, uden at nogen og mindst hr. Anders kunne forklare det, sådan, at han var søgt herned for at beredes til den rette lutherdom og bringe den med sig op blandt fjeldene, hvor så megen papistisk og gammel hedensk vankundighed endnu gik i svang. Ingen vidste, hvem der fra først havde fået det syn på hr. Anders. Men han var snu nok til at se, at nu var hans lykke gjort, og så snart han var kommet sig af den første forskrækkelse, befandt han sig som en fisk i vandet.

Han blev stedet for en stor forsamling af lutherske præster og magistre og spillede sin rolle til fuldkommenhed. Han begreb, at jo galere han svarede på deres dogmatiske spørgsmål, jo mere de korsede sig over hans vankundighed, des gladere blev de for sig selv og des kærere fik de ham. De sloges ligefrem om

ham, hvem der skulle belære ham og beværte ham. Han gik fra hus til hus og fra rus til rus, for ingen brav præst gik af vejen for bordets glæder, og i den henseende var hr. Anders fuldkommen på højde med lutherdommen, ja overragede de fleste andre. Han kom i mode. Han blev med den farefulde lange rejse som baggrund en helt og de dyrkede ham som en helt. Fra nu af blev det ham lettere at skaffe sig fornøden respekt i Kristoffer Throndsøns gård. Han drak ikke mere med tjenerne, nu da han al tid var sikker på at kunne støde sit bæger med en lærd mands og embedsbroders.

Og med denne forandring i hans ydre kår fulgte en hel omvæltning i hans syn på alle forhold. Han omtalte sin beskytter, Erik Benkestok på Seim, i en nedladende tone, ja gav endog Kristoffer Throndsøn et og andet vink om, at han burde skikke en mand derop, som kunne tilse gårdens styrelse. Og han tog fuldkommen og overmåde aktivt parti for jarlen af Bothwell som jomfru Annas bejler. Det var ham derfor helt naturligt denne morgen, da tvivl og spot stod at læse i de fleste af deres ansigter, som var samlede i Kristoffer Throndsøns hus, at træde op til gunst for jarlen.

"Hvordan kan I tvivle, hr. Kristoffer?" spurgte han. "Har ikke jarlen skikket bud, at han kom, og er timen udrunden? Fordi en svend melder, at hans skib sejler i havnen –"

"Jeg tvivler ikke," svarede Kristoffer Throndsøn hvast.

"Om I vil tro mig, da er jarlen gået fra borde og har buddet sin høvedsmand sejle til Helsingør til det skotske krigsskib," sagde hr. Anders. "Vil I tillade det, da skal jeg gå og opsøge ham og bringe ham hid."

"Bliv hellere, hr. Anders," sagde Kristoffer Throndsøn. "Jeg ved ellers ikke, om jeg ser eder ædru igen, og I skulle dog helst være til stede ved trolovelsen."

De lo alle, og hr. Anders med. Men stemningen blev ikke beroliget, og det hjalp ikke, hr. Anders i en lang og svulstig tale udviklede, hvad han havde hørt af jarlens adelsmænd ved deres drikkelag om de Bothwellers magt og herlighed.

"Var jeg i eders sted, Kristoffer Throndsøn, da bød jeg frænder og venner et bæger og hævede derefter dette lag, som alene bringer skam over eder og os alle," sagde Hak Ulfstand. "Siden skal vi hjælpe eder med at få oprejsning og hævn."

"Jørgen Daa taler ud af eders mund, Hak Ulfstand," sagde Kristoffer.

Da kom Kristian og meldte, at jarlen sendte hilsen, at han ville indfinde sig om en time. Vigtige efterretninger fra Skotland havde sinket ham. Kristian skulle selv tilbage til det herberge, hvor han var taget ind, og følge ham på denne dag for første gang som hans mand. Og de gode og velbyrdige herrer satte sig ned og drak, imens de ventede på, hvad der ville ske, og mens de mellem sig talte ondt om Kristoffer Throndsøn og hans højfornemme svigersøn.

I denne samme morgenstund sad jarlen af Bothwell og hans kaptajn og betroede mand Clark i kahytten på hans skib. Aftenen før, da jarlen kom om bord, havde han befalet, at alt skulle være sejlklart og rede til næste morgen. Derefter var han gået til køjs uden yderligere at udtale sig.

"Er alt rede, som jeg har befalet, Clark?" spurgte han nu.

Clark nikkede tvært. Jarlen så en stund på hans sure ansigt, før han med en håndbevægelse satte sig og så selv efter, om

døren var lukket.

"Clark," sagde han. "Du er vred på din herre, men med urette."

"Uretten er eders, jarl," svarede Clark mørk. "I havde ikke haft nødig at lade mig i stikken. Men Gud vil sende mig hævn over den hovmodige adelsmand."

"Ingen voldsdåd her, om du vil blive i min tjeneste" sagde Bothwell og løftede advarende hånden. "Jeg kunne ikke redde dig. Det ved du godt. Den sørøverhistorie er sand nok og ikke til at komme udenom. Kun ved jeg ikke, hvordan Hak Ulfstand har fået nys om den."

"Hvis skib førte jeg?" spurgte Clark.

"Du førte mit skib," svarede jarlen roligt. "Men jeg bød dig ikke drive sørøveri."

"Men I tog byttet, jeg gjorde," sagde Clark.

"Lad os ikke kives derom, Clark," sagde Bothwell og trak på skuldrene. "Er du ikke fornøjet med min tjeneste, så søg dig en anden. Jeg finder sagtens en tjener, men du finder næppe en herre, der ser gennem fingre med dig, som jeg, og giver dig en sådan udsigt til forfremmelse."

"Skal vi sejle nu?" spurgte Clark.

"Du skal sejle, " sagde jarlen. "Så snart jeg er gået fra borde, sejler du nordefter. Vinden holder sig næppe en time endnu, så du får benytte den til at nå et stykke op i sundet. Om nu vinden går om i nord, som jeg sikkert tror, da vil den skotske skude komme dig i møde. Du ser til at overmande den ved list og bringer den her tilbage, om det er muligt endnu i nat. Så lægger du dig for anker her med begge skibene og bier på nærmere ordre."

"Og om jeg ikke kan overliste den?" spurgte Clark.

"Så tager du den," sagde Bothwell. "Jeg ved med sikkerhed, at vi er betydeligt stærkere. Og om vinden holder sig, sejler du, til du møder den."

"Hvad skal jeg gøre med besætningen?"

"Når spurgte du så dumt?" sagde jarlen. "Du har jo mandskab nok til begge skibene, og, om det kan undgås, må ikke en sjæl forråde os til danskerne. Er du her ikke i nat, så vent mig i Helsingør."

Clark sad lidt og så lurende på sin herre. Han ville spørge men turde ikke ret. Den forsmædelse, han havde lidt ved tvekampen, var endnu i hans sind og gjorde det vanskeligt for ham at styre sin tunge og finde rolige og passende ord.

"Dit ansigt er som en åben bog at læse i," sagde Bothwell. "Ja, Clark. I dag fejrer jeg min trolovelse med Kristoffer Throndsøns datter."

"Da vil jeg ikke tjene eder længere," sagde Clark og rejste sig og slog i bordet. "Da kan I sige farvel til alle eders stolte drømme, og det er ikke mere værd at være eders mand. Tvi eder, at I glemmer det alt for et par pigeøjnes skyld. Andet havde jeg ventet af James Hepburn, der er søn af den gæveste skotske adelsmand, jeg har kendt i mine dage."

"Styr din tunge, Clark, eller jeg slår dig ned som en gal hund," sagde Bothwell og rejste sig ligeledes. "Bland dig ikke i mit råd og gør, som jeg befaler dig. Når vi er kommet til Nederlandene eller en fransk havn, kan du træde ud af min tjeneste, indtil da er du min håndgangne og betalte mand. Jeg ser på dit skurkefjæs, at du undres over, jeg tør lade dig sejle med mit skib, når jeg selv går fra borde. Men jeg vover det, Clark. Om du

ikke lyder mig, koster det mig kun et ord og du skal blive indfanget af en dansk orlogsmand og klynget op i den første den bedste galge. Det ved du. Om du tjener mig tro, kender du din løn, og den er sikker, om også du i din kortsynethed tvivler."

Der gik et stort grin over Clarks ansigt. Bothwell så det, greb ham i skuldrene og ruskede ham.

"Ti, din hund!" sagde han. "Jeg ved, hvad dine frække miner vil sige, men jeg vil ikke høre det. Gør, som jeg siger, og gå."

Clark skuttede sig og gik mod døren, men Bothwell kaldte ham tilbage og sagde i en fuldkommen rolig tone:

"Agt vel på de papirer, der findes om bord på skuden og forvar dem godt."

Ved den af Kristian anmeldte tid mødte jarlen af Bothwell selv i spidsen for syv adelsmænd, hvoriblandt Kristian, og fulgt af andre syv vel rustede svende.

Det var imod skik og brug, at jarlen mødte selv; han burde have sendt sine friere og først, når de havde modtaget hr. Kristoffers tilladelse, indfundet sig. Men i dette som i andet handlede han efter sit tykke og på en sådan fyrstelig måde, som ingen indvending tålte. Prægtigt var hans optog. Selv red han en kulsort hingst, men de syv adelsmænd red på hvide heste og svendene fulgte til fods. Over sin røde fløjlsvams bar han en gylden kæde, så tung som ingen af de tilstedeværende mindedes at have set den. I hånden holdt han en kommandostav, der var tegnet på hans værdighed som lord-stor-admiral. Ingen af gæsterne kunne andet end beundre hans kongelige anstand, som han gik ind i Kristoffer Throndsøns hus med sine adelsmænd i sit følge, mens svendene blev udenfor på gaden, hvor der samlede sig et stort opløb af nysgerrige. De

holdt sig dog på afstand fra de barskt udseende krigsmænd, som havde ord for ustyrlig hidsighed og mer end én gang havde givet anledning til slagsmål og optøjer i byen.

Bothwell gik over salens gulv, standsede et par skridt fra Kristoffer Throndsøn, der stod omringet af sine nærmeste frænder, bøjede sig dybt og sagde:

"Vel mødt i eders egen hal, hr. Kristoffer."

"Vel mødt igen," svarede Kristoffer. "Og velkommen skal I være, hvad så eders ærinde er."

"I ved helt godt mit ærinde," sagde jarlen. "Først får I undskylde, at jeg kommer senere, end jeg bebudede. Vigtige forretninger holdt mig op. Jeg er, som I ved, på denne min udenlandsfærd ikke min egen herre, men rejser i min dronnings tjeneste."

"Kongens tjeneste går for alt og dronningens for kongens", svarede Kristoffer Throndsøn høvisk. "Det ved ingen bedre end jeg."

"Jeg takker eder," sagde Bothwell. "Så må jeg dernæst bede eder tilgive, at jeg kommer med et så ringe og uanseligt følge, som ingenlunde passer til anledningen, der har ført mig hid, ikke heller til min rang og min formue. Men jeg er fremmed i et fremmed land. Var jeg så sandt i Skotland, skulle i dag hundrede frænder og venner stå ved min side og tusinde vasaller eskortere mig til eders dør."

Da var der en stemme nede ved døren som råbte:

"Var I i Skotland i dag, jarl, da sad I i fangetårnet på Holyrood. Og dvæler I her til i morgen, da bliver I grebet."

Der opstod stor bevægelse i salen. Kristoffer Throndsøn var hvid af vrede og drog sit sværd for at tugte den, der havde vovet

at fornærme hans gæst, men Bothwell lagde hånden på hans arm og sagde roligt:

"Bliv ikke vred, Kristoffer Throndsøn. Lad den, der sagde det, træde frem og stå til ansvar for sit ord."

Der meldte sig ingen, og ingen af dem, der stod nærmest døren og måtte vide, hvem det var, røbede ham. Men hr. Kristoffer så Hak Ulfstands ansigt mellem dem og var ikke længer i tvivl.

"Om I så synes, Hak Ulfstand, da forlader I på timen mit hus," sagde han. "Jeg skal, når og hvor I vil, stå eder til ansvar, fordi jeg viser eder døren. Men om I ikke forføjer eder straks bort, såsom I forstyrrer freden i min hal og krænker min højbårne gæst, da lader jeg mine svende kaste eder ud. Jeg er forvisset om, at mine frænder sålidt som jeg vil tåle eders overmod."

"Hak Ulfstand?" sagde Bothwell og studsede. "Den herre har krydset min vej før. Vogt jer, at jeg ikke møder jer tredje gang."

"I er en dåre, Kristoffer Throndsøn," sagde Hak Ulfstand. "Men jeg går og kommer igen, når I får forstanden tilbage. Hvad jarlen angår, er jeg bestandig til hans tjeneste."

Han gik, og der var et par af adelsmændene, som fulgte ham. Det berørte Kristoffer Throndsøn overmåde pinligt, og han havde møje med at skjule sin vrede og sindsbevægelse. Men Bothwell hjalp ham over det, da han på ny vendte sig til ham og talte med fuldkommen ro og anstand.

"I tage eder ikke dette nær, hr. Kristoffer," sagde han. "Jeg ved, Hak Ulfstand taler på en forsmået bejlers vegne – bejleren selv tugtede jeg i går med mit gode sværd. Jeg regner eder ikke dette til last, så meget mere som jeg ikke har dulgt for eder, at jeg har

fjender, og at min stilling i Skotland for tiden er vanskelig, eftersom misunderne har bagtalt mig hos min dronning. Men det vil alt opklares, når jeg vender hjem, og det skal ikke hindre mig i at røgte det ærinde, hvori jeg kom, som er at anholde om eders skønne datter, jomfru Annas hånd og hjerte."

"Eders bejlen er en hæder for mig og min datter, herre jarl," svarede Kristoffer Throndsøn. "Jeg skal gå op og spørge jomfruen, om eders person står hende an."

"Lad jomfruen komme og svare for sig selv," sagde Bothwell. "Jeg ønsker, at hun og I alle skal høre de vilkår, jeg byder hende."

Der gik bud efter Anna, som kom og stillede sig ved sin faders side. De kunne ikke andet end undres alle, så skøn hun var i sin glæde, og der gik en mumlen af beundring gennem salen. Frit så hun jarlen i øjnene og frit så hun sig om blandt de gode mænd og kvinder, der var kommet for at være vidne til hendes trolovelse. Og var der nogle af kvinderne, der syntes, hun var en lidet blufærdig brud, så var der ingen af mændene, som ikke gad være i jarlens sted.

Bothwell selv bevægedes heftigt, da han så hende. Han brød gennem de formularer og tiltaler, der var brugelige ved en sådan lejlighed og ellers aldrig blev forsømt, gik hen til hende, bøjede sit knæ mod gulvet, tog hendes hænder og kyssede dem.

"Jomfru Anna," sagde han og rejste sig ikke. "Jeg er kommet for at begære eders hånd af eders kære forældre og spørger eder i disse gode mænds og kvinders nærværelse, om I vil være min hustru for Gud og mennesker. Som en fremmed er jeg kommet, men jeg er ingen ukendt og uværdig i mit fædreland. Kanske jeg fører eder til storm og ufred … vil I dele mine kår og vorde min?"

"Ja," sagde Anna.

Da rejste jarlen sig op, kyssede hende tre gange på panden og vendte sig så til Kristoffer Throndsøn med hendes hånd i sin.

"Så høre I de vilkår, hvorpå jeg fæster denne jomfru til min brud," sagde han. "Eftersom tiderne er så uheldige, og mine fjender forfølger mig med deres ondskab til dette hus' dør, ja indenfor den, så begærer jeg ingen medgift af Kristoffer Throndsøn uden den, hvorom han og jeg siden kan enes. Jeg kræver, at brylluppet holdes det snareste ske kan, så snart jeg er kommet tilbage fra Jylland, hvorhen jeg drager for at opsøge kong Frederik. I morgengave skænker jeg min brud min borg Donald i Skotland med gods og bønder og herligheder, som den står i dette øjeblik. Den dag brylluppet fejres, skal de fornødne dokumenter blive opskrevne og undertegnede."

Da lød et bifaldsråb fra alle i salen. Visselig var jarlens tilbud stort og ædelmodigt, og al tvivl om hans hensigter måtte herefter forstumme. Kristoffer Throndsøn takkede ham varmt, og de stimlede alle om ham for at bevidne ham deres højagtelse. Hr. Anders græd af glæde og vin, fru Dorothea klappede i hænderne og omfavnede og kyssede Anna i en uendelighed. Om det så var fru Karin, så bevægedes hun, tog Anna til side og sagde til hende med våde øjne:

"Tilgiv mig, Annalil, om jeg har gjort dig uret. Og når du drager ud i verden med din gemal, da kom ihu, du har en broder, som lider ilde."

Derefter tog festen sin begyndelse. Bordene blev satte frem, og der blev spist og drukket i Kristoffer Throndsøns gård som aldrig før. Siden ryddedes salen og dansen gik, og der var ingen ende på glæden. Men Anna lagde mærke til, at der stundom fo'r en sky over hendes brudgoms pande.

"Hvad tænker du på?" spurgte hun ham sagte. "Du er ikke glad."

"Annalil," sagde han og drog hende til sig. "Der venter mig meget ondt i verden og måske før jeg aner det. Om nu jeg bød dig drage med mig i denne nat, ville du det da?"

"Hvor kan du spørge," sagde hun og så på ham med stærke øjne ... "Jeg er din i dag og alle dage. Jeg slipper dig aldrig."

Han kyssede hende heftigt, og de sad tavse hånd i hånd og så på dansen. Kristian dansede trods nogen, men kom aldrig forbi Anna uden at sende hende et fortvivlet blik.

"Den ungersvend har jeg optaget i mit følge," sagde jarlen. "Han er dig inderlig tro og bad mig, at han måtte bestandig blive om din person."

"Det er den mand, jeg skulle giftes med, og for hvis skyld jeg løb af gårde," sagde Anna. "Men tro er han og beundrer dig over al måde. Så om du ikke er skinsyg, da tag ham med."

"Nej," sagde Bothwell. "Skinsyg er jeg ikke. Det faldt mig aldrig ind, at der var andre mænd for en kvinde, når jeg elskede hende."

Anna tog hans hånd og kyssede den.

"Hvi gør du det?" sagde han.

"Min herre og min husbond," sagde hun. "Jeg takker dig, fordi du er den, jeg drømte om, fra jeg kunne drømme."

En af Bothwells mænd trængte sig igennem de dansende og stak ham et papir i hånden. Han rynkede panden, da han læste det. Et øjeblik efter kom en dansk adelsmand med den melding, at Hans Nåde kongen var hjemkommet i aften og taget ind på Københavns slot.

"Der sparer I eders Jyllandsrejse, jarl," sagde Kristoffer Throndsøn, der var overmåde oprømt og havde drukket alt, hvad han kunne tåle.

Bothwell svarede ikke. Han læste om og om igen sedlen, hans mand havde bragt ham. Så kom han til besindelse, strøg sig over ansigtet og gik til side med sin svigerfader.

"Jeg har fået efterretninger, der nøder mig til at bryde op fra gildet i aften," sagde han. "Men nu ordnes det nemt, som I sagde, siden kongen er kommet hjem. I morgen tidlig vil jeg søge Hans Nåde på slottet. Nu byder jeg eder farvel og tak."

Han bøjede sig mod Anna og hviskede i hendes øre:

"Hold dig rede … måske alt i nat."

"Ja," sagde Anna.

Så gik jarlen af Bothwell med sine syv adelsmænd, af hvilke nogle havde kigget så dybt i Kristoffer Throndsøns bægre, at de næppe kunne stå på benene. Lidt efter gik Anna til ro, og gæsterne tog efterhånden bort.

20. Jarlens fjender

Hak Ulfstand begav sig fra gildet hos Kristoffer Throndsøn til Jørgen Daa, der lå i sin broders gård på Østergade.

"Der er intet at stille op," sagde han. "Kristoffer Throndsøn er ganske forstokket i sin blindhed, og trolovelsen har i dette øjeblik fundet sted."

"Trolovelse er ikke det samme som ægteskab," sagde Jørgen Daa med svag røst. Han kunne næppe løfte sit hoved fra puden og feberen rasede i hans blod.

"Næstendels," svarede Hak Ulfstand. "Skotten skal nok få hende med sig, hurtigst ske kan."

"Jeg tror ikke, han ægter hende," sagde Jørgen Daa. "Gud er mit vidne, at jeg har opgivet alt håb for mig selv, og om det forundes mig at blive rask, vil jeg vende min hu til en anden kvinde og føre hende til Utstein kloster og avle børn med hende. Jomfru Anna elsker ikke to gange i sit liv."

"Om du tror, skotten bedrager hende, da kan du vel ægte hende så godt som en anden, om ellers du vil have hende," sagde Hak Ulfstand.

"Du snakker som den blinde om farverne," svarede Jørgen. "Vel kan jeg leve i fred og fordrag med en anden god kvinde. Men hende jeg har elsket, må jeg eje helt eller aldrig se hende mere."

"Da er der mest udsigt til det sidste, om ikke du falder i ro," sagde hans ven. "Hvad er der desuden for os at gøre. Vi har tabt spillet."

"Endnu ikke," sagde Jørgen. "Om jeg har ret i min formodning, da tænker han på at bortføre hende. Det kan vi

muligvis hindre."

"Er hun en sådan jomfru, at hun lader sig bortføre uden bryllup, da lad ham have hende," sagde Hak Ulfstand djærvt. "Da er hun visselig ikke værd, at en ærlig mand bekymrer sig om hendes skæbne."

"Du kender hende ikke," sagde Jørgen. "Hun er mere højsindet, end kvinder er flest, og mere uskyldig. Just sådanne jomfruer er det, som geråder i ulykke. Og hun er dertil ganske blindet af elskov. Du får da gøre mig den villighed at have et øje med, hvad der sker, siden jeg ligger svinebundet her og kan intet foretage mig. Hold dine svende samlede og vel rustede og tag mine med. Sæt lønlig vagt ved herberget, hvor han bor i aften – den hele nat. Du skal se, jeg får ret, han pønser på uråd."

Hak Ulfstand lovede at gøre sit bedste og gik.

Han spejdede om Kristoffer Throndsøns gård, men der var ikke andet end lys og dans og glæde. Af en svend erfarede han, at jarlen og alle hans adelsmænd var der og dansede og pokulerede, så det var en lyst. Han gik til bryggen og fik at vide, at ingen havde set det mindste til det skotske skib, som i morges var stået nord ud af havnen. Så satte han et par af sine pålideligste svende til at vogte på gildesgården og Bothwells herberge og gik så tilbage til Jørgen Daa og sagde ham, hvad han havde erfaret og hvad han havde gjort.

"Karavellen er uden tvivl sejlet til Helsingør for at bemægtige sig det skotske skib, der ligger," sagde han. "Så længe den er borte, kan han da ikke komme herfra, og vinden frisker og er stik syd, så det vil vare en stund, før karavellen kommer tilbage. Jeg skønner da ikke andet, end at vi kan være ganske rolige indtil videre. Det blev mig også fortalt, at jarlen har sagt til

Kristoffer Throndsøn, at han agtede sig til Jylland og hilse på kongen. Først når han kommer hjem, skal brylluppet stå. Men inden den tid tænker jeg, vi har ham ved vingebenet."

"Kongen er kommet hjem," sagde Jørgen Daa. "Ret før du kom, fik min broder melding, at han var taget ind på slottet."

"Så meget des bedre," svarede Hak Ulfstand fornøjet. "Så går det alt hurtigere. Kanske vi alt i morgen har ham i tårnet, hvis ellers det er sandt, hvad der forlyder om det budskab, skotterne i Helsingør har med sig."

"Du kender ikke skotterne," sagde den syge. "I deres land forandres politikken fra dag til dag. Det er idel kamp og rænker. Og endnu mindre kender du jarlen, hvis du tror, han lader sig fange her som i en saks. Det bæres mig for, der sker store ting i denne nat."

"Feberen har besat dig," sagde Hak Ulfstand. "Læg dig til at sove, jeg skal gå igen og våge for os begge."

Hvor meget han end lod anderledes, var han dog smittet af vennens angst, og det blev ikke bedre, da han i Kristoffer Throndsøns gård erfarede, at jarlen havde fået en seddel, som en skotsk svend havde bragt til gården, og at han straks derefter var brudt op og taget til herberget med sine mænd. Ingen havde kendt den mand, der bragte sedlen, men de mente, det var en af skibets besætning. I hvert fald var det ingen af dem, jarlen havde haft med sig, da han red frem på sit frieri.

Hak Ulfstand følte mere og mere sin uformuenhed til at gøre noget. Om jarlen i denne time red ud af staden med sit følge, ville vagten upåtvivlelig åbne porten for ham. Der var ingen klage rejst imod ham, ingen krigstilstand mellem ham og stadens øvrighed eller kongen. Hverken han selv eller Jørgen

Daa kunne bebrejde den skotske herre noget. Tværtimod var han faret frem med den største åbenhed til alle sider, ja havde ikke en gang lagt skjul på de forlegenheder, der beredtes ham hjemmefra. Hak Ulfstand forekom sig mere og mere som en dåre, at han blandede sig i disse ting, der sprang af Jørgen Daas forsmåede elskov og ellers ikke havde mindste rod i virkeligheden.

Som nu han gik og drev på må og få, blev han va'r en mand, der sneg sig i skyggen af husrækken og åbenbart ikke ville ses. Han gik efter ham, og da han kom nærmere, opdagede han, at det var Clark. I et nu havde han sværdet af skeden og fo'r ind på ham.

"Giv dig, din fordømte kæltring eller du er dødsens!" sagde han.

Clark sprang til side og fik draget sit sværd. Så snublede han i den lange kappe, hvori han havde hyllet sig og i næste nu havde Hak Ulfstand afvæbnet ham. Han satte ham pistolen for brystet, skotten så ham roligt ind i øjnene.

"Vover I at overfalde en fredelig vandringsmand i gaderne?" spurgte han. "Det skal sandelig komme jer dyrt til at stå. Jeg er jarlen af Bothwells mand, og han skal vide at ramme jer, hvem I så er."

"Jeg kender jer godt, kaptajn Clark," svarede Hak Ulfstand roligt. "Bedre end I tror, skønt I forleden fik en mundsmag på, hvad jeg ved om eder. Det var ikke klogt af eder, at I løb i min vej igen. Nu har jeg jer og slipper jer ikke foreløbig."

Nu kendte Clark den mand, der havde smædet ham under tvekampen, og skar tænder af raseri. Men Hak Ulfstand tog ikke sin pistol bort og han var magtesløs i hans vold. Han så sig

om til alle sider, men der var ikke et menneske at øjne. Lysene var slukte i alle husene. Det var nat og beboerne sov.

"Vil I myrde mig, Hak Ulfstand?" sagde han.

"Det glæder mig, I har genkendt mig," sagde Hak Ulfstand. "Nej – jeg vil ikke berøve galgen dens sikre bytte. Men jeg vil have nogle oplysninger af jer. I ved så godt som jeg, at det kun koster mig et ord at få jer i tårnet, og derfra er der ingen anden vej for jer end den, som fører til retterstedet. Blandt eders slyngelstreger er også den, at I overfaldt et dansk skib under Norges kyst i fjor. I dræbte hele besætningen, alene med undtagelse af skipperens søn, som er her i København og øjeblikkelig vil kunne genkende jer. Der er sat en pris på eders hoved – jeg vil kunne tjene den med et ord, kaptajn Clark. Hvis jeg støder i denne fløjte, er vagten her på øjeblikket. Vælg nu, hvad I synes."

"Jeg ved ikke, hvad I forlanger af mig," sagde Clark tvært.

"O, det er kun en ringe tjeneste," sagde Hak Ulfstand. "Foreløbig kun det, at I går foran mig derhen, hvor jeg befaler jer … sådan … lidt til venstre … vejen er ikke lang. Om en liden stund er vi under tag og kan bedre snakke sammen."

Clark vidste ingen anden udvej og gik om et gadehjørne og et stykke endnu, til de stod foran huset, hvor Jørgen Daa lå. Der tvang Hak Ulfstand ham til at gå ind ad døren. Straks efter stod han med ham i den syges kammer.

"Clark!" sagde Jørgen Daa. "Ser jeg et syn, eller er det kaptajnen på jarlens skib?"

"Du har ingen feber, Jørgen Daa," sagde Hak Ulfstand roligt. "Jeg fangede denne herre, som han sneg sig gennem gaderne på et eller andet eventyr. Jeg afvæbnede ham og tvang ham hid,

takket være visse små oplysninger, jeg sidder inde med om hans fortjenester. Nu tænker jeg, han vil fortælle os lidt om sin herres smukke planer. Men først vil jeg sikre mig hans elskværdige person."

Han hidkaldte et par svende og bad dem binde Clarks hænder.

"I skal stå mig til regnskab for, hvad I gør i denne nat," sagde Clark. "Jeg er en fribåren adelsmand så godt som I, og min herre vil snart spørge, hvad der er hændet mig, så sandt han venter mig i det herberge, hvor han er taget ind."

"I er en morder og en tyv," sagde Hak Ulfstand. "Og hvad eders herre angår, så kan han måske i morgen den dag gøre eder følgeskab i tårnet. Vær nu så god at sige mig, hvor I har gjort af jarlens fartøj."

"Jeg ved ikke, hvorfor jeg skulle svare på eders spørgsmål," sagde skotten. "Jeg er i eders vold og I kan gøre med mig, hvad I finder for godt, for så vidt I vover det. Hvad skulle jeg vinde ved at tilfredsstille eders nysgerrighed om ting, der ikke angår jer?"

"Du vinder livet, skurk!" sagde Hak Ulfstand, og måtte gøre vold på sig selv for ikke at fare løs på ham. "Fanden stå i det, at en ærlig mand er nødt til at handle med en skælm som dig. Men derved er intet at gøre. Jeg giver dig mit ord som adelsmand på, at du om fire og tyve timer skal få din frihed, hvis du vil sige os, hvor du har gjort af jarlens skib. Så længe vil vi sikre os din nærværelse, idet jeg lover dig, at jeg skal bringe din herre det budskab, du har til ham, om ellers du vil betro mig det. Og du skal ikke stole for stærkt på hans beskyttelse. Så snart det skotske skib, som ligger i Helsingør, når herop, får han nok at

gøre med at beskytte sig selv, om ellers jeg er rigtigt underrettet."

I samme nu han havde sagt det, vidste han, at han havde sagt en dumhed, blot ikke hvilken. Der fo'r et grin over Clarks ansigt, og han forandrede med et slag hele sin holdning og opførsel.

"Fordømt!" sagde Hak Ulfstand halv højt til Jørgen Daa, der med anstrengelse fulgte samtalen og ikke havde sine øjne fra skotten.

"Nu har jeg længe nok hørt på eders præk," sagde Clark. "Jeg ved ikke, hvad I mener med jarlens planer og jarlens anslag. Men det ved jeg, at om I ikke på timen løser mine bånd og lader mig gå, da skal det blive eder en overmåde kostbar historie."

Hak Ulfstand stirrede på ham og bed sig i sit overskæg, mens han brød sin hjerne med at finde ud af, hvad det var, der pludselig havde gjort slynglen så overmodig. Han havde mest lyst til at styrte sig over ham med det samme og slå ham ihjel. Men Jørgen Daa vinkede til ham med sin hånd, at han skulle fare varligt, og sagde så med stor og synlig anstrengelse:

"Kaptajn Clark, I ved, at vi er jarlens fjender, og jeg, som ligger her, ramt af hans sværd, har vel heller ingen årsag til at elske ham. Nu er I kommet i vor vold ved et lykkeligt tilfælde, og vi slipper jer ikke for det første. Brug eders forstand og sig jer selv, at I kan sidde skjult mange dage i dette hus, før nogen falder på at søge eder her. I ved også godt, at I har begået sådanne forbrydelser mod den danske stat, at I må bøde for dem med eders liv, om de bliver åbenbarede. Men lad nu alt det fare og lad os tale anderledes med hinanden. Det er os om at gøre at hindre de planer, jarlen har med Kristoffer Throndsøns

datter. Hvor stor en sum kræver I for at røbe os disse planer? Vær ikke ræd for at nævne den, om også den er stor."

"Jeg forråder ikke min herre, og jeg ved intet om hans planer," sagde Clark. "Løs mine hænder."

"Du lyver, skurk!" råbte Hak Ulfstand.

"Forråde er sådan et grimt ord, kaptajn Clark," sagde Jørgen Daa. "Vi kan jo sige, I tager tjeneste hos mig. Det er god skik, at krigsfolk skifter herre. Men skynd eder og nævn eders pris. Jeg er mat og tåler ikke at tale ret meget."

Clark så lurende på ham.

"Vil I ikke vide andet, end hvor karavellen ligger," sagde han, "da røber jeg ingen hemmelighed derved."

"Vi vil vide alt," sagde Hak Ulfstand. "Og griber jeg dig i en løgn, skal du i galgen, så sandt jeg er en ærlig mands søn."

Men i det samme så han, at Jørgen Daa besvimede. Spændingen og den megen tale havde udtømt hans kræfter. Hans hoved sank tilbage i puderne, og hans øjne lukkede sig. Hak Ulfstand råbte på hjælp og tre tjenere og en gammel kvinde, der passede den syge, kom til og tog sig af ham. Imens førte Hak Ulfstand sin fange til et lille afsides kammer, hvis dør han låsede og lukkede efter ham. Han sagde ikke et ord til ham, og Clark var lige så tavs.

21. Bortførelsen

Den seddel, der blev stukket Bothwell i hånden, som han sad ved sin trolovelsesfest i Kristoffer Throndsøns gård, var fra Clark og meddelte ham, at hans skib lå ved Hvidøre og forblev der, eftersom Clark af en fisker havde erfaret, at de skotske adelsmænd i Helsingør var gået fra borde og lavede sig til at rejse landværts til København, siden vinden ikke syntes at ville vende sig.

Den underretning var vel skikket til at gøre jarlen urolig, især da han samtidig erfarede, at kongen var kommet til staden. Af hvad art skotternes ærinde var, var han ikke i tvivl om. Hans fjender triumferede i Edinburgh. De frygtede ham og måtte for enhver pris gøre ham uskadelig. De rigsråder, der var i København, ville måske ikke vove at fængsle ham, men nu, kongen var her, var stillingen farligere. Frygtede han end ikke for den endelige udgang af sagen, så kunne han på høflig måde blive tvunget til et langt ophold i København, og det ville han ikke på nogen måde finde sig i. Al hans higen stod til at tage kampen op med fjenderne i Skotland og på ny sikre sig dronningens gunst eller udfri hende af deres vold, der havde tvunget hende, hvilket sidste han efter sit kendskab til de hjemlige forhold anså for det sandsynligste.

Urolig og utålmodig gik han rundt i den lille stue i herberget, hvor han havde indlogeret sig.

Han bandede sin dumhed, at han havde sendt Clark bort med skibet, besluttede øjeblikkelig at stige til hest, ride til Hvidøre og sejle bort. Vinden var god og voksende, han fik ikke

bedre lejlighed. Og det skotske gesandtskab var rimeligvis allerede i København. I morgen ville det måske være for silde.

Men Anna – –

Han kunne ikke slippe sit hele livs politik for denne piges skyld. Men i det samme han tænkte det, følte han, at han heller ikke kunne slippe pigen. Ingen kvinde havde nogensinde gjort et sådant indtryk på ham. Han løj ikke, når han sagde hende det. Hendes stolthed og stærke vilje mod alt og alle og så hendes fuldkomne, lykkelige underkastelse under hans magt. Det mod, hvormed hun havde sprængt alle bånd og hendes rolige Ja, da han spurgte hende, om hun ville følge ham i denne nat, hvis det skulle være …

Han var ikke mere fordærvet, end at han kunne se, hvad denne jomfru var værd og mest for en mand af hans slags. Hun ville ildne hans hu og aldrig slukke den. Hun ville blive som storm under hans ørnevinger. Og alle drømme om Skotlands krone … De var kun drømme og han måtte erkende, der var ikke mindste udsigt til, at de kunne blive andet. Han faders liv var hengået med sådant et forfængeligt håb; han havde ingen lyst til at følge ham efter.

Og så blev han med ét beruset ved tanken om Annas skønhed, så alle beregninger gik over bord og der ikke blev andet tilbage end det faste forsæt, at han ville eje hende og eje hende i denne nat.

Han stødte ruden ud, da han ikke kunne få den op, løsnede rammen og kastede den ned i gården, bøjede sig så ud og lod vinden blæse over sin hede pande. Det blæste stærkt, en halv storm. Men det gjorde ham godt. Så satte han sig ved bordet og tænkte efter, hvordan han skulle gribe tingen an.

Om han gik til Kristoffer Throndsøn og begærede bryllup i morgen den dag, da ville han sikkert møde modstand. Et så utidigt hastværk måtte forundre den gamle herre og gøre ham mistroisk, hvor venlig sindet han end var mod ham. Og selv om han overvandt hans modstand, var i morgen måske for sent. Gå til ham nu i denne nat … vække ham, hvor han lå og sov sin rus ud … fortælle ham, hvor farlig stillingen var og bede ham give ham datteren med på flugten … Han forkastede straks idéen som ganske uudførlig.

Så kunne han altså flygte, ene med sine mænd. Han kunne skrive et brev til Anna, hvori han underrettede hende om sin rejse og lovede hende at hente hende, så snart tiden blev bedre … Bothwell smilte. Den udvej passede lige dårligt for Anna og for ham. Han tvivlede ikke på hendes troskab. Men atter bruste hans blod i længsel mod hans skønne brud, og han stod op og kastede sin kappe om sig og gik ene gennem gaderne til Kristoffer Throndsøns hus.

Han havde skaffet sig underretning om, hvor Annas kammer var, og fandt uden vanskelighed hendes rude. Som han ville banke på den med sit sværd, åbnedes den af hende, der havde ventet ham og kendt hans trin.

"Annalil, er du rede?" spurgte han.

"Ja," sagde hun. "Thekla og jeg, om du ikke har noget imod, at jeg tager ternen med mig. Døren er ubevogtet og åben. Jeg har pakket mine sager."

"Da vær ved døren om to timer," sagde han. "Og fortro dig til den, der giver løsenet Donald."

Han gik bort. Men som han kom om husets hjørne, stod der en mand foran ham. Det var Kristian.

"Et ord, herre jarl," sagde han, og hans stemme skælvede, mens han rakte hånden ud for at holde fast i Bothwells kappe.

"Jeg har ikke stunder," svarede Bothwell. "Om I har nogen begæring, da har I valgt tiden ilde."

"I må høre mig," sagde Kristian. "I skal sige mig, om I tilsigter noget ondt med jomfru Anna. Hun er mig dyrere end mit liv, og om I så dræber mig i denne stund, vil jeg værge hende."

Bothwell drog sit sværd og stirrede rasende på ham. Så brast han i latter, stak sværdet i balgen igen og gik sin vej uden at svare. Men Kristian løb efter ham, ydmyg, men bestemt, greb i hans kappe og sagde:

"Jeg har elsket hende fra hun var barn, og min kærlighed slukkes først med mit liv. Jeg elsker uden håb, og hun er eders, og jeg er eders mand og har svoret eder troskab. Jeg ved det alt sammen. I kan knuse mig, om I vil. Men bringer I skændsel over hende, da va'r jer for mig, så ussel en orm jeg er. Ak, herre, sig mig, om I er skinsyg på mig."

Bothwell lo igen. Men så blev han pludselig alvorlig, standsede og så på Kristian, som om en tanke faldt ham ind.

"Kristian," sagde han. "Jeg er ikke skinsyg på jer. I er en brav karl og jeg vil fortælle jer, hvad jeg har for. Min stilling er sådan, at jeg må fly i nat, og jeg tager min fæstemø med mig, såsom jeg ikke ved, når jeg kommer tilbage, og ikke vil overlade hende til mine fjender. Jeg har lovet jer, at I skal følge hende, og jeg vil holde mit ord. Vær om to timer ved døren til Kristoffer Throndsøns hus. Der finder I jomfru Anna og hendes terne, og der kommer mine mænd og henter hende. Der skal være en

hest til jer … det gælder et lidet ridt, til vi når stedet, hvor mit skib er opankret."

Kristian stirrede på ham.

"Nu," sagde Bothwell utålmodig. "Hvad glaner I efter? Jeg har ydet jer fuld fortrolighed for den jomfrus skyld, I ærer og elsker som jeg. Gå nu og bered jer til rejsen. Den bliver, kan hænde, både lang og farefuld."

"Herre jarl," sagde Kristian. "Jomfru Anna er ikke eders hustru. Om I bortfører hende nu, som I siger, da bereder I hende alene skændsel og vanære."

Bothwell stod og så hen for sig. Han blev ikke vred, ikke heller overrasket over Kristians ord. Han havde ingen plan om at vanære sin trolovede, og havde han kunnet blive ægteviet til hende i denne nat, da havde han gjort det. Og som han stod og tænkte, faldt der ham pludselig noget ind, der klarede vanskeligheden.

"Præsten!" sagde han – "hvad er det nu, han hedder … den gamle norske præst, hr. Anders … tag ham med, Kristian."

"Han ligger drukken i sit kammer," sagde Kristian.

"Des bedre," svarede jarlen og gned fornøjet sine hænder. "Drukken mand gør ingen indvendinger. Kender jeg ham ret, da kan I læsse ham på en hest, uden at han vågner. Gør det. Siden sætter vi ham i land i Helsingør eller i Skåne et sted. Sådan skal det være. Og nu har jeg spildt alt for megen tid på jer. Hold jer rede og adlyd mine befalinger. Jomfru Anna, der om få timer er lady Bothwell, skal belønne jer."

Dermed gik han. Kristian så efter ham, til han var forsvundet, gik så til Kristoffer Throndsøns gård og sneg sig til Annas kammer. Han fortalte hende sit møde med jarlen.

"Gud være lovet," sagde Thekla og kyssede sin herskerindes hånd. "Da er min sidste tvivl forstummet, og jeg er rede til at følge jer til verdens ende."

Men Anna påhørte Kristians fortælling med stor ligegyldighed og drog sin hånd fra Thekla.

"Kristian," sagde hun. "Et ord er så godt som tyve. Om du nogensinde oftere i ord eller adfærd viser mistro mod min herre og husbond, da er det ude med din tjeneste. Det koster mig kun et ord, og jarlen jager dig bort. Og du kan lide på, det ord skal flyve af min mund uden betænkning, den dag du glemmer, hvad jeg her har sagt dig. Gå nu og søg hr. Anders op, og hold dig rede."

– Da Bothwell kom tilbage til herberget, fandt han Clark. Kaptajnen badede sine blodige håndled og så endnu mere skummel ud end ellers.

"Guds død," sagde jarlen. "Bringer du nye jobsposter? Er skibet forlist?"

"Da jeg forlod det, lå det vel fortøjet ved Hvidøre," sagde Clark.

"Og hvorfor forlod du det, hund?" sagde Bothwell rasende.

Clark så på sin herre og på sine blodige hænder, og ikke blidt på nogen af dem. Så kastede han hovedet tilbage og stillede sig tæt under Bothwells øjne.

"Jarl," sagde han. "I har i den sidste tid lagt eder efter at tale til eders tro mænd på en måde, der nemt kan gøre dem kede af eders tjeneste. Jeg for min part vil ikke finde mig deri. Har I ingen brug for mig mere, så lad os skilles."

"Prat," sagde Bothwell hånligt. "Du gør din tjeneste og får din løn, og jeg taler til dig, som det behager mig. Om jeg lod dig

blive her i København, var døden på skafottet dig vis. Det ved du, og det er dumt af dig at tvinge mig til at sige det. I nat har jeg store ting for og ingen tid til klammeri med dig. Hvad betyder de sår?"

"Jeg fik dem i eders tjeneste," sagde skotten. "For en halv times tid siden sled jeg mig løs af rebene, hvori Hak Ulfstand havde bundet mig, og slap ved et halsbrækkende spring ned fra kammeret, hvor han og Jørgen Daa havde spærret mig inde. Jeg gik i aftes fra borde og vandrede herind for at se, om I havde brug for mig. Så mødte jeg den fordømte danske adelsmand, snublede i min kappe og blev fanget af ham. Han bød mig guld i tønder, om jeg ville forråde eders planer."

"Så skulle du have gjort det," svarede jarlen tørt. "Jeg har ingen brug for mænd, der snubler, når de skal kæmpe. Satte de efter dig?"

"Jeg så intet til dem," sagde Clark. "Men nu har de sagtens opdaget min flugt og er på benene."

"Da gælder det om at skynde sig," sagde Bothwell. "Hør nu, Clark, hvad jeg siger dig. Jeg rider i aften med mine mænd til Hvidøre og går om bord i skibet. Tag min bedste hest og rid i forvejen. Mit navn åbner dig porten. Gør alt klart til afsejlingen og lad en halv snes mand holde sig skjult ved båden, om vi bliver forfulgt. Har du forstået mig?"

"Det har jeg nok," sagde Clark. "Men jeg viger ikke herfra, før jeg har ram på Hak Ulfstand."

"Din tåbe," sagde Bothwell. "Er det nu tid til at tænke på hævn, da det gælder livet? Gør som jeg siger. Kan hænde træffer du også din fjende på vejen, om ellers han opdager og forfølger

os. Han er et dumhoved som du og ikke farlig. Møder vi ham, skal han være din mand."

Clark bøjede sig under Bothwells vilje, som al tid før. Lidt efter red han i skrapt trav gennem gaderne ad Østerport til. Men Bothwell bød de mænd, han havde hos sig, sidde op, og da han havde forvisset sig om, at de var ædru og fuldt rustede alle sammen, bød han to af dem tilligemed tre håndheste ride om til Kristoffer Throndsøns gård og tage dem med sig, der gav løsenet Donald. Selv red han med den større flok til Nørreport, hvor han ville oppebie de andre.

– Jørgen Daa kom til sig selv igen og forlangte straks at tale med Hak Ulfstand, som intet nyt kunne melde ham. Han havde sendt en af sine svende ud ad vejen for at spejde efter de skotske gesandter, men svenden kom ikke tilbage. De rådslog nu om, hvad der mere var at gøre, og Jørgen holdt på at vække Kristoffer Throndsøn og meddele ham mistanken. Men derom ville Hak Ulfstand ikke høre tale.

"Kristoffer viste mig døren i dag," sagde han. "Om det bekræftes, at du har ret i din formodning, da skal jeg være den første til at tilgive den gamle mand. Men du kan ikke forlange, at jeg på en løs mistanke skal vække ham midt i natten og på ny udsætte mig for hans ukvemsord."

De blev da enige om at snakke endnu en gang med Clark, som måske var blevet mør i sit fangenskab. Hak Ulfstand gik for at hente ham og kom tilbage med den melding, at buret var tomt og fuglen fløjet.

"Gud stå os bi," sagde Jørgen Daa og kastede sig urolig på lejet. "Der ser du, jeg havde ret."

"Jeg ser ingen ting," svarede hans ven. "Hvad mærkeligt er der i, at skotten undveg, når han kunne? Men nu skal jeg gå til Kristoffers hus og se, hvordan sagerne står. Imens må du sove. Du står ikke dette igennem, om du ikke falder i ro, og det ville være uret mod den anden kvinde, du vil ægte."

Dermed gik han, og da han kom i nærheden af Kristoffers hus, stod han stille og stirrede.

Døren var åben. På dørtrinet sad Kristian og ved siden af ham en tyk, fuldkommen formummet skikkelse, hvoraf han ikke kunne se andet end øjnene. Kristian bøjede sig en gang imellem hen mod skikkelsen og talte dæmpet, men fik intet svar. Af dens bevægelser sluttede Hak Ulfstand, at den var både bundet og kneblet. Han ville løbe til, men standsede, af frygt for, at der indenfor døren kunne være flere, og at han således kunne blive overmandet. Da han en stund havde set på de to, hyllede han sig tæt i sin kappe og gik så meget frem, at de derovre ikke kunne undgå at se ham. Så fløjtede han.

Kristian løftede hovedet og lyttede. Han så manden og gik over mod ham i den tro, det var bud fra jarlen. Hak Ulfstand vinkede ad ham og gik længere bort fra huset. Kristian fulgte ham og havde snart indhentet ham.

"Er det bud fra jarlen?" spurgte han.

"Ja," svarede Hak Ulfstand med forandret stemme.

"Giv mig løsenet," sagde Kristian.

I samme nu havde Hak Ulfstand grebet ham og slæbte af sted med ham til huset, hvor Jørgen Daa var. Han begreb, at han var i ledtog med jarlen, og det var ham nok.

"Giver du en lyd fra dig, er du dødsens," sagde han.

Kristian skælvede under hans tag og lod sig trække med uden mindste modstand. Lidt efter stod de begge to i Jørgen Daas stue.

"Her bringer jeg en ny fange," sagde Hak Ulfstand. "Kan hænde vi har mere held med ham end med den anden. Det er ellers en drøj nat denne. Forhør du ham, Jørgen, du er stivere i de dele end jeg. Men det vil jeg sige jer, unge hr. Kristian Benkestok, at farer I med løgn, da skærer jeg tungen af eders hals."

"Jeg forråder ikke min herre," sagde Kristian og rystede som et espeløv.

"Og din herre er jarlen?" sagde Hak Ulfstand. "Fanden stå i dig, din norske bondedreng, at du har ladet dig stikke blår i øjnene af den eventyrer. Jeg troede ellers, du var jomfruens bejler?"

Kristian blev rød under den unge adelsmands hånende blik. Men Jørgen Daa gjorde tegn til Hak Ulfstand, at han skulle lade ham om det.

"Sæt jer her hen hos mig, Kristian Benkestok," sagde han. "I ved, jeg er såret, I var jo selv vidne til tvekampen, og jeg tåler ikke at tale ret højt og ret meget. Forklar mig, hvordan det er gået til, at I har taget den skotske herres parti mod eders egen slægt. I kan da umuligt være så blind, at I tror, han vil bringe andet end ulykke over jomfru Anna."

"Jarlen er jomfru Annas fæstemand med Kristoffer Throndsøns og fru Karins samtykke," sagde Kristian, der fattede mod ved Jørgen Daas venlige tiltale. "Jeg er trådt i jarlens tjeneste for at være hende til beskyttelse, om det gøres

fornødent. Ak Gud, hr. Jørgen! om I ikke straks på timen slipper mig løs, bliver det mig plat umuligt at tjene jomfruen."

"Hvorfor det?" spurgte Jørgen Daa.

Kristian forstod, at han allerede havde sagt for meget, og så forvirret og hjælpeløs på den syge, som tog fat igen i samme rolige tone.

"Man har bedraget jer, Kristian Benkestok," sagde han. "Der gives ikke værre kvindeskænder og røver i Europa end Bothwell. Han tænker ingenlunde på at ægte jomfru Anna."

"Nu er det jer, der bedrager jer," sagde Kristian. "I denne samme nat ægter jarlen hende. Hr. Anders vier dem."

"Præsten!" Råbte Hak Ulfstand. "Det var præsten! Den formummede skikkelse, som sad i døren, var hr. Anders og ingen anden."

Kristian så mere og mere hjælpeløs ud og vidste ikke sine levende råd, hvordan han skulle redde sig. Men Jørgen Daa talte roligt videre.

"I ved, Kristian Benkestok, at jeg har bejlet til jomfru Anna og fået afslag. Samme skæbne er overgået eder. Siden I vil følge hende på hendes rejse med jarlen, må I sagtens have overvundet eders kærlighed, eller den er af en sådan art, at I tænker mere på jomfruen end på eder selv. Gud er mit vidne, at det er ligedan med mig. Jeg har intet håb om, at jomfru Anna nogen tid vil bønhøre mig. Om jeg havde dræbt jarlen, i stedet for at han har såret mig, ville det ikke have set lysere ud for mig, hun havde aldrig skænket mig sin hånd. Men jeg ved så meget om denne skotske herre, at jeg ikke tror ham over en dørtærskel, og det er mit eneste mål at hindre, at han bringer jomfru Anna i ulykke og skændsel. Dertil beder jeg om eders

hjælp. I kan yde den, om I vil. Så meget har jeg allerede forstået af eders ord, at jarlen tænker på at bortføre Anna i denne nat."

Kristian sad og vred sig. Da tog Hak Ulfstand sin tilflugt til en god løgn.

"Hvorfor skal vi spille under dække for denne unge herre?" sagde han. "Om han ikke vil hjælpe os, da slår jeg ham ihjel, det er sandt. Men forinden bør han da vide, hvad vi ved. I må altså forstå, hr. Kristian, at jeg for nogle timer siden indfangede kaptajn Clark, som I sagtens kender, siden I er trådt i jarlens tjeneste. Ved at sætte ham min pistol for panden erfarede jeg, at Bothwell vil bortføre jomfru Anna i nat, og at han tager hr. Anders med alene for at berolige hende, men at det ingenlunde er hans hensigt at ægte hende. Der har I den nøgne sandhed. Nu kan I selv afgøre, om I gavner jomfruen bedst ved at stå på jarlens parti eller ved at hjælpe os med at hindre hans skurkestreg. "

"Forholder det sig således," sagde Kristian, "da skal jeg sige, hvad jeg ved. Men I må love mig at beskytte mig mod jarlens vrede."

Det lovede Hak Ulfstand med en dyr ed, og Jørgen Daa nikkede dertil. Og så fortalte Kristian alt, hvad han vidste.

"Guds død og dros," sagde Hak Ulfstand. "Så er der ingen tid at spilde. Jeg løber til Kristoffer Throndsøn og vækker ham og hans hus – nej, jeg går til vagten og byder den spærre porten."

"I kan ikke få porten spærret for jarlen af Bothwell," sagde Jørgen Daa.

"Men jeg kan hindre ham i at bortføre en adelig jomfru," sagde Hak Ulfstand. "Jeg går til slottet og får kongen vækket."

Han løb og lod døren stå efter sig. Vågekonen kom ind og rystede på hovedet, så ilde det stod til med hendes patient. Men Jørgen Daa vinkede Kristian hen til sig og sagde:

"Gå til Kristoffer Throndsøn og sig ham alt … om ikke de allerede er borte …"

Så besvimede han igen. Kristian løb. Da han kom til døren var hr. Anders der ikke og ikke jomfru Anna heller eller Thekla. Han løb til hendes kammer, men det var tomt. Så satte han sig på dørtrinet og græd. Han turde ikke vække Kristoffer Throndsøn, thi hvorledes skulle han gøre rede for sin part af planen. Han havde jo selv hjulpet den skotske herre, han nu anklagede. Det var ham, der på jomfru Annas bud havde kneblet og bundet hr. Anders, da han gjorde mine til at vågne. Og han turde ikke løbe efter jarlen og hans folk, der sagtens allerede var på vej til Hvidøre. Han havde sveget den tillid, han havde vist ham, og forrådt ham til hans fjender. Og han var ikke et øjeblik i tvivl om, at jarlen ville dræbe ham med det samme.

– Mens Kristian var blevet bortført af Hak Ulfstand og stod skrifte for ham og Jørgen Daa, kom de to af Bothwells svende med hestene, der skulle føre jomfru Anna og hendes følge til Nørreport. Anna gav løsenet og spurgte, hvor jarlen var. Da hun fik det at vide, sagde hun til svendene, at de skulle ride derhen og meddele deres herre, at Kristian var forsvundet, og at hun frygtede for forræderi.

Svendene red og kom straks efter tilbage med bud til jomfruen, at hun skulle begive sig til bryggen, hvor jarlen ville indtræffe straks efter. De steg da til hest og satte ligeledes hr. Anders på en hesteryg. Fod for fod red de de få skridt til

havnen. Omtrent i samme øjeblik var Bothwell der med sine mænd.

"Annalil," sagde han så sagte, at kun hun kunne høre det. "Vi er forrådt. Kristian har forrådt os."

"Så er det sket mod hans vilje," sagde hun. "Kristian forråder mig ikke."

"Det er Hak Ulfstand og Jørgen Daa, der er på færde," sagde Bothwell. "Jeg var ved Nørreport, men i godt skjul, da Hak Ulfstand kom løbende og befalede vagten ikke at slippe nogen kvinde ud af porten i nat, selv om hun kom i nok så fornemt følge. Straks efter kom byfogden og bød, at om jarlen af Bothwell kom, da skulle de lade ham og hans mænd passere, men om der var en kvinde med, da skulle de holde hende tilbage og straks skikke melding derom til slottet. Der er således ingen tvivl om, at vi er forrådte."

"Hvad gør vi nu?" sagde Anna.

"Du stiger i en båd, om ellers du ikke er bange for at følge mig," sagde jarlen.

Hun så på ham, og hendes blik var svar nok. Så lod han nogle af sine mænd gøre los en stor båd der lå, og Anna og Thekla stige i den. Hr. Anders kom efter dem, så ublidt, at han ville have skreget højt, om han ikke var så solidt kneblet. Dernæst seks svende, som satte sig ved årerne og ventede på jarlens befaling.

"I ror til Hvidøre, det hurtigste I kan," sagde han. "Der ligger mit skib, hvor I går ombord. Er jeg ikke kommet, siger I til kaptajn Clark, at han venter mig efter aftale og holder alt rede til at sejle med kortest varsel. Hold jer tæt under land, for søen går højt. Om I skynder jer, skal I få god belønning."

Så bøjede han sig ned over Anna og kyssede hendes mund.

"Tror du på min stjerne?" spurgte han.

"Ja," sagde hun.

"Så Gud befalet!" sagde Bothwell.

De seks svende satte årerne i vandet og båden gled bort i natten. Jarlen blev stående, så længe han kunne øjne den. Så steg han til hest og red med resten af sine mænd langsomt mod Nørreport. Han havde tid nok, inden båden ville nå Hvidøre.

Da Hak Ulfstand havde fået Annas passage gennem stadsporten stoppet, ilede han til Kristoffer Throndsøns gård. Der sad Kristian på trappen og græd.

"Har I vækket hr. Kristoffer?" spurgte han.

"Nej," sagde Kristian og fo'r op i desperation. "Og jeg vil ikke vække ham. Jomfru Anna er borte og jarlen er borte, og I har lokket mig til at forråde dem. Skam over eder, at I narrede mig dertil."

Hak Ulfstand gav ham et puf, så han tumlede hen ad gaden, og sendte en regn af eder efter ham. Så gik han ind i huset, mens Kristian ganske sanseløst løb sin vej.

Den unge adelsmand, som i denne nat løb sin syge vens ærinde, gik huset rundt uden at finde et eneste vågent menneske. Der var ikke en pige og ikke en svend, de sov jo sødelig efter gårsdagens fest, og dem Hak Ulfstand prøvede på at ruske vågne, gav enten intet livstegn fra sig eller knubbede ord i søvne. Så godt havde fæstensøllet virket. Han stod da omsider i kammeret, hvor Kristoffer Throndsøn sov blidelig i den store ægteseng ved siden af fru Karin.

"Vågn op, Kristoffer Throndsøn!" råbte han. "Der har været røvere i eders hus. Jomfru Anna er bortført."

Kristoffer vågnede ikke, men det gjorde fru Karin. Hun satte sig over ende i sengen og hende fortalte Hak Ulfstand, hvad han vidste.

"Gud stå os bi!" sagde hun ganske forvirret og fortumlet.

De gav sig til i forening at kalde på hr. Kristoffer, men de fik intet af ham uden nogle utålmodige lyde, hvorefter han vendte sig på den anden side og sov videre. Hak Ulfstand overlod da fru Karin at få ham og huset vågent, medens han selv gik bort for at søge efter Anna. Og da han var vel borte, og fru Karin var kommet helt til sig selv, sad hun på sengekanten og så på sin sovende husbond og faldt i tanker.

Hun gik til Annas kammer og fandt det tomt. For så vidt havde sagen altså sin rigtighed. Men hun var ingenlunde klar over, hvad hun i den anledning ville gøre. Om nu de fik datteren eftersat og indhentet, da kom det sagtens til brud med jarlen, og det ønskede hun mindst af alt. Hun ville da have Anna at trækkes med herhjemme, just som hun tænkte at blive hende kvit. At Anna var flygtet og ikke bortført med vold, var hun ganske på det rene med. Og de kunne mindske medgiften ganske betydeligt efter den historie, om ikke helt og bart nægte den.

Resultatet af fru Karins betragtninger blev, at hun krøb under dynen igen ved sin husbonds side uden at gøre yderligere forsøg på at vække ham. Og huset lå da sovende som før, åbent for hvem der ville gæste det, og uvidende om nattens hændelser.

– Bothwell slap ud af porten med sine mænd uden anden hændelse end den, at anføreren for vagten lyste hver enkelt af

svendene i ansigtet med sin lygte for at lede efter den jomfru, der skulle være iblandt dem.

"Her er ingen jomfru blandt mine karle," sagde jarlen. "Se I kun efter, og I skal skønne, det er skæggede mænd. Har I yderligere tvivl, da trøster vi os til at bevise vor manddom med vore gode sværd."

Mændene lo og vagten lod dem passere.

I skridtgang red han hen ad vejen, tavs og alvorlig. Hans mænd fulgte et stykke bagefter ham; ingen vovede at tale til ham, når han var i det lune. Han tænkte på, hvad han i denne nat havde gjort, og hvilke følger det kunne få for ham. Måske havde det været klogere at bie og ride stormen af. Om nu vinden slog om og hindrede ham, så den danske regering kunne få tid til at sende orlogsmænd ud efter ham … Sagen med Anna kunne nemt bilægges – han følte sig overbevist om, at Kristoffer Throndsøn ville være den første til at falde til føje, når han erfarede, at hr. Anders havde fulgt med og forrettet vielsen om bord. Men de skotske gesandter ville hans flugt give mægtig vind i sejlene. Deres anklage ville få dobbelt vægt, siden han havde søgt at unddrage sig den.

Nå – loddet var kastet, og han fik stole på sin lykkestjerne, som han havde gjort før. Hak Ulfstands og Jørgen Daas bedrifter i denne nat gjorde det umuligt for ham at vende om, og lønnen, der ventede ham i Annas arme, var sød nok. Han kunne for tiden næppe gøre noget bedre end holde sig fjernt fra Skotland og hvad skotsk var. Skulle han flakke en stund på de vilde have, så havde han gjort det før. Og skulle han søge asyl i Nederlandene eller i Frankrig, hvor hans venner var, så ville det

være en fryd og en lyst at have Anna hos sig. Siden, når der kom en anden tid til dåd, fik han se til, hvordan det ordnede sig.

Han sporede sin hest og red til. Inden længe nåede han stranden ved Hvidøre. Der lå hans båd og Clark trådte frem fulgt af ti væbnede mænd.

"Gud være lovet, at I kom, herre jarl," sagde kaptajnen. "Vi må straks hejse sejl og af sted. Her er ugler i mosen. For en stund siden var her en liden trop ryttere, som holdt på bakken og så sig om. De red igen, men lod en vagtpost tilbage. I kan se ham deroppe, hvor han holder, stiv som en støtte. Skal jeg lade et par af mændene snige sig bag om ham og indfange ham?"

"Nej," sagde Bothwell. "Ingen voldsomhed og blodsudgydelse, hvis det på nogen måde kan undgås. Det er ikke os, de mænd søger. Det bytte, de jager, er undsluppet dem. Jomfru Anna er steget i en båd i København og må snart være ved skibet."

"Jomfru Anna!" sagde Clark og stirrede på sin herre.

Han havde ikke anet, at jomfruen skulle med, og var målløs over, at jarlen tænkte på kvindfolk i et øjeblik som dette, hvor måske hans liv stod på spil. Om pigen havde været med, så de straks kunne gå om bord og sejle nordefter, skulle han så vist intet haft derimod. Men bie efter båden, der skulle ro mod vind og strøm, det var den rene galskab. Han kaldte da jarlen til side og sagde ham uforbeholdent sin mening. At han var redet fra byen, vidste de derinde. Jomfruens flugt måtte snart blive opdaget. Skulle de bie efter båden til det blev morgen, ville det være et under, om de ikke blev fanget.

"Det bliver som jeg har sagt," svarede Bothwell roligt. "*Delphinen* sejler så hurtigt som noget af de danske krigsskibe, der er sejlklare. Jeg var forleden på Holmen med Kristoffer

Throndsøn og så det hele krigsberedskab, som ikke er rede før om en uges tid eller mer. Da tænkte jeg kun lidt på, at den kundskab skulle komme mig til nytte. Og her kan vi sagtens værge os eller gå om bord, hvis overmagten bliver os for stor. Imidlertid ønsker jeg, som jeg har sagt, at der ikke skal flyde blod uden yderste nødvendighed. Jeg har intet udestående med dette land og ved ikke, når jeg kan komme til at gæste det igen. Hvad Jørgen Daa og Hak Ulfstand sætter i værk, går på deres egen kappe og kan ikke give anledning til nogen statsaktion. Og Kristoffer Throndsøn falder snart til føje, når han hører, at jeg har ægtet jomfru Anna. Da slipper han for bryllupsgildet, og han er sikkert nok en fattig mand."

"Bryllup?" sagde Clark og så på ham med et grin. "Tænker I, at det bryllup, I holder på *Delphinen*, er efter Kristoffer Throndsøns hoved?"

"Nå ja," svarede jarlen roligt. "Hans skønne datter kunne naturligvis kræve en bedre fest, end vi kan holde på mit skib under disse omstændigheder. Men der er ikke andet at gøre. Det er bedst, I går om bord straks og gør til rede, så godt I kan, at jomfru Anna ikke skræmmes ved alt for stor uhygge. Båden, der bringer hende, har tillige præsten om bord, der skal forrette den hellige handling."

Clark stirrede på sin herre og gjorde ikke mine til at flytte en fod.

"Hørte I min befaling?" sagde Bothwell strengt. "I ror ud til skibet med den ene båd og halvdelen af mændene. Resten beholder jeg her, om de måske skulle lande andetsteds i bugten og nogen fare komme over dem. I holder godt udkig efter

båden og efter mig. I holder skuden under sejl, mandskab rede ved ankeret og stiller til bryllup inden bords. Afsted med jer."

Han vendte ham ryggen, og Clark gik hen til stranden for at gøre, hvad der var ham pålagt, fuldt og fast overbevist om, at hans herre var gået fra forstanden.

Bothwell satte sig på en sten ved stranden og så ud over vandet.

Delphinen var gået så nær til land som muligt. Han kunne i høstnatten netop skelne dens sorte skrog, hvor ingen lygte lyste for ikke at vække opmærksomhed. Nu roede Clarks båd derud, og så blev alt stille. Han lyttede ind mod København, men hørte ingen åreslag. De kunne sagtens heller ikke være her endnu. Han lyttede ind imod land, men ingen larm forrådte, at forfølgerne var i nærheden. Lidt fra ham havde hans mænd lejret sig i klynge og frøs i den kolde, blæsende nat. Hestene stod bundet ved nogle træer og stampede og raslede med bidslerne.

Da lød der hurtige trin på vejen tæt ved. Det var nogen som løb … der var ikke mere end én. Mændene rejste hovederne og greb efter deres sværd. Jarlen så ligegyldig efter lyden.

Nu var den løbende tæt ved dem. Han var barhovedet, uden kappe, med flagrende hår og forvildede øjne. Han standsede foran mændene, fik så øje på jarlen, løb til ham og kastede sig ned for ham.

"Nåde, herre jarl! Nåde!" sagde han.

Bothwell så nu, at det var Kristian. Han sparkede ham lidt fra sig med sin fod, men rørte sig for resten ikke af pletten.

"I må høre mig," sagde Kristian, åndeløs af løbet og angst. "Jeg har forrådt jer, men det skete mod min vilje. De lokkede

mig ved falske foregivenheder om eder. Kan I tilgive mig … ak, tag mig med! tag mig med!"

"Jeg burde dræbe dig," svarede jarlen. "Men jeg gider ikke smudske mit sværd i dit blod. Du har ingen skade gjort mig. Gå din vej. Jeg tilgiver dig for jomfru Annas skyld, skønt jeg ikke ved, om hun ville gå i forbøn for dig, hvis hun var her."

"Hvor er hun? For Guds skyld, herre jarl … hvor er hun?"

"Min trolovede er, hvor dit forræderi ikke kan nå hende," sagde Bothwell. "Gå nu din vej, inden min vrede vågner."

"Jeg ville ikke forråde hende," sagde Kristian og vred sig i sandet foran hans fødder. "Jeg ville redde hende … Gud er mit vidne, at jeg tænkte ikke uden godt. Lad mig se hende og forklare mig, så vil hun tilgive mig. Jeg har tjent hende tro, fra hun gik i gangkurv …"

Bothwell rejste sig op og lyttede. Der lød hovslag på vejen. Mændene sprang op og flokkedes om ham.

"Til båden!" bød han. "Hestene lader vi i stikken. Om bord med jer og fat årerne, så I kan ro væk på mit første vink."

De skyndte sig til båden. Kristian rejste sig, strøg håret fra sin pande og så sig forvirret om. Jarlen gik roligt frem og tilbage, et stykke fra båden, med hånden på sit sværd og blikket mod vejen, hvor hovslagene kom nærmere.

Så stod Hak Ulfstand og med ham en snes mænd med dragne sværd på stranden. Han standsede foran jarlen, som så på ham med et smil.

"Hvad søger I her, Hak Ulfstand?" sagde Bothwell.

"Jeg søger Kristoffer Throndsøns datter, jomfru Anna, og den nidding, der har voldført hende," sagde Hak Ulfstand.

"Jomfruen er her ikke, som I ser," svarede Bothwell. "Hvem har givet eder fuldmagt til at ride i hendes tjeneste med så mange væbnede mænd? Har nogen krænket hende, er jeg som hendes trolovede sagtens nærmest til at værge hendes ære. Og I er ikke ukendt med min trolovelse. I var i gildesgården og blev udvist af Kristoffer Throndsøn. Ikke heller tvivler I om min evne til at værne, hvad der er mit. Eders ven, Jørgen Daa, kan vidne om den på sin sotteseng."

"Jørgen Daa dør ikke den gang," sagde Hak Ulfstand. "Han lever og vil sikkert tage hævn over eder en gang."

"Jeg er til hans tjeneste," sagde jarlen. "Men hvad har jeg med eder at skaffe?"

"Drag eders sværd, jarl af Bothwell, og lad os få en ende på legen," sagde Hak Ulfstand og svingede sit sværd i luften. "Mellem os behøves ikke flere ord. Jeg hader jer, og nu skal I dø for eders forræderis skyld. Tak mig til, at jeg æsker eder til tvekamp. Jeg kunne lade eder gribe af mine mænd og slæbe i tårnet."

Bothwell gik til båden, lænede sig mod den med armene korsede over brystet og så hånligt på ham, der fulgte tæt efter.

"Kunne I det?" spurgte han. "Med hvad ret kunne I det? Hvem er I … en uselig dansk adelsmand, at I vil gribe Skotlands storadmiral og kaste ham i tårnet? Rider I eders konges ærinde? Det gør I ikke … jeg var nyssens Hans Nådes gæst og sad ved hans side under taflet på Københavns slot. I var der. Jeg så eder, men I sad langt fra mig. Ikke heller står I her på Kristoffer Throndsøns vegne. I løber for Jørgen Daa, en månesyg drømmer, der har forfulgt min fæstemø med elskovserklæringer, og som jeg destoværre ikke fik mærket dybt

nok med mit gode sværd. Jeg ved, I har kaldt mig en eventyrer. I er en eventyrer. Gå til dem, der sendte jer, og tak eders Gud, at I går med livet."

"Tror i, jeg lader mig dåre af eders ord, som I dårer jomfru Anna med det bryllup, I gør på eders sørøverskib," sagde Hak Ulfstand rasende. "Og hvorfor oppebier I ikke de skotske gesandter, som er undervejs fra Helsingør? Ræd flyer I, kvinderøver, landsforræder, som I er."

Bothwell lo, så det klang, og rørte sig ikke af pletten.

"Ikke ved jeg nogen hæderligere måde at dåre en jomfru på end ved bryllup," sagde han. "Og hvad der kan være mellem mig og de skotske gesandter kommer så lidt eder ved, som det andet. I er ikke heller deres sendebud. I er ganske og aldeles på lovløs grund i eders forehavende i nat. Og jeg skulle gerne sende eder på sygesengen ved siden af Jørgen Daa, hvis jeg ikke havde svoret at forlade dette land, hvor jeg har fundet min brud, uden blodsudgydelse, så vidt det står til mig. Gå derfor eders vej, tåbe og fusentast som I er."

"Træk, nidding!" råbte Hak Ulfstand og fo'r ind på ham.

Bothwell fik ikke tid at drage sit sværd. Han rev det løs, så bæltet sprang, og uden at drage det af skeden slog han til sin fjendes sværd, så det fløj langt hen på stranden. Mændene i båden havde rejst sig og stod med dragne klinger. Hak Ulfstands mænd stod lige så og ventede blot på et vink af deres herre.

Da løftede Bothwell hånden og bøjede lyttende sit hoved. Der lød åreslag ude ved *Delphinen*.

"Ro til!" bød han og sprang i båden.

I næste nu fløj den hen over vandet. Hak Ulfstand løb efter sit sværd og tilbage igen. Han stod og så båden lægge til skibet, som tegnede sig tydeligere i morgenskæret. Nu fløj sejlene til vejrs, ankeret blev hevet ind, *Delphinen* duvede i den skummende sø og gled ud efter, mod nord for frisk vind.

Hak Ulfstand steg til hest og red tilbage til København med sine mænd.

Men Kristian løb på stranden og græd og råbte som en herreløs hund, så længe han kunne se et glimt af skibet.

22. Bryllup

Bothwell sprang på dækket i sit skib og tog Anna i sine arme.

"Nu er du min," sagde han. "Bag os er vore fjender, dine og mine. Foran os er verden og lykken og livet."

Han berettede hende om Kristians anger og om sammenstødet med Hak Ulfstand og hans mænd, sagde hende også, at han undredes, han ikke havde set noget til hr. Kristoffer. Anna kunne ingen forklaring give ham, hun tænkte slet ikke på noget af det forbigangne, lænede sig blot til ham, der var så stor og så strålende en virkeliggørelse af hendes lykkedrømme.

Han førte hende ned i kahytten, der var kneben af rum og tarveligt udstyret. Clarke havde efter hans befaling ladet drage klæde på væggene og dækket et bord med det bedste, der kunne fremskaffes.

"Det bliver smalhans, Annalil," sagde jarlen og lo. "Er dette dit bryllupsmåltid, så kan du tænke dig til de søgne dages herligheder."

"Hvor sejler vi hen?" spurgte hun.

"Ved jeg det selv?" sagde Bothwell. "Først må vi ud af de danske farvande, skønt jeg ikke tror, de sætter efter os. Så vidt rækker de skotske gesandters magt næppe, at kongen indlader sig derpå. Var jeg blevet i byen, havde det været en anden sag. Men Frederik den Anden og hans råd tror næppe, at min saga er ude, fordi vinden i øjeblikket er kontrær. Og Hans Nåde er sikkert glad over, at jeg sparede ham adskillige ubehageligheder ved at forsvinde uden afsked."

"Og så?" spurgte Anna.

"Måske kommer vi til at flakke på havet en stund," sagde han. "Måske lander vi i Nederlandene. Måske danser du om føje tid ved hoffet i Paris."

Thekla kom og meldte, at hr. Anders holdt på at kvæles.

"Præsten!" råbte Bothwell.

Han havde ganske glemt ham, og det samme havde Anna. De gik forud, hvor den arme mand var kastet hen mellem tovværk og andet skibsgeråd. Han var ganske blå i ansigtet, da Bothwell løste knebelen af ham.

"Tilgiv mig, hr. Anders, at jeg glemte jer," sagde han og lo. "Det var for den jomfru der, så I forstår det sagtens."

"Jeg vil have svært ved at glemme jomfru Anna," sagde præsten, da han var kommet til mælet igen og havde rakt lemmerne. "Så længe jeg mindes, var den jomfru skyld i alt det onde, jeg led."

"Da skal I komme hid og skynde jer med at gøre hende til frue," sagde Bothwell. "Så skal jeg overtage omsorgen for hende, således at hun ingen sinde oftere falder eder til besvær. Derpå har I mit adelige ord."

Søfolkene stimlede om præsten og lo ad hans tykke mave og forstyrrede påklædning. Men hr. Anders var ikke på nogen måde oplagt til spøg.

"Hvad betyder dette, herre jarl?" sagde han. "Med vold har I kneblet og bundet mig og ført mig om bord på eders skib, hvor nu disse skælmer står og spotter en Herrens tjener. Det vil visselig blive eder en dyr historie, om jeg melder sagen til biskop Palladius, som er overmåde nidkær for sine embedsbrødres ret og vel."

"Gud bevare biskoppen og alle hans embedsbrødre," sagde jarlen. "Men foreløbig unddrager jeg mig nu hans dom, hvordan den så monne falde ud. Se eder om, hr. Anders, og skøn, at vi flyver på vinger fra den stad, hvor hr. Palladius regerer sjælene."

"Jeg ser det, og jeg føler det," svarede præsten. "Jeg kræver at blive sat øjeblikkelig i land. Jeg kan ikke tåle søen."

Søfolkene lo igen, men Anna tog hr. Anders hånd og sagde venligt:

"Vær nu ikke vred, kære hr. Anders, fordi vi spillede eder dette puds, men giv min fæstemand og mig kirkens velsignelse, for hvis skyld vi har taget eder om bord. At I har lidt så uhøvisk en medfart, er hverken hans eller min skyld, og når I har viet os og styrket eder ved et godt måltid mad, skal I straks blive sat i land med rejsepenge, så I kan nå tilbage til København."

"Jeg gør det ikke," sagde præsten med uformodet bestemthed. "Aldrig kan jeg forsvare at gøre det mod Kristoffer Throndsøn, i hvis hus jeg har nydt så meget godt, både på Seim og her. Ikke heller ville biskop Palladius billige, at jeg gjorde denne voldshandling lovlig."

"Raser I, præst?" sagde Bothwell. "Om I ikke gør det lovligt, hvad da? Tror I ikke, jeg tager denne jomfru i min favn, om I nægter os kirkens velsignelse, som vi begærer af jer?"

"Jeg gør det ikke," sagde hr. Anders.

"Da skal I ved Himlen blive fiskeføde, inden denne time er rundet til ende," sagde jarlen. "Betænk jer vel og glem ikke, at jeg har trolovet mig med jomfru Anna med hendes egen og hendes forældres og hendes hele slægts billigelse. I var jo selv til stede, mand! Sidder rusen fra forlovelsesgildet eder endnu i kroppen, så I ikke ved, hvad I siger?"

Hr. Anders dukkede sig og knejste igen. Anna tog sin fæstemand til side og sagde til ham:

"Enten er hr. Anders ganske drukken eller ganske fastende, så han ikke ved, hvad han siger. Giv ham at drikke, så kommer han til sig selv."

Jarlen lo. Der blev bragt en mægtig kande øl, som præsten satte for munden med begge hænder og ikke slap, før den var tom. Det livede ham kendeligt op, men han gav sig ikke straks. Den behandling, han havde døjet, stod i så stærk modsætning til den fornemmelse af egen vigtighed, han i den sidste tid havde erhvervet sig i omgangen med biskop Palladius og de københavnske præster, at han virkelig fandt sin gejstlige og menneskelige værdighed krænket i en grad, som aldrig før, og følte mod til at sætte sig op mod de mægtige med fare for sit liv.

Alligevel blidnede øllet ham noget, og da han havde fået en kande til, var han så vidt sig selv, at det lykkedes Anna at snakke ham til fornuft. Efter at han havde holdt en streng formaningstale til hende og jarlen, forrettede han vielsen på dækket i storm og sus efter et sælsomt ritual, der var en sådan blanding af lutherdom og katolicisme, at biskop Palladius ville blevet ganske overordentlig forarget, om han havde hørt det. Men en vielse var det dog, og Annas strålende øjne, der ikke veg fra hendes husbonds ansigt, forlenede den med en større højtidelighed end mangt et bryllup i kirken. Det lod også til, at hr. Anders efterhånden glemte sin krænkelse, i det mindste fandt han så rørende ord til slut, at han selv græd derved.

Da så det var overstået, kaldte jarlen på Clark, der havde holdt sig forude og forsætligt vendt ryggen til under hele ceremonien.

"Clark," sagde han. "Sørg for, at denne fromme Herrens tjener bliver beværtet rigeligt med mad og drikke, og sæt ham i land i Helsingør eller et sted i Skåne, hvor det kan ske med mindst fare og hinder for vor sejlads."

Han rakte hr. Anders en pung, som blev modtaget med et ydmygt buk – han havde skyllet talen efter med endnu en kande øl og var nu helt sig selv. Jarlen og hans brud drog sig tilbage til kahytten og alle de af mandskabet, som ikke behøvedes ved navigationen, gik til køjs og sov snart ind efter nattens anstrengelser. *Delphinen* skar for svulmende sejl gennem sundet. Forude var allerede Kronborg i sigte, og det var lys dag.

Kaptajn Clark satte sig selv til rors og indbød hr. Anders til at holde sig med selskab. Han lod sætte en urimelig mængde drikkevarer hen til ham, og præsten gjorde varerne god besked og var overmåde snaksom og medgørlig.

"Jeg kan ikke tåle søen," sagde han. "I aner ikke, kaptajn Clark, hvad jeg døjede på rejsen herned. Gud forlade mig min synd, men jeg tror næsten, jeg ville opgive mine kære sognebørn deroppe i Seim, om jeg kunne få min Malene herned og biskoppens tilladelse – hellere end at gøre sørejsen tilbage til Bergen."

"Drik," sagde Clark. "Det hjælper mod søsygen."

"Øllet er godt," svarede hr. Anders og drak. "Men skuden ruller frygteligt. I husker nok, at jarlen bød jer sætte mig i land, så snart ske kan."

"Den, der trodser jarlens bud, kan hellere straks gøre sit testamente," sagde Clark. "Jeg gruede for eders liv før, da I nægtede at lyde ham."

"En Herrens tjener må intet frygte," sagde præsten, lykkelig over rosen. "Så det virkelig så farligt ud?"

"Guds død og dros!" sagde Clark. "Der var ikke en af os, som kender jarlen, der ville givet en styver for eders liv i det øjeblik."

"Men jeg læste ham da også ordentlig teksten siden," sagde hr. Anders.

"Det gjorde I," sagde Clark. "Ingen skal sige andet, end at I er en modig mand. Det er sagtens også det, der imponerede ham. For han frygter selv hverken Gud eller Fanden. – Drik nu, hr. Anders. Morgenen er kold, og om I drikker, mærker I ikke så meget rulningen."

"Jeg synes, den bliver værre," sagde præsten ængstelig.

Han satte sig på dækket med ryggen mod rælingen og drak alt, hvad Clark skænkede for ham.

"Sig mig en gang, hr. Anders," sagde kaptajnen lidt efter. "Er nu sådan en vielse uden kirke og degn og salmesang lige så lovlig og gyldig som en anden?"

"Det skulle jeg vel mene," svarede præsten. "De to er så lovligt gifte, som de vel kan være. En anden sag er det, at de bør søge til kirken, så snart de kommer i land. Jeg skal tale derom til jarlen. Så skal jeg også opsætte et skriftligt bevis, siden her ingen kirkebog er [Note 1)], og fly det til jomfru Anna, inden jeg går fra borde."

"Glem ikke det," sagde Clark og nikkede. "Mænd er flygtige, og det var synd, om der skulle komme nogen klik på jomfruens ære."

Hr. Anders så på ham, som om han ikke rigtig forstod, hvad han mente. Hans øjne sløredes også mer og mer, og han vendte

sig kun med besvær, når han skulle kigge ind efter land. Clark nødte ham til at drikke mere, og gjorde ham selv god besked.

"Ak, om min Malene vidste dette," sagde hr. Anders.

Straks efter faldt han i blund, men vågnede igen, rettede sig og så med et strengt blik på Clark.

"I husker jarlens bud, at jeg skal sættes i land?" sagde han.

Clark nikkede venligt.

Så faldt hr. Anders hen. Clark bøjede sig over ham og stirrede ham ind i ansigtet, puffede til ham, men blev snart overbevist om, at han sov sødt. Så stak han hånden i hans lomme, tog den pung ud, jarlen havde givet ham, og lagde den ved siden af sig. Han så sig om på skibet. Forude sad en mand og sov, ellers var der ikke en levende sjæl at øjne.

Kaptajn Clark surrede roret fast, greb hr. Anders i sine stærke arme og kastede ham over bord. Han så ud efter ham og blev va'r, at han gik til bunds med det samme. Der var ikke noget fartøj at øjne, så han kunne ikke reddes, selv om han kom op og fik besindelsen igen.

Derefter satte Clark sig atter til rors og sad der time efter time.

Han sad der endnu, da Bothwell op ad dagen kom op fra kahytten.

"Ingen forfølgere i sigte?" spurgte jarlen.

"Nej," sagde Clark. "Og nu er det for sent, om de kommer. *Delfinen* flyver fra dem alle nu. Skal vi til Nederlandene?"

"Jeg tænker det," sagde Bothwell og så tankefuld mod den danske kyst, der svandt mere og mere i horisonten. "Der må jeg helst slå mig ned en stund, til jeg får rigtig rede på, hvad der går for sig i Skotland. – Er præsten kommet i land?"

"Ja," sagde Clark. "Vi prajede en fiskerbåd lidt nord for Helsingør og kastede ham ned i den."

Bothwell stod en stund med foden op på rælingen i dybe tanker. Så vendte han sig med et suk og ville gå ned. I det samme fik han øje på den pung, han havde givet hr. Anders, og som lå på dækket.

Han studsede. Clark så det i samme nu og bandede sin glemsomhed. Han turde ikke se på jarlen, men følte, hvor rasende han var, og skælvede for sit liv. Bothwell forstod, hvad hans tjener havde gjort, og hvorfor han havde gjort det. Han drog sit sværd og sagde:

"Bed en bøn, Clark, thi nu skal I dø."

Da så Clark på sin herre, og hans blik var sådan, at Bothwell sænkede sværdet.

"Herre jarl," sagde kaptajnen. "Dræb mig ikke i dag. Dræb mig i dag om et år, hvis I så synes, jeg fortjener døden. I ved, jeg tænkte på eder, så vel som på mig selv, og I behøver ikke at frygte for, at jeg skal unddrage mig eders dom. Min skæbne er uløselig bundet til eders."

Bothwell så på ham med had og raseri i sine øjne. Han hadede denne mand og frygtede ham og skammede sig for ham. Han tænkte, at om han ikke dræbte ham nu, kunne han aldrig mere holde sit hoved højt. Og på samme tid bød en lønlig røst ham lade manden leve, siden han ikke var sikker på, at han en gang ville komme til at takke ham.

Clark læste, hvilken stemning der fødtes og døde i hans herres sind. Han tog ikke øjnene fra hans ansigt, men hans læber skælvede og hans hænder rystede.

Så stak jarlen sværdet i balgen og gik hastigt bort. Men han talte ikke til Clark i mange dage.

Fjerde bog

Ægtestand

23. Lier

Bothwells skib løb efter en god rejse ind i Amsterdams havn.

Han stod i forstavnen med Anna ved sin side og fortalte hende om Nederlandene, som blomstrede ved handel og kultur, og hvor flygtninge fra alle verdens lande fandt et gæstfrit asyl.

"Men slangen lurer i paradiset," sagde han. "Disse flittige og brave mennesker har samme tro som de fleste af mine landsmænd og du og jeg. Men deres herre er Spaniens katolske konge, Philip den Anden. Han vil tvinge dem fra deres tro, om han kan – en skøn dag bryder det løs og hele landet står i flammer, for disse mennesker lader sig ikke tvinge."

"Så er kong Philip din dronnings bundsforvandte," sagde Anna.

"Han er så," sagde Bothwell. "Men min dronning kæmper for retten til at bevare sin tro i sit lutherske land, og kong Philip vil undertrykke lutheranerne her. Ingen ting skiller menneskene som troen, og intet volder så megen ulykke. Over hele verden flyder blodet i strømme i Guds navn."

"Jeg forstår det ikke," sagde Anna. "Hvorfor kan enhver ikke dyrke sin Gud som han synes. Min fader var katolik og fulgte ærkebispen i landflygtighed, fordi han var i hans tjeneste. Så døde bispen, og han sluttede forlig med kong Kristian og blev luthersk. Hr. Anders var katolsk præst, men antog lutherdommen, da den kom til landet. Hos os var ingen ufordragelighed og strid."

"Hr. Anders," sagde Bothwell.

Han standsede og så hen for sig. Han havde ikke endnu forvundet Clarks mord på den gamle præst, og kunne dårligt

tåle at høre hans navn nævne. Men Anna lagde ikke mærke til det, nu så lidt som tidligere. Clark havde fortalt hende, at præsten var landsat i en fiskebåd ved Helsingør, og Bothwell havde ikke modsagt ham.

"Du mener, hr. Anders var ingen mand af stål," sagde hun og lo. "Det var han ikke. Nu sidder han i Seim hos sin Malene, tænker jeg, hvis ellers han har kunnet løsrive sig fra kødgryderne i København. Men jeg skal sige dig, at om du havde været papist, da havde jeg uden betænkning antaget din tro. Hvorfor skal din religion ikke være min som dit land, dit sprog og din dronning?"

"Jeg tænker som du," sagde han. "Det har lidet eller intet på sig alt til hobe. – Men nu er vi omsider ved land. Og nu vil vi uopholdelig drage til Lier, hvor mit lille hus er, som har skjult mig før, når jeg var i unåde hos de høje styrende i Skotland."

De blev ikke heller længere i Amsterdam end nødvendigt. Hen på eftermiddagen red de, fulgt blot af et par svende, hen ad vejen til den lille by Lier, hvor Kristian den Anden og mange andre havde boet i landflygtighed. Sent på aftenen nåede de derhen uden nogen hændelse.

Bothwells hus lå ensomt udenfor byen. Det var bygget på et dige, og opad digeskrænten hang en trappe af træ, som kunne drages op, når husets beboere ville sætte sig i forsvarsstand. Huset selv var ikke andet end et lavt tårn af murværk, firkantet og i to etager, i nederste borgestuen, i øverste dagligstuen. Flere rum var der ikke. Døren til borgestuen sad et stykke over jorden, ligeledes med en trætrappe. Øverst på det flade tag var der en terrasse, hvorfra man kunne spejde langt ud over det lave, grønne land. Inden døre var udstyrelsen overmåde

tarvelig. Slagbænke til svendene i borgestuen, en himmelseng i dagligstuen, et egetræs bord og to armstole, samt et skab, der nåede fra gulv til loft. Det mindede i mange ting om Seim, og Anna sagde det.

"Her er usselt," sagde Bothwell. "Men vil Gud skal vi ikke blive her længe. I morgen tidlig rider jeg til Amsterdam. Så har Clark imens hentet brevskaber, om der ellers er nogen til mig, og spurgt nyt fra Skotland. Kan hænde, vi da straks sætte kursen hjemefter."

"Da skal jeg være en dag uden dig," sagde Anna. "Den første, siden jeg så dig. Fra den aften, jeg kom ubudt til gæstebud i min faders gård og du var der og tog mit hjerte med det samme og indtil dette øjeblik, gik der ingen dag, uden jeg så dig."

"Er du ræd for at være ene?" spurgte han. "Jeg lader gerne svendene blive hos dig."

"O nej," sagde hun og rystede på hovedet. "Ræd var jeg aldrig, og bliver det vel ikke, om end, kan hænde, mere nu, da jeg har dig. Men jeg kan ikke lade være med at tænke derpå, at nu kommer der andre tider. På *Delphinen* var vi hinanden så nær. Brændte kysset på min mund, var du der og jeg kunne give dig det. Ville du tale om dine tanker og planer, var jeg der og kunne høre. Nu er det anderledes. Du har jo selv sagt mig, at det kan hænde, vi kommer til at skilles for lange tider."

"Det har jeg," sagde jarlen. "Og det er rimeligt nok. Ikke kunne jeg vel heller sidde i fruerstuen al tid. Men denne gang varer adskillelsen kun fra dag til dag. I overmorgen kan du spejde fra terrassen, når jeg kommer."

Der kom en gammel døv kone og hendes endnu ældre og lige så døve mand, som havde opsyn med huset. De havde ikke

ventet deres herre og nejede og bukkede i stor underdanig forfjamskelse. Hun rokkede rundt og støvede spindelvæv bort, til Thekla tog fat og fik det gjort så hyggeligt som muligt. Han gjorde ved tegn greven begribeligt, at han skulle følge ham lidt hen ad diget, hvor hans usle hytte lå ved siden af et træskur, der brugtes til hestestald. Under den var der en hule i diget, lukket forsvarlig ved en jernbeslået dør, som var sådan skjult mellem buske og sten, at en fremmed vanskeligt skulle opdage den. Den gamle pegede på den. Bothwell nikkede og klappede ham på skulderen. Derefter gik de tilbage, og manden viste ham våbnene, som hang på væggen, og aldrig blev brugt. Han pudsede dem hver dag og de var så blanke, så det var en lyst. Så rokkede han af sted, men ville ikke på nogen måde følges med konen. Han puffede og slog hende, og hun slog igen.

"Det er Robert," sagde Bothwell til Anna. "Konen bor i en hytte lidt længere borte og kommer kun en gang imellem, når hun bringer ham en smule føde eller gør ryddelig her i huset. Ellers ses de aldrig. Sådan har de haft det al deres tid. Robert er fulgt med mig fra Skotland, han tjente allerede min bedstefader. Dagen efter han kom her til, hentede han sig denne kvinde ud af et fiskerhus på stranden, beholdt hende hos sig en nat og kastede hende derpå ud. Siden har de levet, som du ser. Der gives mange former for elskov."

Anna lo. De lyttede efter Thekla, som fjasede med svendene i borgestuen.

"Jeg skal i aften smykke denne lille rede skønnere, end du har tænkt dig det," sagde Bothwell. "Her har jeg mit udenlandske skatkammer, må du vide. En mand som jeg må have lidt til rede

hist og her. Om så jeg kommer til at fare ene og længe i verden, da vil jeg glad vide dig siddende her og bie på mig."

"Min herre og min husbond," sagde hun og lagde armene om hans hals. "Sig mig, om du fortryder. Det kunne jo hænde, du angrede den fattige norske jomfru, du bandt din skæbne til. Stundom, når du sad på *Delfinen* og stirrede ud over havet, var der noget i dine øjne, som ikke hørte mig til. Det var større end jeg og mit, syntes jeg, og gjorde mig ræd. Det var ikke sandt, hvad jeg sagde dig før – jeg er ræd, når du i morgen drager fra mig. Jeg vil være det al tid, når du ikke er hos mig."

Han strøg hende over hendes gyldne hår og satte hende på sit knæ.

"Du var ikke ræd, da du flygtede fra Seim. Ikke heller mellem garperne i Bergen eller på din fart til København."

"Nej," sagde hun. "Men nu er det anderledes. Det er som havde jeg forbrugt, hvad jeg ejede af mod, på min fart til dig."

"Da er det ilde," sagde Bothwell og lo. "Jeg skønner ikke rettere, end at lady Bothwell får brug for adskilligt mod i sine dage. Og når jeg fæstede dig til min brud, var det ikke blot for din skønheds skyld. Jeg tænkte, du ville være stærk og klog i rådet med mig. Jeg tænkte, du kunne værge min borg deroppe i Skotland, om fjenderne kom, og jeg var borte i dronningens tjeneste. Og så siger du, du er kun en due?"

"Det er ikke sådan," sagde hun og så tankefuld hen for sig. "Visselig skulle jeg værge din borg, om fjenderne kom. Men det er mig, som var der så langt og så længe til. Når du er hos mig, tænker jeg ikke derpå, og jeg ville være glad, om vi sejlede livet igennem på *Delfinen*, og du havde hverken borg eller fæste. Men når du er borte, vil det komme op i mig, at jeg sidder her

ubehjælpsom og til ingen nytte, og din borg er langt fra mig, og jeg så den aldrig … ak, jeg ved ikke, om du forstår min tåbelige tale? Der er i mig som en ve, der vil komme, når du går, jeg ved det for vist."

"Griller," sagde Bothwell. "Dem vil du nemt forslå, skal du se. Og jeg er her jo i alle fald igen i overmorgen. Men nu vil jeg gå og hente et og andet, der kan smykke dit kammer og fryde dit kvindeøje. Jeg tør kun tage det selv og kun om natten, for ikke at røbe mit skatkammer for nogen. Når jeg drager bort, skal du få nøglen at vogte."

Han gik til hulen, og kom tilbage med Robert. Begge var de belæssede med tæpper og silketøj, vin og kander og bægere af drevet sølv og alskens andre kostelige sager. Anna slog hænderne sammen af forbavselse, og hun og Thekla smykkede stuen det bedste, de kunne, og dækkede bord og undredes, så skønt det alt sammen var.

"Hvor har du alt det fra?" spurgte hun.

"Mine mænd har taget det i krig," sagde han. "Det er bytte. Men skjul sølvet, om du får besøg og jeg er borte, at ingen røver skal lokkes herhid."

De satte sig til måltidet, så godt som det kunne beredes, og gik så til ro.

Men ud på natten vågnede Anna med et højt skrig og sprang af sengen. Bothwell sprang op og greb sit sværd.

"Jeg drømte, du var borte," sagde hun.

Han lagde sig utålmodig igen og sov snart ind. Men hun sov ikke mere. Hun skælvede i en angst, hun ikke kunne gøre sig rede for, og ikke betvinge. Hun lyttede efter hans åndedræt, bøjede sig over ham for at se hans ansigt, stjal sig til at røre ved

hans hår. Så sad hun oprejst i sengen og vuggede sig frem og tilbage med en meningsløs fortvivlet jammer i sin sjæl. Hun ville vække ham, men vovede det ikke. Hun gik til ruden og spejdede efter dagen, der skulle se ham drage bort. Hun listede sig til borgestuen, hvor svendene sov og Thekla, men vovede heller ikke at vække dem.

Hun var bytte for en rædsel, hun aldrig havde kendt før.

Da jarlen næste morgen steg til hest, var hun bleg og forgræmmet. Han lagde ikke mærke dertil, men bød hende farvel som den, der kommer snart igen. Hun steg op på terrassen og så efter ham, så længe hun kunne øjne et glimt af ham.

24. Statssager

I et afsides liggende herberg i Amsterdam sad Bothwell og Clark ved et bord med mange papirer.

Jarlen havde forefundet langt flere brevskaber, end han havde ventet, og de gav ham så fyldige oplysninger, at han ikke kunne være i tvivl om stillingen i Skotland, og hvad hans egen politik krævede af ham. Hans øje var mørkt og hans pande rynket. Han trommede med fingrene i bordpladen og greb snart det ene, snart det andet papir og så i dem, mens Clark talte ivrigt og med sagte stemme.

"Riget ligger i eders hånd, herre jarl," sagde han. "I behøver blot at gribe til, og I har det hele. Aldrig har dronningens gunst vendt sig så afgjort mod eder, som i denne stund. Hendes Nåde er træt til døden af kampen mod presbyterianerne, af Murrays falskhed og stormændenes griskhed. Der er i hele den skotske adel kun én mand, som aldrig sveg hende. Mod ham går hendes tanker i dette øjeblik, af ham venter hun freden. Om han kommer og kommer sådan, som hun venter det, da lægger hun det hele i hans hånd, og han kan gøre med hende og riget, hvad han vil. Denne mand er James Hepburn, jarl af Bothwell."

"Dronningen har en gemal," svarede Bothwell. "Ham kommer vi ikke udenom. Hun elsker ham, og når en kvinde som Marie Stuart elsker, er hun en anden, end hun var før."

"Kan Marie Stuart elske en dreng som Darnley?" sagde Clark. "Se selv af brevene, hvordan det går i Edinburgh. Han er ingen mand. Han piner hende med sin skinsyge, vækker hendes foragt med sin umandighed og vankelmodighed. Adelen drager ham med sig til den ene side og til den anden, og hun skulle

have en gemal, som tvang stormændene i knæ. Hun skulle have ægtet James Hepburn, jarl af Bothwell."

"Ti stille med den tåbelige snak, Clark," sagde jarlen. "Hun har ægtet Darnley, og han er nu Skotlands konge. Vi kommer ikke uden om ham, hvad vi så ellers mener om hans dyd og manddom."

"Kan vi ikke komme uden om ham, så kan vi få ham væk," sagde Clark. "Om ellers I er den herre, jeg i sin tid tog tjeneste hos."

"Du er jo blevet en hel statsmand, Clark," sagde Bothwell. "En skønne dag kræver du sagtens en plads i Skotlands rigsråd ved siden af din herre."

"Eders spot rammer mig ikke," sagde kaptajnen. "Hvad jeg forstår af statskunst, er så fuldkommen lige til, at ethvert barn kunne træde i mit sted, som eders rådgiver. Der har været mangen gang på eders bane, hvor kortene var sådan blandede, at der skulle en såre fin spiller til at vinde spillet. Men i dag er det lagt op. Der er ikke spørgsmål om, hvad jarlen af Bothwell i dette øjeblik skal gøre. Der er alene spørgsmål, om han vil gøre det."

Jarlen tav. Han vidste, at hans tjener havde ret. Han vidste også, at han ville handle til sidst, som han ønskede det og hans egen fordel bød det. Men der var noget, hvorom ingen af dem talte, og som måtte afgøres. Clark lurede på, at jarlen skulle berøre det, og jarlen vidste det. En gang imellem sendte han sin betroede mand et forpint og hadefuldt blik, som Clark mødte med et par rolige øjne, der sagde ham, at det måtte ske og ville ske, at han ikke begreb, hvad alle de omsvøb skulle til.

Så tog Bothwell øjnene til sig og bluedes – over det han ville gøre og over sin mangel på mod til at gøre det, over sit kompagniskab med denne skurk og over skurkens større resoluthed og overlegenhed.

"Ja," sagde han. "Så får vi vel drage til Skotland."

"Tåbeligere kunne I ikke handle," svarede Clark i en ganske rolig og ligegyldig tone. "I skal drage til Paris."

Bothwell sagde ingen ting, men vidste, at nu kom det. Han vendte helt ryggen til den anden, som gav sig til at tale videre, i en lidt træt og venlig tone, som når man gentager noget for et barn, der har vanskeligt ved at fatte. Bothwell forstod det alt sammen og kunne have dræbt ham, fordi han ikke talte naturligt – havde han gjort det, havde han dræbt ham. Clark vidste det. Han var bange for sin herre og foragtede ham tillige.

"I må til Paris," sagde kaptajnen: "om I straks drog til Skotland, ville alle eders fjender rejse sig mod eder, og I ville ikke kunne få bugt med dem, brudt og svækket, som eders magt er ved eders lange fraværelse. Inden I fik samlet eders vasaller, ville I være overvældet af Murray og hans mænd, om ikke de allerede havde fanget eder på søen. Så sad I i tårnet og slap næppe levende ud. De ved, at dronningen sætter sit håb til eder, og I har ingen barmhjertighed at vente, om I falder i deres hænder. Marie Stuart ville ikke kunne frelse jer, om så hun satte sin krone ind på det. Kommer I uskadt I land og får I stunder til at hvile jer, da kan I knuse dem sammen med dronningen og hendes parti. Har jeg ret eller ikke?"

"Du har ret," sagde Bothwell. "Det er, som du siger – ethvert barn kan se det."

"Da kunne I ikke se det for lidt siden," sagde Clark hånligt.

Jarlen sendte ham et lynende blik, han tog sig i det og bandede sig selv, fordi han på et hængende hår havde forspildt sine chancer. Så tog han atter fat i samme rolige tone som før, og vogtede sig vel, at noget uoverlagt ord skulle undslippe ham. Bothwell lyttede, rasende og ydmyget.

"Derfor må I til Paris. I ser her dronningens egne ord –; hun vil, at I skal forsone eder med eders fjender, hvor forsoning er mulig. Hun har ret. Hun er klog. Hun nøjes ikke med et vink i almindelighed. Hun nævner manden – jarlen af Gordon hedder han. Om I slutter forlig med denne eders mægtigste fjende, da er eders magt uimodståelig. Da kan I støtte dronningens trone, som ingen anden af stormændene. Da kan I nå derhen, hvor I vil."

Han tav, og der var stille lidt i stuen. Clark vogtede på jarlen, som en dyretæmmer på en tiger. Så skød Bothwell pludselig sin stol tilbage, sprang op, korsede armene over brystet og så på ham.

"Ved du, hvad prisen er for jarlen af Gordons venskab?" spurgte han.

"Naturligvis ved jeg det," sagde Clark i sin vanlige, mutte tone og uden at se op. "Her står det jo … I har jo selv læst det … det er dronningens vilje, at I skal ægte lady Jane. Hun har talt med jarlen derom og han har indvilliget. Hans søn George Huntley har ligeledes givet sit minde, så der mangler intet, uden at I skal gribe til med begge hænder. Jarlen og hans søn er i Paris. Der rejser I hen og slutter forlig med dem. Så følges I alle tre til Skotland, brylluppet fejres og James Hepburn, jarl af Bothwell, er Skotlands sande herre og kan belønne sine tro tjenere, der fulgte ham i nød og udlændighed."

"Ja, glem ikke det," sagde jarlen.

"Jeg glemmer det ikke, herre jarl," sagde Clark. "Hvordan skulle jeg glemme det. Jeg er intet kvindfolk. Jeg ved, hvad jeg vil, og jeg tog tjeneste hos den herre, der syntes mig den tapreste og klogeste af alle. Hans velfærd er min. Den sag er god og klar for begge parter."

Bothwell gik op og ned ad gulvet og så ikke mere til Clark, der fulgte ham med øjnene og tog sig vel i agt for at forstyrre ham i hans tanker. Der var ganske stille i stuen. Men det, der var disse to mænds hemmelighed og som voksede i den ene af dem bestandig større og stærkere, mens han forgæves stred imod, gjorde det til sidst så uudholdeligt for ham, at han måtte gøre sig fri af den andens selskab.

"Vel, Clark," sagde han og gjorde sig umage for at gøre sin stemme så rolig som muligt. "Nu har vi talt nok om den ting. I morgen skal du høre min vilje. Jeg vil sove på det i nat."

"Herre jarl," sagde Clark, "hvor vil I sove?"

"Gå, Clark, eller ved den levende Gud, jeg dræber dig," sagde Bothwell.

"Jeg går," sagde Clark og rejste sig sindigt og tvært. "Og jeg skal sørge for, at eders kahyt på *Delfinen* er beredt, når I kommer."

Han gik, og Bothwell så efter ham med hånden på sit sværd. Så samlede han brevskaberne sammen og forvarede dem i sin barm, sad længe og stirrede, bestilte sig et måltid, som han ikke rørte, drak meget, steg på sin hest og red ud af byen.

Han red ad Lier til, men standsede en halv mils vej fra den lille stad, hvor der var et usselt herberg. Der satte han sin hest ind og begav sig til fods på vejen til sit hus. Det var over middag

og solen stod højt på himlen. I dybe tanker skred han af sted, tog sig så forskrækket i det og spejdede, om han kunne se huset derfra, hvor han var.

Det kunne han. Det lå langt forude, ensomt på diget. Han mente, han blev en skikkelse va'r på terrassen og vidste, det var Anna, som spejdede efter ham, som han havde sagt, hun skulle. Han nærede ingen frygt for, at hun skulle genkende ham i den afstand. Desuden ville hun ikke se sin husbond i en enlig mand, der kom vandrende til fods. Han satte sig ved vejkanten og så derover, og tænkte det alt sammen igennem endnu en gang, som skulle ske, og som han ikke syntes, han kunne gøre.

Om Clark ikke havde været medvider, syntes han, det havde været lettere for ham. Hvis den fordømte præst havde levet og kunne træde frem med sit vidnesbyrd, ville det været ham kærere. Så kunne han have kæmpet imod det, trodset det, slået modstanden til jorden, brudt ed og løfter og love. Som det nu var, kom det et snigmord så nær, at han bluedes. Hans liv havde været broget og blodigt. Kvinder havde han krænket og forrådt, mænd havde han dræbt, væv og rænker havde han spundet. Der var da intet nyt og usædvanligt i det, han stod i begreb med at gøre. Han kunne ikke selv forstå, så tungt han tog det. Det var ikke hans vane at nøle, når noget måtte gøres, og han vidste, at dette måtte gøres, og at han ville gøre det. Han foragtede da sig selv, at han sad her, som en månesyg elsker. Han kunne gå til Anna og tage hende i favn for sidste gang og fly hende med en løgn i morgen. Han kunne være klog og spare sig for al bitterhed og fare og straks ride til Amsterdam og derfra gå videre til Paris. Han kunne al ting undtagen sidde her i tvivl og vånde.

Han gennemgik i sine tanker alt, hvad han og Anna havde oplevet.

Han tilstod for sig selv, at ingensinde havde en jomfru gjort et sådant indtryk på ham som hun. Fra det nu han så hende skride ind i gildessalen i Kristoffer Throndsøns hus, var hans attrå tændt. Ikke heller var nogensinde nogen kvinde kommet ham i møde på så stolt og stærk en måde. Hun havde ingen kunstgreb brugt, intet lefleri, ingen falsk undseelse. Hun havde givet sig til ham, hun elskede, uden mindste forbehold eller tøven. Han mindedes hendes sælsomme, stærke skæbne, hvordan hun tit havde sagt, at en lønlig kraft måtte have drevet hende, så hun havde begyndt og fuldkommet sin flugt just sådan, at hun nåede derned den dag og den time, da hendes drømmes helt stod der, rede til at hun kunne kaste sig i hans arme.

Han spurgte sig selv om han var blevet træt af hende under deres stadige samliv på sørejsen. Det var han ikke. Om ikke dette var kommet, ville han blevet hos hende glad og tilfreds. Han var glad i hendes favn og glad, når han talte over bord med hende. Hun var klog og stærk i sin tanke. Hun var hensynsløs som den kvinde, der elsker. Aldrig fandt han hendes mage. Og aldrig ville hun glemme ham og give sig en anden i vold. Om livet havde stillet sig anderledes for ham, kunne hun hjulpet ham til højere og renere flugt, slettet, hvad han havde gjort af ondt, og født ham stolte sønner, der skulle forplante hans æt og hans navn og hans magt.

Men det var jo alt til hobe forgæves at tænke på. Han vidste, at det var forgæves. Om nogle timer ville han være på vejen til Paris. Om nogle måneder ville han fejre sit bryllup med den

jarldatter, han aldrig havde set og aldrig ville komme til at elske, men som skulle bane hans ærgerrighed vejen. Det nyttede intet, om også han nu brød overtvært og tog Anna med sig til Skotland – han ville ikke kunne få bugt med sine fjender. Det nyttede intet, om han blev her eller drog til søs med hende eller slog sig ned med sin hustru i Paris – ærgerrigheden ville ikke slippe sit tag i ham, en dag ville han forlade hende, og da ville det være for sent. Han måtte gribe til nu, mens lykken bød sig til. Ikke den skønneste kvinde kunne standse ham på vejen mod det mål, han havde taget i arv fra sin fader, på vejen mod de kampe og rænker, han ikke kunne leve foruden.

Han følte en heftig længsel efter endnu en gang at tage hende i sin favn og gik tilbage til herberget, hvor han havde sat sin hest ind. Han bestemte, at han ville sige hende alt, hellere end at bedrage hende. Måske vidste hun råd. Måske kunne hun ildne hans hu, så han kækt styrede til Skotland, satte alt ind på at sejre over sine fjender og vandt sejren uden at miste hende, han elskede …

Men det var alt sammen ikke andet end indbildning og tåbelighed. Da han nåede herberget, havde han opgivet det igen, ville ikke se hende mere, blot skynde sig bort og gøre, hvad der måtte gøres.

Han biede i herberget, til det blev mørkt. Så red han til huset, bandt sin hest et stykke derfra og sneg sig ad en omvej til hulen i diget under den gamle Roberts hytte. I det han ville åbne døren, kom Robert løbende, væbnet med en økse. Bothwell greb ham i skuldrene og lagde hånden på hans mund, gik så ind og tog en mængde kostbarheder og lukkede atter omhyggelig døren. Da han igen sneg sig forbi huset, så han Anna på

terrassen. Han biede, til hun var gået ned. En længere time havde han aldrig i sit liv tilbragt. Så fandt han sin hest og red hastigt bort.

Clark gik på dækket og lyttede og spejdede, da han kom hen ad morgen. Han modtog ham på sin sædvanlige mutte måde og lod sig ikke mærke med, hvad han tænkte. Bothwell kaldte ham til sig i kahytten.

"Imorgen rejser jeg til Paris," sagde han uden at se på ham. "Jeg rejser over land med fem svende. Sørg for de fornødne heste. Du skikker en svend til Lier med denne pung og et brev, jeg skal give dig. Derefter vender du straks tilbage og sejler med *Delfinen* til Havre, hvor du bliver indtil nærmere ordre."

"Og om jomfruen gør sig udtilbens?" spurgte Clark.

"Du gør blot, som jeg siger," sagde Bothwell med rynket pande. "Og du behandler lady Bothwell med så stor en ærbødighed, en skurk som du er i stand til at udvise."

Clark grinte.

"Herre jarl," sagde han. "Om I synes, vil jeg afskedige folkene på *Delfinen* og antage nye. Her er skotter nok at få i Amsterdam, og de gamle synes mig ikke pålidelige."

Jarlen svarede ikke. Han vidste så godt som Clark selv, at det var hans mening at fjerne alle dem, der havde været vidne til vielsen. Det var ikke sandsynligt, at de nogensinde skulle kunne fremstå på et ubehageligt tidspunkt, om de nu blev afmønstrede her i Nederlandene.

Da Bothwell blev ene, ville han skrive til Anna. Men han kunne ikke. Han opgav det igen. Søvnløs lå han på sit leje og stirrede. Næste morgen gik han fra borde. Clark spurgte efter brevet til *jomfruen*, som han hårdnakket kaldte hende.

"Der er intet brev," sagde jarlen uden at se på ham. "Sig ladyen, at jeg er kaldt bort og må rejse over hals og hoved og ved ikke, når jeg kommer tilbage."

25. Clark

Kaptajn Clark forhastede sig ikke med det ærinde, hans herre havde givet ham til Lier.

Først så han jarlen vel ude af Amsterdam og på vejen til Paris. Han veg ikke fra hans side, og brød sig kun lidt om det had, der lyste ud af hans øjne. Han var fiffig nok til at kunne regne ud, at det, kan hænde, var både godt og ondt, at jarlen i ham så sin onde ånd. I øvrigt var det ham ligegyldigt. Han havde for alvor været bange for, at denne fagre, skotske jomfru skulle drage Bothwell ud af hans kamp for at nå magten i Skotland. Nu vidste han, at faren var overstået og brød sig kun lidt om en og anden ubehagelighed, der kunne falde af til ham selv. I sit overmod var han lige ved at minde sin herre om, at han havde villet dræbe ham, fordi han havde kastet den norske præst over bord, og hvor vel det nu var, at den gode hr. Anders var af vejen. Men der var noget i Bothwells øjne, der standsede ham i farten og bød ham vogte sig indtil videre.

Så fulgte han jarlen til stadens post, modtog endnu en gang hans forskellige instruktioner – om Anna blev der ikke mælt et ord. Derefter afmønstrede han sit mandskab og antog de nye folk, hvilket medtog et par dage. Og så steg han til hest og red til Lier, fulgt af et par svende. Det var fjerde dagen efter jarlens afrejse.

Anna havde været i stor uro, da hendes husbond ikke kom, som han havde lovet, og da dagen gik, uden at han kom eller noget bud, voksede hendes angst. Hun havde sat sig fast for, ikke at lade sig mærke med noget. Skulle hun være en kæk krigers hustru, så måtte hun vel opretholde sit mod. At hun

blev i stand til at gøre det, skyldtes alene hendes forvisning om, at det, der ængstede hende, var onde anelser og intet andet. Jarlen havde været ganske som ellers, da han den morgen tog afsked med hende. Hun følte, at hans kærlighed til hende ikke var aftaget, og han havde ofte forberedt hende på, at han stundom måtte forlade hende for kortere eller længere tid, så alt var, som det skulle være. At der kunne være tilstødt ham en ulykke, faldt hende end ikke i drømme ind. Jarlen af Bothwell var ikke en mand, for hvem man ængstedes på den måde.

Thekla bidrog stærkt til at gøre hende selvbeherskelsen vanskelig. Hun var ikke sig selv, siden hun kom til Nederlandene, så farer alle vegne, vågnede i onde og bange drømme og fo'r sammen, hver gang der kom en mand på vejen. Hun var ræd for den gamle døve mand og endnu mere for hans heks af en kone. Hun var bange for at være ene i huset – jarlen havde taget begge svendene med sig. Hun frygtede forræderi og mistroede endog Bothwell. Hun længtes efter København, hvor der var en svend, som bejlede til hende, men hvem hun ikke ville have, da hun var der. Nu elskede hun ham.

"Længes I ikke til Danmark, frue?" spurgte hun Anna, som de sad sammen i dagligstuen.

"Hvad skulle jeg længes efter?" sagde Anna. "Jeg længes efter min herre og husbond. Er han i Danmark, så længes jeg efter Danmark. Er han død, så længes jeg efter døden. Der hvor han er, hører jeg hjemme."

"Jeg var tilfreds, jarlen var her igen," sagde ternen. "Her er ondt at være. Mon det er meningen, at vi skal blive i dette gruelige hus, mens han drager bort?"

"Jarlen bestemmer, hvor længe vi skal blive her," sagde Anna. "Han kommer, når han kan. Og når tiden er, fører han mig til sin borg i Skotland."

"Det bæres mig for, vi aldrig kommer der," sagde Thekla. "Jeg ved ikke hvorfor, men mit sind er tungt af anelser."

"Du længes efter den, du har kær," sagde Anna. "Hvi drog du fra ham? Når jeg drager til Skotland, skal jeg skikke dig hjem, at du kan få bryllup og blive lykkelig."

"Ak, nej," sagde ternen og satte et overmåde ulykkeligt ansigt op. "Om jeg kommer hjem og ser Frants igen, kan jeg sikkert ikke lide ham. Jeg bliver hos eder, frue, om I ikke jager mig væk. Så får det gå Frants, som det kan."

Anna lo og Thekla lo med gennem tårer. Så gik den ene dag som den anden. Den meste tid var Anna på terrassen og spejdede. Om natten græd hun sig i søvn og angrede det og var ulykkelig, og sov ind og drømte, at hendes husbond kom og tog hende i favn, og alt blev godt igen.

Omsider kom Clark.

Anna havde hovedvé og havde lagt sig, da Thekla kom og meldte hende, at kaptajnen på *Delfinen* var her ridende med to svende, og begærede at tale med hende.

"De sidder nede i borgestuen og drikker," sagde hun. "Uhøviske og rå, som aldrig før, endda det var en gruelig samling røvere på jarlens skib."

Anna hørte ikke efter hende, men fløj ned ad trappen. Der sad Clark og svendene og drak. Han havde skubbet hatten bag i nakken, rørte den ikke, rejste sig ikke, da Anna kom ind, men nikkede til hende, som kunne hun være en værtshusterne. Anna lagde slet ikke mærke til det.

"Er der tilstødt min husbond noget?" spurgte hun åndeløs.

Clark så på hende, nikkede igen, satte kruset for manden og drak det ud.

"Da jeg så jarlen sidst, led han vel," sagde han så. "Han var på vejen til Paris og lod hilse jomfruen, at hun så ham ikke for det første."

Pludselig gik karlens uforskammethed op for hende. Hun så lidt på ham, blev ganske bleg af vrede, gik hen og slog hatten af hans hoved.

"I glemmer, hvem I taler til, kaptajn Clark," sagde hun. "I er sagtens drukken, men det undskylder jer ikke. Se til I bliver ædru snarest muligt, så I kan røgte på en sømmelig måde det ærinde, I har til lady Bothwell. Så skal jeg glemme eders uforskammethed og undlade at forklage eder for eders herre."

Clark blev et øjeblik forbløffet, men kom straks efter til sig selv igen. Han slog en vældig latter op, og svendene, som ikke kendte Anna, og hvem han havde instrueret på vejen, lo med.

Anna ville ikke tro sine egne øjne, men så fra den ene til den anden. Hun tænkte ikke på, hvor hjælpeløs hun var, men ledte blot efter midler til at tugte de uforskammede.

"Lady Bothwell!" Vrængede Clark. "Nu er den herlighed forbi, bitte jomfru. Om I har ladet jer narre af den komedie, vi spillede med brylluppet om bord på *Delfinen*, så må I se snarest at komme til jeres fornuft igen. Der er ingen lady Bothwell, og kommer der en gang en, så bliver det ikke eder. I var for hastig til at give slip på eders skat. Den slags jomfruer kommer ikke i brudeseng med fornemme herrer."

Anna stirrede. Svendene lo. Clark skænkede og drak.

"Jarlen er altså væk, forstår I," sagde han. "I får ham ikke mere at se. Kun alt for længe har dette eventyr sinket ham i hans planer. Jeg har mangen god gang prøvet på at lukke hans øjne op, men han var ganske dåret af eders fagerhed. Nu er han imidlertid vågnet af rusen, og det var såmænd på høje tid. Og en ædelmodig herre er han. Han har overdraget mig at udbetale jer disse fem guldstykker og beder jer rejse tilbage til Kristoffer Throndsøn i København."

Dermed optalte han på bordet fem guldstykker, hvilket kun var en ringe part af indholdet i den pung, jarlen havde givet hende. Hun rørte ikke pengene, så blot på ham. Han havde al tid været så høflig mod hende på *Delfinen*, som hans mutte væsen tillod. Hun havde aldrig lagt synderlig mærke til ham, som hun i det hele ingen anden så, når hendes husbond var til stede. Det faldt hende ikke i tanker at fæste lid til hans ord. Hun brød blot sin hjerne med at udfinde, hvorledes dette kunne hænge sammen. Ofte havde hun lagt mærke til, hvor kort for hovedet jarlen var imod ham. Hun havde en gang spurgt, om han ikke led ham og fik til svar, at mænd i hans stilling ofte måtte benytte redskaber, som han foragtede. Dette randt hende nu i hu. Hun kom til det resultat, at kaptajnen var bortjaget eller rømt fra *Delfinen* og nu var redet herud for at hævne sig, da han vidste, jarlen var borte.

Imidlertid vidste hun ikke, hvad hun skulle gribe til i sin ensomhed. Den gamle døve Robert kunne ikke være hende til nogen hjælp, om også hun kunne få fat på ham, Thekla havde gemt sig i forskrækkelsen, og selv kunne hun jo intet stille op mod skurken. Hun lagde først nu mærke til, at hun ikke havde set svendenes ansigt på *Delfinen*, hvilket styrkede hende endnu

mere i den formodning, at Clark var rømt eller bortjaget. Hun følte ingensomhelst frygt for sin person, blot harme og rådvildhed.

Så vendte hun ham ryggen, gik op ad vindeltrappen til sin stue og stængede døren efter sig. Derfra gik hun ud på terrassen, satte sig der og så ud efter vejen, om hendes husbond ikke skulle komme. Thekla kom op til hende græd og vred sine hænder. Hun havde hørt Clarks ord og var sikker på, at han havde talt sandhed.

"Ak frue! frue! hvad skal vi gøre?" klynkede hun. "De myrder os! Ak, om vi var blevet i København! Kom lad os fly, lad os tage klædet af væggene og binde det sammen og fire os ned. De mærker det ikke, så drukne de er. Ak, at jarlen skulle være sådan en skurk! Jeg tænkte det jo nok!"

Anna greb hende i skuldrene, ruskede hende forsvarlig og gav hende så en knaldende ørefigen.

"Om du vover at tale sådan en gang til, er du ikke mere i min tjeneste," sagde hun. "Gå din vej straks, om du har lyst. Men vov ikke et fornærmeligt ord mod din herre, eller du kan gå ud på vejen og se til, hvor du får tag over hovedet."

Ternen krøb hen i en krog og snøftede og skottede til hende. Hun sad rolig, så ud over vejen, biede og var ikke bange.

Imidlertid drak Clark og svendene i bagstuen nedenunder. De råbte på Thekla og på Anna, da ingen kom, dunkede de på døren til stuen. Ingen svarede. Så fandt de flere drikkevarer og mad og gjorde sig til gode af hjertens lyst.

Clark var ikke rigtig fornøjet med sig selv. Han ville ønske, han var optrådt på en anden måde og ikke havde udæsket Anna så stærkt. Der var noget i hendes øjne, som tvang ham og

gjorde ham forlegen. På den anden side nærede han et rasende had til hende og var redet herud med det faste forsæt at tilfredsstille det. Imens han nu overvejede, om han skulle ride sin vej igen og nøjes med, hvad han havde udrettet, eller søge på ny at komme i kast med hende, drak han og drak så længe, at han mistede besindelsen.

"Karle," sagde han. "Som jeg har sagt jer, er denne dame jarlens slegfred. Han er nu ked af hende og har givet hende til mig. Jeg går nu op til hende, imens holder I bravt vagt hernede. Hvem der kommer, slår I ihjel, uden persons anseelse. Ternen skal jeg skikke ned til jer. I skal ikke bryde jer om, hvis I hører en smule larm deroppe fra. Kvindfolk gør jo al tid vrøvl til at begynde med."

De grinede, og Clark stavrede op ad vindeltrappen og buldrede på døren. Ingen svarede. Mere og mere rasende slog han i fyldingen, der var af svært egetræ og holdt godt nok. Og ikke en lyd derinde fra. Så steg han ned igen, tog en af de store økser, der hang på væggen og gav sig til at hugge løs på døren. Splinterne fløj og døren bragede. Inden længe havde han slået fyldingen ind, så han kunne stikke armen ind og trække slåen fra. Der var ingen i stuen, men han fandt snart trappen op til terrassen og døren, der ligeledes var stængt. Atter kom øksen frem og gjorde sin nytte. Så trådte han ud på terrassen, rasende over den modstand, han havde mødt, med frådende mund og blodskudte øjne.

Der stod Anna, lænet til rækværket, der løb om terrassen med armene korsede over brystet og blikket roligt imod ham. Ved hendes fødder lå Thekla, sanseløs af rædsel. Clark vaklede hen

imod dem, støttende sig til rækværket med den ene hånd, mens han rakte den anden mod Anna og grinede.

"Min hjerte jomfru," sagde han. "Bryd jer kun ikke om, hvad jeg sagde før. Jarlen er væk, det er sandt, og han kommer aldrig mere tilbage. Men derfor er I ingenlunde venneløs. Her er nu jeg, som er en køn karl og endnu i min bedste alder. Jeg bryder mig ikke om, hvad I og jarlen har haft med hinanden. Kom nu, min snut og gå med mig ned i stuen. Så sover vi og glemmer al verdens dårlighed."

Han stod nu tæt foran Anna og ville just tage fat i hende, da hun med lynets hurtighed trak den lille dolk, hun al tid bar hos sig, og stødte efter ham. Stødet ramte hans skulder, og var ikke stærkt nok til at blive farligt. Men dolken skar så dybt i hans venstre arm, at han udstødte et brøl af smerte og pludselig blev ganske ædru. Han tumlede tilbage og så på hende, som hun stod der med flammende øjne og den blodige dolk i hånden, ukuet, rasende, allermest oplagt til ikke at vente på noget nyt angreb, men styrte sig over ham og dræbe ham.

Clark blev aldrig rigtig klar over, hvad der i dette øjeblik foregik i ham. Han gik, eller han løb ned ad trappen. Han beordrede svendene til straks at sidde op, så forbitrede de end var over denne uventede ordre. Han glemte de fem guldstykker på bordet og red tilbage til Amsterdam, så hurtigt hesten kunne bære ham.

Anna stod på terrassen og så ham ride bort. Hun stod der sålænge, til de var forsvundet. Så ruskede hun den dånede Thekla til live, bød hende gå ned og gøre i orden efter mændene, gik selv ned i dagligstuen og satte sig til at overveje, hvad hun skulle gøre.

Først besluttede hun at skaffe sig klarhed over, om Bothwell var rejst fra Amsterdam. Hun fik fat i den gamle Robert og gjorde ham begribelig, at hun ønskede et bud, som tidligt næste morgen kunne ride til staden. Hun bød ham blive i huset i nat, skønt hun ikke frygtede nogen gentagelse af Clarks visit. Hun sov bedre den nat end alle de tidligere. Det var som om virksomheden, hun havde fået, dåden, hun havde øvet, gav hende hendes gamle sikkerhed og mod igen. Næste morgen red en ung svend til Amsterdam og kom tilbage med den besked, at jarlen af Bothwell var redet ud af stadens søndre port, og at hans skib var afsejlet tidligt om morgenen. Kaptajn Clark havde ført det, og båret sin venstre arm i bind.

Anna opgjorde da for sig selv sammenhængen sådan, at jarlen pludselig havde måttet rejse. Han havde givet Clark brev og bud til hende. Slynglen havde drukket sig fuld, kastet brevet bort eller forstukket det. Hvordan han havde fået mod til at optræde sådan overfor sin herres frue, fik stå hen. Det kunne hun ikke forklare. Men forklaringen kom nok, når jarlen kom tilbage. Og at han ville komme tilbage og skikke hende bud, så snart han kunne, derom var hun ikke i mindste tvivl.

Det gjaldt nu for hende, at forsvare hans ejendom, mens han var borte, så han kunne finde den ubeskåren, når han kom igen. Hele hendes åndsnærværelse var vågnet. Hendes længsel var ikke mindre, men den var ikke mere syg. Hun vidste nu, at han ikke kom foreløbig. Hun løb ikke unødigt og spejdede på terrassen dag og nat. Men hun gik derop en gang imellem, når hun havde stunder og så ud ad vejen, ad hvilken han måtte komme.

Hun gjorde Robert begribeligt, at hun vidste besked med skatten og fik ham til at vise sig hulen, hvori den var gemt. Nøglen havde jarlen glemt at give hende, men hun lod den gamle forstå, at hun havde den. Hun havde vundet ham aldeles. Han var overbevist om, at hun var ladyen, som hun gav sig ud for, og at han skulle lyde hende, når jarlen var borte. Han viste hende større ærbødighed end han havde vist nogen anden. Hvis han havde turdet fjerne sig fra hulen, var han flyttet op i huset. Han forstod hendes ønsker og befalinger uden mindste vanskelighed. Når hun stundom kunne råbe ham et par skotske ord ind i øret, var han lykkelig.

Ved hans hjælp tog hun i sin tjeneste den svend, der havde redet for hende til Antwerpen, og hans broder. Hun købte heste til dem og til sig selv og Thekla. Hun væbnede svendene og indlogerede dem i borgestuen. Hun solgte nogle af sine smykker til en guldsmed i Lier, og da hun havde bestridt alle disse udgifter var der tilovers en sum, der var stor nok til, at hun kunne leve adskillige måneder. Hun var så rolig og forstandig, at Thekla efterhånden også faldt i ro, og livet gik sin stille gang i det lille, ensomme hus.

26. En gammel ven

Måned randt efter måned, og Anna hørte intet fra sin husbond.

Hendes længsel tærede på hende. Hun blev tavs, da hun ikke længer talte med den eneste, hun gad tale med. Hendes øjne blev fjerne og drømmende, da de ikke så den eneste, som kunne få dem til at stråle.

Men hendes tro voksede fra dag til dag.

Så sælsomt gik det hende, at hvis hun i begyndelsen en gang imellem havde tabt modet og tænkt, at Bothwell havde glemt hende, så hændte det hende sjældnere og sjældnere og faldt hende til sidst slet ikke mere ind. Det var hende ufatteligt, at han skulle have forladt hende uden afsked. Af det tømmer var hun netop gjort, at hendes egen elskov gjorde hende stærk i troen på hendes elskers … at hendes egen mangel på svigefuldhed gjorde hende fuldkommen tryg på hans troskab.

Thekla tvivlede ikke om, at jarlen havde sveget hendes frue. Men hun vovede ikke at tale derom af sig selv, og Anna gav hende ingen lejlighed dertil. Hun spurgte hende kun en gang, om hun ville hjem til Danmark. Ternen svarede nej, skønt hun mente jo, fordi hun ynkedes over sin frue. Anna var glad ved, at hun blev, men sagde ikke noget derom. Ofte talte Thekla i borgestuen med de nye svende derom og lagde overfor dem ikke skjul på sine tanker. De brød sig ikke derom, havde aldrig set den herre, i hvis navn de var fæstede, kunne aldrig få en mageligere tjeneste og åd og drak sig fede.

Undertiden, når Anna ved aftenstid sad ene med Thekla i dagligstuen, kunne hun give sig til at tale om sin husbond. Men det var ikke sådan, at ternen kunne komme frem med sin

hjertens mening. Det blev ikke til nogen samtale … Anna talte alene. Hun fortalte, hvad han havde fortalt hende … om sin slægt og sine vasaller, sin gamle, stolte borg og sit skønne, tågede fædreland. Om dronningen – den unge, katolske, skønne, livsglade dronning, hvis mindste smil og suk blev vogtet af de strenge presbyterianere. Som næppe turde danse i sit eget slot, næppe turde synge ved sin lut i sit eget lønkammer. Hun fortalte om hendes hadske halvbroder, som tragtede efter hendes krone, om stormændene, der reves om magten, sluttede forlig den ene dag og brød det den anden. Om kong Darnley, som ikke var andet end en dreng … konge af navn, men uden magt, bold mellem partierne, snart i ledtog med sin egen dronning og snart imod hende. Om Marias længsel fra de hårde skotter i de tågede bjerge til Frankrig, hvor der var sol og lys, og hvor hun havde levet sin barndom og første ungdom som kong Frants' gemalinde.

Anna talte sådan for at komme til at nævne Bothwells navn. Thekla forstod det, og ynkedes over hende. Når hun sad sådan og hendes kinder blussede og hendes øjne strålede, tænkte pigen stundom, at hendes kære frue havde mistet sin forstand.

Undertiden steg Anna til hest og red, fulgt af en svend, ud i landet. I Lier var hun vel kendt og ynket af alle. Svendene havde fortalt både det ene og det andet, og ingen var i tvivl om, at hun var bedraget og forladt af den fornemme herre, der havde bragt hende hertil. Men hun indlod sig med ingen og hørte intet derom. Tavs og skøn red hun gennem den lille bys gader, gengældte almuens hilsener som en dronning og gav en skilling i hver en fattig hånd, der raktes imod hende. En dansk adelig frue, som boede i byen, aflagde hende en gang et besøg, men

blev ikke modtaget. Anna kendte godt sin stillings vanskelighed og ville ikke udsætte sig for at stå uden at kunne give en forklaring og ved sin tavshed kaste en skygge over den mand, hun elskede.

En gang red hun til Amsterdam. Hun fik en pludselig, ubetvingelig længsel efter at være der, hvor hendes husbond havde været, og efter at se vandet, der havde båret hendes unge lykke på sine brede bølger. Men hun blev tung i sindet af det og drog hastigt hjem og kom der ikke mere.

Sin største glæde havde hun af at være sammen med gamle døve Robert.

Den mand havde ikke i hele sit liv talt så meget, som han talte til Anna. Instinktmæssigt forstod han, at hun ville høre noget om Bothwells ungdom og hans hjem. Og han kunne fortælle. Han skildrede den gamle herre af Bothwell, så barsk han var og så vanskelig at have at gøre med, især efter at hans håb om at vinde enkedronningens hånd og Skotlands krone var blevet knust. Han var den skønneste mand i Skotland, *den smukke jarl* kaldtes han af alle. Det var da intet under, om enkedronningen, Maria af Guise, havde lyst at ægte ham. Hun havde også gjort det, om hun havde vovet det for de andre stormænd. Ja, hun havde lovet det under sin hånd og segl, og derfor skilte jarlen sig fra sin hustru, som hed Agnes Sinclair og som var den nuværende jarls moder.

"Skilte han sig fra sin hustru for at gifte sig med dronningen?" spurgte Anna.

Han gjorde så. Det ville Robert ikke nægte. Der blev nok givet som grund, at de var for nær i slægt, men det havde ikke noget på sig. Sådan var det al tid med de store. Hvor det gjaldt magt

og glans, måtte alt andet vige. Fru Agnes levede da endnu deroppe på borgen Morham, og den unge jarl besøgte hende en gang imellem. Men den gamle jarl var død for flere år siden, som det sagdes af grædmelse over, at han ikke fik dronningen, for han var så stolt og hovmodig som ingen anden af de skotske lorder. Forresten var enkedronningen jo også død, og hun var i strid med lorderne til det sidste. Men både den unge jarls bedstefader og hans oldefader havde haft et lige så højt mod. Den første havde bejlet til Jane Beaufort, enke efter kong Jacob den Første, den anden til Marie af Geldern, Jacob den andens enke. Så stormodet lå i slægtens blod.

"Og den unge jarl?" spurgte Anna. "Tænkte han ikke på dronningen?"

Robert mente, at det havde han vel nok gjort. Ørneunger bliver jo al tid ørne. Men han havde da været til stede ved Maria Stuarts vielse med kong Frants af Frankrig i Notre Dame kirken i Paris. Og nu havde hun jo giftet sig med en anden fornem adelsmand. Forresten havde jarlen da også nok at tage vare. Han havde arvet alle sin faders høje embeder, var både storadmiral af Skotland, sheriff i Berwick, Haddington og Edinburgh og foged i Leuterdal. Når alene undtoges lorden af Hamilton var jarlen den mægtigste herre i hele Sydskotland og bød over flere vasaller end nogen af de andre. Men i Skotland krigedes stormændene al tid. Derfor var jarlen snart i rigsrådet, og snart pløjede han søen som landsforvist. Han havde siddet i fængsel både i England og i Skotland, men var brudt ud igen. Han var ikke mere end nitten år, da hans fader døde, og kom straks i krig og udmærkede sig fremfor nogen anden.

Anna bad ham fortælle om Bothwells barndom, og den gamle var straks villig. Han havde fulgt jarlen som hans personlige tjener, allerede da han i sit niende år blev sat i huset hos sin bedstefaders broder, biskoppen af Murray. Da havde han sadlet heste til ham, og al tid skulle det være de vildeste. Men bogen ville den lille James Hepburn ikke vide af. Og hans onkel biskoppen gjorde heller ikke noget for at tvinge ham. Han var så lystig en biskop som nogen i den tid, det gik på hæld med papismen. Ikke mindre end tre og tyve børn havde han, endskønt han som katolsk prælat havde aflagt kyskhedsløfte. Men inden han døde, lod han dem alle lyse i kuld og køn, så der var ikke noget at klage på ham.

– En dag, da Anna sad i gamle Roberts have og lyttede til hans fortællinger, kom en af svendene og meldte, at der var kommet en adelsmand ridende, som ønskede at tale med hende. Hendes hjerte stod stille ved tanken om, at det kunne være et bud fra Bothwell. Og hun løb, så stærkt hendes ben kunne bære hende. Så stod hun foran den fremmede og blev ganske bleg.

"Kristian!" sagde hun.

Der var en sådan skuffelse i hendes stemme, at Kristian blev helt tung i sindet.

"Det var ingen varm velkomst," sagde han. "Er du vred på mig for min tåbeligheds skyld den gang? Du bør tilgive mig. De førte mig bag lyset, og du drog jo af til din lykke endda."

"O nej," sagde Anna. "Jeg er ikke mere vred på dig. Jeg tænkte blot, det var bud fra min husbond."

"Er jarlen borte?" spurgte Kristian.

"Han er i Paris," sagde Anna. "Men jeg venter ham hjem hver dag."

"Da ligger *Delfinen* i Amsterdam," sagde han. "Jeg så den, da jeg kom ind i havnen på det danske skib, der har ført mig herover. Siden traf jeg kaptajn Clark i herberget, men han kendte mig ikke eller lod sådan."

"Clark kommer næppe mere her, og jarlen er ikke på skibet," sagde Anna og gjorde sin stemme så rolig som mulig, men den skælvede endda. "Hvad fører dig til Nederlandene, Kristian?"

"Jeg drog ud for at søge dig," sagde han. "Jeg tænkte mig nok, du var her i landet, og i Amsterdam fik jeg at vide, at jarlen havde et hus ved Lier. Jeg kommer med onde tidender. Din fader er død."

"Er han død?" sagde Anna. "Da jeg så ham, var han god imod mig, og jeg er glad ved, at jeg kom til ham, mens han levede. Så fik jeg da at se, at jeg virkelig havde en fader. Var han vred over min flugt?"

"Han mindst af alle," sagde Kristian. "Han forstod ikke, at jarlen ikke havde fortroet sig til ham, siden han dog hjertens gerne havde givet ham din hånd og ikke ville været mindre villig til at hjælpe jarlen, om han var i vånde. Men han tyssede på de andre, da de skreg op. Ikke en gang, da hr. Anders lig drev i land i Helsingør, kunne vi mærke noget på ham."

Det gav et stød i Anna. Hun tog sig med hånden til hovedet.

"Jeg vidste ikke, hr. Anders var død," sagde hun og så bort. "Vi satte ham i en fiskerbåd. Så er den sagtens kæntret, eller han har været drukken og er faldet over bord."

"Det er han sagtens," sagde han og så heller ikke på hende.

En stund sad de tavse, pinte af samme tanker og bange hver især for, at den anden skulle læse dem. Bothwell havde sagt til Anna, at præsten var sat i en båd, men han kunne kun vide det fra Clark. Kristian var ikke et øjeblik i tvivl om, at han var myrdet, men ville intet sige, før han vidste, hvad Anna tænkte. Og hun var blot bange for, at han skulle sige det, hun læste på hans ansigt. Hun bød da Thekla sætte mad og drikke for ham og spurgte om nyt derhjemme fra. Og Kristian fortalte.

Fru Karine sad kun småt i det, for Kristoffer Throndsøns affærer havde vist sig at være overmåde ringe. Det anselige hus, han havde ført, havde sagtens slugt al hans formue og fru Karine var gået til kong Frederik med bøn om hjælp, for at hun kunne leve til sine dages ende, som det sømmede sig for en adelsfrue og enken efter Hans Nådes admiral. Jørgen Daa var kommet sig ganske efter sit sår og draget til Utstein kloster. Kristian selv havde skaffet sig midler til sin udenlandsfærd og var draget hertil for at bringe hende budskabet om faderens død og se, om han ellers kunne være hende til nogen nytte.

Anna lod ham fortælle og hørte kun halvparten. Da han tav, sad hun endnu en stund i dybe tanker, mens han lønligt skottede til hende. Han tænkte på, hvor mager hun var blevet og hvor bleg. Han havde i Amsterdam erfaret, at jarlen var rejst dagen efter, at han var kommet, og ingen vidste siden om bud fra ham. Kaptajn Clark havde i herberget sagt, at det fruentimmer i Lier var jarlens slegfred og ikke andet. Alt hvad Kristian havde erfaret i København, da det skotske gesandtskab var kommet straks efter Annas og jarlens flugt, og alt hvad han yderligere havde talt med Jørgen Daa og Hak Ulfstand, havde styrket ham i hans mistro til Bothwell. Det var efter Jørgen Daas

opfordring og på hans bekostning, at han var rejst ud for at søge Anna og bringe hende tilbage, hvis hun ønskede det. Men om jarlen havde været hjemme, turde han næppe have fremstillet sig for ham. Han var den samme som i gamle dage, endda han havde fået noget skæg på hagen. Men Jørgen Daa havde instrueret ham så vel, at han tav og tøvede, til Anna selv talte.

"Kristian," sagde hun så. "Er du ræd for jarlen?"

"Er han vred på mig?" spurgte han.

"Det tror jeg ikke," sagde hun. "Han bærer ikke nag. Og skulle han mindes den uretfærdige mistro, du havde til ham, så skal jeg gå i forbøn for dig. Jeg er glad ved, at du er kommet, Kristian. Tilgiv mig, om jeg ikke tog så vel imod dig, som jeg burde. Om du vil opslå din bolig hos mig en stund, vil det være mig såre kært."

Kristian strålede af lykke. Han var lige ved at give sin glæde luft, men tog sig i det, idet han mindedes Jørgen Daas ord, at han fremfor alt, forinden han kom med den mindste hentydning, skulle se sig vel for og udspejde, hvorledes hun tænkte om jarlen. Og han måtte tilstå for sig selv, at hun ikke havde sagt et ord, der kunne udlægges, som om der var hende og hendes husbond noget imellem. Han tog mod hendes indbydelse på så rolig og forstandig en måde, at Anna glædedes derover og tænkte, han havde glemt sin bejlen til hende, så de kunne have det godt sammen. Hun var glad ved at have en at tale med, glad ved at have en mand mellem sig og svendene, om også det ikke var en helt. Endelig havde det fra første færd været hendes hensigt at skikke ham ud for at skaffe underretning om jarlen.

Han blev så installeret i borgestuen og forestillet for svendene som en af de adelsmænd, der stod i jarlens tjeneste, hvad han jo også var, så sandt han ikke formelt havde fået sin afsked. Svendene så surt til denne deres herre, som sagtens ville gøre deres tjeneste mindre magelig. Men Thekla trallede og sang den hele dag, så glad var hun. Kristian anlagde sig ikke uden held en myndig mine, og Anna tænkte, det ville gå udmærket, om blot der ikke kom en lejlighed, hvor hans forsagthed ville komme for dagen.

Da de to sad sammen om aftenen, fortalte hun ham så meget, som hun fandt rigtigt, og efterhånden som hun talte, blev det til mere, end oprindelig havde været hendes tanke.

Hun berettede om vielsen om bord og glemte ikke hr. Anders' modstand i begyndelsen, og Kristian kunne ikke andet end tro, at vielsen virkelig havde fundet sted. Så berettede hun om sørejsen, og kunne ikke blive træt af at berømme jarlens omsorg og kærlighed. Da hun kom til hans afrejse til Amsterdam, var det først hendes agt at fremstille det anderledes, end det var gået til, for at ikke hans mistro mod jarlen skulle vækkes. Men så tog hun en pludselig beslutning, berettede om Clarks besøg, sagde, at han havde været drukken og uforskammet, og at han havde bortkastet brevet, jarlen havde givet ham til hende, således at hun ingen underretning havde fået om sin husbonds afrejse. Men hun fortav, hvad Clark ellers havde sagt, og sagde intet om, at hun ikke siden havde haft mindste underretning fra jarlen.

Kristian hørte til i tavshed og nikkede. Han spurgte ikke, og det var hun glad for. Hun slog på, at hun muligvis ville skikke ham til Paris til jarlen, og han lovede det villigt. Mens hun

tænkte, at hun havde vundet ham ganske, sad han og pønsede på, hvorledes han skulle komme til bunds i det alt sammen og overbevise hende om, at jarlen havde sveget hende. Lykkedes det ham ikke, vidste han, at han aldrig fik hende med til Danmark eller rettere til Bergen, hvorhen Jørgen Daa havde pålagt ham at bringe hende. Han ræddedes for de farer, han kunne komme til at udstå, men styrkede sit mod ved de bedste forsætter og ved tanken om, at jarlen sikkert aldrig mere ville vise sig. For han var ikke et øjeblik i tvivl om, at han intet bud havde sendt, siden Anna ikke nævnede det. Og han udtydede Clarks opførsel temmelig rigtigt.

Da Anna var gået til ro, gav han Thekla et vink, og de to gik sammen hen ad diget og satte sig et sted, hvor ingen kunne se eller høre dem.

Og nu fik han hurtigt og villigt rede på, hvad der havde tildraget sig. Thekla fortalte alt, hvad Clark havde sagt, hans overfald på Anna og det dolkestød, hun gav ham. Hun berettede om hulen, som hun ikke vidste hvor var, men som skulle indeholde uhyre skatte, som jarlen efter de omboende folks sigende havde erhvervet sig ved sørøveri. Kristian hørte på det alt sammen, tog Thekla i ed på, at hun ikke ville lade sin frue mærke det mindste til, hvad de havde talt sammen, og lovede at skaffe sådanne oplysninger om jarlen, at Anna kunne formås til at vende med tilbage. Så skulle han føre dem begge to bort fra dette land og der hen, hvor de hørte hjemme.

Thekla græd af rørelse og glæde og løb hjem til sit kammer. Kristian gik også til ro, men sov kun slet, drømte om kampe og baghold, hvor han stod sig som en helt og førte Anna frelst til Seim og blev viet til hende i kirken af den myrdede hr. Anders.

27. Kristian som politiker

Det faldt Kristian vanskeligere, end han havde tænkt sig, at anstille de undersøgelser, der var nødvendige for at vinde klarhed over Bothwells planer og hensigter.

Anna lagde beslag på ham tidlig og silde. Hun talte med ham om alt muligt, mere og mere åbenhjertet. Hun lagde ikke mindste skjul på, at jarlen naturligvis måtte være udsat for miskendelse af folk i huset og deromkring, og det viste sig, at hun havde hel god rede på Theklas snak med svendene og folks snak i Lier. Forgæves spejdede Kristian efter det mindste tegn på tvivl hos hende selv. Der var intet. Hun gik blot ganske roligt ud fra, at han nu fuldt og helt var hendes mand og jarlens, og at han altså var den, hun havde at holde sig til, når jarlen var borte. Hun hindrede ham ikke blot derved i hans foretagende. Men hun ydmygede ham stundom og gjorde ham forlegen ved sin store tillid og fuldkomne umistænksomhed. Det kunne endog hænde, at hun gjorde ham vaklende i hans tanker om jarlen, når hun sad så frejdigt og så på ham med sine store øjne og talte om den tid, da hun skulle sidde som frue på Bothwell Castle.

Og det faldt slet ikke Kristian ind nogensinde at tale til hende om sin elskov. Han tænkte knap på den, så tryg og stærk hun var i sit. Mer end nogensinde forstod han, at hun blev, hvor hun var, og aldrig kunne knytte sin skæbne til nogen anden mand. Og som han ofte havde ønsket at kunne afsløre jarlen, således ønskede han stundom nu, at al mistanke måtte forstumme og hans lykkelige rival vise sig en skøn dag som en ridder uden plet

og lyde, for at hun kunne få den lykke, hun troede på og ikke kunne leve foruden.

Han skikkede brev til Jørgen Daa, om hvordan sagerne stod, og han fik brev tilbage, at det var godt, og at han fremdeles skulle fare frem med den største varsomhed og ikke sige noget, før han kunne sige det afgørende. På hans tvivl om, at Bothwell måske alligevel havde ment det ærligt, svarede hr. Jørgen med en foragt, der fik ham til at blues over sin tåbelighed.

Al den tid han ubemærket kunne disponere over, anvendte han til at anstille undersøgelser i egnen om Bothwell og hans forhold. Men han fik ikke stort at vide. Jarlen havde kun sjældent gæstet sit nederlandske hus, og aldrig dvælet der mere end et par dage ad gangen. Gamle Robert sladrede ikke af skole, og den velvilje, han viste Anna, overførte han på ingen måde på Kristian, overfor hvem han tværtimod var ganske døv. Theklas snak var jo ikke andet end snak, så der var intet at bygge på.

Først efter flere måneders ophold i huset fandt han en lejlighed til uden at udsætte sig for mistanke at komme til Amsterdam. Der opdagede han til sin forbavselse, at *Delfinen* endnu lå i havnen og ikke havde været ude af den i al den tid. Han sluttede deraf, at jarlen var ventet til staden. Af de skotske gesandters beretning vidste han, at han for tiden måtte være temmelig forarmet, siden han i år og dag ikke havde været i Skotland, hvor desuden alle hans godser var beslaglagt af hans fjender, der nu sad inde med magten. Han havde næppe mere end det samme skib, og hans skatte i hulen i diget lå jo velforvarede, af dem havde han ikke hævet noget siden sin afrejse. Alt tydede da på, at han snart måtte komme.

Om han i så fald kom til Lier, vidste Kristian ikke, hvordan han skulle forholde sig. Han tænkte med skræk på et møde, hvor han i alle henseender ville være den underlegne, og aller mest fordi han ingen som helst ret havde til at blande sig i jarlens sager, og, om han gjorde det, ikke kunne vente mindste medhold hos Anna. Men han tog så meget mod til sig, at han gæstede det herberg, hvor Clark og hans folk almindelig sad og drak, og han blev glad, da han så, at kaptajnen virkelig ikke genkendte ham, enten det nu var for skægget og den forandrede klædedragts skyld, eller den hovne sømand aldrig havde lagt mærke til ham.

Når så han sad i gæstestuen, lyttede han efter deres tale. Han havde profiteret så meget af Annas undervisning i skotsk på Seim, at han kunne opfatte meningen. Og sad han der mange dage uden mindste udbytte, så kom dog den stund, der belønnede ham for hans udholdenhed.

Han sad i sin krog ved sit krus øl, som han plejede, og lod som ingen ting. En halv snes af søfolkene fra *Delfinen* sad om det store bord midt i stuen og drak og pralede af deres bedrifter, som viste, at *Delfinen* næppe var stort andet end et sørøverskib. Da trådte Clark ind.

"Der er bud fra jarlen," sagde han. "Om en uge eller to sejler vi til Skotland."

Mændene opløftede et hyl af glæde, og da Clark havde skyllet et krus øl ned, krammede han ud med sine nyheder.

Der var hændt det i Skotland, at den gamle jarl af Gordon var faldet i et slag mod dronningens halvbroder, Murray, der som Gud og hver mand vidste, var jarlen af Bothwells værste fjende. Det havde da omsider ført til, at hans søn, den unge jarl George,

havde forsonet sig med Bothwell, hvad dronningen indtrængende havde opfordret dem til. For hun var længst ked af Murrays tyranni og ønskede ingen ting hellere, end at de stormænd, der var hende tro, skulle hjælpe hende til at få ham forjaget. Og for at forsoningen kunne blive varig, var det aftalt, at Bothwell skulle ægte Georges søster, lady Jane. Begge jarlerne var i Paris, hvor alt var bestemt og besvoret. Så snart ske kunne, ville de komme her til Amsterdam og om bord på *Delfinen* sejle til Edinburgh, hvor dronningen selv ville fejre brylluppet med al den glans og pragt, hun undte sin tro jarl – den eneste af de skotske lorder, der al tid havde været hende tro, trods det, at hun ofte havde miskendt ham, ja endog én gang tilladt, at han blev kastet i fængsel.

Mændene jublede over disse gode efterretninger. Clark bestilte mere øl og talte om, at de nu alle skulle få lønnen for deres troskab under jarlens landflygtighed. Han var pralende og sejrsikker, bød dem sige til hvem de ville, at nu skulle farten gå til Skotland, udbredte jarlens brev på bordet og råbte højt op. Kristian listede sig stille ud af stuen, så snart han kunne, lod sin hest sadle og red i dybe tanker til Lier.

Nu vidste han, hvad han skulle vide. De værste anelser var bekræftede, og for så vidt var al ting klart. Men Anna vidste det ikke, og han kendte hende godt nok til at vide, at hun ikke ville tro et ord, om han fortalte det. Han måtte skaffe bevis. Aller helst måtte hun selv træffe sammen med jarlen. Men hvordan det skulle ske, begreb han for øjeblikket ikke. Han vidste ikke, når jarlen kom til Amsterdam, og det var ikke sandsynligt, at han dvælede der længer end højst nødvendigt. Skibet lå sejlklart og det kunne nemt ske, at alt var forbi, inden de i Lier fik

underretning derom. Og så ville jo budskabet fra Skotland om hans bryllup nok komme en gang, men det kunne vare længe, og Anna ville ikke tro det.

Han tænkte også, at om hun virkelig var rettelig viet til Bothwell, da skulle hun dog gøre sine rettigheder gældende og hindre hans nye ægteskab eller opnå en skilsmisse, som gav hende erstatning for, hvad hun havde lidt. Hvordan han vendte og drejede det, måtte Anna underrettes om jarlens ankomst og formås til at drage til Amsterdam for med egne øjne at blive vidne til hans forræderi. Men hvordan det skulle lade sig gøre, var ham en gåde.

Da han kom hjem, modtog Anna ham med stor venlighed. Han havde været en uge borte, og hun havde savnet ham. Imens havde hun fattet en plan, som hun straks meddelte ham.

"Du skal drage til Paris, Kristian," sagde hun. "Jeg nærer ikke længer nogen tvivl om, at jarlens bud til mig bliver standset et steds undervejs. Rimeligvis er det Clark, som frygter for følgerne af sit overfald på mig og som derfor passer på at afbryde forbindelsen mellem min husbond og mig. Hvem ved, hvad han har forebragt jarlen."

"Clark er i Amsterdam," sagde Kristian, glad over at begyndelsen var gjort så nemt. "Og greven kommer der snart."

Han fortalte nu Anna alt, hvad han havde hørt Clark fortælle om jarlens ankomst og afrejse til Skotland, men fortav hvad han vidste om brylluppet. Hun hørte på ham med strålende øjne og blussende kinder.

"Thekla! Thekla!" råbte hun. "Jarlen kommer … vi skal nu drage til Skotland … lad os skynde os at gøre alt rede!"

Kristian turde intet sige; havde han gjort det, ville hun øjeblikkelig have vendt sig fra ham i foragt. Han måtte i de næste dage se på, at hun pakkede ind og ordnede huset, mens hun lo og sang af glæde. Han turde ikke en gang betro sig til Thekla af frygt for, at hun skulle sladre af skole. Han følte sig som en forbryder, når han så på Anna, hvem hans efterretning aldeles havde forandret. Han holdt sig mest for sig selv, så på hende med bedrøvede øjne, når hun ikke lagde mærke til det, og var ofte oppe på terrassen og så ud over egnen, som om han derfra kunne hente et godt indfald til at komme over det, der truede.

En dag, som han stod deroppe, så han en rytter komme hen ad vejen i skarpt trav. Han kendte Clark og fo'r ned for at få trappen trukket op og tårnet sat i bedst mulig forsvarsstand. Han besvor Anna ikke at sige noget om, at han var der, for at der ikke skulle blive bragt jarlen noget bud derom, inden han selv kunne fremstille sig for ham og bede om hans tilgivelse. Anna gik gerne ind derpå. Hun tænkte ikke et øjeblik på, at Clark kunne bringe bud fra Bothwell, men var overbevist om, at han ville forny sit overfald, måske slå hende ihjel, for at hans forræderi ikke skulle komme for en dag.

Det var netop også Clarks mening. Han var sikker på, at Bothwell ikke ville ride til Lier, men det kunne jo tænkes, at Anna løb til Amsterdam. Kunne hun end ikke hindre afrejsen til Skotland og brylluppet, så kunne hun forklage ham for overfaldet. Han vidste ikke, hvordan hans herre var til sinds i øjeblikket, men han vidste, at han mindede ham om ting, han helst ville glemme. Og han kendte ham godt nok til at vide, at han vel kunne falde på at slå ham ned som et vildt dyr, om han

erfarede af Annas egen mund, på hvilken måde han havde røgtet hans befaling. Det var derfor hans hensigt at dræbe hende. Det var det simpleste og mindst farlige. Når mordet blev opdaget, var han på vejen til Skotland. Hvem ville desuden tage sig af det enlige fruentimmer, som boede i et afsides hus, var bragt derhen af en fremmed og forladt af ham igen. Han havde ingen svende taget med for at være ganske fri for vidner til sin dåd.

Stor var hans overraskelse, da han fandt trappen trukket op og ingen svarede på hans kalden. Han kaldte igen og igen, steg af hesten og slyngede en sten op mod døren. Han red langs diget hen til Roberts hytte, men fandt ikke den gamle hjemme. Han tænkte, at Anna måske var rejst … måske var hun i Amsterdam … han bandede sin tåbelighed, at han ikke havde forhørt sig om hende og hendes skæbne. Men da hans kalden og hans banden var forgæves og han just var steget til hest for at ride bort igen, åbnedes døren og Anna viste sig.

"Ej," sagde han. "Så den knibske jomfru er hjemme? Jeg troede ellers I var død eller bortrejst. Fly trappen ned til mig. Jeg bringer bud fra jarlen af Bothwell."

"Sig eders budskab dér, hvor I står," svarede Anna. "Er det et brev, da læg det fra jer og fjern eder øjeblikkelig og tro ikke, eders skændselsdåd mod mig skal blive ukendt og ustraffet."

Clark lo på sin rå højrøstede måde.

"Jeg ser, I har ikke taget lære siden sidst," sagde han. "Men det nytter jer kun lidt at kalde på jarlen. Han er langt herfra, og har længst glemt det lille eventyr med jer for andre og skønnere kvinder. I skulle ikke så hovmodigt have afslået en ærlig sømands elskov. Luk mig nu op, så skal vi se, om vi kan snakke

os til rette. Såret i min arm er lægt, og jeg holder i grunden af vildkatte."

"I bliver ikke lukket ind i dette hus," sagde Anna. "Jeg talte blot til jer for at erfare, om I havde bud fra eders herre. Har I ikke det, så pak jer herfra og vær forvisset om, at straffen skal nå eder. Lady Bothwell lader sig ikke uhævnet fornærme af sine tjenere. Jeg tænker også, jarlen er glad ved omsider at blive jer kvit. Mangen gang så hans øje vredt på jer på *Delfinen*."

"Gjorde det?" sagde han spottende. "I har gode øjne. Men det, jarlen var vred på mig for den gang, det takker han mig for nu, så sandt det betinger hans nuværende lykke. Men det skal jeg alt sammen nærmere forklare jer, når I lukker døren op. Og gør I det ikke snart, så slår jeg den ind. Jeg har hverken lyst eller stunder til at holde her på landevejen, til nar for et snerpet pigebarn."

Anna svarede ikke, men trådte tilbage fra døren og lukkede den efter sig. Straks efter åbnedes to luger i muren, to bøssepiber blev stukket ud og pegede højst ubehageligt på Clark. Han gav sin hest af sporerne, og den satte i spring ned ad vejen. Så parerede han den og råbte tilbage:

"Jeg vidste ikke, jarlen havde fået en efterfølger! Til lykke og velsignelse!"

Så red han bort i skrapt trav. Kristian, der havde holdt sig bag ved og dirigeret svendene, så på Anna, som var fuldkommen rolig og uanfægtet.

Den dag var der en glans over hende, som Kristian ikke havde set siden hendes trolovelsesdage i København. Thekla tog ham afsides og spurgte ham, om det var sandt, at jarlen var ventendes. Han svarede, at de ventede ham til Amsterdam og

forlod hende for ikke at blive yderligere udfrittet. Han gik til Robert for at meddele ham nyheden i det håb, at han så skulle blive mere meddelsom, men han blev skuffet. Den gamle vendte det døve øre til som al tid, når Kristian talte til ham. Så red han til Lier og omsatte de kostbarheder, Jørgen Daa havde givet ham med, i gode hollandske dukater. Anna havde bedt ham låne sig fem rosenobler. Det var på hældingen med hendes beholdning.

Men Anna gik til Jørgen i hans hytte og snakkede med ham løst og fast, så munter som ingen sinde. Hun meldte ham, at nu kom jarlen snart, og så skulle de sagtens rejse til Skotland. Hun spurgte ham, om han ville med, og han svarede, at hvis jarlen kunne sidde i fred på sine godser, så ville han med. Men skulle det kun blive et kortvarigt besøg med krig og ulykker som de andre gange, så blev han her og vogtede skatkammeret. Og hun kunne være forvisset om, at var det jarlens agt at slå sig ned for alvor og falde til ro i sit fædreland, da kom han nok selv og tømte hulen. Aldrig havde han betroet nogen anden den hemmelighed.

Så blev det aften. Kristian kom hjem fra Lier og sad i stuen og kunne ikke tvinge sit tungsind.

"Hvorfor er du så tvær?" spurgte Anna. "Du skal ikke være ræd for min husbond. Glæd dig med os andre, til han kommer og alt bliver godt. I Skotland vil der blive lejlighed nok for dig til forfremmelse, om du vil med os. Og vil du til Norge, så kan du jo også fare derhen. – Syng nu for os, Thekla."

Thekla sang, men det havde ingen ret art med sangen. Kristian følte sig mer end nogen sinde som en forræder; som han sad der, vidende om ting, han ikke turde sige, og som med

et slag ville vende glæden til fortvivlelse hos hende, han havde kær. Han tænkte på, at når nu slaget ramte hende, om hun da ville ønske, at hun var blevet på Seim og havde bønhørt hans bejlen. Og det slog ham, så utænkeligt det var. Han måtte tilstå for sig selv, at han bedre kunne tænke sig Anna i ulykke i et fremmed land under en stor skæbne, end som en tilfreds lille norsk herregårdsfrue.

Han sukkede, sig selv uforvarende, så tungt og dybt, at Anna lo ham ud og selv Thekla stemmede i hendes munterhed. Så gik de to kvinder til ro, og Kristian blev siddende i borgestuen og talte med svendene og drak mere øl, end det ellers var hans vane. Men øllet gjorde ham ikke søvnig. Da kanden var tom og svendene lagde sig, gik han ud på diget og satte sig der i dybe tanker.

Som han nu sad, hørte han hestetrav på vejen. Han kunne skelne lyden af to heste, men endnu intet se på grund af mørket. Det faldt ham ind, om det kunne være Clark, der kom tilbage, men den tanke opgav han straks igen. Han ville nok møde mere mandstærk, siden han jo ikke kunne vide, hvor talrig husets besætning var. Og han havde sikkert nok skyndt sig tilbage til Amsterdam for at være ved skibet, om Bothwell skulle komme.

Nu kom rytterne nærmere. De red i skridtgang og ved vejkanten som for at dæmpe lyden af hovslagene. Nu kunne Kristian skimte dem og lod sig glide ned i en fordybning på skrænten, hvor han selv var skjult, men kunne se, hvad de foretog sig. Han så da, at den ene af mændene steg af og kom hen imod huset, mens den anden blev holdende med hestene.

Han, der kom gående, var indhyllet i en stor kappe og havde hatten ned over øjnene, men Kristian kendte ham straks og havde nær skreget af forfærdelse.

Det var Bothwell.

Jarlen kom ganske langsomt, fod for fod, som om han nølede og betænkte sig. Ud for huset blev han stående og stirrede op mod det. Han var nu så nær, at Kristian kunne høre ham sukke dybt. Så gik han videre, hen mod Roberts hytte. Kristian sneg sig efter ham, langs foden af diget, i skyggen. Han skælvede som et espeløv, men blev drevet af en magt, der var stærkere end hans frygt. Han så jarlen gå ind i hytten og lidt efter komme ud med Robert. De gik ned ad diget, ryddede sten og tømmer til side, og forsvandt så. Kristian forstod, de var i den hemmelige hule. En stund efter kom de ud, og jarlen bar en del guldkæder og ædle stene, der funklede i natten. Han stoppede dem ind rundt om på sit legeme. Så lagde han hånden på den gamles skulder og talte til ham. Kristian bøjede sig frem og holdt sit vejr for at lytte.

"Ingen må vide noget om mit besøg her i nat, Robert," sagde han. "Ikke en gang lady Anna. Husk det, om du har dit liv kært."

Så gik han tilbage mod hestene, stod endnu en gang foran huset og så op til det, svang sig i sadlen og red bort med den anden mand.

Skælvende gik Kristian ind og i seng, da hovslagene var døde hen. Men mens han lå på sin løjbænk og kunne ikke sove, skete det, at jarlen vendte tilbage, og denne gang alene. Han steg ikke af hesten, men blev holdende længe i dybe tanker og så på det hus, hvor Anna Rustung drømte om ham.

Så red han hastigt bort.

28. Kristian sejrer

Kristian var i vånde.

Han havde ikke mange timer at råde over, om ikke lejligheden skulle slippe ham af hænde. Om Bothwell blev i Amsterdam dagen over, vidste han ikke. Måske var det allerede for sent. Og hvordan han skulle få Anna til staden, var ham stadig en gåde. Et direkte forslag om at tage derind ville hun forkaste i dag så vel som i går. Han kom på det rene med, at han ikke havde andet at gøre, end at sige hende alt, hvad han vidste. Så fik det briste eller bære.

Men da han så hende i dagligstuen, morgenfrisk og glad, fordi hun nu var én dag nærmere til timen, da hun skulle se sin husbond, svigtede modet ham. Han syntes, det var nemmere at myrde et barn, end at åbne hendes uskyldige øjne for ulykken. Og om hun ikke troede ham, men jog ham bort, ville han blive ude af stand til at hjælpe hende, når det uafvendelige slag ramte hende. Han syntes, det var bedre at tie og lade Bothwell drage bort. Så fik det komme, som det kunne, han blev i alt fald hos hende og kunne gøre, hvad der kunne gøres.

Så faldt det ham på sinde, at denne plan var uudførlig alene af den grund, at de ikke havde penge nok til at blive boende her ret meget længere. Og det kunne vare længe, inden der kom forstærkning fra Jørgen Daa, det var ikke sådan i de urolige tider at skikke penge ad lange veje. Men den tanke joges igen af angsten for at miste hende og udsætte hende for det, der var endnu værre end fattigdom og sult.

Han sad og stred i det og så på Anna, der ikke så på ham. Hun kælede for en rosenbusk, hun havde opklækket i sin

vindueskarm og som hun nu skulle forlade. Hendes tanker var vemod mod det, der havde været godt her i Lier, og længsel mod det tusindfold bedre, der skulle komme. Han læste det alt sammen på hendes ansigt og blev mere og mere forvirret og modløs.

Da kom hun ham uforvarende til hjælp.

"Kristian," sagde hun. "Tror du på drømme?"

"Jeg ved det ikke," svarede han. "Jeg har ingensinde haft noget varsel i drømme. Mit liv rinder så jævnt og ligetil, det er derfor, tænker jeg. Har du drømt?"

"Visselig har jeg drømt," sagde hun og smilte. "Der går ingen nat, uden at jeg drømmer. I nat så jeg min husbond. Han stod omgivet af alle sine mænd, større og skønnere end dem alle. Jeg tror forvist, jeg ser ham i dag."

Da brast det for Kristian. Han snappede efter vejret, som om han skulle drukne, greb fast med begge hænder i stolen, hvor han sad, og sagde tonløst:

"Jarlen var her i nat."

Hun så op på ham, forundret, en smule uvillig, fordi han kunne spøge i en sådan sag, smilte så igen og lo til ham.

"Om du ikke drømmer, så ser du nok syner, Kristian," sagde hun. "Vil du bilde mig ind, at min husbond har været her, og jeg har ikke set ham?"

"Anna," sagde han. "Vil du høre mig en gang – vil du høre mig til ende uden at vredes – vil du tro, jeg tænker ikke på mig selv, at jeg er fortvivlet over det, jeg må sige?"

"Visselig vil jeg høre dig," sagde hun og så forundret på ham. "Du har været mig en tro tjener her og i gamle dage. Jeg har

glemt det forræderi, du begik mod mig i København, og som du selv har sagt, du angrede. Hvad er det så? er du syg?"

Så begyndte Kristian at fortælle.

Han begyndte med begyndelsen for ikke straks at støde hende bort, berettede om det skotske gesandtskab, der havde fremført svære klager mod jarlen i København. Om Jørgen Daa, der nærede uforanderlig mistillid til ham. Om hvordan han selv var blevet overbevist om, at jarlen pønsede på forræderi, den gang hr. Anders lig var blevet fundet. Hvordan hr. Jørgen og han var blevet enige om, at han skulle drage ud for at finde hende og bringe hende hjælp, om det var fornødent.

Hun hørte roligt på ham, men hun var rød i panden og trommede med foden i gulvet.

"Hr. Jørgen er god," sagde hun. "Men han spilder sin godhed på mig. Jeg har mit værn og mit værge og trænger ikke til andet. Om jeg gjorde det, ville jeg sidst i verden ty til den mand, der krænkede min husbond og kæmpede mod ham. En dåre var jeg, da jeg stolede på dig og din anger. Du er den samme, du alle dage var. En vendekåbe, hvem enhver kan løbe med. En dobbelt dåre var jeg, at jeg ikke tænkte mig, hvor du havde det guld fra, for hvilket du rejste herned. Du lånte mig i går fem rosenobler – fik du dem af Jørgen Daa?"

Kristian tav og så ned for sig. Anna tog pengene op af sin taske og lagde dem på bordet for ham.

"Der har du hr. Jørgens guld," sagde hun. "Jeg sagde dig tak for dem – i dag siger jeg dig skam, at du narrede mig til at tage dem. Hvad har du mere at sige mig? Skynd dig. Jeg ledes ved dit ansigt, og det bæres mig for, at det er sidste gang, vi to tales ved."

Der var ikke andet for Kristian at gøre end at fortsætte. Tilbagevejen var ham lukket. Han berettede da, hvorledes Thekla havde lyttet til Clarks ord til hende og fortalt ham dem. Hvorledes han var draget til Amsterdam og havde siddet i herberget og udspejdet mandskabet fra *Delfinen*. Han fortalte, at Clark var kommet med Bothwells brev og havde meldt dem, at deres herre kom med det første og at de skulle drage til Skotland, hvor han skulle ægte jarlen af Gordons datter.

"Så du brevet?" spurgte hun.

"Jeg så det," svarede Kristian. "Om jeg havde haft det nu i min hånd, da skulle I visselig ikke tvivlet."

"Men du læste det ikke," sagde Anna foragteligt. "Det faldt dig ikke ind, at den skurk Clark kunne læse op af papiret, hvad der passede til hans kram for disse uvidende karle, som ikke selv kan tyde skrift. En gang har du forrådt min husbond, i hvis tjeneste du frivillig er gået. Du gjorde knæfald for ham på stranden ved Hvidøre og anråbte om hans tilgivelse, fordi du var blevet vildledt af hans fjender. Han har selv fortalt mig det. Og siden nævnte han aldrig dit navn i vrede – stormodig som han er. Han foragter det kryb, der søger at beklikke hans navn. Så lod du dig sende hertil af Jørgen Daa, der bejlede til min hånd og blev besejret af jarlen. Du kom fuld af gift og bagtalelse mod min husbond, men du løj for mig og anstillede dig, som søgte du hans tilgivelse. Du lagde råd op med min terne, måske også med mine svende, hvad ved jeg derom. Og nu kommer du til mig med en krønike, du har hørt Clark fortælle i herberget."

Hun stod op og var bleg af vrede. Kristian strakte hænderne mod hende.

"Anna," sagde han – "Anna – tænk dig dog om – sig mig, hvorfor skulle Clark fortælle sømændene, at jarlen skulle giftes i Skotland, når det var løgn?"

Hun så et øjeblik på ham, kom så til at skælve over hele kroppen. Hendes øjne fyldtes med tårer.

"Gå din vej!" sagde hun. "Forlad mit hus på timen. Du har ingen ret til at tale ondt om min husbond i hans egen stue. Jeg vil ikke høre dig! Gå, gå, gå!"

Hun sank om i stolen og græd voldsomt. Kristian forstod, at han havde vakt tvivl i hendes sind, om også hun ikke ville være ved det for sig selv, endsige for ham. Han blev siddende, hvor han sad, biede lidt, til hendes gråd var mindre stærk, og sagde så:

"Jeg kunne ikke sove i nat for uro og gik så ud på diget. Det var midnat så vel. Der kom ridende to mænd på vejen. Jeg så straks, det var jarlen og en svend. De holdt stille et stykke fra huset, jarlen steg af og gav tøjlen til svenden. Så sneg han sig forbi huset og hen til Roberts hytte. Jeg sneg mig efter ham. Han gik ind i hytten og kom straks efter tilbage med den gamle. De åbnede hulen, jeg så derind og så jarlen stikke en mængde ædelstene og smykker til sig. Så lukkede de hulen igen. Jeg hørte jarlen sige til Robert: Ikke et ord om dette besøg til nogen, hvis dit liv er dig kært – heller ikke til lady Anna. Så sneg han sig forbi huset igen og steg til hest og red bort."

Anna sad sammensunken med ansigtet gemt i sine hænder. Så fo'r hun pludselig op, sprang over gulvet og stod foran ham med flammende øjne og knyttede hænder.

"Og hvad er det så alt sammen?" skreg hun. "Har jarlen ikke ret til at gæste sit hus, uden at blive beluret af sine tjenere? Ak,

om han var her og kunne beskytte mig mod eders ondskab. Gå med dig! Du vil ikke andet end dit eget. Du er Jørgen Daas bud … du begærer mig selv … en uren ånde står af din mund! Tvi dig, så slet du er!"

Hun sank sammen igen. Kristians hjerte krympede sig af medfølelse med hendes kvaler. Men han vidste også, at nu havde han vundet sejr for så vidt. Tvivlen var i hende, og den ville drive hende til Amsterdam, hvor hun ville få den sørgelige vished.

"Jeg beder dig blot om en ting, Anna," sagde han. "Tro om mig, hvad du vil. Det gør intet til sagen, at du gør uret mod mig, og tiden vil sikkert give mig oprejsning. Men gå til Roberts hytte og spørg ham, om jeg har løjet for dig i dag eller ikke."

Han gik så bort, og så vis var han i sin sag, at han bød Thekla i al hemmelighed gøre alt rede til rejsen til Amsterdam, ligesom han bød svendene ruste sig og holde sig og hestene parate. Så satte han sig i borgestuen og biede med hånden under kind.

Anna gik ned over diget. Hun ville tale med Robert, og så ville hun det igen ikke. Jarlen havde påbudt ham tavshed, og det sømmede sig ikke for hende, at opægge hans tjenere til ulydighed. Hun var i stor forvirring, og op af forvirringen arbejdede sig efterhånden en tung og trist fornemmelse af, at hun selv ikke var det mål voksen, hvormed hun skulle måles. Hun var usikker, og hun var ærlig nok til at være usikkerheden bekendt. Dybt skammede hun sig over sin tvivl, og det var så langt fra, at hun søgte nogen undskyldning i jarlens fraværelse og tavshed, og hvor den ellers var at finde, at hun alene tog skylden på sig. Hun fremhævede for sig selv, at hun intetsomhelst havde set, der kunne berettige hende til at nære

mistro til sin husbond. Det var de onde tunger, der havde fået magt over hende. Når hun så sin gemal, ville hun kaste sig for hans fødder og tigge ham om tilgivelse for sin mistro. Hun ville finde sig i, hvad straf han så pålagde hende. I længsel og savn ville hun bøde for, hvad hun nu forbrød.

Men hun *måtte* spørge Robert. Da hun først havde fattet beslutningen, gik hun rask til hans hytte. Hans ansigt skinnede, som al tid, når han så hende.

"Robert," sagde hun. "Var jarlen her i nat?"

Han sagde nej, men hans øjne undgik hendes, og hun kunne læse bekræftelsen af hans miner.

"Sig mig det, Robert," sagde hun. "Nogen har set jarlen og hørt, at han har pålagt dig tavshed, også over for mig. Spionen har berettet det til mig, nu vil jeg vide af dig, om han har talt sandhed. Du gør ingen uret mod din herre, om du er ulydig mod hans befaling, siden hans besøg dog er røbet. Og om han vredes på dig, skal jeg skaffe dig tilgivelse. Hvilken årsag han har haft til at skjule sit besøg for mig, ved jeg ikke. Det siger han mig nok, når han kommer i dag eller i morgen. Nu byder jeg dig som din herskerinde sige mig, hvad du ved."

"Jarlen var her," sagde Robert. "Han var i hulen og hentede noget af sin skat og tog straks bort igen. Han bød mig sige det til ingen, heller ikke til eder."

Anna takkede ham med skælvende røst, så vaklede hun langs diget tilbage til huset. Hun kunne ikke gå længere, men satte sig på trappen og stirrede med tomme øjne. Hun vidste ikke, hvorfor det pludselig blev så dødt i hendes sjæl. Hun havde jo ventet det efter Kristians ord – ellers havde hun vel ikke spurgt Robert. Hun havde haft tusinde forklaringer på det hele … nu

havde hun kun én tanke: hvorfor kom han ikke til mig, som ventede ham og længtes så såre.

Hun var en afmagt nær, da Kristian kom og satte sig hos hende. Han behøvede ikke at spørge, hvad Robert havde sagt. Det sås nemt nok på hende.

"Kristian," sagde hun. "Jeg ville ønske, du var død. Hvorfor har du gjort dette mod mig? Kunne du ikke lade mig omkomme, om det skulle være min skæbne?"

"Jeg har tænkt det selv," svarede han sørgmodigt. "Måske havde jeg også gjort det, om du ikke selv havde nævnt jarlens navn før. Men nu må du være tapper og stå igennem, hvad der ikke kan undgås."

"Hvad vil du, at jeg skal gøre?" spurgte hun.

"Du skal ride til Amsterdam i denne time," sagde han. "Om ikke jarlen er rejst, så rejser han snart, og der er ingen tid at spilde. Så skal du høre af hans egen mund det alt sammen, som det er, og se med dine egne øjne, om jeg har løjet for dig."

Hun forstod, der var ikke andet for hende at gøre. Hun kunne ikke leve videre med denne tvivl, der ville dø den ene time og vågne igen med hundrede hoveder den næste. Om hun så også bebrejdede sig tvivlen, om hun var nok så sikker på udfaldet – hun måtte derhen, hvor hendes husbond var.

"Jeg rider til Amsterdam," sagde hun. "Og du skal følge mig. Ved min side skal du træde frem for jarlen, for mine øjne skal han hugge dig ned, når din løgn bliver åbenbar. Sig til svendene, at de skal gøre sig rede. Thekla skal følge med. Hun tør ikke blive ene tilbage i huset."

"Svendene er rede og Thekla," sagde Kristian. "Og jeg skal følge dig, som du siger, skønt det er hårde kår. For har jeg løjet,

skal jeg dø, og har jeg sagt sandhed, bliver jarlen mig sagtens ikke blidere. Så det bliver vel til døden, jeg rider, hvordan det så går. Da skal du mindes mig som den, der gav sit liv for dig, var jeg end ingen ridder og drabelig krigsmand, som dine andre bejlere."

Han stod lidt og så på hende. Hun svarede ikke, og så vendte han sig for at gå. I det samme rakte hun hånden ud imod ham.

"Kristian," sagde hun med blødere røst, end han nogen tid havde hørt, når hun talte til ham. "Du skal blive. Du skal ikke dø. Du har ment det godt med mig."

"Jeg drager med dig," sagde Kristian.

"Du bliver," sagde Anna, og nu var hendes tone stolt og kold igen. "Jeg vil ikke have dig med. Om en time rider jeg herfra, og måske ses vi aldrig mere. Det skal du da vide, at jeg drager herfra i fuld fortrøstning til, at rejsen bringer mig lykke om end beskæmmelse."

Hun slog ud med hånden, og Kristian gik.

I næste øjeblik havde han listet en hest ud af stalden og red ad Amsterdam til. Han vidste nu, at Anna kom, og ville være der, når det skete, som måtte ske.

29. I Amsterdam

Kristians hest styrtede, som han red ind ad Amsterdams port. Han lod den ligge og løb til havnen. Der lå *Delphinen* endnu, men han så, at alt var gjort rede til afgang og blev bange for, at Anna skulle komme for sent. Der lå et andet og mindre, skotsk skib ved siden af jarlens. Besætningen var i færd med at gøre det sejlklart, og Kristian fik at vide, at det tilhørte den unge jarl af Gordon, der havde indlogeret sig med sine mænd i et stort herberg på havnepladsen, hvor ligeledes Bothwell boede.

Kristian sprang til herberget.

Det faldt ham pludselig ind, at han ville fortælle alt til den unge skotske adelsmand, hvis søster Bothwell skulle ægte. Om også han ikke troede ham, så kunne han vel opholde ham en tid, og imens ville Anna være der og sandheden komme for dagen. Som han gik ind af herbergets dør, løb han på Bothwell. Jarlen kendte ham ikke, men gav ham et stød, så han sank i knæ, og gik hastigt ad havnen til. Kristian tænkte, han var undsluppet den sikre død og måtte sunde sig lidt, inden han forvandt den skotske herres mørke ansigt og bistre blik. Så kom han i tanker om, hvor stor en hast det havde med hans ærinde, og spurgte sig frem til den mand, han søgte.

George Gordon var en lille, ung mand med et blegt ansigt og mistroiske øjne. Han havde netop kastet sin kappe om sig og stod i begreb med at forlade herberget, da Kristian hovedkulds tumlede ind i hans kammer.

"Hvem er I?" spurgte han og trådte tilbage med hånden på sit sværd.

"En, der vil eder vel, herre jarl," sagde Kristian åndeløs. "Greven af Bothwell bedrager eder. Han følger jer til Skotland for at ægte eders søster, og han har allerede en hustru. Han har ægtet en adelig jomfru i Danmark … Hun er her … inden en time vil hun stå for jer og bekræfte mine ord."

George Gordon så på ham og plirrede med øjnene. Da han ingen ting sagde, fortalte Kristian det samme om igen og føjede flere omstændigheder til og blev ved, så længe han havde vejr til det.

"Jeg har ingen synderlig grund til at tro Bothwell," sagde Gordon så. "Men så sort et forræderi tror jeg ham ikke i stand til."

"Kom med til havnen, og I skal se med eders egne øjne," sagde Kristian. "Opsæt eders afrejse blot en time, og lady Bothwell vil være her og selv kunne hævde sin ret."

"Jeg venter hvert øjeblik Bothwell," sagde Gordon. "Han gik til havnen for at se om vore skibe er sejlklare. I kan da fremføre eders anklage for ham, om I vover det."

"Det vover jeg ikke," sagde Kristian. "Jarlen er min herre, og jeg har forrådt ham. Han ville dræbe mig på stedet, om han så mig her, og så var jomfru Anna uden beskytter."

"Jomfru Anna – – –"

"Så hed hun, inden hun blev lady Bothwell," sagde Kristian. "Hun er min legesøster – – – Vi er opvoksede sammen på Seim – – –"

"I elsker denne jomfru Anna," sagde Gordon smilende.

"Hun er mig dyrere end mit liv," sagde Kristian. "Men der ligger ingen vægt på mig. Tro mig, herre, og vær på eders post, om I vil redde eders søster fra vanære og ulykke."

Dermed løb han.

Han løb over havnepladsen og blandede sig mellem de mange folk, der var forsamlede omkring de skotske skibe. Han lyttede, om han kunne opfange noget, der kunne være ham til nytte. Ængstelig spejdede han over pladsen op ad den brede gade, om Anna ikke kom.

Nu kom Clark med hastige skridt. Kristian syntes, han så lige på ham, sprang i sin forskrækkelse om bord på *Delphinen* og krøb sammen bag noget tovværk og sejldug.

Clark forhørte sig om alt var i orden, bød hver mand at stille sig på sin post og gennede med skældsord de nysgerrige tilbage. Så lød der råb om at give plads for jarlen af Bothwell, Skotlands storadmiral, og *Delphinens* herre viste sig med en del adelsmænd og svende.

"Kan vi sejle?" spurgte han.

"Alt er rede hos os," sagde Clark. "Jarlen af Gordons skib kan ikke lette de første to timer."

Bothwell stampede i jorden og bed sig i sit mundskæg. Clark tog ham til side og hviskede til ham:

"Der er ugler i mosen. Hun er på vej til staden, om hun ikke allerede er her."

Bothwell spurgte ikke, hvem han mente, eller hvor han vidste det fra. Han var fuld af onde anelser og ville give sit halve gods til, at han var vel af sted. Han så over mod herberget, og da George Gordon i det samme kom ud af døren, gik han ham hastigt i møde.

"Om I så synes, sejler vi nu med det samme, Gordon," sagde han.

"Hvorfor har I sådan et jag?" spurgte Gordon. "Mine folk er ikke færdige, og det er mig ét, om vi kommer en halv dag før eller senere hjem. Jeg lider ikke søen, og vi kan få det drøjt nok, inden vi ser Skotlands velsignede klipper."

"Vinden er ikke pålidelig," sagde Bothwell. "Den kan lægge sig, hvad øjeblik det skal være – ikke sandt, Clark?"

Clark svor på, at den vind netop var den vanskeligste af alle. Gordon så fra den ene til den anden med sine mistroiske øjne og smilede.

"Risikerer vi, at vinden lægger sig, så bliver vi simpelthen i land," sagde han. "Bedre at sidde i herberget ved et bæger, end ligge en mil ude på søen og kunne hverken komme frem eller tilbage."

"Kommer vi først en mil ud, er der vind nok," sagde Clark.

"Jeg holder for, at vi ikke betror os til den vind, men venter ganske rolig til i morgen," sagde Gordon. "Men det fornøjer mig at se, så hastig længslen efter min søster er kommet over jer, Bothwell. Holder den sig ad åre, da vil hun få en lykkelig ægtestand."

"Jeg længes ikke blot efter ægtesengen," sagde Bothwell og så fast på ham. "Jeg længes efter kamp med hemmelige og åbenbare fjender. De skal få mit sværd at fornemme, hvo de så er."

De stod lige ved bolværket. Bothwell havde foden på *Delphinen*s ræling, Clark var om bord, hver mand på sin plads, parat til ved første vink at hejse sejl og give los. Jarlen stirrede over havnepladsen op ad gaden, Clark så samme steds hen og Kristian glemte faren og stak hovedet op af sit skjul. Gordon så på jarlen og fulgte retningen af hans blik og så på ham igen.

"I er bleg, Bothwell," sagde han.

"Mødes vi en gang med sværd i hånd, skal I blive blegere," sagde Bothwell.

Men så vandt han pludselig sin besindelse igen. Han følte, hvad det gjaldt, og forstod, at om han nu yppede strid, kunne han i næste øjeblik have forfejlet sin ærgerrigheds mål for alle tider. Han rakte hånden mod sin tilkommende svoger og sagde med et smil og et åbent blik:

"Gammelt nag sidder os endnu i kroppen, Gordon. Nu lade vi det alt sammen fare for eders søsters skyld og for dronningens, som stoler på vor enighed og har os begge hårdt behov. Det er mig om at gøre at forlade Amsterdam, så hurtigt ske kan. Jeg skal forklare jer årsagen, når vi sidder i min kahyt og drukner den sidste rest af misforståelse i et bæger vin. Stig om bord i min karavel og sejl med mig, så kommer eders skib efter inden en time."

"Jeg tror jer kun halvt," sagde Gordon og tog nølende hans hånd.

"I må tro mig helt eller slet ikke," sagde Bothwell. "Om ikke I følger mig nu, er vor pagt brudt, som sluttedes efter dronningens ønske og med eders hedengangne faders fulde billigelse."

Dermed steg han om bord og drog Gordon med, halvt mod hans vilje.

"Om bord!" råbte Clark. "Kast los … alle sejl i vejret."

I det samme lød et råb oppe fra gaden. Bothwell så derop og så Anna komme ridende gennem tilskuernes mængde, der efterhånden havde vokset sig så stor, at den fyldte den halve plads.

"Kast los i Djævelens skind og ben," råbte han.

Folkene tumlede med trossen. Clark sprang til og ville hugge den over; men fejlede hugget, så hans sværd splintredes. Så rev han Bothwells sværd fra hans side med sådan en voldsomhed, at jarlen nær var tumlet overende, og kappede tovet med et vældigt hug.

Seks mand stødte med stænger fra land, tolv andre trak på de store årer. I løbet af to minutter var *Delphinen* et halvt hundrede alen fra bolværket og sejlene fyldtes langsomt.

Bothwell stod i agterstavnen på sit skib og så mod land, hvor mængden bølgede frem og tilbage. Han lukkede uvilkårligt sine øjne. Da han åbnede dem igen, så han Anna, som hun stod yderst på molen, høj og lys, rejseklædt til at følge sin herre og husbond til lykke eller ulykke, hvorhen i verden det skulle være. Folk trængte sig om hende, pegede på hende og veg tilbage igen, råbte og tav så pludselig midt i råbet.

Han kunne ikke tage sit blik fra hendes ansigt.

Det var så hvidt og så stort og tolkede en sådan angst, og allermest en sådan forundring, at han tænkte, det ville følge ham hans liv igennem og stå for ham i hans dødsstund. Hendes øjne var store og runde, hendes mund åben. Hun løftede armene og lod dem falde igen … Han syntes, han kunne høre, hvor dødt og slapt de slog mod hendes ben. Stift, forfærdeligt stirrede hendes øjne i hans, der ikke var mindre rædselsslagne. Ikke heller var han mindre bleg om kind. Hans læber skælvede, hans hånd rystede om den tomme sværdbalg.

Hvor længe det varede, vidste ingen af dem. Skibet gled, Anna løftede hænderne på ny og lod dem på ny falde.

Da fik Bothwell et stød i siden. En mand fo'r forbi ham og sprang i vandet. Det var Kristian. Da hans ansigt kom op, kendte Bothwell ham straks.

"Kristian!" råbte han.

Kristian så ikke op, men arbejdede sig mod land med kraftige tag og øjnene rettede mod Annas skikkelse inde på molen – svømme kunne han fra sit ungdomsliv i Hardanger, hvor fjorden bugtede sig om pynt og næs.

"Det er tøsens kæreste," råbte Clark overlydt, så det skingrede ind mod land.

Derinde forplantede råbet sig under latter og hånsord. Anna ænsede det ikke, hørte det ikke, stirrede blot på sin husbond, som han stirrede på hende.

"Han er bortjaget af jarlens tjeneste for forræderi," råbte Clark igen. "Det er tøsens kæreste."

Han råbte det lige i øret på sin herre. Bothwell fo'r sammen og greb efter sit sværd. Han havde dræbt Clark, om han havde haft det; men der var kun den tomme balg.

"Hvad skader jer, Bothwell?" sagde Gordon.

Bothwell så lidt på ham.

"Det er en af mine mænd, som har bedraget mig," sagde han med dyb, hæs stemme. "Han har stået mit hjerte nær. Min høvedsmand siger, han er kæreste med kvinden derinde. Lad ham fare."

Dermed vendte han sig om og gik ned i kahytten. Sejlene svulmede og skibet gled.

– I samme øjeblik Bothwell vendte ryggen til, styrtede Anna om på molen. Hun faldt uden et suk eller et skrig, og slog hovedet mod en lægte, så blodet randt. Mængden bølgede frem

og tilbage rundt om hende og skreg og hujede. En og anden vidste en smule besked og meddelte den til sine naboer.

"Det er grevens slegfred," råbte en.

"Han gemte hende i det gamle hus på digerne ved Lier," skreg en anden.

Kristian blev hjulpet op ad bolværket af hundrede tjenstvillige hænder.

30. Anna vågner

Kristian og Thekla bar Anna ind i det herberge, jarlerne af Bothwell og Gordon lige havde forladt, og som lå nærmest ved hånden. Men som de ville træde over tærsklen, stod værten der og bød dem søge andet logis.

"Her er intet herberg for skøger," sagde han. "Hos mig bor kun fornemme herrer og deres mænd."

"Denne syge dame er jarlen af Bothwells frue," sagde Kristian. "Giv os øjeblikkelig eders bedste kammer, og I skal blive rundelig betalt."

"Tak," sagde værten og rørte sig ikke af stedet. "Har jeg dog selv med nogle hundrede andre gode borgere i byen set den skotske herre sejle bort for næsen af hende. Hun er jarlens slegfred, er hun, og han har forladt hende. Hvem I er, kerer jeg mig ikke om at vide."

"Hvad I så tror, ser I vel, at damen er syg," sagde Kristian oprørt.

"Der dåner så mange af de damer her i Amsterdam, når den herre, som har underholdt dem, bliver ked af deres selskab," sagde værten og lo. "Hun kommer nok til sig selv igen, når hun fanger en anden guldfugl, og mit herberg er heller ikke noget hospital."

Dermed slog han døren i for næsen af dem.

"Hvor går vi nu hen," sagde Kristian forknyt.

Thekla var også ved at tabe hovedet. Rundt om sig havde de den skrigende hob, og var der også et og andet ansigt, der udtrykte medfølelse, så var der hundrede, som frydede sig over skuespillet.

"Der er en åben dør," sagde hun og pegede på et lille hus ved siden af herberget. "Lad os bære hende derind."

"De vil til jøden!" skreg en, der stod tæt ved dem.

De bar Anna til det lille hus, men ejermanden, som var en gammel jøde, formente dem adgangen ikke mindre bestemt end værten i herberget.

"I må give os husly, til mængden har spredt sig," sagde Kristian. "Ellers dør hun."

"Hvad går det jøden an, om hun lever eller dør," skreg den gamle. "Jøden får ingen ting og giver ingen ting."

"Slå jøden ihjel! Bring skøgen ind til jøden!" skreg de.

Kristian puffede ham til side, hvor meget han så skreg og protesterede, og da de først var indenfor, lukkede jøden døren og stængede den, for at de ikke alle sammen skulle trænge ind i hans hus.

"Rebekka! Rebekka!" skreg han. "Spring efter bysvendene! De trænger sig ind i mit hus og myrder mig."

Der kom farende en gammel heks, som skreg omkap med jøden. Kristian og Thekla lagde Anna på en løjbænk uden at bryde sig om deres skrål, og da mængden udenfor lidt efter spredtes, blev de gamle mennesker roligere.

"Vi vil intet ondt gøre jer," sagde Kristian. "Og I skal få god betaling for eders ulejlighed, om I vil anvise os et herberg, hvorhen vi kan bringe denne dame, så snart aftenen falder på, så vi kan begive os derhen uden at blive antastet af pøblen. Vi havde også to svende med, som sagtens må indfinde sig med det første. – Se nu her, jøde … hvad giver I mig for disse sager?"

Han kastede resten af Jørgen Daas klenodier på bordet, og der var mer end nok til at blænde jødens blik.

"I kan give mig noget af det som gave," sagde han. "Jeg tør ikke købe det af jer."

"Vel skal I få en gave," sagde Kristian. "Men eftersom vi ikke har til huse her i staden og skal drage hjem, så snart ladyens helbred tillader det, er jeg nødsaget til at sælge eder disse ting eller give eder dem i pant for den sum, vi behøver."

"Jeg tør ikke købe dem," sagde jøden igen. "Øvrigheden har strengelig forbudt at købe eller belåne smykker, som udbydes af stadens løse kvinder. Det kommer sig af, at mangen ædelbåren herre og mangen ærlig sømand har anmeldt til borgermesteren, at de er blevet bestjålne for sådanne sager af skøgerne, hvis hus de søgte i deres rus. Tvi skøgerne, tvi riddere og svende og det hele pak."

"Hvad skal vi gøre?" sagde Kristian og så til Thekla. "Om jomfru Anna vidste, hvad denne hæslige jøde siger! Om Jørgen Daa hørte, hvorledes de beklikker hendes navn og rygte!"

"Han hører det ikke," sagde Thekla. "Og om han hørte det, ville det vare syv lange og syv brede, inden hans vrede nåede her ned. Spild nu ikke tiden med snak, hr. Kristian, men sælg smykkerne til jøden, for hvad han vil give – om I sætter prisen lav, vover han det nok. Gå derefter ud i staden og skaf os en karosse, at vi kan køre ladyen til Lier. Søg skib i havnen, der kan bringe bud til København, at hr. Jørgen skikker os forstærkning eller allerhelst kommer selv og frier os ud af denne vånde. Så har vi gjort, hvad vi formår, og må for resten lade skæbnen råde. Ak, om jeg var blevet i København!"

Kristian gjorde, som hun rådede og kom omsider overens med jøden. Han fandt et skib, som næste morgen gik til København og gav skipperen brev til Jørgen Daa. Han fik fat i en

gammel vogn, som skulle møde ved bagporten af jødens hus, når mørket brød frem. Han traf de to svende, som i en uforskammet tone begærede deres løn, da de ingenlunde mere ville tjene et sådant herskab. Da han havde affundet sig med dem, var der ikke meget tilbage i hans pung.

Så sad han med Thekla ved løjbænken, hvor Anna lå, og biede på natten. Jøden og hans kvinde forlod ikke stuen et øjeblik, men mumlede i et uforståeligt sprog med hinanden og så hadefuldt til deres påtvungne gæster.

Som det var, slog Anna øjnene op. Hendes blik faldt på jøden, og hun for sammen.

"Hvor er jeg?" spurgte hun.

"I er i behold og vi er hos eder, jomfru Anna," sagde Kristian.

"Jomfru Anna," sagde hun, og så faldt hun atter hen i sin døs.

I nattens mulm kørte de ud af staden. Thekla sad hos hende i vognen, Kristian red ved siden af i mørke tanker. Han skønnede ikke, hvordan de skulle klare sig, til der kom hjælp fra København. Han spejdede i natten og tog hver skygge og hver lyd for en røver og ildgerningsmand. Hvert øjeblik følte han efter sit sværd og bad til Gud, at han ikke måtte komme til at bruge det. Og så faldt han hen i tanker om, at han endnu kunne vinde Anna og sidde med hende til sine dages ende på Seim, hvor der var ingen røvere og fred og godt at være.

De nåede uden uheld jarlens hus ved Lier, og Thekla bragte sin frue til sengs. Selv sov hun straks efter ind. Kristian lukkede og låsede husets dør og satte sig derefter på terrassen for at holde vagt, men faldt øjeblikkelig i søvn.

Han vågnede ved, at Anna stod for ham.

Forvirret fo'r han i vejret og så sig om. Det var højlys dag, han tog sig til panden og besindede sig på, hvad der var hændt. Så kom han til fuld bevidsthed, da han så bindet om hendes hoved og hørte hendes røst.

"Du har sovet, Kristian," sagde hun. "Det er ilde, siden du skulle holde vagt. Men du har tjent mig tro og villet det bedste. Tak Kristian, for din troskab."

Han faldt på knæ og kyssede hendes hånd med tårer i øjnene. Hun lod det ske, men hånden var kold som et ligs. Så stod hun på terrassen og stirrede hen over vejen med armene korsede over brystet og sagde ingen ting.

Hun lignede sig selv, var ikke bleg og ikke træt, rank og med fastlukket mund. Men hendes øjne var sådan, at Kristian næppe turde møde dem. De var så slukte og så store og så kolde, at han syntes, de lignede søerne hjemme i Hardanger, der var uden bund, og alle bar sagn om elskende, der ikke måtte komme sammen og derfor havde søgt døden i deres uudgrundelige vande. Han havde ikke talt til hende, og da hun blev stående tavs og stirrede, listede han sig ned til Thekla.

"Hvad nu?" spurgte ternen.

"Jeg ved det ikke," sagde han. "Jeg vover ikke at spørge."

"Hun ligner en dronning," sagde Thekla, "fast hun ikke er andet end en stakkels bedragen jomfru."

"Hun er rettelig ægteviet til jarlen," sagde Kristian. "Om også præsten er dræbt og vidnerne alle borte uden du, så er trolovelsen sket i hundrede gode mænds og kvinders nærværelse, og står hendes frænder med hende, vil hun få sin ret."

"Der er langt til Skotland," sagde Thekla og trak på skuldrene. "Inden vi når hjem og får rejst klagemål, er jarlen sagtens gift med den skotske lady. Det er gået min frue, som det går enhver, der lader sig dåre af mandfolk."

"Hun er anderledes end kvinder er flest," svarede han. "Jeg kender hende fra hun lå i vuggen, men forstod aldrig hendes veje. Laster du hende, slår jeg dig på din mund."

"I skulle have slået jarlen, hr. Kristian," sagde hun. "Da havde I indlagt eder større ære."

Kristian vendte hende ryggen og gik. Han tænkte, det var nødvendigt at tale med Anna. Men da han kom op på terrassen, var hun borte.

Hun gik langs diget til gamle Roberts hytte, men da hun nåede den, fandt hun den tom. Hun tænkte, han var ved hulen, og da hun kom der hen, så hun ham. Han lå på sit ansigt i en blodpøl. Hun rørte ved hans hånd, men den var stiv og kold. Der var ingen tvivl om, at han havde været død i mange timer. Hulen var åben og plyndret. Da hun gik derind, fandt hun nogle kostbare tøjer, sammenkrøllede og trådte i støvet, desuden en lille ring, som røverne sagtens havde overset. Det var alt.

Hun satte sig ved siden af den gamles lig og så hen for sig. Der var vel ingen tvivl om, at det var Clark eller nogen af hans folk, der havde nyttet deres kendskab til hulen til dette rov. Og Robert var faldet, mens han forsvarede sin herres ejendom. Hun så på den gamle trofaste tjener, der havde fulgt ham fra hans barndom og nu var myrdet af hans lejesvende, der tjente ham for et guldstykke og forrådte ham for to.

Så rejste hun sig og gik fod for fod tilbage til huset, mens hun overvejede sin stillings vanskelighed.

Hun havde tænkt at forsyne sig af skatten i hulen og vidste nu ikke, hvorfra hun skulle tage det guld, hun behøvede for at iværksætte de planer, hun havde fattet i samme nu, hun vågnede af sin bevidstløshed. At henvende sig til fru Karine i København, faldt hende ikke ind og ville sikkert være ganske ørkesløst. Fru Dorothea …

Nej, ingen i København, som havde set hendes stolte lykke, skulle se hende forladt og i trang. Fru Dorothea så lidt som Jørgen Daa. Havde hun fundet midler til at flygte fra Seim og fra Bergenhus, så fandt hun sagtens også på råd denne gang, om end hendes stilling var tusindfold vanskeligere her i et fremmed land, hvor hun var sådan kendt, at hån og spot ville regne over hende, hvor hun viste sig uden for sit hus.

Hun kom i tanker om den danske, adelige frue i Lier, der havde gjort hende besøg, men hvem hun ikke havde modtaget …

Da stod hun pludselig stille og stirrede i græsset for sin fod, bøjede sig så hastig og tog op en guldkæde så lang og så svær, at den tyngede hendes hånd mod jorden.

Hun råbte op af glæde, men så sig i det samme om af frygt for, at nogen skulle have været vidne til hendes fund. Så løste hun sine klæder og vandt kæden om sit blotte liv, bestemt på ikke at betro sig til nogen, ikke engang til Kristian. Røverne havde sagtens tabt den i deres hastværk … eller måske jarlen selv på sit natlige besøg. I hvert fald kunne den hjælpe hende over alle vanskeligheder. Hun behøvede ikke en gang af få den solgt for mønt, men kunne afhugge den led for led, efterhånden som hun fik brug for det. Det var god betaling i de tider.

Så snart hun kom tilbage til huset, kaldte hun Kristian for sig.

"Er du udhvilet?" spurgt hun. "Om så er, vil jeg endnu i dag skikke dig til Amsterdam."

"Hvad vil I gøre?" spurgte han.

"Derom skal du få besked når tid er," sagde hun. "Gå ned i stalden, sadl din hest og kom så til mig, når du er rede til afrejse."

"Har jeg ikke fortjent, at I viser mig fuld tillid?" sagde han. "Jeg har fulgt eder på alle veje foruden løn. Jeg søgte jer op i det fremmede land. Det var mig, der åbenbarede jer jarlens falskhed med fare for mit liv og for tabet af eders venskab."

"Kristian," sagde hun og så fast på ham. "Om du vil blive i min, det er i jarlens af Bothwells tjeneste, da må du lære at vare din mund."

Kristian stirrede på hende.

"Du stirrer," sagde hun. "Hvad undres du for? Tal frit ud, at vi kan komme på det klare med hinanden."

"Vel må jeg undres, sådan som I taler om jarlen," sagde han. "Er jeg endnu i jarlens tjeneste? Og har I andet med jarlen at skaffe end den proces, I skal føre med ham for at vinde oprejsning for den skam og tort, han har bragt over eder?"

"Du taler som den tåbe, du er," svarede hun. "Har jeg talt med jarlen? Ved jeg, hvad der har forvoldet hans bortrejse? Kan hænde, Clark har fortalt mig for ham, kan hænde andre har fyldt hans øren med snak. Jeg ved intet derom. Men hvad der så er hændt, vil alt visselig komme i lave igen, når min husbond og jeg står ansigt til ansigt. Derfor drager jeg, det snareste ske kan, til Skotland, hvor han er. Jeg er ikke anderledes i dag, end jeg var i går, og hvad der kan være mig og min herre imellem, angår ingen anden og mindst den, der æder hans brød. Om du

vedblivende betragter dig som jarlens mand, da lyde du mit bud og udretter mit ærinde på det bedste. Jeg skal da skaffe dig tilgivelse for, hvad du har forbrudt, og belønning for, hvad du monne udrette, når jeg atter er sammen med din herre. Er du ræd eller ked af tjenesten, da drag med Gud derhen, hvor du kom fra. Jeg bad dig ikke komme."

Kristian stirrede. Dette gik over hans forstand. Han undredes, hvad der vel skulle ske for at rokke denne tro.

"Hvorfra vil du få penge til dit forehavende?" spurgte han så.

"Bryd dig aldrig om det," sagde hun. "Har jeg ikke betalt dig de fem rosenobler, du lånte mig af Jørgen Daas penge? Hvad du ellers har udlagt for mig i Amsterdam, skal blive dig erstattet til hvid og skilling, når vi kommer til Skotland, om ellers du følger mig. Og drager du hjem, da er jeg vel i stand til at betale dig med det samme."

Dermed fremtog hun tre led af guldkæden og rakte ham dem. Han så på dem, vejede dem i sin hånd og erkendte deres værdi.

"Hvor har du guldet fra?" spurgte han.

"Du kere dig ikke derom," svarede hun. "Hvor var det skik, at fruen aflagde en tjener regnskab? Om du vedblivende vil være jarlens og min mand, da rid til Amsterdam, find et skib som går til Skotland og køb plads ombord til dig og mig og Thekla. Vil du forlade mig, da kan dette guld være betaling for de udlæg og den møje, du har haft for min skyld."

"Visselig kan det det," sagde han.

Han stod lidt og så på guldet. Så lod han det falde og kastede sig på knæ for hende.

"Anna," sagde han – "vil du høre mig?"

"Hvad nu?" spurgte hun og rynkede panden.

"Der er intet, uden hvad der al tid var," sagde han, hans stemme skælvede, og han rakte hænderne op mod hende. "Bliv min … drag med mig til Seim … min elskov er den samme, ja, tusindfold stærkere end før … dit ægteskab med jarlen kan opløses, om det nogen tid har fundet sted … ak, Anna, Anna … nu har du set, hvad der flyder af dine storhedsdrømme … drag med mig hjem til Hardanger, og vi skal være lykkelige, der hvor vi hører hjemme."

Anna stirrede på ham og brast så i latter.

"Raser du?" sagde hun. "Er du syg … er du galen?"

"Har jeg talt for tidligt, så sig til mig, at jeg skal vente," sagde han. "Tiden læger alle sår, og ser du ikke fuldelig jarlens forræderi i dag, så vil den stund komme, da du ikke kan lukke dine øjne længer. Da vil det være godt for dig at have en trofast ven, der aldrig sveg dig og vil glemme det forbigangne …"

Hun gik hen til ham, bøjede sig mod ham og så ham i hans ansigt.

"Rejs dig og gå din vej," sagde hun. "Du og jeg er for altid færdige med hinanden."

"Det er vi ikke," sagde Kristian og stod op af gulvet. "Jeg følger dig, hvor du går, hvordan så mine kår bliver. Jeg har været dig til gavn før, og jeg bliver det igen. Mit venskab er ærligt som min elskov, og om du byder det, rider jeg til Amsterdam for dig, ser jeg end klart, at du drager til nye ulykker og ny forsmædelse."

Hun stod og så ud over landet.

Det ville ikke være godt, om Kristian nu drog bort. Så lidet mand han var, kunne han være hende til gavn, som han sagde.

Så betvang hun sin harme og sin lede ved ham og sagde, uden at vende sit ansigt mod ham:

"Jeg vil stole på dig en gang endnu, siden jeg er ene i et fremmed land og ingen anden har. Tvi dig, at du overfalder mig med din elskov, endda du ved jeg er en andens viv … endda du ved, at hvordan det ellers går mig i verden, bliver jeg aldrig din. Vover du en gang til at komme med sådan snak, da kan du lide på, du har set mig for sidste gang. – Og nu fort til Amsterdam og røgt mit ærinde."

Kristian tog guldet op og gik tavs bort. En stund efter red han fra huset. Han så op til terrassen. Anna stod der endnu.

"Fort, Kristian, fort!" råbte hun. "Jeg kan ikke bruge dovne tjenere."

Så sporede han hesten og red til.

31. En fornem gæst

Da Kristian var borte, kaldte Anna Thekla for sig og så en stund på hendes forgrædte øjne og bange mund.

"Thekla," sagde hun. "Jeg siger til dig, som jeg nyssens sagde til Kristian: vil du hjem til Danmark, da drag af sted. Jeg ønsker ingen uvillige tjenere i mit brød, og det, jeg har for, kræver mod og troskab hos min terne som hos min svend."

"Ak, frue," sagde Thekla med strømmende tårer. "Hvordan skal jeg komme til Danmark. Jeg er fattig og ene i verden som I selv."

"Om du vil hjem, da skal jeg bekoste din rejse," sagde Anna. "Så snart Kristian kommer tilbage, kan du drage af sted. Gå nu, pak dine sager og hold dig rede."

"Hvad vil da I, frue?"

"Jeg drager til Skotland, til min husbond," sagde Anna.

"Frue ..."

Thekla kom ikke videre. Hun standsede under Annas blik og nejede uvilkårligt.

"Du skal ikke kere dig om mine sager," sagde Anna. "De ligger over din forstand. Om du ikke vil pådrage dig min vrede, da kom ikke med hentydninger til, hvad du tænker og tror i anledning af de sidste tiders hændelser. Det sømmer sig ikke for ladyen af Bothwell at høre på snak fra folkestuen. – Gå nu og lad mig ene."

Thekla gik og kom tilbage, og bad grædende, at hun måtte blive hos sin frue.

"Gør som du synes," sagde Anna og så ikke på hende. "Gå nu til din gerning i huset, stæng døren vel og hvil dig, når du er

færdig. Du får brug for alle dine sølle kræfter, om du vil følge mig."

Anna sad på terrassen og så ud. Hun sad der den dag og den næste og den næste igen, spiste, hvad Thekla satte for hende, lå om natten på sit leje med store, åbne øjne og var ved første morgengry igen på husets tag.

Hun tænkte egentlig ikke, spurgte blot sig selv uafladeligt, hvordan dette var kommet.

Hun mindedes sin husbonds afskedsord … hun så ham ride bort og vende sig på hesten og vinke med hånden. Hun mindedes hans venlige spot over hendes frygt for at være ene … hans utålmodighed, da hun skreg den sidste nat i onde anelser … hun mindedes frem for alt hans sidste kys, der ikke var mindre varmt end det første, han gav hende, da han havde fæstet hende til sin brud.

Hvorfor havde han forladt hende uden afsked … hvor var han henne … hvad betød det blege ansigt, hvormed han stod på *Delfinens* dæk, de rædselsslagne øjne, hvormed han mødte hendes?

Hun vidste, han elskede hende endnu. Om han havde ofret hende for sine fremtidsplaner, hvorfor havde han så ikke sagt hende det? Om det fra første færd havde været hans agt at bedrage hende, hvorfor havde han så taget hr. Anders med og ladet ham vie dem? Hun havde ikke krævet nogen præst … hun havde fulgt ham, hvordan han ville, og hvorhen han ville, om så han havde sagt hende, at deres lykke kun skulle vare en eneste dag.

Forgæves ledte hun efter noget, der kunne have vakt hans mistanke eller uvilje mod hende. Og just hendes uforbeholdne

hengivelse og fuldkomne mangel på svig sagde hende, at der måtte være hændt noget, hun ikke vidste, men som ville opklares den dag, hun stod ansigt til ansigt med ham.

Hun kom til at tænke på, hvad fru Dorothea havde sagt om, hvordan mænd var. Men det angik ikke hende, hvordan mænd var. Hun havde kun haft én mand, han havde været hos hende i hendes drømme fra barn, hun var rømt af gårde og sejlet over sø og salten vove for at nå til ham, dér han var et sted i verden, hun vidste ikke hvor … hun havde fundet ham og jublet i hans favn, og han var visselig ikke som andre mænd.

Større var han og stoltere. Han kunne knuse, hvad der stod ham imod … han kunne knuse hende med måske, om hun hindrede ham på hans bane. Men når havde hun gjort det … hvor havde hun svigtet …

Det randt hende i hu, hvad Kristian havde sagt om hans tilstundende ægteskab med en skotsk dame. Hun havde knap lagt mærke til det, ikke troet et øjeblik derpå, troede det ikke heller nu.

Hun rejste sig og stod med armene korsede over brystet og smil på mund.

Hun vidste helt vel, hvad hun var værd for en mand. Hun var ikke en pludrende selskabsfugl som fru Dorothea, ikke en pengebekymret husmoder som fru Karine, ikke en behagesyg kokette som så mange andre, hun havde set. Hun havde intet følt for nogen mand, før *han* kom, som skæbnen havde bestemt for hende. Hun elskede ham i det nu, hun så ham, tvivlede ikke om, at han elskede hende igen og undredes ikke over sin lykke. Var der en skotsk lady, som havde dåret hans hu, da ville han visselig glemme hende i samme nu, han så den, han havde

fæstet til sin brud og ført med sig på sit skib, da han flyede fra Danmark. Og da skulle alt være godt igen i det samme.

Men som hun stod og tænkte så stort og så stolt, brast det pludselig for hende. Hun sank sammen og hulkede og jamrede, fordi hun ikke kunne forstå det, fordi hun ikke straks kunne få det opklaret, fordi der var så længe til, at hun atter skulle lægge sin mund på hans.

Så stod hun op igen, takkede sin Gud, at ingen havde set hendes svaghed, og så hen ad vejen, hvor Kristian skulle komme.

På vanskeligheden ved sin forladte stilling, på den dom, menneskene fældede over hende, tænkte hun aldrig. Hun følte den tunge guldkæde under sine klæder og var tryg ved at have midler til den fart, hun skulle tiltræde.

Fjerde dagen efter Kristians afrejse sad hun som sædvanlig på terrassen, da hun så tre mænd tæt ved huset.

De gik på en underlig fordægtig måde og så overmåde pjaltede ud. Hun ville kalde på Thekla for at høre, om døren var stænget, men så, at det var for sent. Den ene af mændene var allerede sluppet ind, mens de to andre sad på diget. Hun tænkte, det var betlere, men gik dog ned og fandt sig ansigt til ansigt med en person, hun syntes, hun havde set før, uden at hun kunne erindre hvor og når. Men da han gjorde et skrabud og en stormodig håndbevægelse, vidste hun i det samme, at hun havde besøg af ingen ringere end hertug Adalbert af Gagino.

Hun så, at han ikke kendte hende, og mens hun betragtede ham, overvejede hun de farer, der kunne flyde af hans besøg.

Det var nemt at se, at tiderne ikke havde været Hans Højhed gunstige. Var han i pjalter den gang på Seim, da han begærede jomfru Annas hånd og derefter plyndrede fru Maries lig, så var de laser, han i dag var iført, tifold ynkeligere. De guldskinnende ringe om hans pande og ankler var borte. Han var overmåde mager, hans ansigt furet, hans øjne vilde af sult og bange tillige. Formodentlig var hele stammen indskrænket til de to mænd, som sad derude på diget og krøb sammen.

Hun kom til det resultat, at hun ikke ville gøre hertugen den ære at være bange for ham. Forinden han fik sagt noget, bød hun Thekla sætte mad og øl frem for ham og derefter bringe noget ud til de to på diget. Han gjorde mine til at gå ud til de andre, men hun bød ham blive, satte sig så og så smilende på ham.

"Det kunne ikke falde mig ind at vise en så højbåren gæst ud af min hal," sagde hun. "Sæt eder kun, hr. hertug. Om et øjeblik skal min terne bringe jer mad og drikke. I ser ud, som havde I gjort en lang rejse og kunne have vederkvægelse behov."

Han så mistroisk på hende og tøvede med at sætte sig.

"Derimod må eders folk blive udenfor," sagde Anna. "De opførte sig ikke sådan, sidst jeg så dem, at en høvisk dame kan byde dem til gæst i sin stue. Ikke heller I selv var synderlig heldig i eders optræden. Men fyrstelige personer er jo en anden målestok underkastet end småfolk."

"Jeg ved ikke, hvad I mener," sagde han. "Jeg mindes ikke, vi har truffet hinanden før. Men er der hån og spot i eders ord, så taler de for så vidt sandhed, som der visselig rinder bedre blod i mine årer end i mangen fyrstes. Den dag kommer, da jeg atter er i besiddelse af min magt og min rang."

"Jeg ved det, jeg ved det," sagde Anna. "Ved Nilen stod eders vugge og når vandringsårene er til ende, venter eder der en trone. Indtil da må I betle … hvis ikke I har held til at plyndre en adelig frues lig … Jeg hører endnu dolken svirre, I slyngede efter mit hoved den dag, endda I kort forinden havde tilbudt mig at blive eders fyrstelige gemalinde."

"Jomfruen fra Seim!" sagde sigøjneren.

Anna nikkede. Han så sig om efter døren. I det samme kom Thekla med maden.

"Æd og drik, hr. hertug," sagde Anna. "Og vær uden frygt. Mine svende sover i kamret her bag ved, og har jeg ikke vækket dem endnu og budt dem gribe jer, så forstår I vel, at jeg lader eder slippe. Jeg bærer intet nag til jer. Har I stræbt mig efter livet, så er I dog skyld i, at jeg kom bort fra Seim."

Hertugen vidste ikke, hvad han skulle tro, men sulten overvandt hans betænkeligheder. Han satte sig til bords, og snart efter var bordet tomt. Så kom han til hægterne igen, vendte sig mod sin værtinde med bægeret i hånden og drak hende til med ridderlig anstand.

"Vil I fortælle mig, hvilken skæbne der har ført eder til dette land, ædle jomfru," sagde han.

"Det gøres ikke nødigt," sagde hun. "Jeg skænker også eder eders livsoplevelser, siden vi sås sidst. Men I bør ikke kalde mig jomfru. Lady Bothwell er mit navn."

"Bothwell …"

Sigøjneren så ud, som om navnet fremkaldte overordentlig ubehagelige erindringer hos ham. Anna forstod ham øjeblikkelig.

"Jarlen er i Skotland," sagde hun. "I behøver ikke at frygte, om I har noget udestående med ham."

"Vi er jo som jagede dyr," sagde hertugen og antog en forfulgt mine. "Så vidt jeg mindes har jarlen i Paris …"

"Gem eders erindringer," sagde hun utålmodigt.

Hertugen bukkede med hånden på sit hjerte. Anna så på ham, og han så på hende. Han overvejede, hvad denne venlige modtagelse vel skulle betyde, legede som i tanker med sin kniv og så sig om i rummet. Det faldt ham ind, at de to kvinder rimeligvis var ene og at her var et kup at gøre.

"Eders svende –" sagde han.

Anna rejste sig og kaldte på Thekla.

"Sig til svendene, at de holder sig rede på mit første vink," sagde hun.

Thekla forstod hende, nejede og gik. Hertugen af Gagino sænkede hovedet. Da de havde siddet en stund sådan, lænede Anna sig tilbage i sin stol og så vist på ham.

"Jeg ved ikke, hvem I er," sagde hun så. "Jeg tror ikke på eders krønike, men anser jer for en almindelig røver og skovgangsmand."

Hertugen løftede sit hoved og så ud som en mand, der er vant til at blive miskendt.

"Da jeg traf jer sidst, var jeg en uerfaren jomfru," sagde hun. "Havde aldrig været udenfor Seim. Nu kender jeg mere til verden. Trods de ugerninger, I øvede i Hardanger, har jeg taget vel imod jer og beværtet jer godt. I skønner da sagtens, at jeg har brug for eders tjeneste. Vil I tjene mig, så skal jeg betale eder godt."

"Hvis I ikke forlanger andet af mig end hvad der kan forenes med min ære …"

"Lad det fare," sagde hun utålmodigt. "Eller gå, om I vil, og jeg vil henvende mig andetsteds. Men om I er i stand til at udrette, hvad jeg forlanger af eder, da er dette eders."

Hun lagde to led af guldkæden på bordet. Hertugens øjne funklede. Han rakte hånden ud efter guldet, men Anna strøg det hastigt til sig.

"Når I har røgtet mit ærinde, er guldet eders – ikke før," sagde hun.

"Sig, hvad I ønsker, frue," sagde han.

Hun rykkede sig tættere hen til ham og talte sagte, bange for, at nogen skulle høre hende:

"Jeg har hørt, at eders folk er forfarent i hemmelige kunster. Er det sandt?"

"Visselig er vi det," sagde hertugen. "Ingen kender som vi naturens lønlige kræfter. Vort folks vise stiller horoskoper som ingen stjernetyder i Europa. De største magikere, som har levet, var sigøjnere. Der er ingen trolddom, vi ikke kan øve, ingen djævel, vi ikke kan fremkalde ham og besværge ham igen."

"Og I er en af de vise?"

"En ringe lærling af den viseste af de vise," sagde hertugen beskedent. "Min fader var den ypperste magiker i stammen. Jeg har siddet ved hans fødder."

"I skulle nytte eders gaver til atter at oprejse eders folk," sagde hun.

"Ak, I har glemt forbandelsen, som hviler over os," sagde hertugen. "I syv gange syvti år skal vi vanke –"

"Godt," sagde Anna. "Jeg mindes det. Sig mig nu om det er løgn og bondetro, eller om der virkelig findes elskovsdrikke?"

"O," sagde hertugen. "Det skal være min mindste kunst at brygge eder en drik, der skal gøre enhver, hvis læber den væder, til eders kærligheds slave, så længe han drager ånde på Jorden."

"Jeg har ikke brug for nogen sådan drik," sagde Anna. "Men så kender I sagtens også en modgift for den, som er blevet galen af elskovsdrikken?"

"Jeg kender hundrede for én, min ædle frue," sagde hertugen. "Men de er såre kostbare at fremstille, langt kostbarere end elskovsdrikken. Og skal det være en, hvis virkning er sikker, strækker det guld, I dér har budt mig, næppe til."

"Mon ikke?" sagde hun. "Vi får se. Hør nu, hvad jeg siger jer: jeg har en svend, som har fulgt mig tro, fra jeg var liden. Han er trolovet i sin hjemstavn med en god og fager pige, men her i Nederlandene har han kastet sine øjne på en kvinde af løse sæder og ganske glemt sin fæstemø. Jeg har den tro, at han er dåret ved trolddom. Om nu I brygger mig en sådan drik, som kan frelse ham af den onde kvindes vold, da skal I få det guld, I ser her, og ikke en hvid mere. I dag otte dage i denne time skal I møde mig ved bryggen i Amsterdam. Om drikken da er færdig, er guldet eders. Gå nu ud til eders folk og drag herfra og vogt eder for, at I ikke ved misgerninger falder i øvrighedens vold, så I forskertser belønningen."

Hun tog guldet og forvarede det. Hertugen så på hende, men kunne ikke læse i hendes ansigt. Et minut overvejede han risikoen ved at kaste sig over hende og tage guldet. Men han troede alligevel ikke, hun turde optræde med sådan sikkerhed, hvis ikke hun havde haft svendene i baghånden.

Så bukkede han sirligt og gik. Anna så fra terrassen, hvordan han rådførte sig med sine mænd. Omsider blev de enige om at gå. Hertugen vendte sig en gang og svingede sin såre lasede hat til ridderlig afsked, men hun besvarede ikke hilsenen.

Tæt udenfor Lier mødte sigøjneren Kristian, som kom i skarpt trav. Nu, hans hukommelse var opfrisket, kendte han straks herremandens søn fra Seim og mindedes, hvor lidet drabelig en krigsmand han var. Han stod og så efter ham og følte sig overbevist om, at Anna havde narret ham. Hun var sikkert ene i huset. Men han besluttede at fare frem med lidt forsigtighed og navnlig først forhøre sig i byen, om hvordan det hang sammen med den norske adelsdame derude i digerne.

"Hun er dum som de andre," sagde han med et grin til sine mænd. "Vi vil liste fra hende, hvad vi kan, og tage resten med vold. Tøsen selv står mig også an."

– Kristian aflagde beretning om, hvad han havde udrettet.

Om seks uger gik der en stor hollandsk skude til Edinburgh. Ejeren, som var en rig amsterdamsk købmand, drog selv med, og havde erklæret sig villig til at tage den adelige dame og hendes følge om bord for god betaling. Han havde ikke spurgt om noget navn, og Kristian havde intet sagt, da han ikke vidste, om hans herskerinde ville rejse, som den hun var.

"Ved du ikke, hvad jeg hedder, dosmer?" sagde Anna opbragt.

Men så besindede hun sig, rakte ham hånden og sagde sørgmodigt:

"Tilgiv mig, Kristian. Jeg lønner dig kun slet for din troskab. Bær over med mig, til dette er overstået, og din løn skal blive stor."

Kristian så ned for sig og tænkte på deres sidste samtale. Men før han fik sagt noget, var hun allerede sig selv igen.

Hun fortalte ham om sigøjnernes besøg, og de blev enige om, at det ikke gik an at blive boende i det ensomme hus. Hun ville til Amsterdam og brød sig ikke om de indvendinger, Kristian kom med.

"Jeg finder sagtens et herberge, hvor jeg kan bie på skibet," sagde hun. "Måske kommer der også lejlighed til Skotland før. Mod pøbelen kan øvrigheden beskytte mig, og i Lier fæster vi et par svende, som kan følge os til Amsterdam."

Kristian var ikke sikker på øvrigheden. Men hun ville intet høre. Rastløs gav hun sig til at pakke sammen, hvad hun kunne tage med sig af værdigenstande i huset, og ved solnedgang red hun bort med sine to ledsagere. Hun mælede ikke et ord på vejen. Kristian og Thekla hviskede deres bekymringer til hinanden.

32. Hos borgermesteren

Anna fæstede sig i Lier en skotsk svend, som for et års tid siden var efterladt syg og hjælpeløs af en gammel laird, og gerne ville hjem til sit fædreland. Gammel var han, men stærk; det kunne ses på hans ansigt, som det kunne høres på hans historier, at han havde været med til mangen en dyst i sine dage. På vejen til Amsterdam måtte han hele tiden ride ved siden af sin frue og fortælle om Skotland. Han havde kæmpet mod Bothwell og med Bothwell …

"For de skotske herrer er i forbund i dag og i fejde i morgen," sagde han. "En anden simpel stakkel må jo følge trop. Men ingen skal sige andet om jarlen, end at han er en tapper herre og en god anfører. Og så er han en god luthersk mand, endda han følger den papistiske dronning."

Så måtte han fortælle om dronningen. Kristian og Thekla red bagefter.

"Nu duer ingen, som ikke er skotsk," sagde ternen fortrydeligt.

"Sådan var det længe," sagde Kristian sørgmodigt. "Og enden er ikke endda. Det bæres mig for, den bliver end sørgeligere end begyndelsen."

Da de nåede Amsterdam, gik Anna til borgermesteren og begærede pas for sig og sit følge. Hun navngav sig som lady Bothwell, der agtede sig til Skotland til sin gemal.

Borgermesteren, som var en værdig gammel mand, så på hende og rystede på hovedet. Han vidste besked med optrinnet på havnemolen og gættede straks, at det var hende. Han tvivlede ikke om, at hun var bedraget af jarlen, og undredes, så

stolt hun førte sig, og så sikkert hun talte. Men han vidste ikke, hvad han skulle gøre med hende. Han kunne ikke give et løst fruentimmer, der udgav sig for frue til Skotlands storadmiral, pas til Edinburgh. Deraf kunne flyde mange slags ubehageligheder for ham og hans gode stad. Og han så klart, at hun ikke var som de løsagtige kvinder, der, snart sagt dagligt, gav anledning til optøjer i byen, og hvem han lod kagstryge ved Østerport.

"Fortæl mig eders skæbne," sagde han. "I ser mig forundret an, men I kan ikke være uvidende om, at alle mennesker anser eder for jarlens slegfred, som han har forladt og som forleden foranstaltede opløb på havnebryggen. Jeg kan ikke give eder pas til Skotland."

"Tror I, jeg var kommet til eder, om jeg ikke havde været den, jeg giver mig ud for?" spurgte hun.

"Jeg ved det ikke," svarede borgermesteren. "Visselig ser I ud som det, I nævner jer, og ikke som den, rygtet udpeger. Men jeg kender eder ikke. Jeg har levet længe og set sælsomme ting. Og jeg kan ikke opfylde eders begæring, uden I siger mig, hvem I er."

"Jeg er lady Bothwell," sagde Anna. "Jeg er datter af kongen af Danmarks admiral, den gode og ærlige mand Kristoffer Throndsøn, som, efter hvad man nys har meldt mig, er død, og hans hustru fru Karine. Jarlen trolovede sig med mig i København med mine forældres samtykke og i vore frænders og venners højtidelige nærvær. Samme nat måtte han fly af Danmark for sine fjender, som kom fra Skotland for at anklage ham. Jeg fulgte ham på hans skib, hvor jeg endnu den samme

nat blev rettelig viet til ham af præsten på min fødegård i Hardanger, den gode hr. Anders."

"I fremstiller det såre klart," sagde borgermesteren. "Eders ansigt modsiger ikke eders ord, men jeg kan ikke tro eder. Så meget er vist, at jarlen af Bothwell er draget til Skotland for at ægte lady Jane Gordon. Jeg har selv udstedt pas for ham og hans svoger, og ingen af herrerne lagde dølgsmål på hensigten med deres rejse. Der er ingen tvivl om, at I er bedraget, om ellers eders beretning er sand. Og har I fulgt den mand, der bejlede til eder, uden kirkens velsignelse, da har I beredt eders skæbne, som så mange kvinder før jer, og kan intet bedre gøre, end drage til eders fædreland og skjule eders skam hos en af eders frænder, om nogen af dem vil give eder husly."

Anna var hvid i ansigtet. Hendes ben rystede, så hun havde møje med at holde sig oprejst. Hun havde kun hørt én eneste ting af borgermesterens lange tale.

"Hørte I … Jarlen …"

"Jeg hørte så," sagde borgermesteren. "Begge jarlerne stod her i denne stue, og ordene faldt sådan, at det var plat umuligt at tage fejl af dem."

Han løb til et skab i væggen og hentede et bæger vin til Anna, som sank om på en stol med lukkede øjne. Hun drak, og bægeret faldt af hendes hånd og trillede på gulvet.

"I bedrager mig ikke?" sagde hun.

"Nej," sagde han bedrøvet. "Gud er mit vidne, at jeg gerne bragte eder bedre tidender, om jeg kunne. Der er ingen løgn på eders ansigt, og desuden ville jeg gerne være eder til hjælp, alene for det folks skyld, I tilhører. Jeg har mangen gang set

kong Kristian af Danmark, den tid han boede landflygtig i Nederlandene."

"Min fader var hans tro mand, så længe han kæmpede for at genvinde sit rige," sagde Anna.

"Ej se," sagde borgermesteren glad. "Visselig var han en konge, som var værd at tjene. Han havde et videre syn end dem, som ellers sidder på tronen, og han var borgeren og købmanden god."

Anna hørte ikke hans ord, forstod blot, at hun havde anslået en streng i hans hjerte, der talte til hendes fordel. Hun lod ham snakke om kong Kristian, mens hun tumlede med sine egne tanker. Omsider randt det ham i hu, hvad hun var her for, og han bad hende om tilgivelse for sin glemsomhed.

"Vil I til Skotland for at rejse klagemål mod jarlen?" spurgte han.

Hun rystede på hovedet.

"Det ville heller næppe nytte," sagde han. "Ægteskabet med lady Jane er foranstaltet af dronningen for at forsone de to mægtigste ætter i Skotland."

"Så elsker han hende ikke," sagde Anna.

Borgermesteren smilede sørgmodigt af den lønlige jubel, der var i hendes røst.

"Elsker han eder, hvem han forlod?" sagde han. "Lad det fare, mit barn, lad det fare. Men er I rettelig trolovet med jarlen, da vil der visselig gennem eders regering kunne afkræves ham en stor skadeserstatning. Hvor er den præst, I talte om?"

"Hr. Anders er død," sagde hun.

Borgermesteren rystede på hovedet. Han vidste ikke, hvad han skulle stille op med hende, og ønskede, han havde hende vel

af sted. Desuden var det tiden for hans måltid, og hans hustru og to døtre, der begge var trolovede med agtbare borgere i staden, ventede ham med utålmodighed. Han begyndte at blive irriteret over udtrykket i Annas ansigt, der ikke på nogen måde talte om resignation eller anger, næppe en gang mere om ulykke. Hun havde genvundet sit mod og sin handlekraft og sad fortabt i sine planer.

"Hvad ønsker I så af mig?" spurgte han. "Er I fattig?"

"Nej," sagde hun og så op. "Jeg tigger om intet. Jeg vil til Skotland. Mit næstsøskendebarn hr. Kristian Benkestok, som er i jarlens tjeneste og i mit følge, har hyret mig og mine plads på et købmandsskib, som sejler til Edinburgh om seks uger. Med det vil jeg fare, om ikke der kommer en gunstig lejlighed før."

"Da søg eder et beskedent herberg her i staden," sagde borgermesteren. "Lev stille og ærbart og gå ikke ud uden højst nødvendigt for ikke at udsætte eder for opløb og mishandlinger. Jeg skal beskytte eder, så godt jeg formår, og tale med købmanden, at han behandler eder vel på rejsen. Og alt dette gør jeg for kong Kristians skyld."

"Jeg takker for eders artighed, endda I ikke gav mig det pas, jeg bad om," sagde Anna. "Må jeg til gengæld give eder til eders fattige?"

Hun kastede et par guldstykker på bordet, hilste som en dronning og gik. Borgermesteren prøvede guldstykkerne og fandt dem ægte nok. Så gik han til sit måltid og frydedes over sine døtre, som de sad og lod sig høvisk underholde af deres fæstemænd.

33. Trolddom

Hertug Adalbert af Gagino fik så meget at vide i Lier om Anna, at han bandede sin dumhed og besluttede at gøre den god snarest mulig. Endnu samme nat stod han og hans mænd igen foran huset. Da ingen lukkede dem op, slog de døren ind og fandt fuglen fløjet. I sit fyrstelige raseri hjalp hertugen sine folk med at slå i stykker, hvad der kunne slås i stykker, ligesom de i fællesskab åd og drak, så længe der var noget. Men derefter satte han sig til at spekulere over, hvad mødet med herremandens datter yderligere kunne indbringe ham.

Han var sikker på, at Anna var draget til Amsterdam, hvor han skulle træffe hende efter aftale. Hun vidste intet om plyndringen af hendes hus, så for så vidt stod lejligheden til at udbytte hende ham endnu åben. Sådan som hans følge var mindsket, kunne han dog ikke i længden drive sin tidligere håndtering. Måske kunne han slå følge med Anna … der foresvævede ham noget om et liv som stjernetyder og alkymist på en herregård eller et slot … hans fantasi var løs som dolken i hans bælte, og mangen en astrolog havde gjort sin lykke uden større forudsætninger end han.

Imens han overvejede dette, drak hans mænd sig under bordet. Og da de lå der vel forvarede, stak hertugen dem koldblodigt ihjel med sin dolk. De kunne følge efter ham og blive ham besværlige på den bane, han nu skulle slå ind på. I hvert fald måtte han dele fortjenesten med dem, og det havde han ingen lyst til.

Derefter arrangerede han sin påklædning, så godt det lod sig gøre, af hvad han forefandt i huset. Skrædderkunsten var ham

ikke mere fremmed end de øvrige kunster, hvorved menneskene opretholder og forskønner livet. Timevis sad han ved bordet, under hvilket hans stamfrænders blod størknede, skar klæde itu med sin dolk, syede det sammen og skred sluttelig hen ad vejen, velklædt og med værdige skridt som en fredelig og agtet lærd, i hvem ingen skulle ane skovgangsmanden, som med nød og næppe havde undflyet galgen i samtlige Europas riger og lande.

Da han på dag og time indfandt sig på skibsbroen i Amsterdam, var Kristian der og spurgte, om han var den, lady Bothwell havde sat stævne. Hertugen nikkede tavs og førte sig med al værdighed, så Kristian forbløffedes en smule. Anna havde ikke sagt ham, hvem det var, blot budt ham bringe en pjaltet fyr, der spurgte efter hende, til herberget. Og nu stod her en højst ubestemmelig herre, der lige så vel kunne være præst som alt muligt andet.

De gik til herberget, og ikke så snart var Anna ene med hertugen, før hun bød ham kort og godt præstere, hvad hans kunst formåede. Hun skulle kun bie få dage i Amsterdam, og han måtte skynde sig, hvis ellers han ville fortjene belønningen. Hun så knap til ham, mens hun talte, og lagde ikke mærke til den forandring, der var foregået med hans ydre menneske. Men hertugen havde indstuderet sin rolle og agtede at spille den til ende.

"Har I så travlt, ædle frue, er det bedst, vi opgiver vort forehavende," sagde han, satte sig på en stol, hun ikke havde budt ham, og ordnede med værdighed folderne i sin kappe.

"Hvad nu?" sagde hun og så ham an. "Nej … så I ser ud, hr. Adalbert. Hvem har I haft held til at plyndre, siden vi sås sidst?"

"Det er ikke ret af eder at benytte eders viden om min fornedrelse imod mig," sagde hertugen. "Det går op, og det går ned her i verden, for jomfruen fra Seim som for den landflygtige secani."

"Gud bedre det, I har ret," sagde hun. "Men sig mig nu, hvad eders forklædning betyder."

"Om I vil tale om forklædning, må I hellere bruge ordet om de pjalter, hvori I sidst så mig," sagde han. "Den dragt, hvori jeg står for jer i dag, er, om end ringe, nærmere ved det klædemon, der passer sig for en af mit folks vise. Hvad der er hændet mig, som har sat mig i stand til at træde frem for jer i en skikkelse, der svarer nogenledes til min byrd og min rang så vel som til det forehavende, hvortil I har søgt min assistance, – det kan kun lidet interessere eder og kommer ingen ved uden mig. Lad os tale om eder og eders skæbne. Og lad mig straks sige jer, at om I ikke viser mig fuld fortrolighed, da kan jeg ikke hjælpe jer."

Anna så usikkert på ham. Hans fuldkommen forandrede væsen imponerede hende, og hun syntes ingen ting, hun havde at tabe. At der var trolddom til i verden, vidste hun godt nok. Hun havde hørt mange fortællinger om elskovsdrikke på Seim og ikke stort færre i sin faders gård i København. Hun vidste også, at det var Djævelens værk og hårdt fordømt af de lutherske præster. Men derom brød hun sig kun lidt. Der var for hende i verden kun én og ét, og hun frygtede ingen vej, som kunne føre hende til målet.

"Jeg vil tro jer," sagde hun så. "Der er en, som har vendt min husbonds hu fra mig. Giv mig et middel mod trolddommen, der har besat hans sind, og jeg skal lønne jer kongeligt, når jeg sidder på min borg i Skotland."

Hertugen sad lidt og grundede.

"Kender I eders horoskop?" spurgte han.

"Der er intet horoskop stillet ved min fødsel," sagde hun med et bittert smil. "Så megen agt gav mine forældre ikke på mig."

"Det var ilde," sagde hertugen. "Om jeg havde vidst, hvorlunde månen stod ved eders undfangelse og ved eders fødsel, havde det været et fingerpeg for mig. I lige måde burde jeg vide, i hvilken planets tegn I er født. Deraf kunne jeg slutte, på hvilket tidspunkt af eders liv I indtræder i en gunstig stilling til Venus og så kunne vi tilsammen bestemme det heldigste tidspunkt for eders rejse til Skotland."

"Min rejse til Skotland er bestemt," sagde Anna. "Ingen planet skal få mig til at udsætte den en time. Om skibet gik i denne aftenstund, sprang jeg gladelig om bord."

Hertugen rystede på hovedet og smilte, som den vise smiler af menneskenes tåbelighed.

"Planeterne ænser lidet, hvad I gør, ædle frue," sagde han. "Således som de stod I eders fødselsstund, således bestemte de eders skæbne. I lige måde forholder det sig med den herre, der har eders elskov. Om jeg havde hans horoskop og eders skulle jeg lettere kunne komme eder til hjælp. Nu får jeg imidlertid granske stjernerne i nogle nætter og se, hvad jeg kan gøre. Ikke for intet har jeg gået i skole hos den navnkundige Michel Notredame i Lyon. Så snart jeg har endt mine observationer, skal jeg komme igen."

Dermed bøjede han sig med megen anstand og gik. I porten løb han på Kristian, hvem han indspandt i et sådant væv af lærde talemåder, at den unge mand blev ganske fortryllet og bad om visse forudsigelser for sit eget vedkommende. Hertug

Adalbert gik beredvilligt med ham ned i en krog af herbergets have, læste i hans hånd, stod en stund grundende med bortvendt ansigt og lovede ham derpå, at han aldrig skulle skilles fra hende, han i løn havde kær.

Anna smilte, da han siden for hende berømmede den lærde. Hun tænkte, hvad Kristian ville sige, om hun fortalte ham, at det var ingen anden end ægypteren fra Seim. Da han berettede, hvad hertugen havde sagt om planeterne og føjede til, hvad han selv havde hørt om de dele, lo hun af hans overtro, mens hun for sig selv udregnede, hvor meget af sin skat hun kunne anvende på den elskovsdrik, troldmanden tilberedte hende.

Men Thekla gik for sig og græd. Hun havde tankeløst klippet sine negle ved aftagende måne, og det, vidste hun sikkert, ville volde sygdom og ulykke. Det blev hende pludselig klart, at hun måtte se snarest muligt at skille sig fra sin frue, om ellers hun ville beholde livet. Fra dag til dag forandredes hendes tankesæt. Hun gjorde sig til kærest med en af herbergets svende. Hun stjal en liden ring fra Kristian. Hun lod sig villigt udforske af værtinden om sit herskabs forhold.

Imidlertid gik dagene.

Hertugen kom af og til, redegjorde for sine observationer, begærede og fik nogle lod guld. Anna hørte på ham, mest fordi hun intet andet havde at tage sig til. Hun biede i voksende utålmodighed efter afrejsens dag og holdt sig for resten så stille som borgermesteren havde pålagt hende. Mindre og mindre gav hun agt på tingene omkring sig og på sig selv. Ofte gik hun hele dagen uden at ordne sit hår eller binde sit bælte.

Således hændte det en dag, mens hertugen sad og iskænkede hende af sin lærdom, at han fik øje på en stump gylden kæde,

der stak ud af hendes kjortel. Om hun havde set på ham i det øjeblik, var hun blevet opmærksom på faren. Men hun sad med bortvendt hoved, tomme øjne og sine tanker dér, hvor de al tid var. Hertugen snakkede løs, alt imens han lagde sin plan. Da Anna rejste sig og gik over gulvet, så hans erfarne blik under klædemonet kæden, der var vundet om hendes liv.

Næste dag erklærede han, at nu var drikken færdig. Hun skulle blot udtale visse formularer over den, og det måtte ske præcis klokken tolv nat og ved en bestemt stilling af Saturn, hvilken til alt held just indtraf den påfølgende nat. Hvis hun derfor ville komme ned i herbergets have, når han kaldte på hende og medtage den lovede løn for hans arbejde, skulle han bringe en læddike med drikken, for hvis virkning han indestod.

Anna lovede at komme.

Hun sov kun lidt denne nat som alle andre nætter, og da hun hørte hertugen plystre [Note 2)] i haven, stod hun op og lavede sig til at gå ned. Som hun åbnede døren hørte hun et grueligt skrig. Det var sort mørke, og hun kunne ingen ting se, men trak sig uvilkårligt tilbage. Straks efter kom husets folk på benene og Thekla fandtes i haven med en kniv i brystet og i færd med at opgive ånden.

Der var hændet det, at hun også havde hørt hertugens kalden og tænkt, det var svenden i herberget. I hast var hun løbet ned, hertugen havde taget hende for Anna, dræbt hende, flået hendes klæder og ingen guldkæde fundet. Så var huset vågnet, og han var flygtet over den lave mur.

De stod over Theklas lig. Bysvendene kom til og begyndte deres jagt efter morderen. Anna så på sin terne, der var død for

hende, om også mod sin vilje. Kristian vogtede på hendes miner.

"Det var et dyrt liv, der sluktes," sagde han.

"Hun var tro og god," sagde Anna. "Fred med hendes sjæl."

"Hun var det eneste vidne til eders vielse på *Delfinen*," sagde Kristian.

Anna svarede ikke, men gik ind i huset og stængede sin dør. Dagen efter blev hertug Adalbert af Gagino grebet. Otte dage efter blev han hængt, og samme dag sejlede Anna og Kristian til Edinburgh.

34. To kvinder

Maria Stuart sad i sit privatkabinet i Holyrood slot i Edinburgh.

Mørk og skummel var den gamle kongeborg, mørk var dronningens stue og lille. Selv sad hun i en højrygget stol ved ruden, foran hende stod en lavere stol, så var der et svært bord, en bedepult med et sølvkrucifiks, tunge, baldyrede tæpper på væggene. Nede fra slotsgården lød våbenklir og råb og latter.

Dronningen sov. Hendes hoved faldt ned mod hendes ene skulder, munden stod lidt åben. Hænderne havde hun foldet i skødet. Hun trak vejret roligt og dybt og vågnede ikke, da døren åbnedes og en sortklædt page trådte ind. Han stod et øjeblik og så på dronningen, rømmede sig, uden at det lykkedes ham at vække hende og vendte sig forlegen mod døren, som han havde ladet åben efter sig.

Men i døren stod Anna Rustung, og hun skød pagen til side og gik ind i stuen. Så gik han ud og lukkede sagte døren efter sig.

Anna satte sig på stolen foran dronningen og så på hende.

Hun sandede hvert ord, hendes herre og husbond havde sagt til pris for Maria Stuarts skønhed. Visselig var hun værdig hver en højbåren herres hyldest og kærlighed, klart stod det skrevet på denne pande og denne mund, at hun var født til at herske.

Anna var glad, at hun fik ro til at samle sig et øjeblik og se på hende, af hvem hendes skæbne afhang. Så længtes hun efter at hun skulle åbne sine øjne, dem jarlen havde berømmet som skønnere end nogen himlens stjerne. Og i det samme erkendte hun for sig selv, at om dronningen havde været hendes medbejlerske, ville hun have bøjet sit hoved og opgivet kampen.

Da slog Maria Stuart øjnene op og så på hende. Hun greb om stolearmen og rykkede sig tilbage som i angst, lagde så hånden på dolken, hun bar i sit bælte.

"Hvem er du … hvem lukkede dig ind …"

Anna knælede for hendes fødder.

"En ulykkelig kvinde, Eders Nåde, og uden eders hjælp fortabt."

Dronningen så på hende og blev rolig. Hun mønstrede hendes ansigt og hendes dragt, sukkede dybt og lagde sig tilbage i stolen.

"Verden er fuld af ulykkelige," sagde hun. "Skotlands dronning er måske den armeste af dem alle. Sådant er mit liv blandt disse barske mænd, at jeg ikke sover om natten af frygt for mord og brand. Lukker jeg dødtræt et øje om dagen, slipper vagten en vildfremmed ind til mig. – Jeg spurgte eder, hvem I er."

"Jeg er Anna Rustung, lady af Bothwell, Eders Nåde."

Dronningen så overrasket på hende.

"Det er eder, som var her i går …"

"I fjorten dage har jeg hver dag søgt at få adgang til Eders Nåde," sagde Anna. "I dag lykkedes det mig omsider. Men i går slog vagten mig med sin hellebard over armen, så jeg tvivlede på, at jeg skulle være i stand til at fremstille mig for Eders Nåde for det første."

Hun strøg sit ærme op og viste dronningen et bredt og blodigt sår over armen.

"Guds død," sagde Maria Stuart. "Den karl skal i tårnet, om I kan udpege ham."

"Jeg så ikke på ham, Eders Nåde," sagde Anna.

"Rejs eder fra gulvet, hvem I så er," sagde dronningen. "Kan hænde vagtens grumhed kan undskyldes, så sandt han måtte antage eder for en bedragerske, om ellers I gav ham det navn, I nys gav mig."

"Jeg har intet andet, Eders Nåde," sagde Anna. "Ikke heller havde jeg tvivl om, at min gemals navn var æret ved Maria Stuarts hof."

Dronningen pegede på stolen. Anna satte sig og udholdt rolig hendes blik.

"James Hepburn, jarl af Bothwell, er, som I siger, min højt hædrede og fuldtro mand," sagde Maria Stuart. "I havde ret, når I mente, at hans navn ville åbne eder Holyroods porte. Jeg ved ingen i dette hæslige, kolde land, i hvis hænder jeg tryggere lagde min skæbne end i Bothwells. Ingen fandt jeg tro som han, ingen taprere."

"Jeg takker for den ros, Eders Nåde yder min husbond," sagde Anna. "Den er heller ikke ufortjent, så sandt jeg tidlig og silde hørte ham berømme sin dronning over alle kvinder i verden."

"Vel," sagde Maria Stuart. "Det siger I mig. Og I kalder eder lady Bothwell. Åben er eders pande og stolt eders øje. I farer ikke med usandhed og er ingen bedragerske. Men svegen er I af nogen nidding, som har taget sig jarlens navn. Her i dette slot har jeg for kort siden fejret min tro lensmands bryllup med lady Jane Gordon."

"Så er det sket," sagde Anna.

Hun sank fra stolen ned på gulvet, hendes øjne lukkede sig, hendes ansigt var hvidt som en døds. Dronningen ville ringe på hjælp, men før hun fik udført sit forsæt, var Anna kommet til sig selv igen. Hun rejste sig, nejede dybt for Maria Stuart, satte

sig så på stolen, fordi hun ikke kunne stå, og foldede hænderne fast i sit skød. Hun var bleg som før, og hendes øjne stirrede stift, men hendes stemme var rolig, da hun talte.

"Tilgiv mig, Eders Nåde," sagde hun. "Om I tillader mig at fortælle min skæbne, vil I forstå det alt sammen."

"Fortæl," sagde dronningen.

Hun havde rejst sig og stod ved ruden, så ned i slotsgården og en gang imellem på sin gæst. Anna stirrede hen for sig, mens hun fortalte, og så ikke en eneste gang til dronningen. Hun fortalte kort og fandt stærke ord, som om hun stod for Guds dom og skulle aflægge regnskab for det liv, han havde givet hende. Maria Stuart bevægedes sælsomt ved det, hun hørte. Hun tvivlede ikke et øjeblik på hendes sanddruhed, men var lige så sikker på, at vielsen om bord på *Delfinen* var spilfægteri, og at jarlen havde bedraget hende.

Og mens hun lyttede, blev hun grebet af en sælsom undren over, at jarlen var en mand, der kunne indgyde en kvinde som Anna så stor en elskov.

Hun var skøn nok til at erkende skønheden hos andre, stormodig nok til at bøje sig for storsindet, hvor hun fandt det. Sjældent havde hun set så skøn en kvinde, aldrig så rankt et mod og så stolt en tro. Hun tænkte på den blege lady Jane og forstod den åbenbare modvilje, hvormed jarlen var trådt for alteret. Og hvor megen vægt, hun end lagde på sin egen befaling, der bundede i politiske hensyn, som var jarlen lige så vel kendte, som hende selv, fattede hun ikke, at han havde kunnet svigte denne stolte jomfru, der havde vundet hans hu så langt.

Atter voksede hendes undren over Bothwell. Hun kendte ham som sin tapreste ridder og dygtigste hærfører. Hun vidste, at han havde været indviklet i adskillige eventyr med borgerdøtre i Edinburgh og haft ubehag deraf. Men at han kunne vække en sådan elskov hos en kvinde som Anna …

Hun så ham i et helt nyt lys. Og det var ham, hun tænkte på, da Anna omsider havde endt sin beretning.

Maria Stuart sukkede.

"Hvad vil I nu gøre," sagde hun. "Jarlen er gift med lady Gordon. Tror I eder i stand til at omstøde hans ægteskab med de bevisligheder I har? Og om det lykkes eder, tror I da, loven kunne genopvække hans elskov?"

"Jeg vil se ham," sagde Anna. "Jeg vil høre af hans egen mund, at han ikke længer er mig god. Har jeg hørt det, vil jeg gå. De sidste ord, vi vekslede, sluktes i kys, som endnu brænder på min mund. Er han troldgjort, vil jeg løse ham af trolddommen. Ak, Eders Nåde … hjælp mig til at møde ham … andet forlanger jeg ikke. Forstøder han mig da, drager jeg hjem til mit fødeland og skal visselig ingen uro vække i eders rige."

"Bothwell er ved sydgrænsen," sagde dronningen.

"Så giv mig lejde dertil," sagde Anna. "Ak Eders Nåde … I har selv en gemal, som I elsker … I må elske ham, siden I valgte ham blandt eders riges adelsmænd, mens alle verdens konger bejlede til eders hånd."

Maria Stuart smilte bittert og tungsindigt. Hun satte sig på ny i armstolen, lagde hovedet tilbage og så på Anna, mens tankerne jog i hendes hoved.

"En dronning elsker ikke som en anden kvinde," sagde hun. "Om hun gør det, da er hundene på hendes spor og hendes

lykke krankere end den usleste trælkvindes. Ak, om I vidste ..."

Annas øjne hang ved hendes mund. Hun biede på det ord, der skulle åbne hende vejen til Bothwells lejr. Hun kunne slet ikke tænke sig, at hun ikke skulle nå sit mål, nu hun var det så nær og havde set dronningens skønne og gode ansigt. Hun vovede ikke at tale, og minutterne svandt, mens Maria Stuart sad i dybe tanker.

Da korsede hun armene over sit bryst og hendes blik blev på ny bevidst.

"Det forlyder om jarlen af Bothwell, at han alle dage har været en pigejæger," sagde hun.

"Jeg ved det ikke, Eders Nåde," sagde hun så. "Menneskenes tunger taler ondt og mest om de store."

Dronningen nikkede.

"Der sagde I et sandt ord," sagde hun. "Jeg tænker og, mændene er alle ens."

"Jeg ved det ikke," sagde Anna. "Jeg kender ingen mand uden ham, som vandt min hu."

"Vil I kræve bod af ham?" spurgte dronningen.

"Nej," sagde Anna. "Jeg begærer intet uden hans elskov. Har jeg mistet den, er alt forbi."

"Fortæl mig igen om eders første møde," sagde Maria Stuart.

Anna så forundret på hende, og dronningen følte sig ubehagelig til mode under hendes blik.

"Nu ja," sagde hun. "Det forekommer mig som et eventyr, at der findes en mand, som kan vække en elskov som eders og har råd til at forkaste den. Om det var mig, jeg gav gerne min krone for en sådan lykke."

Anna tav lidt. Så så hun tillidsfuld på dronningen og sagde, hvad hun havde tænkt straks hun stod i dette kammer.

"Om Eders Nåde havde vundet min husbonds hjerte, da skulle jeg visselig tie og forsage."

Maria Stuart lo og rødmede dybt.

"Fortæl," sagde hun.

Anna fortalte. Men ordene kom ikke som før. Der var noget mellem de to kvinder, som voksede sig større, mens de sad der. De undgik hinandens blik, og om deres øjne mødtes, var de spejdende og fjendtlige. Stundom krusedes dronningens læber til et spotsk smil, og stundom blev Annas øjne våde.

Pludselig skød Maria Stuart sin stol tilbage og stod foran Anna så kongelig rank og bydende, som hun endnu ikke havde set hende.

"Det er godt," sagde hun. "Nu har vi anvendt tilstrækkelig af vor kostbare tid på eders elskovsklager. Opgiv den vagthavende officer i forgemakket, i hvilket herberg I bor, så skal I om en dag eller to erfare vor vilje i denne sag. Men vogt eder for at foretage noget på egen hånd. Og dermed Gud befalet."

Hun slog ud med hånden og vendte sig mod ruden. Anna havde rejst sig og blev stående og stirrede hen for sig.

"Nu," sagde dronningen. "Er der mere?"

"Der er ikke mere," sagde Anna. "Jeg har læst i Eders Nådes blik, at alt er ude og forbi."

Hun nejede dybt og gik mod døren. Men før hun nåede den, greb Maria Stuart hende i skulderen og tvang hende til at standse.

"Hvad har I læst i mit blik?" sagde hun.

Anna så på hende. Så sælsomt fortrukket hendes ansigt var, så vrede hendes øjne. Og hendes hånd tog så fast, at det gjorde ondt.

"Jeg har set elskoven til min husbond vågne i eders øje," sagde hun.

Maria Stuart slap taget i hendes skulder og lo. Så blev hendes ansigt rødt af vrede. Hun greb efter klokkestrengen, men slap den igen og stampede i gulvet.

"Hvorfor vredes I på mig, Eders Nåde," sagde Anna. "Jeg bærer intet nag. Der er ingen mand i verden som han, og ingen kvinde som I."

Så nejede hun atter og gik.

Dronningen så mod døren, som lukkede sig efter hende. Hendes øjne løb fulde af tårer. Hun tog et lidet spejl, så på sit ophidsede ansigt og slyngede spejlet i gulvet. Hun kastede sig på skamlen foran bedepulten og bad en stund med suk og brændende øjne mod krucifikset.

Så blev hun roligere.

I dybe tanker gik hun frem og tilbage over gulvet. Hun tænkte det alt sammen igennem og blev klar over, at hun ikke kunne udsætte Bothwell for den fare, som truede ham fra denne norske jomfru. Formælingen med lady Jane var forsoningen med hendes mægtige slægt. Om det bånd brast, som netop var knyttet, ville borgerkrigen flamme op på ny, og så var hun ingen dag sikker på liv og krone. Denne eventyrerske måtte ud af landet, og det heller i dag end i morgen.

Hun ringede og bød den indtrædende page kalde på hendes sekretær.

35. Den bedste mand i Skotland

Kristian havde fulgt Anna til slottets port og ventede, til hun kom tilbage.

Han havde ikke nødig at spørge om resultatet af hendes foretræde hos dronningen. Bleg og med stive øjne kom hun som en søvngængerske, så ikke på ham, talte ikke til ham. Tavse gik de ad de snævre gader mod det herberg ved havnen, hvori de boede.

Men som de gik over en åben plads, svigtede kræfterne hende. Hun dånede og sank til jorden uden at give en lyd fra sig. Kristian bar hende til en stentrappe og satte hende der, stod så hjælpeløs og så på hendes blege ansigt. Han vovede ikke at røre dørhammeren til huset, på hvis trappe de sad, så lidt som han dristede sig til at bede de enkelte, som gik forbi, om hjælp. Her i Bothwells land kunne enhver, han talte til, jo lettest være en fjende.

Da de havde siddet en stund, slog Anna øjnene op.

Hun så sig om, så længe på Kristian, tog så hans hånd fast i sin.

"Lad os drage bort," sagde hun. Hun prøvede på at rejse sig, men kunne ikke.

"Kristian," sagde hun, "gå bort, drag hjem og lad mig være ene. For mig er intet tilovers nu uden døden."

"Lad os drage til Seim," sagde han.

Hans glæde var så stor, at den klang i hans stemme, så megen umage han gjorde sig for at skjule den. Men hun hørte ingen ting, sad blot og stirrede.

"Nu springer jeg til herberget for at hente hjælp," sagde han. "Jeg skal være her igen, så hurtigt benene kan bære mig."

Han løb. Og da han var borte, stod der en gammel mand foran Anna.

"I er ulykkelig," sagde han.

"Visselig er jeg det," svarede hun.

Han satte foden på trinet, hvor hun sad, støttede hagen på sin stok og så på hende.

"Jeg så eder, da I kom ud af slottet," sagde han, "og har siden fulgt eders vej. Er den unge mand, som løb nys, eders fæstemand?"

"Jeg har ingen fæstemand."

"I kan være ulykkelig endda," sagde han. "I kommer fra Jesabel. Har hun været ond imod jer?"

Anna så på ham og forstod ham ikke.

"Dronningen deroppe," sagde han. "Er I papist?"

Hun rystede på hovedet.

"Vel," sagde han. "Om I er en god luthersk kristen, da kom med mig. Jeg skal føre eder til den bedste mand i Skotland. Om nogen kan hjælpe eder, da er det ham. Aldrig lod han en ulykkelig gå fra sin dør. Kom nu … tag min arm, om I ikke er stærk nok til at gå ene. Jeg er en gammel mand og medlem af rådet, ingen vil tage forargelse af, at I går med mig. Når jeg har bragt jer til John Knox' hus, som er her lige om hjørnet, skal jeg vende tilbage og varsko eders følgesvend om, hvor I er."

Han tog Anna ved armen og hjalp hende op. Hun lod ham gøre, som han ville, og fulgte ham uden tanke på ondt eller godt. Det var alt lige meget, hvad der skete med hende.

Straks efter stod hun i en lille stue overfor en mand med så stærke øjne, at hun følte det som lægedom at se i dem. Hendes ledsager forklarede, hvad han vidste om hende, og gik så. En kvinde kom ind og gav hende noget varmt at drikke. Hun sad i en lav stol, faldt hen i en halv besvimelse, lyttede til sin værts stemme uden at høre, hvad han sagde, og endte så med under strømmende gråd for anden gang i dag at berette sit livs skæbne.

John Knox hørte hende roligt til ende, spurgte ikke en eneste gang og tog ikke sine øjne fra hende.

"Syndens sold er døden," sagde han så.

"Jeg har ikke syndet," sagde Anna.

Det sagde han ingen ting til, men gav sig til at vandre frem og tilbage i stuen med hænderne på ryggen.

"Kender I min husbond?" sagde hun.

"Jarlen af Bothwell er Skotlands største skørlevner og horkarl," sagde han. "Sælsomt, at han er blevet den rene lære tro. Du fortæller mig, at Jesabel har fattet elskov til ham?"

"Jeg læste det i hendes øje," sagde hun. "Ak, hvor er hun skøn."

"Skøn er hun af Djævelen," sagde Knox. "Hun driver sit liderlige væsen med dans og strengeleg, så længe til folket jager hende og hendes papistiske slæng på porten. Hævnens dag kan ikke være fjern. Gud vil straffe hende."

"Ønsker I dronningens død?" spurgte Anna.

"Jeg ønsker ingens død," sagde Knox. "Jeg er ikke dommeren. Men Gud vil beskikke en af dette ulykkelige og forargede folk, som gør ende på skændslen i Holyrood. Den fyrste, som forarger sit folk, fortjener døden."

"Hvor vil det da gå jarlen, som alle dage var hendes tro mand?" sagde Anna.

"Jeg ved det ikke," sagde Knox. "Jeg bekymrer mig ikke derom. Bøjes må han og knækkes og knuses, som alle disse stormænd, om hans sjæl skal føres til Gud. Han mer end nogen, fordi han tjener Jesabel, endda den rene læres lys er tændt i hans sjæl. Ydmyget vil han blive som ingen, hans fald vil blive dybt som Jesabels og skændsel vil bedække hans navn. Jeg ser det … det vil ske … det vil ske snart … du vil opleve at se Guds hævn over den mand, som voldte din ulykke."

"Jeg har intet at hævne," sagde Anna.

"Ikke du, men Gud," sagde Knox. "Du vil tilgive ham, om ellers du er en sand kristen. Jeg vil tilgive ham, om ellers han kommer med sand anger i sit hjerte. Men jeg frygter, angeren har ingen vej til disse Belials mænd. De står for dybt i synden, til at Herrens hånd kan vække dem."

"Og I tror, at hævnen, som I kalder den, vil komme snart?" sagde Anna.

"Jeg ved det," svarede John Knox. "Harmen gærer i folket, som aldrig før. Rygtet om de skændige gilder, der fejres på slottet, spredes over staden. Skotlands tålmodighed er udtømt. Inden længe vil Jesabels trone være omstyrtet."

Anna havde rejst sig, mens han talte. Hun stod rank og høj foran ham og var en anden end før. Hendes kind var rød, og hendes øjne strålede.

"Jeg takker jer, herre, hvem I så er," sagde hun. "Den mand, som fandt mig dånet på gaden og førte mig til eder, kaldte eder den bedste mand i Skotland. Mig har I visselig været god. I har vakt mit mod og vist mig den vej, jeg skal vandre."

"Jeg forstår dig ikke," sagde Knox og så forundret og mistroisk på hende.

"Jeg forstår ikke heller eder," sagde Anna. "Jeg forstår ikke eders had til den skønne dronning for hendes tros skyld. Hjertens gerne blev jeg papist, om jeg derved kunne genvinde min husbonds kærlighed."

"I taler syndigt," sagde John Knox. "Feberen er i eder endnu."

"Nej," sagde Anna. "Jeg er karsk, og jeg skal vogte på min sundhed. Jeg skal bevare mig, til ulykken rammer den mand, der tog min hu. Om han kommer i våde, da skal han finde mig tro og kærlig, som da han forlod mig. Om hans fjender jager ham, skal han finde ly hos mig … jeg skal bygge ham borg og fæste … jeg skal rejse hans mod, den ørn han er."

John Knox strakte hånden bydende mod hende.

"Jeg vil ikke høre mere," sagde han strengt. "Gå bort med eders vanvittige elskov, som er af Djævelen og ikke af Gud. Jeg troede at se en ulykkelig for mig, og I er ikke bedre end Jesabel deroppe. Gå, gå!"

"Jeg går," sagde Anna. "Og jeg takker jer. Og hør … om jarlen af Bothwell kommer til eder, som I håber, knækket og knust, da sig ham, at Anna Rustung lever og elsker ham. Sig ham, at hun dag og nat har biet på ham … at hun har endnu den mund, han kyssede, de arme, der tog ham i favn … at hun dag for dag samler gods og guld, for at han kan bekrige sine fjender …"

"Gå, gå!" skreg Knox.

Anna gik.

Udenfor døren stod Kristian, målløs over at se hende sådan. Han havde med sig folk og en bærestol, men Anna sendte dem bort.

"Jeg vil gå," sagde hun. "Jeg trænger til at røre mine lemmer. Det er, som var jeg vågnet i denne stund af lange tiders dvale."

Da de kom til herberget, fandt de en officer af dronningens livvagt og to soldater, som havde indjaget værten stor forskrækkelse, da de havde spurgt efter hans udenvælts logerende. Nu løb han mod Anna og udskældte hende, fordi hun havde bragt en sådan skam over hans ærlige hus og truede hende med alle lovens ulykker, om hun ikke øjeblikkelig betalte, hvad hun var skyldig, og forlod herberget. Officeren gav ham et puf, så han fo'r hen i en krog, og blottede sit hoved for Anna.

"I er den dame, som kalder sig lady Bothwell?" spurgte han.

"Jeg kalder mig det, jeg er," svarede Anna. "Hvad søger I hos mig?"

"Hendes Nåde dronningen byder eder endnu i denne time at forlade Skotland," sagde han. "Jeg har befaling til at føre eder og eders følge til havnen, hvor et skib just ligger sejlklart til Bergen. Hendes Nåde bød mig yde eder al hjælp og bistand, om I godvilligt adlyder befalingen. Er I noget skyldig i herberget, da skal det blive betalt. I lige måde gav Hendes Nåde mig dette pas, som vil yde eder værn på overfarten og udviser, at dronningen skilles fra eder i venskab. Endelig bød Hendes Nåde mig sige eder, at det krav, I formener at have på jarlen af Bothwell, skal blive prøvet og vejet for domstolen og en passende erstatning tilkendt eder, om I befindes at have ret."

Officeren bukkede og overrakte hende et dokument. Anna rystede på hovedet og lagde hænderne på ryggen.

"Sig dronningen ..."

Hun tav og så usikkert hen for sig. Skyggerne jog i hendes øjne, hun flettede fingrene i hinanden og hendes læber

skælvede.

"Sig dronningen, at jeg ikke kom til Skotland for at betle," sagde hun så. "Sig hende, at jeg kom uden lejde og går uden lejde. Sig hende, at jeg ingen klage har rejst og ingen bod kræver. Sig hende ..."

Hun tav igen. Tårerne styrtede af hendes øjne. Så rakte hun hånden ud og tog passet.

"Sig Hendes Nåde tak," sagde hun.

En time efter gik Anna om bord på det skotske skib, som agtede sig til Bergen. Skipperen og hans folk behandlede hende med stor ærbødighed efter de meddelelser, officeren havde givet dem. Hun trak sig straks tilbage til det lukaf, der var indrømmet hende og besvarede ikke officerens afskedshilsen.

Kristian sad i forstavnen og stirrede over havet mod Norge. Officeren og hans to soldater blev stående på kajen, til fartøjet var ude af havnen.

Femte bog

Skottefruen

36. Hjemkomst

Erik Benkestok droges med et dårligt ben.

Måneder igennem måtte han holde sengen, og alverdens kunster havde han forsøgt … signen og manen, urter og salver, kirkegårdsjord og nymåneskin, papistisk overtro og luthersk. Sidst havde Else smurt benet ind med noget hemmelighedsfuldt noget, og da herremanden kort efter blev så rask, at han kunne stavre rundt ved to stokke, fik hun æren og takken.

Siden Annas flugt havde hun mer og mer røgtet husmoderens hverv på gården, ligesom hun længst havde fæstet hendes nøgler ved sit bælte og sov hver nat i den brede himmelseng ved hr. Eriks side. Hun spekulerede naturligvis i giftermål, men derpå tænkte Erik Benkestok slet ikke. Et par hentydninger, hun gjorde, blev så eftertrykkeligt afviste, at hun ikke vovede at komme igen, men lod sig nøje med det, hun havde, og for resten gjorde sig så uundværlig som muligt. Når Kristoffer Throndsøns gifte døtre eller deres mænd en sjælden gang kom, gjorde hun sig usynlig. Og da disse besøg aldrig bragte herremanden andet end pengekrav og spektakler, savnede han hende dobbelt, og hun fattede nyt håb om, at hun alligevel en gang skulle blive frue på gården, hvis hun nyttede det rette øjeblik, og herremanden tog til i svagelighed.

Hr. Erik drak som før, men ikke med samme glæde.

Bittert savnede han hr. Anders, hvem han letsindigt havde skikket til København. Mangen god gang bandede han sin egen dumhed, at han havde bortsendt det eneste menneske, der

kunne korte ham tiden, og det for den forløbne tøs' skyld, der aldrig havde voldt ham andet end ærgrelser.

Da så de store og sælsomme tidender kom fra København, var herremanden på Seim ved at sprække af harme.

Først kom der bud om Annas forsoning med forældrene. Så blev hr. Anders dernede og sendte endog i sin nye lykkes overmod et temmelig uforskammet brev til sin gamle patron. Så kom Annas trolovelse og flugt og hr. Anders' forsvinden. Og sluttelig bud om præstens død.

Det var galt, og det blev ikke bedre, da Kristian brat nægtede at vende hjem og til sidst sendte bud, at han drog ud i den store verden, og at hans kære fader ikke mere skulle gøre sig den ulejlighed at tænke på ham. Men da sluttelig hr. Anders' efterfølger viste sig, flød bægeret over.

Han hed hr. Oluf, var en ung mand, uddannet på det nye præsteseminarium i Bergen og såre nidkær for den rene lære. Han var udsendt til denne vankundige egn med det særlige mål at få bugt med papismen, som endnu regerede i de fleste norske fjeldbygder, og han lagde ikke fingrene imellem. Han fo'r rundt og katekiserede selv de ældste bønder, hvis stakkels hjerner ikke på nogen måde kunne rumme det nye, han puttede i dem. Det kom da også dertil, at de rent ud gjorde oprør mod ham. Men da han fik et par af dem transporterede til Stavanger og ikendt svære straffe, og da han havde fået et par gamle kvinder brændt som hekse, vovede ingen mere at kny imod ham.

Herremanden gæstede han straks efter sin ankomst. Erik Benkestok så ham an og syntes, han var svært tynd, bød så Else komme med en kande øl af det næstbedste. Præsten takkede,

men var ikke tørstig. Da han trods alle opfordringer ikke rørte øllet, stirrede hr. Erik forfærdet på ham og vendte ham så brat og afgørende ryggen. Men præsten var ikke kommet for at hilse på, og uden videre overgang gav han sig til at irettesætte herremanden for det forargelige levned, han førte med Else. Han truede ham med hele Helvedes bål og brand, om ikke han straks jog tøjten af gårde.

Hr. Erik hørte på ham med åben mund og runde øjne, tømte sit krus og stirrede igen. Da han omsider forstod mandens mening, rejste han sig så brat og så stærkt, at stenbordet væltede over præsten. Egenhændigt hjalp han sin gæst og sjælesørger på benene, gav ham derefter et spark, så han tumlede på ny og råbte så på mere øl.

Hr. Oluf slap derfra med et brækket ribben og et uslukkeligt had til herremanden. Han indgav klage til biskoppen, beskyldte manden på Seim for papisme, og hvad andet ondt der var i verden. Hr. Erik sendte et modskrift, der var ynkeligt affattet, men skarpt nok i indholdet og dertil vægtigt, fordi han fik mange af sine standsfæller i egnen til at påskrive det. Processen viste sig at være overmåde gavnlig for hans ben, han kunne endog gøre en rejse til Bergen. Og mens sagen stod på, drillede og udsultede han præsten på enhver måde, nægtede ham hans soleklare ret, spærrede ham vej og sti og fiskeri og satte kronen på værket ved at møde om søndagen i kirken med Else og lade hende sidde hos sig i herremandsstolen.

Malene, som nu var gift med hr. Oluf, formanede ham forgæves.

"Det tjener til intet at sætte sig op mod manden på Seim," sagde hun. "Vinder du og skader herremanden, så skader du

dig selv. Taber du, kan du ikke nære dig i sognet. Salig Anders var en klog mand, om også han havde sine fejl. Han holdt til med de store og tog offer af de små. Du bliver aldrig nogen ret Herrens tjener, sådan som du farer frem."

Hr. Oluf så på det gamle fruentimmer, der var fulgt med kaldet og var så fed, at hun næppe kunne røre sig. Han sukkede og tav.

"Jeg læser i dit hjerte som i en bog," sagde Malene, der hverken kunne læse eller skrive. "Du bier efter min død for at du kan hjemføre en eller anden spidslærke fra Bergen. Men du bier forgæves. Din ilsindethed æder dig op. Du dør før jeg, og jeg skal sove karsk og glad hos din eftermand."

Men Else profiterede af det alt sammen. Hun bar stolt den salige fru Maries klæder i kirken, og hvad hr. Erik ikke gav hende, det tog hun. Hun pryglede pigerne på gården og karlene med, hvis hun ikke kyssede dem. Hun var snart gode venner, snart uvenner med fru Malene, eftersom præstekonen anslog hendes udsigter, og hændte det end af og til, at hun fik hug af herremanden, så steg hun dag for dag i hans gunst.

Sådan stod sagerne på Seim, da Anna en sensommerdag kom sejlende over fjorden i en stor båd. Hun havde med sig den trofaste Kristian og seks vel udrustede svende, dertil en terne og hr. Oluf, som havde været på embedsrejse til Bergen. Hun steg i land ved broen og gik straks, fulgt af Kristian og præsten, den kendte sti op til gården, mens resten af hendes følge bragte bagagen i land.

Hun fandt sin barndoms vogter og formynder siddende ved stenbordet under egen i dyb søvn, den han kundgjorde ved en snorken, så de små fugle fløj af grenene. Foran ham på bordet

stod det tomme krus og ved siden af det hans hat. Ved hans fødder lå de gamle hunde. Sveddråberne perlede på hans blanke isse. Træt og gammel så han ud med poser under øjnene og hængende underlæbe fra den tandløse mund. Smudsig var han og hans dragt som al tid tilforn.

Anna stod og så på ham. Kristian holdt sig lidt bag ved hende. Det var ikke frit for, at han følte en smule angst, nu han stod overfor faderen, hvis bud han havde været overhørig og som havde givet ham så mange hug. Anna læste hans tanker og smilede.

Hundene vågnede af deres døs, sprang op og gøede. Så blev de pludselig tavse og krøb logrende for hendes fod. De vækkede ikke herremanden, men tilkaldte Else, som blev stående i døren til fruestuen og stirrede.

"Jesus Maria!" skreg hun.

Anna gik hen mod hende.

"Giv mig nøglerne, Else," sagde hun rolig. "Det sømmer sig ikke, du bærer dem, nu gårdens ejerinde er til huse."

Else stirrede på hende som hun stod der, høj og rigt klædt med myndighed i sit blik. Hun famlede ved sit bælte og ville rent instinktmæssigt adlyde. Så kom hun til besindelse, sprang over gården hen til Erik Benkestok, greb ham i skulderen og ruskede ham.

"Hr. Erik! Hr. Erik!" skreg hun.

Herremanden slog øjnene op. Han så ind i Elses forskrækkede ansigt, lettede lidt på sig, gabede og fik i det samme øje på Kristian og bag ham Annas svende, der kom med rejsegodset.

"Kommer der fremmede til Seim, Kristian?" spurgte han.

Så vågnede han.

Han mindedes, hvad der var sket, blev først mørkerød i ansigtet og derefter ganske blå. Han så på hr. Oluf, som stod der med et ondt grin. Han så på Kristian, som var ganske bleg. Og uden videre ord eller betænkning greb han det svære krus, som stod på bordet, og slyngede det efter sin søn.

Kastet var vel rettet og ført med stor kraft. Kristian bukkede sig, og kruset ramte en af svendene i panden. Han styrtede til jorden med et vræl, men det var for intet at regne mod det brøl, herremanden udstødte.

"Frans ... Ole ... Jens ... puds præsten, Passop ... grib drengen der og bind ham ... puds ham ... puds ..."

Han så ud, som skulle han kvæles i sit eget råb. Hundene knurrede, tre gamle svende kom ud i borggården og efter dem fadebursternerne og røgteren og hans dreng. Hele gårdens befolkning samledes om den rasende herremand, der ikke kunne sige mere, men pegede snart på Kristian, snart på præsten.

Men så fik hr. Erik øje på Anna, som kom lige hen imod ham. Han faldt helt sammen, stirrede på hende, rettede sig igen, satte sig så på bænken og slog med knyttet hånd i bordpladen.

"Øl!" sagde han hæst.

"Bring Erik Benkestok et krus øl, Else," sagde Anna. "Eller bi lidt, giv hid nøglerne, så skal jeg selv betjene ham."

Men Else var imens kommet til hægterne. Hun satte hænderne i siden og så frækt på Anna.

"Hvorfor skulle jeg afgive nøglerne, som hr. Erik har betroet mig?" skreg hun. "Allenfals gør jeg det da ikke til jomfruen. Jeg ved ikke rettere, end at hun løb af gårde med Kristian, som står

der, og rendte uden sin faders minde. Til Bergen løb de og siden til København. Og så rømte jomfruen af landet med en sørøver eller sådan en misdæder, som dårede hende, så hun aldeles forglemte sit gode navn og sin adelige byrd og lagde sin fader i graven af sorg over hendes vanartethed. Hvem er hun, at hun tør komme i gårde igen og smæde en ærlig pige?"

Hun så til hr. Erik, om han ville gribe den hånd, hun rakte ham, men hun havde gjort en taktisk fejl, som kostede hende fruetitlen. Hr. Erik sad nemlig og slog med begge de knyttede hænder i bordet og skreg:

"Øl! Øl! Øl!"

Der var åbenbart intet at stille op med ham, før han havde fået sin drikke. Else ville også løbe efter den, men i det samme faldt Annas stærke hånd med et skraldende dask på hendes kind. Kristian rev på et vink af sin herskerinde nøglerne fra hendes bælte, løb til fadeburet og bragte sin fader en kande øl, som han øjeblikkelig satte for munden. Else havde helt tabt mælet. Hun samlede det krus op, hr. Erik havde kastet efter Kristian, tørrede det tavs af og satte det på stenbordet, stod så med hænderne under forklædet og biede på, hvad der videre ville ske.

"Hvad vil du?" sagde herremanden og så sky til Anna.

"Jeg vil tage min gård," sagde Anna.

"*Din* gård?" sagde han.

"Seim er min gård," sagde hun.

Hun gav hr. Oluf et vink, satte sig så ved siden af Erik Benkestok. Præsten tog et stort dokument frem, herremanden rykkede sig tilbage og slog afværgende med hånden.

"Lad den præst gå, Anna," sagde han. "Han er en led karl og dertil min dødsfjende. Der behøves ingen fremmede mellem nære slægtninge som os. Vi snakker os sagtens til rette, om du vil følge mig til brevkamret. Men lad Kristian vogte sig for at komme mig nær."

"Vi kan blive her og gøre det af i en håndevending," sagde Anna. "Jeg traf hr. Oluf i Bergen og bød ham plads i min båd. Han er nærmest til at læse for jer det dokument, der er opsat og besvoret mellem min moder og mig og jeg har intet med hans og eders fjendskab at skaffe."

"Din moder …"

"Ja," sagde Anna. "Jeg kom til Bergen og fo'r straks derefter til København. Jeg erfarede, at I efter faders død var blevet siddende på Seim under foregivende af, at I ville værge min arvepart. Jeg skylder jer tak, fordi I holdt stand mod mine søstres og svogres krav. Med rette gjorde I gældende, at jeg var den eneste af Kristoffer Throndsøns døtre, som aldeles ingen medgift havde fået. De andre havde dog erholdt, hvad de i ny og næ kunne presse ud af eder. Men jeg var gået ganske tomhændet af min faders hus. Derefter udkøbte jeg min moder af Seim, som nu rettelig er min og ingen andens."

Erik Benkestok tyggede på sit mundskæg. Han var overlistet og så det. Else hviskede ham i øret og gav ham nyt mod.

"Nu," sagde han efter nogen betænkning. "Det skal vi nu alt undersøge. Indtil da forbliver jeg på Seim, som din fader, Gud glæde hans sjæl, i sin tid anfortroede mig. Som jeg indtil denne dag værgede din ret, vil jeg nu værge dine søstres og deres gode mænds. Uden deres samtykke kan du ikke sidde på Seim, ved

jeg. Og jeg skulle kende dem dårligt, om de gav dig gården for intet."

"I kender dem godt," sagde Anna. "Dog må jeg sige, de lod sig snakke til rette og nøjedes med rimelighed, al den stund de måtte erkende, at I havde vanrøgtet gården såre under eders regimente."

"Du har talt med dem?" spurgte herremanden.

"Jeg har så," sagde hun. "Jeg var rundt på deres gårde og så deres glæde over den hjemvendte slægtning. Sidst kommer jeg her, og her bliver jeg. Men lad det nu være nok med snak. Hr. Oluf vil forelæse eder dokumenterne."

Præsten, tog fat og læste.

Der var overenskomsten med fru Karin, og der var alle svogrenes lovlige afkald underskrevet og med deres vedhængte segl. Det hele var i så god orden som tænkeligt, til og med påtegnet af lensmanden i Bergen. Der var ikke til at vride og vende ved den ting.

"Din lumpne kvind," sagde Erik Benkestok. "I faders sted har jeg været dig og nu betænker du dig ikke på at jage mig af gården … mig og min søn. Ikke en skilling har jeg lagt op til min alderdom, det er alt sammen gået til din og dine søstres opdragelse. Men nu drager jeg til kongen i København og kræver min ret."

"Gør I det," sagde Anna. "Men gør det på timen. I kan tage min båd, som ligger ved broen."

Hr. Erik så rasende på hende. Han krammede med fingrene om sin vams … det faldt ham et øjeblik ind at kalde sine svende til hjælp, men han indså straks, at de intet kunne udrette mod Annas følge. Så slog han over i højlydt gråd og jammer.

"Annalil," sagde han, "lad mig blive på gården. For min salig hustrus skyld, som elskede dig inderligt. Jeg vil nøjes med et lidet kammer … Du kan dog ikke undvære en mand til at styre gården … jeg skal tjene dig tro …"

"Nej," sagde Anna. "I skal ud og hele eders slæng, og det i dag. Tre timer giver jeg eder til at ordne eders sager og ikke en minut mere."

"Kristian," sagde Erik Benkestok.

"Kristian bliver hos mig," sagde Anna. "Han er i min husbonds tjeneste og vel forsørget."

"Og hvem er din husbond?"

"Jeg tænkte, I vidste det," sagde Anna. "Det er James Hepburn, jarl af Bothwell, Skotlands storadmiral."

Hr. Erik holdt på at smile. Men smilet døde under Annas rolige blik. Han rejste sig fra bænken og så sig om, gik så hen og spyttede præsten i ansigtet.

"Jeg lider til Guds ære," sagde hr. Oluf og tørrede sig i sit ærme.

Svendene lo højt og Anna smilte. Derefter slog hr. Erik Else, så hun trimlede.

"Din tæve," sagde han. "Fra dig kommer al ulykken."

Else skreg og løb derfra. Men Erik Benkestok vendte sig mod Anna.

"Kan du give mig en drik øl til afsked?" sagde han.

"Det skal I få," sagde hun.

Øllet kom. Han fattede hanken og så på hende med onde øjne.

"Jeg drikker på jarlen af Bothwells sundhed," sagde han.

"Tak," sagde Anna.

Så vendte hun ham ryggen og gik ind og så ham ikke mere. Han parlamenterede med sine svende med det resultat, at en af dem besluttede sig til at drage med ham. De andre ville søge tjeneste hos Anna. Derefter samlede han sammen, hvad han kunne slæbe med sig. Annas folk hjalp villigt til at bære det i båden.

Omsider var han færdig. Han stod i porten og gned sit syge ben.

"Else!" kaldte han. "Else … hvor er du?"

Else kom frem.

"Det værker sådan i mit ben, bitte Else," sagde han klynkende. "Har du salven, du gned mig med, da kom med mig, og jeg skal aldrig mere give dig hug."

Else havde salven. De gik i båden og roede ud over Stavangerfjord.

37. Nyt fra Skotland

Anna blev en streng husbond på Seim.

Var gården før blevet forsømt, og havde alt gået, som det kunne, så kom der nu orden i tingene. Bønderne jamrede sig for døve øren, uvante som de var til andet end uorden og vilkårlighed. Kristian var på færde tidlig og silde, opsnusede et gammelt tilgodehavende her og stoppede en selvtagen ret i farten dér. Han var Annas foged og aflagde hende hver aften regnskab. Havde han en enkelt gang været mild, irettesatte hun ham og krævede til sidste hvid, hvad der tilkom hende.

"Du farer for lempeligt, Kristian," sagde hun. "Min husbond vil ikke være dig taknemmelig, når han ser, hvor ilde du røgter hans gods."

"Venter I jarlen her?" spurgte Kristian.

"Jeg ved det ikke," sagde Anna. "Men enten han kommer her eller jeg farer til ham, så er alt godset hans. Du kan vel vide, at jeg alene ved hans guld har været i stand til at indløse denne skønne gård."

Det var første gang, hun havde hentydet til de midler, som havde forvandlet hendes armod i Lier til velstand. Kristian spurgte, men fik ingen besked.

"Lad det være dig nok, hvad du har fået at vide," sagde hun. "Gør din pligt og vær sikker på jarlens og min erkendtlighed."

En dag kom Jørgen Daa rejsende.

Hans bevægelse, da han så Anna, var så stor, at han næppe kunne fremføre et ord. Hun bød ham venligt og roligt til sæde, spurgte om nyt fra kendinge i København og Bergen og gav sig ikke den mindste blottelse.

"I lider vel, jomfru Anna?" spurgte han.

"Tak for forespørgslen," svarede hun. "Det går så op og ned, som sagtens for alle mennesker. Men sig I mig nu, Jørgen Daa, hvorfor kalder I mig ved et navn, jeg ikke længer bærer?"

"Jeg tænkte, I ville ikke bære den mands navn, som sveg eder så skammeligt," sagde han. "Ved I ikke, at jarlen har indgået nyt ægteskab i Skotland?"

"Man har fortalt mig det," sagde Anna. "Men om så var, forbliver jeg dog hans rette hustru, eftersom han ægtede mig først."

Jørgen Daa tav lidt. Så tog han hendes hånd, trykkede den fast og sagde:

"Fortæl mig alt om den vielse."

"Gerne," sagde Anna.

Så berettede hun det omstændeligt, som det var gået til, og Jørgen Daa måtte tro hende. Da hun var til ende med beretningen, rejste han sig af sin stol og gik frem og tilbage i stuen.

"Jomfru Anna … tilgiv mig, at jeg kalder eder så, men det navn var mig så dyrebart en gang. Jeg kom hertil for at udforske, om I havde glemt den skotske herre, som dårede eders sind, og om hvem jeg intet mere ondt vil sige. Om så havde været, ville jeg have spurgt eder, om I ville være draget med mig til Utstein kloster som min hustru."

"Da er I rejst forgæves," sagde Anna.

"Jeg ved det," sagde han sørgmodigt. "Jeg så det af eders første blik. Men jeg har også andet ærinde end det. Nu må I vide, at jeg lige herfra drager til en adelig jomfru, som jeg tror forvist er mig god, og tilbyder hende ægteskab. Jeg ledes ved at

sidde ene på min gård, og jeg vil have sønner, som kan arve mit navn og mit gods. Så tænker jeg, I vil tro, at jeg har slået alle gamle, fagre drømme af tankerne og tillade mig at være eders ven og rådgiver."

"Hvad vil I råde mig?" sagde hun. "Min vej er klar, og jeg behøver intet råd. Jeg bier her, til min husbond kalder mig, eller til han kommer, eller til jeg dør."

"Det gør I," sagde han. "Og ære være eders troskab. Var alle kvinder stormodige og stærke som I, da var det bedre at leve i verden. Om der fødes mig en datter, vil I da bære hende over dåben og bede for hendes lykke?"

"Gerne," sagde hun.

"Jeg skal minde eder om løftet. Men det var eders sager, vi skulle tale om, og ikke mine. Om I vil lyde et forstandigt råd, da skal I øjeblikkelig rejse klage mod jarlen af Bothwell. Begriber I ikke, at om I sidder her og tier, da tier I eder og eders ret til døde? Rejs eders krav, så kan I siden gøre dermed, som I vil."

Anna rynkede panden og så hen for sig. Hendes moder, fru Dorothea og alle, hvem hun havde talt med i København og i Bergen, havde givet hende det samme råd. Hun følte sig stundom fristet til at følge det for derigennem at komme i forbindelse med jarlen. Men det var ellers så lidt efter hendes sind, at hun bestandig til sidst havde forkastet det. Nu stredes hun igen med tvivlen, og Jørgen Daa læste det på hendes ansigt. Længe sad de tavse.

"Hvad giver I mig til svar?" sagde han omsider.

"Jeg kan intet svar give eder," svarede hun. "Jeg må overlægge med mig selv, hvorhen det fører."

"Gør det," sagde han. "Men gør det snart. Tiden går og det bliver alt vanskeligere for eder at forsvare eders ret. Om I beslutter jer til at følge mit råd, vil I da give mig i opdrag at ordne det for eder i København?"

"Det vil jeg," svarede hun. "Og vide eder tak til. Om ellers I til den tid har ægtet hende, I talte om."

Så stod han op og bød farvel.

Men Anna fortsatte sit ensomme liv på gården. I to år arbejdede hun og Kristian. Hun opdrættede kvæg og købte jord og øgede sin formue mærkeligt. Hun fik besøg af sine søstre og deres mænd, som misundte hende hendes velstand og stiklede til hendes ægteskab. Hun fik bønskrifter fra Erik Benkestok, som havde slået sig ned et steds ved fjorden og levede der med Else i stor drukkenskab og fattigdom. Hun fik bud fra Utstein kloster, at Jørgen Daa havde holdt bryllup.

En dag brød hun op med Kristian og to svende og drog til Bergen.

"Der vil jeg bo," sagde hun til Kristian. "Her er ikke mere for mig at gøre."

Hun købte sig et hus, der lå sådan, at hun fra dets ruder kunne se ud over havnen. Der installerede hun sig som rimeligt og anstændigt var for en adelsfrue i gode kår, men holdt sig ellers for sig selv. Kristian var hendes hushovmester, når han ikke var på Seim for at tilse bedriften der. Hun tilbød ham penge til at drage ud i verden, men var glad, da han afslog det. Hun havde vænnet sig sådan til ham, at hun ikke kunne undvære ham. Med liv og sjæl gik han op i hendes arbejde på at forøge sin formue. Aldrig mere plagede han hende med sin elskov.

Og så kunne hun tale med ham om Bothwell.

Hvordan det var begyndt, vidste ingen af dem, men det var kommet sådan lidt efter lidt, at de om kvælden talte sammen om jarlen og hans sandsynlige skæbne, og i Bergen blev det en daglig vane. Når vejret var ondt, vandrede hun hver dag en tur langs havnen; når det var godt, gik turen op ad bjerget bag byen, hvorfra hun kunne se langt over stranden. Kristian fulgte hende.

"Om man kunne se Skotland," sagde hun en dag.

Hun gav sig til at fantasere om at udruste et skib og sejle derover for at være rede, om Bothwell trængte til hjælp. Hun udviklede for ham de farer og forviklinger, som truede hendes husbond, og hvordan alt skulle ordnes sådan, at han, om det gik ham ilde, hos hende kunne finde et fristed, hvorfra han atter kunne flyve ud og overvinde sine fjender. Hun talte som en seer, med fjerne øjne og høj røst. Ingen hørte hende jo uden Kristian, der sad lyttende ved hendes fod og tænkte, hun havde ikke længer sin forstand. Men næste dag, når de var ved deres forretninger, skønnede han, at hendes hoved var både koldt og klart.

Dagen efter at hun havde installeret sig i sit hus, fik hun besøg af en lille, gammel, lurvet mandsperson.

"Hvad vil I mig?" spurgte hun.

"Mit navn er Josias," sagde han.

Hun så på ham, syntes, hun havde set ham før, men kunne ikke henføre ham noget steds. Så tog han op af sin lomme et dokument og et par fattige smykker og bredte det på bordet foran hende.

Da kendte Anna pantelåneren, som havde givet hende penge til at rømme fra Bergenhus.

"Forlad mig, at jeg glemte eder," sagde hun. "Min skæbne har været sådan, at små sager nemt kunne gå mig af minde. Nu borger I mig sagtens ikke en anden gang, om jeg kommer i bekneb."

"Jeg viste eder større tillid, end det ellers er min vane," sagde Josias og strøg pengene til sig, hun talte op på bordet. "Men kommer I til mig igen, da siger jeg nej, og lukker pungen."

"Og hvorfor det?" spurgte hun forundret. "Jeg mente, at om man betalte sin gæld, bevarede man kreditten."

Josias satte sig på en stol og bad om undskyldning derfor.

"Jeg er gammel og træt," sagde han og så på hende med sine kloge øjne. "Jeg kender verden. Om der var gået ti år endnu, inden I havde betalt mig og I havde flakket om i verden, jeg havde ikke tabt troen til eder endda. Nu har jeg tabt den. I drog ud for at vinde den store lykke … I havde den i eders øjne, jeg så den selv. Men I kom hjem uden den og med forlis. At I er i stand til at betale mig den ringe sum, jeg lånte eder, er godt for mig, men betyder intet for jer."

"I taler sandere end I sagtens tror," sagde hun. "Men hvad ved I om min lykke?"

"Jeg ved om eders lykke, hvad alle ved," sagde Josias. "Desuden kan jeg stave og lægge sammen, hvad som kun er de færreste givet. I satte alt på ét kort, som I var født til, og I tabte. Ved I, hvad de kalder eder for i Bergen?"

"Jeg ved, hvad navn jeg har, og kerede mig aldrig om folks tale," sagde hun.

"De kalder eder Skottefruen," sagde Josias.

"Et godt navn," sagde hun med et højt smil. "Al den stund, min husbond er den kækkeste og mægtigste mand i Skotland. "

"Så siges det i folkemunde, at skottefruen bærer en tung guldkæde snoet syv gange om sit nøgne liv," sagde Josias. "Jeg kender menneskene og gør de syv gange til tre. Men hvad siger det? I hugger ring for ring, og en dag kommer den sidste. Da er I arm og overgiven. Og selv om kæden varer til eders død … var det det, I søgte, da I drog ud i verden efter lykken?"

"I taler sært og dristigt," sagde Anna. "Men I har ret. Dog skal I ikke være bekymret for mig. Jeg er stærk endnu, som den gang, jeg stod i eders bod. Jeg giver ikke fortabt og fortabes ikke, om også I ikke vil betro mig en styver."

"Visselig vil jeg give eder lån mod godt pant," sagde han. "Sådan var det ikke ment, og I forstod mig helt vel. Kan jeg være eder til nogen nytte i eders forretninger, da beder jeg jer skikke bud efter eders ydmyge tjener."

"Men I tror ikke på min lykke?" spurgte hun.

Han rejste sig og bøjede sig dybt uden at tage sit blik fra hende.

"Tillad mig at tie derom," sagde han. "I er en adelbåren dame og jeg kun en ringe pengeudlåner. Jeg har allerede sagt for meget. Men stundom glemmer jeg, hvem jeg er, helst når jeg står for et ansigt som eders, der har præget sig usletteligt i mit minde. I fik en mands sjæl. Synd, at I må friste en kvindes kår."

Han bøjede sig igen, men Anna bød ham tøve. En stund sad hun og så over bugten, hvor vandet blinkede muntert og blåt.

"Har I forbindelse med udenlandske havne?" spurgte hun så.

"Ofte," sagde han. "Der kommer ikke mangen sømand til Bergen, han gæster mig jo i ny og næ i min bod. Så spørger jeg

gerne nyt fra der, hvor han farer. Om det så er lensmanden på Bergenhus, skikker han iblandt bud til mig for at høre de sidste efterretninger."

"Om I hører nyt fra Skotland, da bring mig det," sagde Anna. "Jeg skal lønne eder for umagen. Og så kan I opsøge min foged og hushovmester Kristian Eriksøn Benkestok og tale med ham om to skibsparter, jeg agter at købe. Kan hænde eders erfaring kan stå os bi."

Fra den dag af fik den kloge Josias hånd i hanke med Annas forretninger, og i de kommende år øgedes hendes formue mægtigt. Hun havde til sidst fem skibe i søen og både de indfødte købmænd og hanseaterne regnede hende som en af de første på pladsen. Hun overraskede Josias ved sit hurtige nemme og sit vovemod. Hun gik ikke af vejen for nogen forretning, hvor lille den var, og hendes standsfæller, hvoraf der boede mange i Bergen, så i begyndelsen skævt til hende. Men alt som hendes rigdom steg, ændredes deres syn, så meget mere som hendes stille, arbejdsomme liv efterhånden afvæbnede folkesnakken eller vendte den til en glorie om hendes hoved.

Kun i én henseende var Josias misfornøjet med hende. Han kunne ikke få hende til at sætte sine penge i jordegods. Hun havde Seim og brød sig ikke om mere. Hun ville have den størst mulige kapital rede, om han en dag kom, hun ventede på. Og der gik vilde rygter om de fabelagtige summer, Skottefruen gemte i sine kister.

En dag gæstede selve lensmanden, hr. Erik Rosenkrands, hende i hendes hus.

Han meddelte hende, at der i hendes navn af samtlige hendes frænder var opsat et klageskrift mod jarlen af Bothwell. Det var naturligvis Jørgen Daa, som havde sat sagen i gang, og han havde gjort det både godt og grundigt. Klageskriftet var forelagt Hans Nåde kongen i København, og af ham oversendt lensmanden i Bergen med en skrivelse, der omtalte Anna i sådanne udtryk, at hr. Erik fandt det rigtigst personlig at henvende sig til hende. Han erklærede sig da rede til at anstille fornøden undersøgelse og fremme sagen med al den magt, som stod til hans rådighed, om Anna ville undertegne klagen.

Men det ville Anna ikke.

Hun hørte lensmanden til ende, drak ham til i et bæger vin, som han ingen sinde havde smagt bedre, tog klageskriftet og lagde det i sit skrin.

"Jørgen Daa har gjort dette på egen hånd og uden min vilje," sagde hun. "Jeg nægter ikke, at hans mening er god nok, og jeg takker ham og alle mine frænder og ikke mindst Hans Nåde kongen og eder, hr. Erik, for eders omhu. Når tiden kommer, kan det vel hænde, at jeg benytter mig af eders bistand. Men for øjeblikket er jeg ikke til sinds at rejse klagemål mod min husbond."

Dermed måtte Erik Rosenkrands lade sig nøje. Jørgen Daa skrev og forklarede sin handlemåde, hun svarede ham venligt og kort. Lensmanden bød hende til gæst på Bergenhus, hun takkede og afslog. Adelsfolkene i Bergen gæstede hende og blev vel modtagne, men hun gengældte ikke deres besøg.

Hver aften kom Josias til hende. Han var ydmyg og lurvet som før, så meget end hans velstand var øget med Annas. Men

hun så ikke hans fedtede kappe og smudsige fingre. Hun så kun guldet, der dryppede af dem i hendes kister.

Så hændte det en nat, da hele byen sov, at Josias begærede at indlades til Skottefruen. Han vækkede hendes terne, og mens hun betænkte sig på at kalde på sin frue, kom Anna af sit kammer. Hun var al tid på vagt, vågen og i søvne, og forstod nok, det ikke var for narrestregers skyld, den gamle pantelåner søgte hende ved denne tid.

Hun førte ham til sit brevkammer, og da de var ene, så han fast og længe på hende.

"Kan I tåle at høre store nyheder og onde?" spurgte han. Hun greb fast om stolens arme og blev meget bleg.

"Er jarlen af Bothwell død?" sagde hun.

"Darnley er død," sagde Josias. "Kongen. Bothwell har dræbt ham og dronningen er i ledtog med morderen."

"Darnley var ingen mand," sagde Anna.

"Nej," sagde Josias. "Bothwell er manden. Han har bortført dronningen til et af sine slotte. Om ikke hun allerede har ægtet ham, gør hun det snarest."

Anna sagde ingen ting. Hendes hoved sank ned mod hendes bryst og hendes øjne lukkede sig. Josias ville kalde på hjælp, men i det samme så hun op.

"Tak for eders umag," sagde hun og rejste sig med besvær. "En af mine svende skal følge eder til eders hus. Garperne er på gaden i nat, kan jeg høre."

"Jeg går helst ene," sagde Josias. "Ingen gør den gamle pantelåner fortræd. Men nu tænker jeg, vi må tage nøje vare på vore skotske forretninger. Aldrig finder stormændene sig i

jarlens ophøjelse. Der bliver oprør og krig. Det bæres mig for, det gælder Maria Stuarts krone."

Anna blev rød og hendes øjne strålede. Hun foldede hænderne mod sit bryst og løste dem igen. Josias tænkte, han havde aldrig set en skønnere kvinde.

"Tak," sagde hun med en sær, dyb stemme, han ikke kendte. "Gå så hjem og kom igen i morgen."

38. Under Norges kyst

En af de sidste dage i august i året 1567 lå der to skotske krigsskibe udfor øen Karmen på Norges kyst.

Det havde stormet hårdt i flere dage, og søen var endnu i oprør. Bølgerne gik højt og tungt og sprøjtede mod klipperne. Skibenes anker kunne ikke fatte bunden, og deres fører, som hed David Woth og var om bord på det største af dem, vidste ikke sine levende råd, ukendt, som han var, med det farlige farvand, og det så meget mere, som begge skibene havde lidt havari i ikke ringe udstrækning på rejsen over Nordsøen, hvor de var helt forslåede af deres kurs.

Urolig gik han op og ned ad dækket og talte med styrmanden, som ikke kunne give ham anden trøst, end at provianten også var sluppet op, så det var så galt som vel muligt. De kunne se, at landet var tæt beboet, men kunne ingen havn øjne, vidste ikke, hvad kurs de skulle styre mellem skærene, som hist og her stak deres hoveder op over bølgerne, vidste ikke heller, hvordan befolkningen ville modtage dem. I de tider var havet fuldt af kapere og sørøvere, og det var troligt nok, at beboerne ville møde de fremmede søfolk med mistillid.

"Var vi først derinde, gav det sig nok," sagde David Woth og stampede i dækket. "Vi skulle vel bringe de bondebæster til at give os, hvad vi har nødig, om vi havde dem under vore kanoner. Men jeg skønner ikke, hvordan vi kommer derind."

Han spejdede over hav og land og så langt ude en stor sejler, som han imidlertid ikke gav videre agt på. Så gik han ned i agterkahytten, åbnede en lille dør og strøg sin hue af, idet han trådte over tærsklen.

"Herre," sagde han. "Vi ligger under Norges kyst, midt i skærene, og jeg ved ikke råd for, hvordan vi skal bjærge livet. Provianten er sluppet op, og det lider mod aften. Jeg tjente jer gerne, men I har bragt mig i en knibe, så jeg gav halvdelen af mit gods, om vi var ude af den. Er I kendt i disse egne? Ved I råd? Om nu folkene begynder at mukke – hvad da? Vil I da give eder til kende?"

Den mand, han talte til, sad i kahytten på en træbænk med ryggen mod væggen og med korslagte arme. Han var høj og svær, med brede skuldre og bredt bryst, store øjne og et mægtigt mundskæg. Endda han var klædt i usle og forrevne klæder, var det let at se, han var en adelsmand og det en af de store. Han svarede ikke kaptajnen, men så på ham med fjerne øjne, som var han langt derfra. Så vågnede han til bevidsthed og forstod, hvad kaptajnen havde sagt. Der trak et barsk smil op under hans mundskæg, han lagde hånden på det store sværd, der lå på bænken ved hans side, og sagde:

"Om I røber mit navn for nogen af folkene om bord eller i land, da er I dødsens, David Woth. Jeg har sagt jer det, og I ved det."

"Vel," sagde kaptajnen mut. "Jeg tvivler ikke på, at I holder ord, herre. Men om vi forliser på dette skær, da er døden mig ikke mindre vis, og om folkene gør mytteri – hvad vil I da, at jeg skal gøre?"

"Jeg skal komme, når tid er," sagde herren. "Men tys – hvad er det?"

Der lød råb fra dækket, og David Woth så meget bekymret ud.

"Jeg tænker, det er mytteriet," sagde han. "Nu er vi vel rejst. Hver sørge for sig."

Dermed satte han huen på hovedet og gik uden videre hilsen. Herren i kahytten drog sit sværd ud, prøvede dets æg med fingeren og sad og så på det i dybe tanker, sukkede og stak det i balgen på ny. Hans pande var rynket i vrede eller sorg eller mismod. Det så ud, som var han ganske lige glad med de jobsposter, kaptajnen havde bragt ham. Uvillig så han da også op, da David Woth på ny stod i døren.

"Et skib i sigte … tæt herved," sagde kaptajnen, og hans ansigt var betydeligt lysere end før, "et hanseatisk fartøj."

"Huen af!" sagde herren med lynende øjne.

Kaptajnen strøg huen med en skummel mine og fortsatte så sin beretning. Det var en rostocker skipper, som strøg nær nok til, at han kunne praje ham, og som erklærede sig villig til for gode ord og betaling at lodse skibene ind i Karmsund, en havarm, hvor de kunne finde beskyttelse for søen. Dog mente han ikke, det var rådeligt at give sig på vej før næste morgen. Det skumrede allerede, og det var bedst at ankre lidt herfra på en plads, han kendte.

"Akkordér med manden, som I synes," sagde herren ligegyldigt.

Kaptajnen gik op på dækket, hvor folkene var kommet i humør igen ved udsigten til frelse, og hvert spor af mytterilyst var forsvundet. Også på det mindre skib var der glæde og god orden. Alle tre fartøjer fulgtes ad med rostockeren i spidsen en smule syd på, og kastede anker der i ly af en skærgård, der tog af for bølgeslaget. Natten kom, men gav ingen ro, for så vidt skotterne på de to skibe drak sig en fuldgod rus efter den

overstandne besværlige sørejse og larmede, så det lød langt ud over vandet. David Woth indfandt sig i kahytten for at begære lov til at byde rostocker skipperen til gæst på skibet, men fandt herren indslumret i samme stilling, hvori han sad. En stund så han på ham med hadefulde øjne. Så satte han sig og drak med de andre.

Da solen stod op, sejlede skotteskibene efter rostockeren ind i Karmsund. Der var ikke flere ædru folk ombord, end at det akkurat lykkedes at styre og passe sejlene. Men vind og sø havde lagt sig i nattens løb, så det gik, hvilket var så meget mærkeligere, som skibene havde lidt ret betydeligt havari på farten over Nordsøen.

Som nu allerede det største af de skotske skibe havde fået sit anker bragt i land, lød der et skud over bugten. Det var et skarpt skud, for kuglen vandede tæt foran boven af rostockerens fartøj. Alle så op fra deres arbejde og blev va'r midt i bugten et skib, der førte dansk flag og lignede på en prik en fuldrustet orlogsmand.

Ved lyden af skuddet var herren kommet op af sin kahyt og stod på dækket ved siden af David Woth, der så overmåde betænkelig ud. Herren frøs i sine sønderrevne og medtagne klæder i den kolde morgenvind. Han støttede sig på sit store sværd og stirrede på skibet. Besætningen skottede til ham og mumlede sig imellem. De havde kun set ham en enkelt gang før på hele rejsen, og ingen vidste, hvem han var. Det var David Woth, de havde svoret lydighed, men det var ikke undgået deres opmærksomhed, at kaptajnen frygtede og lød den sælsomt udseende passager, der uden al tvivl var en såre fornem herre, så ringe også hans dragt var for tiden. Mere end én gang havde

David Woth udstedt en befaling, og var straks efter kommet op fra kahytten med den stik modsatte ordre, som han så gav med en stemme, hvori raseriet var tydeligt nok.

"Salutér den danske orlogsmand," bød herren.

En stund efter dundrede kanonerne fra begge de skotske skibe, det danske skib svarede, og bønderne og fiskerne på Karmen stimlede sammen for at overvære det usædvanlige skuespil.

"Det er *Bjørnen*," råbte rostockerskipperen ovre fra sit dæk. "Jeg kender skuden. Den føres af kaptajn Kristiern Aalborg, som står højt i kong Frederiks gunst."

"Hvad skal vi gøre?" spurgte David Woth.

"Lad skibet komme nærmere," svarede herren rolig. "Så får vi at se. Vi har halvandethundrede mand ombord på vore to skibe, så vi er ham allenfals overlegne, om det kommer an derpå. Men mød ham med den største høflighed, alt imens du gør alt klart til kamp. Nu går jeg ned i kahytten. Så bringer du mig nøjagtig bud og besked."

Dermed forsvandt herren og overlod David Woth at klare sagen. Han bød sine folk i al stilhed væbne sig, men passe på, at danskerne ikke mærkede noget. Inden foranstaltningerne endnu var trufne, lå *Bjørnen* på siden af skibet. Kaptajn Aalborg begærede med høj røst at vide, hvem de var, og se deres papirer, dem de, som enhver ærlig sømand, der ikke drev ulovligt kaperi og sørøveri, naturligvis havde til rede, siden de sejlede i Hans danske Majestæts farvande. David Woth forsvandt i kahytten og kom op med den besked fra sin herre, at de var skotske adelsmænd, som agtede at træde i kong Frederiks tjeneste, hvor der alt var så mange af deres landsmænd.

"Det er godt nok," svarede kaptajn Aalborg djærvt. "Der er brave mænd i Skotland så vel som skælmer. Giv hid eders papirer, at vi kan se, hvad slags I er af."

Atter forsvandt David Woth i kahytten og kom op med den besked, at de ingen papirer havde, efterdi de, som i Skotland alene kunne udstede sådanne dokumenter, for tiden befandt sig i strengt fængsel uden samkvem med nogen. Da kaptajn Aalborg begærede at se den herre, som sendte ham sådan besked, svarede Woth, at hans herre var syg, men at han, der var en af hans adelsmænd, talte på hans vegne.

Imidlertid var *Bjørnen* kommet klods på det skotske skib, og da man var så langt i forhandlingen, sprang Kristiern Aalborg resolut ombord til skotterne. David Woth gjorde et skridt tilbage og lagde hånden på sit sværd. Men den kæmpestore danske kaptajn lo muntert og sagde:

"Jeg er Kongelig Majestæts politi i disse farvande, og jeg må selv se mig for. Før mig for eders herre, siden han er syg og kan ikke komme til mig."

"Det er mig strengelig forbudt at indlade nogen for min herre," sagde David Woth uden at tage hånden fra sværdfæstet eller slippe den anden af syne. "Jeg mener heller ikke rettere, end at jeg kan være god nok for jer, den jeg er."

Kristiern Aalborg så sig om og skønnede nemt, at skibet var bedre bevæbnet, end han havde tænkt, og at han ikke kunne få bugt med dem med magt, men måtte fare med list og lempe, hvis det andet var lige så vel rustet. Over alt, hvor han så hen, tittede væbnede mænd af luger og lukaf. Vilde og barske var deres ansigter, og deres våben lod intet tilbage at ønske. Så slog han resolut om i en anden tone.

"Når eders herre ikke vil vise sig, da får jeg nøjes med eder, som I siger," sagde han. "Ikke heller lå der nogen krænkelse i min færd fra før. I ved, som jeg, at en sømand må gøre sin pligt. Sig mig da nu, hvad eders mål er med rejsen."

"Det har jeg sagt eder," sagde David Woth mut og endnu fuld af mistro. "Og målet er ikke ændret siden. Vi sejler til København for at tilbyde kong Frederik vor tjeneste, om ellers han har brug for nogle mænd, der hellere slås end snakker, som er parate til at knuse pandebrasken på hans fjender, men uvillige til at overfalde fredelige og venskabeligt sindede rejsende med nærgående spørgsmål."

"Godt svaret, skotte," sagde Kristiern Aalborg og lo. "I er ellers slået en kende ud af kursen."

"Det har stormen voldet og ikke vi," svarede David Woth "så snart vi har provianteret, om ellers der findes proviant i disse klipper, da sætter vi fluks kåsen ad København til."

"Mangler I proviant?" spurgte Kristiern Aalborg glad. "Den kan I få hos mig – for en del da. Og ellers tænker jeg, mit ord formår så meget hos folkene derinde, at de giver eder, hvad I behøver. For gode ord og betaling forstår sig."

"Jeg tog ingen tid i verden noget uden at betale dets fulde værdi," sagde David Woth.

Kristiern Aalborg så på ham med et smil, som kunne sige både så og så. Men hans mund sagde intet. Han aftalte med David, at han næste morgen skulle sende nogle af sine mænd om bord på *Bjørnen* for at hente den lovede proviant. David Woth bemærkede, at han ville lade mændene være bevæbnede. Heraf lo Kristiern Aalborg højlydt.

"Lad dem være væbnede til tænderne," sagde han. "Men så skikke I mig ikke alt for mange – lad os sige et halvt hundrede stykker på højden. Skal der være fjendskab og mistro mellem os, så lad det være så – efter eders vilje. Men der er da ingen mening i, at jeg tillader jer at sende så mange væbnede mænd om bord på mit skib, at I kan overmande besætningen og tage den proviant med vold og for intet, som jeg byder eder af venskab og for betaling."

Dermed sprang han på ny over på sit eget skib, som var blevet fastholdt til det skotske fartøj med entrehager. Skibene lagde sig lidt fra hinanden, således at *Bjørnen* lå yderst med bredsiden til og spærrede indløbet, om nogen skulle forsøge at liste ud af sundet om natten. David Woth lagde mærke til, at kanonportene på *Bjørnen* var åbne eller kun løst tillukkede, og at alt mandskab var under våben. I lige måde observerede han en båd, som roede fra *Bjørnen* over til rostockeren og satte en mand om bord, som sikkert nok var Kristiern Aalborg selv. En stund efter roede han tilbage, og efter atter en stunds forløb lettede rostockeren anker, satte sejl til og styrede ud af sundet.

David Woth gik ned i kahytten, hvor herren sad tavs og stirrede som sædvanlig, og berettede, hvad der var hændt.

"Det huer mig ikke," sagde han. "Rostockeren sejlede uden sin bjærgeløn – dårligere tegn kan ikke tænkes. Han er i komplot med dansken til vort fordærv."

"Vi har intet udestående med dansken," sagde herren roligt. "Vogt dig vel, at vi ikke får det. Vi er i kong Frederiks lande og områder og får fare med lempe, så længe ske kan. Er vi så endda de fleste og kan bruge vold, om det gøres nødigt."

Dermed var samtalen endt. Skotterne gik tidligt til ro, udmattede som de var af sviren og mange dages strabadser.

Men fra *Bjørnen* roede på ny en båd, som denne gang gik i land på Karmsund. I båden var Kristiern Aalborg, som nyttede natten til at fare rundt hos indvånerne og kræve dem til hjælp mod de sørøvere og fribyttere, han sagde de fremmede at være. Han aftalte alt fornødent med dem og roede tilbage til sit skib og gik til køjs i fortrøstning til, at hans snildhed næste dag skulle give skotterne i hans vold.

Og næste morgen var han oppe med solen og satte sit forehavende i værk nøjagtig, som han havde udtænkt det.

Han gik om bord på David Woths skib, spurgte for et syns skyld endnu en gang, om han ikke kunne få skibets rette ejermand i tale og opfordrede derefter kaptajnen til at sende folk om bord på *Bjørnen* efter den lovede proviant. David Woth mente, at det kunne nemmest lade sig gøre, om *Bjørnen* ville lægge bi side om side med hans skib, ligesom det havde gjort i går. Men det erklærede Kristian Aalborg var ganske ugørligt i dag formedelst strømforholdene. Dem kunne det ikke nytte David Woth at tale med om. Han kendte intet til de sælsomme undervandsbevægelser her på kysten, der var sådanne, at et fartøj med største lethed kunne blive båret ud af den smalle sejllinje og slå sig sønder på de skjulte skær, inden skipperen vidste et ord deraf.

David Woth bandede i sit stille sind rostockeren, som havde ladt ham i stikken. Han indså, at han ikke kunne slippe ud af Karmsund uden ved danskernes hjælp, med mindre han kunne få fat i en fisker eller lods på landjorden. Og han havde nu en gang en indgroet mistanke til Kristiern Aalborgs store, muntre,

åbne ansigt. Han svarede derfor, at han først måtte forhandle med sin herre, inden han lod folkene gå om bord på *Bjørnen*. Det sagde den danske kaptajn ikke andet end godt til og roede hjem til sit skib fløjtende en munter vise og uden så meget som at se sig tilbage.

Op ad dagen lod David Woth tresindstyve vel rustede mand gå i land for at se, om de ikke kunne skaffe nogen proviant, der efterhånden var blevet ganske nødvendig, eftersom der næppe fandtes en beskøjt om bord og heller ingen vand. Men nu hændte der det mærkelige, at mændene fandt alle de huse, der lå nærmest stranden, ganske tomme og forladte. Der var heller ingen kreaturer eller levnedsmidler af nogen slags. De standsede rådvilde og skikkede en mand tilbage til skibet med spørgsmål, hvad de skulle gøre. Han bød dem rykke ind i landet og skaffe proviant for enhver pris, bare de var hjemme til solens nedgang.

De drog da ind på øen, som var bakket og stor, og David Woth spejdede efter dem, mens han utålmodigt vandrede op og ned på sit dæk. Han kunne se folkene bevæge sig ovre på *Bjørnen* – nu så det ud, som lavede de til at hejse sejl. Så gik han ned til sin herre og mester og meldte ham, hvordan det stod til. Solen var sin nedgang nær, og folkene, der var gået i land, var ikke til at øjne. *Bjørnen* stod tydeligt nok i begreb med at gå under sejl, proviant havde de ingen af, og folkene var næppe mere til at styre. Dette David Woths sidste udsagn bekræftedes ved en voksende trampen og larm på dækket over de to samtalendes hoveder.

"Hvorfor har I ikke skikket folk over på *Bjørnen* efter proviant, som kaptajnen tilbød?" spurgte herren.

"Jeg frygtede en fælde," sagde David Woth.

"I er en tåbe," sagde herren og slog i bordet, så det rystede. "Hvad er her at frygte? Om ikke vi får proviant og hjælp ud af disse satans farvande, da er undergangen os vis. Gør øjeblikkelig som jeg siger, eller I er sikker på at komme til at dingle i rånokken."

En time efter satte alt hvad begge skibene ejede af både fra borde og roede over mod *Bjørnen*, bemandet med et halvhundrede væbnede mænd. David Woth havde udvalgt de forvovneste af begge skibes mandskab. Han troede ikke, *Bjørnen* var videre stærkt bemandet, eftersom der ikke havde vist sig ret mange folk på dækket. Så stod han i skumringen og spejdede mod det danske skib, som hans både snart nåede, og hvor alle mændene gik om bord.

Det mørknede nu sådan, at han ikke kunne se, hvad der foregik derovre. En gang syntes han, han hørte et råb, men så blev der stille igen. Mørket blev tættere. *Bjørnen*s master tegnede sig mod himlen, fjeldene stod på den anden horisont, bølgerne lagde sig med små kluk mod skibssiderne. På de skotske skibe stod det tiloversblevne mandskab, nu knap en snes mand, og stirrede med sultne øjne mod den kant, hvorfra den længselsfuldt ventede proviant skulle komme.

Men der kom intet. Alt var stille og blev ved at være stille. Som det var, stod herren ved David Woths side, hilset med sky blikke af folkene, som ellers når han viste sig, og med slet dulgt frygt og had af Davids øjne.

"Jeg frygter, jeg får ret, vi er faldne i et baghold," sagde kaptajnen.

Herren sagde ingen ting. Nu kom der en lille båd langt ude. Der var kun én mand i den, som roede begge årer. Herren pegede derud, kaptajnen stirrede, alle mændene om bord var optagne af båden. I et halvt bøsseskuds afstand blev den liggende, manden hvilede på årerne og prajede. David Woth svarede.

"Skibshøvidsmand Kristiern Aalborg melder skibshøvidsmand David Woth, at den begærede proviant skal blive bragt om bord på hans fartøj i morgen ved solopgang," råbte manden med begge hænder om munden som en råber.

"Og hvor er mine mænd?" råbte David Woth tilbage.

"De sidder bænkede i lastrummet og tager for sig af retterne," svarede manden i den lille båd. "De kommer i morgen med skibshøvidsmanden."

"Forræderi!" sagde David Woth og vendte sig til herren. "Jeg tænkte det nok. Den danske djævel har taget en tredjedel af vore mænd og en tredjedel er naturligvis overmandet og fanget eller dræbt derinde i land. Nu er han mægtig at tage os, når han vil."

"Kongen af Danmarks skibshøvidsmand er ingen røver," svarede herren rolig. "Der kan ikke ske os værre, end at han fører os til lensmanden i Bergen, og så klarer alt sig."

"I taler, som I tænker, herre," sagde David Woth. "Jeg ved ikke, hvor vidt I har eders papirer i orden, men det kan hænde, vi alle til hobe kommer til at fortryde den sørejse."

"Vogt jer for at blande jer i mine sager," sagde herren. "Med eder har jeg intet at skaffe udenfor den tid, I har været i min sold. Har I drevet sørøveri på kongen af Danmarks farvande eller kyster, da så meget værre for eder. Jeg kan ikke hjælpe jer."

David Woth så ondt til ham, hvad han aldeles ikke lagde mærke til. Men nu optoges deres opmærksomhed af folkene forude, som trængte sig henimod agterdækket, hvor de to mænd stod, og kom dem ganske nær med vilde miner og truende fagter.

"Vi er hungrige!" skreg de i munden på hinanden. "Kan I ikke skaffe os føden, da giv os fri, så skaffer vi os den selv, som vi har gjort tit. Vi vil ikke ligge her og gå under."

David Woth trak på skuldrene og så med et meget sigende blik på herren. Men han gik langsomt tæt hen til den ophidsede skare og stillede sig foran den med hænderne støttede på sit sværd.

"Hvad vil I – hvor er eders ordfører – lad en mand træde frem, at jeg kan forstå, hvad I siger."

De skubbede en stor karl frem foran hoben. Han veg lidt tilbage for herrens blik, strøg halvt mod sin vilje huen af sig og stod og gloede og sagde ingen ting.

"Har du tabt mælet?" spurgte herren.

Så mandede karlen sig op og talte – i begyndelsen hakkende og stammende, men efterhånden som kammeraterne bagved opmuntrede ham med deres tilråb og herren stod tavs, dristigere og mere højrøstet.

"Vi vil gives fri af kaptajnens tjeneste," sagde han. "Vi er hyrede til at drage til Frankrig eller Nederlandene, men ikke til at omkomme mellem disse klipper. Vi har ingen proviant og intet vand. Lad os fare i land som vore kammerater, så forlanger vi ikke bedre."

"I er hyrede til at sejle derhen, kaptajn David Woth vil," sagde herren. "Og David Woth er min mand. Jeg har hyret ham og

eder med skib og våben og det hele. I morgen skal I få proviant fra *Bjørnen*. Forresten lyder I de ordrer, I får. Afsted med jer til eders lukaf, og lad mig ikke oftere se opsætsighed. Ellers skal det gå jer ilde."

"Vi kender ikke jer," sagde manden trodsig. "Vi har alene med kaptajnen at gøre. Han har ikke holdt sit ord til os, og derfor går vi fra borde i denne stund."

I det samme han havde udtalt, fløj herrens sværd af balgen og susede over ham. Han styrtede til jorden uden et ord med flakt hoved. Blodet sprøjtede over dækket, mændene veg tilbage, men herren stod rolig med sværdet i sin hånd.

"Er der flere af jer, der vil gøre mytteri?" spurgte han. "Så pak jer til jer dont og lær af denne kødklump, der ligger, hvad der kommer ud af at sætte sig op imod mig. – I holde for fremtiden bedre mandstugt på eders skib, kaptajn Woth. Ellers er vi to færdige med hinanden, og I får ingensinde den hyre, I har betinget eder."

Han stak sværdet i balgen og vendte hoben ryggen. Tavse gik mændene hver til sit. Men herren gav David Woth et vink og satte sig med ham agterst i skibet.

"Jeg skønner, at I har haft ret i eders mistanke til dansken," sagde han. "Der er ingen tvivl om, at vore mænd, som gik i land, er overlistede af bønderne, og denne kaptajn Aalborg holder dem, der roede over til ham, i fangenskab på sit skib. Således er vor overmagt gjort til intet, og vi er i hans vold."

"Jeg sagde eder det," sagde David Woth mut. "Om I havde fulgt mit råd, havde vore sager stået bedre."

"Det tror jeg ikke," sagde herren. "Vi kunne ikke komme herfra uden proviant. Så måtte vi have gjort strandhugst."

"Gerne for mig," sagde David Woth. "Det faldt mig heller ikke ind, I frygtede for en kamp, om så skulle være."

"Ganske rigtigt tænkt af dig," sagde herren med et smil, der gjorde hans ansigt endnu mørkere. "Men jeg er ingen kaper eller sørøver, som jeg har sagt dig før. Min rejse gælder større mål, end din skipperhjerne fatter. Men der er ikke tid til at skifte ord om sligt, som også er ganske ligegyldigt, så sandt du er i min sold og får din løn for tiden, jeg har hyret dig, og for resten drager din kås og kommer mig ingenlunde mere ved. Lad os tale om det, som nu skal ske. I morgen vil Kristiern Aalborg borde os og tage os til fange."

"Sandsynligvis," sagde David Woth.

"Da vil han føre os til Bergen, tænker jeg. Det er sagtens den nærmeste stad. Mærk dig nu, at du ikke røber mig. Jeg giver mig til kende for lensmanden i Bergen, om det til den tid passer mig. I hvad der så ellers sker, holder du ren mund, indtil jeg taler selv."

Dermed gik han ned i kahytten og lod sig ikke mere se.

Næste morgen ved solopgang styrede *Bjørnen* hen imod det skotske skib og lagde sig klods op ad det med alle kanonerne klare og hele besætningen rustet til tænderne på dækket. Kristiern Aalborg stod for fronten af sine folk med sit evig muntre ansigt og hilste på David Woth, som stod på sit dæk og så på ham med ufordulgt harme.

"Tilgiv mig, kaptajn," sagde Kristiern Aalborg. "I bliver sagtens forundret over denne opstilling, men Kongelig Majestæts politi er nødt til at bruge list, hvor magten ikke rækker til. Jeg kan tænke, I har mangelfuld besætning på eders skibe. Jeg vil derfor tillade mig at sætte et par mand over hos

eder, deriblandt en som kan tage kommandoen i eders sted, indtil vi når ind til Bergen og kan få eders forhold undersøgte af lensmanden."

"I har overlistet mig," sagde David Woth. "Havde min herre fulgt mit råd, da lå nu I og eders fordømte skude på havsens bund. Hvor har I gjort af mine mænd?"

"De, I skikkede mig over, sidder vel forvarede i lasten," svarede Kristiern Aalborg. "De, I på egen risiko sendte i land, ved jeg ingen ting om, men jeg skulle kende bønderne på Karmen dårligt, om ikke de har taget dem i forvaring og sat dem på et sted, hvor de ingen skade gør indtil videre. Der farer så mangt og meget på havet i disse tider. De norske bønder er vante at værge sig."

"Give Gud, jeg en gang kunne få anledning til at gengælde jer denne streg," sagde David Woth.

"Al tid til tjeneste," sagde Kristiern Aalborg og lo. "Men I får næppe eders ønske opfyldt. Om jeg ikke tager fejl, har købmændene i Bergen en lille mellemregning med jer … var der ikke et skib, I en gang opbragte i Nordsøen og kastede besætningen over bord … *Pelikanen* hed det. Jeg synes i det mindste, jeg har hørt sådant noget i forbindelse med eders agtede navn."

"Jeg har en broder," sagde David Woth og blev en smule bleg om næsen. "Det er kanske ham, I forveksler mig med."

"Lad os håbe det," sagde den danske kaptajn. "Og lad os ydermere håbe, at lensmanden i Bergen ikke forveksler eder med eders broder og klynger eder op i den galge, hvor han skulle have hængt."

"Jeg tænker, jeg kan stole på reel behandling i kong Frederiks lande," sagde David Woth. "Det er ellers ikke skik at behandle en ærlig sømand som en stratenrøver, og min herre siger sagtens god for mig.".

"I skal få nøjagtig den behandling, I fortjener," sagde Kristiern Aalborg. "Og eders herres borgen er god, når han først har svaret for sig selv. Før mig nu for ham det forteste ske kan, vi har spildt for megen tid med snak. Vinden er god, og jeg længes mod Bergen."

Dermed sprang han om bord på det skotske skib med en del af sine mænd.

"Min herre er ikke sådan at få i tale," svarede David Woth. "Om I vil have foretræde hos ham, da får I søge den selv. Jeg agter ikke at risikere mit liv ved at bringe ham slig ubuden gæst. Men vogt jer, at I ikke kommer ud med benene foran. Min herre er ikke den mand, I antager ham for."

"Ej," sagde Kristiern Aalborg. "Vil han ikke op, så får han blive nede. Det giver sig alt sammen nok, når vi kommer til Bergen. Nu vil vi aller først ordne os sådan, at vi nemmest muligt og i bedste forståelse følges ad."

Han gav sig til at ordne sagerne, som han kunne bedst. Der var ikke mere end fyrretyve mand på begge de skotske skibe – det mindre havde Kristiern Aalborg allerede bordet i nattens løb, og givet tilstrækkelig besætning af sine egne folk. Nu tog han yderligere femten af skotterne over på *Bjørnen* og lovede dem god forplejning og alt muligt venskab, om de ville føje sig i tilskikkelsen, som den havde ramt dem, og lyde deres nye befalingsmand. Folkene adlød øjeblikkelig, og David Woth så med harme, hvor nemt det gik.

"Er jeg også eders fange?" spurgte han.

"Passager eller fange, som I vil," svarede kaptajnen.

Som nu folkene larmede på det ene skib og det andet, åbnedes lugen til kahytten og herren stod pludselig på dækket mellem dem alle.

"Hvad går her for sig?" spurgte han med sin dybe røst.

Han stod lige overfor Kristiern Aalborg, som var en høj og stærk mand, men ikke så høj og stærk som den anden. Rent uvilkårligt veg sømanden et skridt tilbage for hans bydende holdning og stolte mine, der dækkede ganske over hans usle dragt. Det var ikke til at tage fejl af, at han var en herre af høj byrd, og Kristiern Aalborg blottede sit hoved og gjorde et klodset buk.

"Er I høvidsmanden på det danske skib?" spurgte herren. "Er det eder, der står til ansvar for, hvad overlast her er sket, da må I tro, I har at gøre med en mand, der vil vide at gøre ansvaret gældende."

"Jeg er høvidsmanden på *Bjørnen*, herre", svarede Kristiern Aalborg. "Jeg har forgæves søgt at komme eder i tale, men eders kaptajn har plat forment mig adgangen til eders kahyt. Om I vil sige mig eders navn og fremlægge eders papirer, da tvivler jeg ikke om, at jeg straks vil give eder fri og eders folk og skib. Jeg handler, som jeg gør, i kraft af mit embede som Hans Nåde kongens politi i disse farvande."

"Mit navn skal jeg sige, når tid er, og til hvem jeg selv synes," svarede herren. "Hvad er eders agt med mig?"

"At føre eder og eders skibe til Bergen og æske lensmandens dom over eder," sagde Kristiern Aalborg.

"Jeg har ikke noget højere ønske," sagde herren. "Gør eders pligt og sørg for mine folk, som er både hungrige og tørstige. Hvad udgift I har, skal blive eder rigeligt erstattet. Hvad tort og skade I gør, skal I stå fuldt til ansvar for, om ellers der er retfærdighed i Norge for en skotsk adelsmand."

Dermed vendte han Kristiern Aalborg ryggen og gik på ny ned i sin kahyt.

Den danske kaptajn lod sætte alle sejl til, og snart stod skibene ud af Karmsund og satte kursen nord efter mod Bergen, forrest den store skotte med den mystiske herre om bord samt Kristiern Aalborg og David Woth, så den lille skotte og sidst *Bjørnen*. Det lykkedes Kristiern Aalborg at komme i hel venskabelig snak med David Woth ved et bæger vin, som han havde med sig fra *Bjørnen*. Men alle hans forsøg på at få skotten til at tale om den mærkelige herre i kahytten, mislykkedes. Da Kristiern Aalborg mærkede, at den anden var hans overmand i drik, brød han brat op fra drikkelaget. David Woth blev siddende og drak alene, til der stod tåge for hans øjne. Han ventede sig intet godt af den Bergens-tur og tænkte, det var bedst at tage, hvad man kunne få, med det samme.

39. Gensyn

Kristiern Aalborg styrede ind i Bergensbugten med sine priser.

Han havde gjort den forandring ved ordningen, at han på ny selv var gået om bord på *Bjørnen* og havde medtaget så vel David Woth som den mystiske herre. De to havde oftere stukket hovedet sammen, end han syntes om, og underholdt sig med hinanden i et sprog, han ikke forstod.

Og skønt han, således som han havde svækket det skotske mandskab og fordelt sine egne folk på skibene, ikke nærede nogen bekymring for en overrumpling, fandt han det dog rådeligst at være forsigtig. Så meget mere, som han havde set eksempler på den magt, herren udøvede blot ved at vise sig, ikke blot over skotterne, men også over hans egne mænd. Sådan strålede magten og bevidstheden om magten af hans ansigt, at de djærve og enfoldige sømænd ligefrem veg under hans blik.

Kristiern Aalborg ville gerne vide, hvem han var, og mange var de forsøg han gjorde på at få hemmeligheden opklaret under den korte sørejse til Bergen. Men det lykkedes ham ikke.

David Woth kunne ikke blive så drukken, at han sladrede af skole, og de menige skotter lod virkelig til at være uvidende om, hvem herren var. Han var steget om bord på Orkney-øerne, sagde de, så pjaltet og ilde tilredt, som han var nu, og uden en eneste mand i følge. Kaptajn David Woth nærede stor og ubegrænset ærbødighed for hans mindste bud, der var ingen tvivl om, at han måtte være en overmåde mægtig og fornem herre.

Det kunne nu Kristiern Aalborg selv se, så derom behøvede han ikke underretning. Og da nu omflytningen til *Bjørnen* var

foregået uden vanskelighed eller indvending fra herrens side og han – ligeledes uden indvending og tilsyneladende uden en gang at lægge mærke dertil – havde taget ophold i skibshøvidsmandens egen kahyt og i det hele uden mindste forundring lod sig opvarte og behandle som en fyrste, satte Kristiern Aalborg sig hos ham med en kande god fransk vin og forsøgte at få noget ud af ham.

"Om I vil give ordre, da skal eders bagage blive bragt til eder, ædle herre," sagde han. "Blot vi ved, hvor den findes."

"Jeg har ingen anden bagage end mit sværd," sagde herren. "Så I skal ikke umage eder med at søge efter det, som ikke er."

"Sjældent så jeg så fornem en herre rejse uden tjenerskab og bagage," sagde Kristiern Aalborg. "Jeg tør da tro, at en eller anden ulykke har ramt eder, så I har mistet det, som eders var tilforn. Jeg løfter mit bæger på, at I på ny og det snareste ske kan må komme til eders ejendom."

"Jeg takker eder," svarede herren. "Når det sker, skal jeg vel forstå at gengælde eders artighed."

Dermed tømte han sit bæger. Den danske skibshøvidsmand fyldte det på ny, fornøjet over, at hans fange med ét viste sig så medgørlig. Det faldt ham ind, at han måske lettest nåede et resultat ved at gå lige på sagen.

"Sig mig, hvem I er, ædle herre," sagde han. "Kanske det kan komme eder til gode, når I om få timer stedes for lensmanden i Bergen. Jeg formår noget hos Erik Rosenkrands og skal visselig vidne i eders favør, om I vil skænke mig eders fortrolighed. Det er hårdt imod min vilje, at jeg har måttet lægge beslag på eders person og eders gods. Hvem ved … kan hænde, jeg kunne hæve

arresten, og I kunne være fuglefri i denne time, om I sagde mig, hvad jeg begærer at vide."

Herren så på ham med et smil, han ikke kunne tyde.

"I siger det jo selv," sagde han. "Om få timer vil I få mit navn at vide. I må tilgive mig, om jeg ikke siger det til nogen ringere end Hans Nåde, kongen selv, eller hans stedfortræder, som er lensmanden."

Kristiern Aalborg bøjede sit hoved og gjorde ham besked igen.

"Så får jeg ære eders tavshed," sagde han. "Om end I stod eder ved at følge mit råd. Jeg har dog så mine egne tanker."

"Og jeg har mine," svarede den anden. "Kan hænde, de er vel så store som eders. Men nu lade vi det være godt. – Er det Bergen?"

Han pegede forud, hvor byen lå ved bjergenes fod med sine mange kirketårne og sin skov af master i havnen. Kristiern Aalborg, som kendte kysten ud og ind, fortalte og forklarede, livlig som en sømand, der har set noget og kan finde ord til sine tanker. Herren interesserede ham, han led ham i grunden godt. Han spurgte så, om han aldrig havde været i kong Frederiks riger og lande.

"Jo," svarede herren. "Jeg var der en gang … i København … for fem år siden så vel. Da var verden anderledes end nu."

"Og lysere," sagde den danske skibshøvidsmand og så forskende og skarpt på sin fange.

Men denne svarede ikke, stod blot med en mørk mine og så mod kysten. Kristiern Aalborg spurgte ham efter en stunds forløb, om ikke han ville låne en bedre klædning og iføre sig

den, før han fremtrådte for lensmanden. Men herren rystede på hovedet.

"Jeg gik aldrig i anden mands klæder," sagde han stolt. "Jeg tænker, jeg er god nok til lensmanden som jeg er. Nu får vi se, om lensmanden er god nok til mig."

"I får at tage ham, som han falder," mente Kristiern Aalborg.

"Hvorfor det?" spurgte herren. "Det var mig kært, om byen der var København og jeg om en time stod for kong Frederiks ansigt."

"Hvem ved, hvornår I kommer der, og hvordan det så går," sagde Kristiern Aalborg. "Kong Frederik er en vennesæl mand og munter ved bægeret og tapper og kvindekær. Den, der har vundet hans gunst, kan lide trygt på ham. Men han er streng i sit krav om lovens opretholdelse. Og besynderlig streng er han mod papister og den slags, som afviger fra den rette tro."

"Jeg har ikke forsyndet mig mod eders konges love," sagde herren. "Og jeg er så god en luthersk mand som kongen selv. Så I kan tro, min brave skibshøvidsmand, det giver sig nok alt sammen. Var kongen her blot."

"Jeg ved ikke," sagde Kristiern Aalborg og så tankefuld på ham. "Det er mig, som bar I en stor og farlig løndom."

"Som I gerne ville hjælpe mig at bære," sagde herren. "Men I kan lide på, jeg bærer min løndom selv. Og nu glider vi ind mod havnen og jeg vil ikke opholde eder længer. I har sikkert nok at tage vare som denne lille flotilles befalingsmand."

Dermed afskedigede han ham med en håndbevægelse, som Kristiern Aalborg syntes var en fyrste værdig, og begav sig ned i sin kahyt. I lugen standsede han, vendte sig om og sagde:

"I vil så selv meddele mig, når og hvorledes det skal forundes mig at fremstille mig for lensmanden og kræve oprejsning for den tort, I i embeds medfør har måttet tilføje mig."

Kristiern Aalborg bukkede, og herren forsvandt.

Der var samlede en mængde mennesker på havnemolen, da skibene lagde til.

Bjørnen og Kristiern Aalborg var vel kendte, og ingen var i tvivl om, at det var priser, de bragte med sig. Mangfoldige gange havde den dristige skibshøvidsmand givet sig i lag med en stor fjendtlig overmagt og var gået af med sejren. Nu stod folk og gisnede på, hvad det vel kunne være for to fartøjer, han havde opbragt denne gang. Men så kom havnefogeden med sine folk og bød menneskevrimlen vige til side. Han råbte Kristiern Aalborg an, som stod på sit dæk og råbte:

"Vel mødt igen, havnefoged. Skik bud efter bysvendene så mange som de er, og lad straks gå underretning til hr. Erik Rosenkrands, at jeg beder ham komme det snareste ske kan om bord på *Bjørnen*. Jeg har vigtigt nyt til ham."

"Hr. Erik bliver ikke glad, al den stund han sidder og drikker med sine gæster," sagde havnefogeden. "Det har vel ikke heller sligt et jag?"

"Jeg ved det ikke selv," svarede Kristiern Aalborg. "Nu får jeg se, hvordan jeg klarer det, indtil lensmanden hæver sit taffel."

"Hvad har I da for fangst, skibshøvidsmand?" spurgte havnefogeden. "I ser så hemmelighedsfuld ud, så man kunne tro, det var svenskerkongen selv eller storsultanen af Tyrkiet."

"Det just ikke," sagde Kristiern Aalborg. "Men de to skibe, jeg har taget, tilhører en fornem skotsk herre, som ikke på nogen

måde vil sige sit navn og ikke heller fremlægge sine papirer. Hans kaptajn hedder David Woth og er ligeledes en skotte."

"David Woth?" gentog havnefogeden grundende. "Det kommer mig for, som har jeg hørt det navn før en gang."

"Her står manden, om I ellers kender ham," sagde Kristiern Aalborg og pegede på den skotske kaptajn, der stod lidt henne på dækket og så over havnepladsen og den derpå værende store forsamling uden tilsyneladende at lægge mærke til, hvad der foregik.

Havnefogden iagttog ham skarpt og rystede på hovedet. Men pludselig opstod der stor bevægelse i mængden, puffen og trængsel. En lille, tyk, forpustet mand arbejdede sig frem blandt de forreste og råbte med høj røst:

"David Woth er manden! Det var ham som overfaldt *Pelikanen* i Nordsøen og røvede tyve tønder øl og fire tønder brød, som skulle tilføres landet. Jeg kræver ham hæftet og sat fast og dømt efter Kongelig Majestæts forordning. Jeg havde part i skibet, som I alle ved, og vil have dom og erstatning over denne skotske røver."

Der var straks en mængde, som råbte op, for han, som havde talt, var en af de rigeste købmænd i byen, og sørøveriet var kendt nok og havde vakt stor ophidselse blandt Bergens borgere. Kristiern Aalborg så hen til David Woth, de andre opdagede ham derved og truede og råbte imod ham. David stod rolig og så på hoben med et foragteligt smil. Men så fløj der pludselig en ganske stor sten og ramte hans højre skulder. Hans øjne tindrede som et vildt dyrs, han undertrykte et brøl, greb stenen og ville slynge den ind mod mængden. Men i det samme blev hans arm grebet og holdt tilbage af herren, som ved larmen

var kommet op af sin kahyt og nu stod foran sin ophidsede kaptajn.

"Lad af med det, David Woth," sagde han. "Vi kommer ingen vej med vold her, glem ikke det. – Men i, skibshøvidsmand – kan I ikke beskytte de mænd, I kalder eders fanger, mod den gemene hob derinde, så giv mig en snes af de brave skotter, I har sat i forvaring under dækket, og jeg skal i en håndevending sprede det pak for alle vinde."

"Pak er det ikke, ædle herre," sagde Kristian Aalborg sindigt. "Det er Bergens borgere og gode købmænd og håndværkere. Ikke heller kan jeg finde det urimeligt, at de oprøres på den sørøver, som opbringer deres skibe, om ellers David Woth er manden, de ser for sig. Men der skal ingen overlast ske ham, så længe han er om bord på den orlogsmand, Hans Nåde har betroet mig anførslen af. – Gå hellere ned, kaptajn Woth, indtil I kan blive ført for lensmanden og selv svare for de beskyldninger, der rettes imod jer."

David Woth skulede vredt ind mod mængden, som hujede og skreg og trængte sig mod skibet.

"Tilbage, folk," råbte skibshøvidsmanden. "I behøver ikke at være bange for, at nogen skal undslippe sin retfærdige straf, som jeg har taget i forvaring. Men ret skal være ret. Lad os vente, til lensmanden har dømt."

"Giv mig hellere mit sværd igen," sagde David Woth. "Så skal jeg selv skaffe mig min ret mod de feje hunde, som hyler derinde."

"Eders sværd bliver i min varetægt, kaptajn Woth," sagde Kristiern Aalborg. "Så længe til lensmanden byder mig at give

eder det tilbage. Antagelig vil det ske snart. Eders herre vil sikkert gå i borgen for eder."

"Hvad beskyldes David Woth for?" spurgte herren.

"Han er sørøver! Han har plyndret *Pelikanen*! Klyng ham op i masten med det samme! Han er kendt nok! Klyng ham op, inden lensmanden kommer! Han skal ikke have lov at sværge sig fri ved en falsk ed! Der er vidner nok på hans niddingsværk!"

Råbene steg og steg. På ny susede en sten over på dækket.

"I hører anklagen, herre," sagde Kristiern Aalborg.

"Gå under dækket, David Woth," sagde herren, "at ikke vi får hele pøblen på halsen. – til eder, skibshøvidsmand, siger jeg dette, at jeg indestår med liv, ære og gods for, at David Woth intet lovstridigt har begået mod kongen af Danmark eller nogen af hans undersåtter, så længe han har været i min tjeneste."

"Det kommer da alene an på, hvor længe han har været der," sagde Kristiern Aalborg tørt.

Herpå svarede herren intet. Men idet David Woth gik mod kahytslågen, stod han stille og så sin herre ondt i øjnene.

"Eders borgen er såre begrænset, herre," sagde han. "I slipper eders tjenere nemt, når I ikke mere har brug for dem."

"I siger det akkurat, som det er," svarede herren og målte ham med et stort blik. "I er min tjener. Og en skændsel for mig vil det være, om I befindes skyldig i det, I her beskyldes for. Men det får til sidst blive eders sag. Jeg tog eder i min tjeneste for en måned siden på Orkneyøerne. Hvad I bedrev før den dag, ved jeg intet af og bærer intet ansvar for. Vi er ikke venner eller fostbrødre. Det mål, jeg forfølger, går langt over eders horisont, og jeg ofrer gladelig tusind som eder for at nå det."

"Så vil jeg oprigtig ønske, at Djævelen må hindre eder på eders vej," sagde David Woth rasende.

"Gå ned, I er afsindig," sagde herren roligt.

Han gik ned, men knyttede sine hænder og så såre ond ud. Herren værdigede ham ikke et blik, men vendte sig til Kristiern Aalborg og sagde:

"Hvor bliver lensmanden, hr. Erik Rosenkrands, af? Det kommer mig for, I ville skikke bud til ham, det snareste vi kom i havn. Det er ikke min lejlighed at opholde mig her længere end højst nødvendigt, om også eders vin er god og eders selskab overmåde behageligt."

"Lensmanden er til taffels med sine venner og adelsmænd," svarede Kristiern Aalborg. "Vi får bie, til han rejser sig fra bordet."

"Nej, ved den levende Gud, om jeg gør," sagde herren og stødte sit sværd i dækket, så det sang i plankerne. "Jeg er endnu ikke den mand, som står udenfor døren og bier, til Erik Rosenkrands har drukket af bægeret."

"Jeg ved ikke, hvem I er, herre," sagde Kristiern Aalborg. "Om end jeg har spurgt eder derom. Men I får bie, som vi andre bier. Kan hænde, jeg kom i ulejlighed, hvis jeg forstyrrede lensmanden i hans drikkelag. Kan hænde, jeg får større ubehag, fordi jeg ikke gør det. Det får stå hen, og jeg bærer risikoen, sådan som det er tjenende mands lod. Lider I nogen tort derved, er skylden eders egen, fordi I formummede eder så tappert."

Herren så på Kristiern Aalborg og derefter ind mod land. Skibet lå vel en fem alen fra bolværket. Menneskemængden trængte sig tæt sammen hel yderst på molen og stirrede i

måbende tavshed på de to, nu da genstanden for deres forbitrelse, David Woth, var forsvundet under dækket. Hvert ord, der veksledes, kunne tydeligt og klart høres i land, og alles øjne var rettet på herrens stolte skikkelse i den besynderlige luvslidte og pjaltede dragt. De var imponerede af ham. Han så ud, som den, der har vilje og magt. De ventede, at der skulle ske noget, og det gjorde der også.

Pludselig, uden et ord og uden at nogen kunne ane det, satte han fra skibet i et mægtigt spring ind på land.

Han nåede en god alen inden for bolværket. Der, hvor han faldt ned på sine fødder, styrtede mængden tilbage med skrig og larm. Han knuste foden på en mand. To andre og en kvinde styrtede i søen, men ingen ænsede dem, og de fik hjælpe sig selv op igen. Han sank i knæ, men stod i næste øjeblik rank på sine fødder, fast som et tårn, højt over mængden, med hånden på sit sværd og tindrende øjne.

"Grib ham!" råbte Kristiern Aalborg.

Øjeblikkelig var han omringet af bysvendene, som strakte deres hellebarder mod ham fra alle sider. Han drog sit sværd og så sig om i kredsen, der indesluttede ham. Huen var faldet af hans hoved, og hans svære, brune hår flagrede i vinden. Han var såre skøn at se, som han stod der, og der var ingen kvinde i skaren, hendes hjerte bankede ham jo i møde. På *Bjørnen* og de to andre skibe løb alt mandskabet hen til landsiden, så fartøjerne var nær ved at krænge over. Kristiern Aalborg råbte og skreg, at de skulle bakse skibet nærmere ved land, men ingen adlød ham eller blot hørte på ham. Alle stirrede mod kredsen derinde.

"Grib ham!" råbte havnefogeden.

"Gør plads, mænd," sagde herren bydende. "Jeg vil jer intet ondt og ingen ufred. Men den første, der løfter sit våben imod mig, er dødsens. I må gerne slå kreds om mig, så mange I er og flere, om I kan skaffe dem. Jeg kræver blot, at I viser mig vejen til lensmanden. I ser, jeg er en enkelt mand mod mange. Men jeg er en mand uden frygt, og mangen en af eder skal bide i græsset, før I får mig overmandet."

"Grib ham!" råbte Kristiern Aalborg. "Varp skibet ind, I måbende tosser! Kast en ende ud fra land, I derinde. Er I kvinder og børn, eller er I mænd! Overmand ham! Grib ham!"

Da løftede der sig et råb bagved i skaren.

"Skottefruen! Se … Skottefruen!"

Alle veg til side. Om så det var bysvendene, brødes deres linje, og frem gennem myldret skred Anna Rustung med løftet hoved, blussende kinder og stolte, strålende øjne.

"Ingen vover at lægge hånd på James Hepburn, greve af Bothwell!" sagde hun med høj røst.

Herren tumlede tilbage, bleg som et lig og med vidt opspilede øjne. Han tabte sværdet af sin hånd, men ingen tænkte på at tage det, så opfyldt var alle af det skuespil, de så. Anna gik tæt hen til ham, knælede for hans fødder, tog hans hånd og kyssede den.

"Min herre og min husbond," sagde hun med sagte, skælvende røst.

Hun kyssede hans hånd igen og igen og kunne ikke tale. Bothwell stirrede på hende.

"Så kom I da … så kom I da omsider," sagde hun. "Jeg biede jer i troskab og længsel … jeg vidste, I ville komme en gang. Jeg begærer ingen undskyldning og forklaring af jer, har ingen

tilgivelse til jer. Jeg har bare min kærlighed, der er den samme som den dag, jeg så jer første gang i min faders gård, den samme, som da I sidst lagde eders mund på min og bød mig farvel og kom ikke tilbage. Jeg ved alt hvad der er hændt … hvorlunde I har glemt mig for andre kvinder … hvorlunde ærgerrigheden drev jer til at forlade mig i det fremmede land, hvad aldrig var eders vilje. Det gør alt sammen intet, nu I er hos mig, og var der rundet tyve år før I kom, det havde været det samme. Der er ingen tilgivelse for, hvad I har gjort mod mig, uden min store elskov, der går over det alt sammen, som solen går over jorden. Ingen kvinde kunne gøre, hvad jeg gør, for ingen elsker som jeg."

Tårerne styrtede af hendes øjne, men hendes mund lo og der var jubel i hendes røst. Bothwell stirrede på hende. Han hørte ikke, hvad hun sagde, men han læste det i hendes øjne. Han prøvede på at tage sin hånd til sig, men hun holdt den fast mellem sine og kyssede den atter og atter.

Der var dødstille på pladsen. Mængden stirrede og lyttede, bysvendene mellem de andre, havnefogeden stod med åben mund og runde øjne, Kristiern Aalborg stod målløs på sit skib med en bådshage løftet i hånden.

"Tal til mig, min herre og husbond," sagde hun. "Er I jaget af eders riger og lande og eders dronning død? Er eders vasaller slagne på valen? Er I landflygtig, da kom til min gård og jeg skal give eder ly … er I fattig, da har jeg kister fulde af guld … er I syg, da skal mine læber kysse eder karsk."

Bothwell havde ikke sine øjne fra hendes. Han pressede munden sammen, som ville han hindre sig selv fra at tale.

Langsomt løftede han den hånd, han havde fri, og strøg sveden af sin pande.

Da slap Anna hans hånd. Hun rejste sig og stod foran ham med sænket hoved.

"Hvorfor siger I intet," sagde hun. "Tal til mig, herre. Er jeg eder til byrde, da sig det, og jeg skal gå. Tag min hånd og lad mig føre jer til mit hus, som var beredt til eders modtagelse alle dage ..."

Hun tav pludselig og trådte et skridt tilbage.

"Min herre og min husbond," sagde hun. "Mindes I den morgen, I bød mig farvel i eders hus i Lier ... sig mig det blot, om I forlod mig, fordi I lededes ved min elskov?"

"Nej," sagde Bothwell sagte.

Hun udstødte et råb af lykke, faldt atter for hans fødder og kyssede hans hænder og græd og lo.

Men jarlen rev sig løs og vendte hende ryggen. Han var i et spring tilbage på *Bjørnen*s dæk.

"Skibshøvidsmand," sagde han med en røst, der skælvede, trods al hans anstrengelse for at gøre den stærk og rolig. "Jeg betror mig til eders varetægt, så længe til lensmanden kan modtage mig og høre min klage. Det var uret af mig at forlade eders skib."

Kristiern Aalborg blottede ærbødigt sit hoved, men sagde ingen ting, da jarlen gik forbi ham og forsvandt i kahytten.

Inde på skibsbroen stimlede mængden om skottefruen, som lå bleg og dånet på jorden. De bar hende til hendes hus og fulgte hende i stort optog. Hele dagen var der fuldt af folk på pladsen, som talte om, hvad der var sket og stirrede på *Bjørnen*. Ingen fik adgang til skibet.

Men i skumringen stod en flok skotter, som der var mange af i Bergen, ved havnen og hviskede sammen. Pludselig løftede der sig et råb, som gentoges af hundrede stemmer og klang ind over byen:

"Kongemorder … Meneder!"

Bothwell hørte råbet i sin kahyt og fo'r sammen og så om sig med forvildede øjne. Han drog sit sværd, som var blevet bragt ham igen, og stillede sig med ryggen op i en krog for at værge sit liv til det yderste.

Men der kom ingen fjende. Han kunne høre vagtens afmålte skridt oppe på dækket, og snart var alt stille om bord og i land.

40. Skotlands ypperste regent

Næste morgen straks efter solopgang var der stort røre på havnepladsen i Bergen.

Det meste af, hvad byen ejede af bysvende, var på benene. Desuden en deling krigsfolk fra Bergenhus, som marcherede op på pladsen foran *Bjørnen* for at holde den ryddelig. Alt, hvad der kunne krybe og gå forresten i byen, var dernede … købmænd og håndværkere og en mængde af de tyske svende, der ved deres ville liv og natlige udskejelser og slagsmål var en rædsel for alle gode borgere. Naturligvis var det rygtedes, hvem Kristiern Aalborg havde indbragt som fange, og fortællingen om scenen i går med Skottefruen var løbet fra mund til mund. Alle ventede, at hun ville stå frem i dag igen, og i hoben var der fuldt op af adelsmænd og deres kvinder, der glædede sig til et interessant skuespil. Udfor Annas hus var der sort af mennesker, som dog iagttog sømmelig tavshed, efterdi alle vidste, at hun var dånet i går. Men hverken hun eller nogen af hendes tjenere viste sig, og skodderne blev for ruderne og døren i lås. En håndværksmester, som havde sin gang der, nyttede sig af den omstændighed til at røre dørhammeren ret eftertrykkeligt et par gange. Men der blev ikke lukket op eller mærket det mindste liv eller bevægelse i huset.

"Kanske hun er draget bort," sagde en.

"Hun?" sagde en anden. "Hun er på pletten, skal I se, med sit kæremål, så sandt nogen er det. Gud ved forresten, hvad hun vil med den stodderprins. Jeg så ham i går, han var klædt i pjalter og lus. Han er jaget ud af Skotland, siger de. Og så er han gift med den katolske dronning derovre."

"Tvi for papisterne," sagde en opløben læredreng fra præsteskolen hos Absalon Pedersen.

"Det samme siger jeg, min ven," sagde manden, der havde talt før. "Men dronningen skal være farlig smuk, og med kvindfolk gør det ikke så nøje, hvad religion de har."

"Så –," svarede læredrengen forarget. "Da sidder der to papistiske hekse fra Kvindherred i tårnet. Og jeg vil aldrig blive en god luthersk præst, om de ikke bliver dømt til bål og brand, før måneden er omme."

"Da vil de lugte godt I eders unge næse," sagde borgeren. "Men de er vist gamle, de hekse – hvad? og grimme? har I nogensinde set en ung, smuk heks blive brændt? De unges trolderi er af en anden art, skal jeg sige jer."

"Det er lige meget, om også han er gift med dronningen," sagde en tredje borger. "Hvis Skottefruen kan bevise vidnefast, at han har ægtet hende først, så har hun ham til arv og eje. Sådan er loven, og den skal lensmanden vel vide at holde i agt."

"Hun er slet ikke gift med den skotske greve," sagde den første. "Trolovet var hun blevet nede i København. Og så voldførte han hende på sit skib og forlod hende i Nederlandene. Jeg har hørt det af Mette, som tjener hende som fadebursterne."

"Trolovelse var alle dage lige så god som ægteskab her i Norden," sagde den anden.

"Tag vare på eders mund," sagde lærlingen. "Det er papistisk snak, I fører, og I kunne nemt komme grimt i ulejlighed, om nogen hørte jer, som ville jer ilde. Der er udgået kongelig reces om, at den historie med trolovelsen ikke gælder, og de, som holder på den, skal straffes for kætteri med en bøde på fyrretyve mark og fængsel og embeds fortabelse."

"Så, så, lille ven," sagde borgeren forskrækket. "Hvor skulle en ulærd mand, som jeg, vide besked med den slags. Se indenfor, når I kommer forbi mit hus, og få et måltid mad. Min hustru er ganske forgabet i de unge lutherske præster."

"Der kommer de! Der kommer de!" lød råbet.

Portene på Bergenhus blev åbnede, og ud kom lensmanden hr. Erik Ottesen Rosenkrands til Vallø, stateligt ridende på sin hvide hest. med ham fulgte, ligeledes til hest, de gode og velbyrdige adelsmænd Jørgen Daa til Utstein kloster, Aksel Gyntelberg og fogden på Hadsund Erik Hansen. De fire herrer, fulgte af en snes væbnede ryttere, red gennem mængden, der ærbødigt veg til side for dem, gengældte nedladende dens hilsener, og standsede ikke, før de var kommet til havnepladsen, hvor *Bjørnen* lå fortøjet tæt ind til bolværket. På dækket stod Kristiern Aalborg, blottede sit hoved, og bad herrerne træde ombord. De sprang da af hestene og gik over på skibet, hvor der var henstillet bænke med hynder på agterdækket. Der skulle nemlig adskilligt flere til forhøret, så skaren kunne umuligt rummes i kahytten.

Straks efter brød frem af mængden tyve borgerligt klædte mænd, hvoriblandt Bergens biskop, dr. Jens Skelderup, nogle lagmænd, nogle af byens rådmænd, samt tre af repræsentanterne for de tyske købmandslag ved Bryggen. De hilste på lensmanden og de andre herrer med dybe buk og tog derefter sæde på bænkene efter rangen, således at biskoppen satte sig på samme bænk som adelsmændene og de andre på bænkene bag ved. Derefter vinkede Erik Rosenkrands ad Kristiern Aalborg.

"Fremstil nu for os, hvad der er hændt eder," sagde lensmanden. "Vi ved alt af rygtet, at det er såre fornemme fanger, I har gjort. Lad nu høre, hvordan det alt er gået til."

Kristiern Aalborg trådte frem og aflagde sin beretning, som blev nedskrevet af en skriver, oplæst og derefter undertegnet af skibshøvidsmanden med et kryds, der fik gælde for hans navn. Erik Rosenkrands bød da, at den fornemme herre skulle føres frem, men i det samme stod Bothwell, hvem det havde varet for længe, i kredsen af de forsamlede mænd.

Han bar sit hoved højt, som han stod dér med hånden på sit sværd, og sådan så han ud, at de alle uvilkårligt rejste sig fra deres sæde. Med et nik og en håndbevægelse gengældte han deres hilsen, fandt så straks lensmanden og fæstede sit blik på ham.

"Tag plads, ædle herre," sagde Erik Rosenkrands og pegede på en bænk lige over for den, han selv sad på.

"Forinden jeg sætter mig, må I sige mig, om jeg er fange eller fri mand," sagde jarlen. "Der er hændt mig det under mit ufrivillige ophold i Danmarks farvande, som vel kan bringe mig til at tvivle."

"Sæt eder kun, herre," sagde lensmanden. "Det vil sikkert klare sig til eders og min tilfredshed, om ellers I vil svare mig oprigtigt på de spørgsmål, jeg i embeds medfør er nødt til at rette til jer. Har rygtet talt sandt, når det nævner eder som den berømmelige jarl af Bothwell?"

"Jeg har ingen grund til at forholde eder mit navn," svarede jarlen. "En anden sag var det med skibshøvidsmanden, som overrumplede mine skibe og beslaglagde dem uden nogen anledning fra min side."

"Tiderne er urolige," sagde lensmanden. "Kristiern Aalborg har alene gjort sin skyldighed som Hans Nådes politi i disse farvande. Jeg ved heller ikke rettere, end at han afæskede eder pas og papirer, inden han greb til magten. I nægtede ham dem … jeg beder eder nu fremlægge for mig de bevisligheder, som sikkert på øjeblikket vil gøre eder til en fri mand igen og give eder eders ejendom tilbage."

Bothwell satte sig på bænken, korsede armene over sit bryst og smilte.

"Hr. lensmand," sagde han. "Om nu kong Frederik tog sig for at drage til søs – hvem skulle da udstede ham de nødvendige papirer, for at han kunne fare uantastet af alt for nidkære embedsmænd?"

"Det måtte visselig Hans Nåde selv," sagde lensmanden.

"Jeg er ikke bedre faren end Hans Nåde," sagde Bothwell. "Som dronningens gemal er jeg Skotlands ypperste regent, og jeg får lide på, at denne min værdighed er borgen nok for mig og mine."

"Og hvordan går det til, at I er kommet hid alene med to skibe og i en dragt, der passer så ilde til eders stand?"

"Jeg er for tiden flygtning," svarede jarlen, "udjaget af min gemalindes riger og lande."

"Derom har jeg intet hørt," sagde Erik Rosenkrands overrasket. "Det gør mig oprigtig ondt for eder."

"Jeg takker," sagde Bothwell. "Den tid kommer sagtens, da jeg kan gengælde eders artighed, om I vil gæste mig og dronningen på Holyrood eller på min fædreneborg ved Tyne. Jeg skal da sørge for, at I bliver modtaget bedre, end jeg blev i Norge."

"I har da håb om at genvinde eders magt?"

"Visselig har jeg det," sagde han. "Visselig skal jeg befri dronningen, som er i fangenskab, og hævnen skal ramme mine fjender, så de ingen sinde oftere skal rejse deres hoveder. For længe har Skotland været hjemsøgt af borgerkrig. Det trænger til en kraftig hånd, som kan knække stormændenes overmod. Den hånd er her. Vær I forvisset om, at inden år og dag skal jeg holde dom, så det spørges over verden."

Han sagde det stærkt, og hans øjne lynede. De var alle under indtrykket af hans mægtige personlighed og ingen mere end Kristiern Aalborg, der stod lænet til masten og syntes, hans fange var den største mand, han nogen tid havde set.

Pludselig fik jarlen øje på skriveren, der sad og skrev, så det spruttede.

"Guds død," sagde han. "Skriver den karl dér hvert ord op, jeg siger? Er dette et forhør? Jeg glemmer det og taler med Erik Rosenkrands som den ene adelsmand med den anden."

"Det kan I også trygt gøre, jarl," sagde lensmanden. "Det er ikke min mening at fange eder på ord eller lægge snarer for eder. Jeg har intet at klage på eders åbenhed, og jeg skal endnu kun stille eder et par spørgsmål, forinden det står eder frit for at gå i land på Norges grund og tage ophold, hvor I ønsker det."

"Jeg ønsker aldeles ikke at betræde Norges grund," sagde jarlen. "Jeg havde intet ærinde i Norge uden at skaffe mig proviant. Det var og er endnu min agt at drage til kong Frederik i København og derefter til Frankrig."

Erik Rosenkrands var i forlegenhed. Han indså, at han ikke kunne lade jarlen rejse, førend han havde indberettet sagen til kongen. Men Hans Nåde var med hæren i Sverige, og det ville vare en god stund, inden bud kunne nå ham og komme tilbage

med svar. Og han havde ikke noget gyldigt påskud til at holde den skotske herre tilbage.

Da kom en af de tyske købmand ham til hjælp, idet han stod frem og bad ham ikke glemme det klagemål, de allerede på bryggen havde rejst mod denne herre, der kaldte sig dronningen af Skotlands gemal, endda han mere lignede en af de sørøvere og kapere, som gjorde havet usikkert for fredelige købmænd, der bragte landet tilførsel og afsatte dets produkter i fremmede havne. Herrens kaptajn og første mand, som kaldte sig David Woth, var ingen anden end den sørøver, som havde overfaldet en bergensisk købmand i Nordsøen og taget hans skib, *Pelikanen*. Han var genkendt af flere på pladsen, og vel var det, at han i dette øjeblik sad i Walkendorffs tårn. Men det var rettest, at den, der kaldte sig hans herre, også svarede til hans gerninger.

Erik Rosenkrands så til jarlen, som øjeblikkelig tog til genmæle.

"David Woth så jeg første gang for fjorten dage siden," sagde han. "Sådan som I ser mig, flygtede jeg til mit hertugdømme Orkney-øerne. Dér rejste utro vasaller oprørsfanen mod mig, så jeg måtte fly igen. Da hyrede jeg David Woth og hans fartøj til at føre mig over havet. Hvad manden ellers har forskyldt, ved jeg intet om, og det angår mig ikke. Ham selv har I i tårnet. Tag det ene af mine skibe som pant for den bod, han muligvis er skyldig, og lad mig drage videre med det andet. I kan ikke fordre, at jeg skal opsætte min rejse for sådanne lapperiers skyld."

Som jarlen havde talt, stod Jørgen Daa op og trådte tæt hen foran ham.

"Kender I mig igen, jarl?" spurgte han.

Bothwell havde ikke set ham før nu, og et øjeblik tabte han fatningen. Men straks efter var han sig selv igen og nikkede med et spotsk smil.

"Jeg ser, I mindes mig," sagde Jørgen Daa. "Sidst, vi sås, var i Kristoffer Rustungs gård i København."

"Dér husker I fejl," sagde jarlen. "Vort sidste møde fandt sted i en lund udenfor staden. Da sad min klinge i eders bryst."

"I har ret," sagde Jørgen Daa. "Jeg glemte vort private mellemværende, al den stund jeg står her på Kristoffer Throndsøns vegne og hele hans slægts. Jeg kræver eder til regnskab for eders voldelige fremfærd mod jomfru Anna, hvem I røvede af hendes faders gård, ægtede på eders skib og siden forlod i armod og nød i Nederlandene for at ægte en anden dame, fra hvem I atter lod eder skille for at blive dronningens gemal."

Bothwell vendte sig mod lensmanden.

"Har jomfruen indgivet klage mod mig?" spurgte han.

"Det har hun ikke," svarede Erik Rosenkrands.

"Klagen er affattet og rede," sagde Jørgen Daa sindigt. "Det er hr. Erik vel bekendt, at den er forsynet med alle jomfru Annas frænders navn og segl. Hans Nåde har skikket den til Bergen til eders undersøgelse. Endnu i denne dag vil den blive indgivet, og jeg påstår, at det formenes jarlen at forlade staden, før hans vidnesbyrd er afhørt og sagen fuldelig undersøgt. Om I handler anderledes, gør I visselig ikke Hans Nåde til behag."

Jarlens sværd fløj af skeden, men i samme nu stod Erik Rosenkrands imellem dem.

"Stik eders sværd i balgen, herre jarl," sagde han med større myndighed, end han hidtil havde udvist.

Alle mændene var sprunget op fra deres sæde. Bag Kristiern Aalborg viste sig en halv snes væbnede søgutter. Bothwell bed sig i læben og stak sit sværd i skeden.

"Træffes vi én gang til, er I dødsens, Jørgen Daa," sagde han.

"Hvem ved det?" svarede Jørgen Daa. "Jeg er al tid til eders tjeneste. Sig mig, om I i eders følge har den gæve kaptajn Clark? Om så er, vil galgen gøre endnu en høst blandt eders ridderlige svende."

"Clark er blandt mine fjender," sagde Bothwell. "Om I finder ham, da giv ham forræderens løn."

"Nu nok om det," sagde lensmanden. "I vil forstå, herre jarl, at jeg ikke kan tillade eder at drage bort, før disse klagemål er undersøgte. Jeg tvivler ikke om, at I lettelig vil kunne gøre rede for eder. Men indtil da vil jeg bede eder være min gæst på Bergenhus med et passende følge, om I vil udvælge et sådant blandt eders mænd."

"De stuer, I ville anvise mig, kom sagtens nærmest fængslet," sagde Bothwell. "Om I tillader det, vil jeg søge herberg i staden, så længe til disse tåbelige historier er ordnede af eders visdom."

"Kan jeg være eder til hjælp på nogen måde, er min kasse til eders tjeneste," sagde lensmanden.

"Jeg takker," svarede jarlen. "Jeg tænker, jeg klarer mig selv. Jeg vil forblive her, til jeg har fundet et passende herberg … måske I vil sørge for at skikke en eller anden skotsk købmand til mig, om en sådan findes i staden. – Og hør … lån mig en rosenobel, hr. lensmand."

Erik Rosenkrands skyndte sig at tage pengestykket frem af sit bælte. Bothwell tog det af hans hånd, gik hen til skriverens bord og kastede det til ham.

"Skriverne skal man lønne godt, at de skriver sandhed," sagde han.

"Visselig, I har ret," sagde lensmanden og kastede en anden rosenobel ved siden af den første. "Og nu vil jeg byde eder farvel. Jeg håber at se eder i morgen på slottet ved en banket, jeg agter at foranstalte til eders ære."

"Jeg skal visselig komme," svarede jarlen.

Så gik lensmanden og hans følge fra borde.

Da Bothwell atter sad i *Bjørnens* kahyt, lod han Kristiern Aalborg kalde.

"Sig mig –," sagde han – "kvinden … I så hende derinde på bryggen i går … hvad blev der af hende?"

"Hun dånede," svarede skibshøvidsmanden. "Jeg så hende synke til jorden, just som I vendte eder fra hende. Siden har jeg hørt, de bar hende til hendes hus, som er ikke langt herfra."

"Staklen var sagtens forrykt," sagde Bothwell.

41. Annas klage

Anna lå syg i sit hus.

Der gik fjorten dage, inden hun kom til sin bevidsthed, og i den tid mødte Jørgen Daa hver morgen og aften for at høre, hvordan det stod til. Han traf oftest Josias, der lod ikke mindre interesseret end han, og da han af Kristian havde erfaret, i hvad forhold den gamle pantelåner stod til Skottefruen, tog han ham afsides en dag og sagde til ham:

"Om I vil denne dames vel, da forhold hende ingen af nyhederne fra Skotland. Jo slettere de er, des bedre for jomfru Anna. Jeg skal drage omsorg for, at I hos lensmanden kan få fuld besked."

Josias strøg sig om hagen og så på ham med sine kloge øjne.

"Lensmanden har mestendels sin besked fra mig," sagde han. "Men om I vil lytte til et godt råd, da skal I ikke prøve på at vende jomfruens hu fra den skotske herre."

"Hvad mener I med det?" spurgte Jørgen Daa.

"Jeg mener, at hun er intet uden sin elskov," sagde Josias. "Den holdt hende oppe i hendes ungdom på Seim, endda hun ikke kendte dens genstand. Den bar hende over flugt og farer, som ingen anden jomfru har udstået. Den har gjort hende til det, hun er. Ved I, at Anna Kristoffersdatter er den rigeste kvinde i Bergen?"

"I taler sært," sagde Jørgen Daa.

"Det er, som jeg siger," svarede Josias. "Så er I jo nu også gift og hjemfaren, hr. Jørgen."

Jørgen Daa blev rød i panden, men tvang sig til at tie og gik.

En morgen slog Anna øjnene op, og de var klare og forstandige. Kristian stod ved hendes seng og udstødte et fryderåb. Men da hun ville rejse sig, kunne hun ikke. Hun sank tilbage på lejet, kunne næppe løfte hovedet, og lå sådan dag efter dag. Men bevidstheden forlod hende ikke mere. Hun mindedes tydeligt, hvad der var hændt, og spurgte straks Kristian om nyt fra jarlen.

Han berettede da, hvorlunde Bothwell havde installeret sig i et hus, som lå i hovedgaden og tilhørte en dansk adelsmand, der for tiden boede på sin gård i Jylland. Der holdt han et hof, som ikke var ringere end lensmandens på Bergenhus. Der var fester og banketter, snart på slottet og snart hos jarlen, der havde optaget et lån hos en engelsk købmand, som derefter var rejst til København med brev og bud fra ham. To gange havde den skotske herre drukket Erik Rosenkrands under bordet, og alle vegne var der stor beundring for hans fornemhed og stor glæde over den høviske og nedladende måde, hvorpå han omgikkes alle. Men forlade byen måtte han ikke. Da han en dag ville ride ud af Sønderport, standsede vagten ham ærbødigt, men bestemt. Han klagede til lensmanden, som anstillede sig forundret og lovede ham et pas, der kunne tillade ham at gå, hvorhen han ville. Men passet kom ikke, og da Bothwell forsøgte ved en anden port, gik det ham ikke bedre. Ved et drikkelag havde han da halvt spøgende sagt til lensmanden, at han ikke behøvede at vogte ham så vel; det kunne kun både ham lidt, om han ville forsøge at flygte i et fremmed og uvejsomt land. Hr. Erik havde tilbudt ham at rejse til København på *Bjørnen*, men jarlen erklærede, at han kun ville rejse på sine egne skibe og som fri mand. Nu biede de på, at lensmandens

bud til kong Frederik skulle komme tilbage, og imens forberedtes processen mod David Woth, som nok ville ende med, at den skotske fribytter kom til at række hals.

"Hvordan ser han ud?" spurgte Anna.

"Stoltere end nogen sinde," sagde Kristian. "Han går i prægtige klæder, og alle viger ham vejen, hvor han viser sig."

Anna bød ham hente Josias, som ikke var længere borte end i kammeret ved siden af. Han var ikke mindre glad end Kristian ved bedringen i hendes helbredstilstand, men hun afbrød brat hans bemærkninger i den anledning med spørgsmål om nyt fra Skotland.

"I bliver snart karsk," sagde Josias og smilte.

Så fortalte han, hvordan dronning Maria havde udsat en stor belønning for den, der kunne påvise Darnleys mordere, og hvordan der en morgen på Holyroods port fandtes opslået en plakat, hvori Bothwell var angivet som drabsmanden. Jarlen havde imidlertid givet møde for en forsamling af rigets stormænd, der havde frikendt ham for anklagen. Han havde bortført dronningen til Dunbar slot, og der var ingen som tvivlede på, hun gik jo frivilligt med ham.

"Ham følger, hvem han vil," sagde Anna.

Josias berettede videre om brylluppet, som de fejrede med stor pragt. Men straks efter havde stormændene rottet sig sammen i åbent oprør mod dronningen og jarlen, som imidlertid var blevet udnævnt til hertug af Orkney og Shetland. Ved Carberry stod hærene overfor hinanden. Men det kom ikke til slag. Bothwells mænd flyede, til sidst flyede han selv med nogle få trofaste efter dronningens bøn. Hun tænkte, hun kunne således bedst forsone sit folk.

"Hun elskede ham ikke," sagde Anna.

Hun hørte kun lidt efter Josias' beretning om hvordan stormændene nu holdt dronningen i fangenskab. Hun stirrede hen for sig og så det knap, da den gamle jøde tog afsked og gik.

–

Tiden led, og Anna var så vidt, at hun kunne sidde oppe i en stol og gå over gulvet ved to stokke. Sådan så Jørgen Daa hende, da han efter mange forgæves forsøg fik foretræde. Han blev stående på tærsklen og stirrede på hendes magre ansigt med de dybtliggende øjne og den blege kind. Men inden han fik sagt noget, rakte hun ham hånden til velkomst og smilede dertil.

"I har gået forgæves til min dør," sagde hun. "Men jeg har været syg. Hvor lider eders hustru?"

Han takkede og satte sig lige over for hende. Han var ikke kommet for at udveksle almindelige talemåder med hende, men han kunne ikke straks finde ord for sit ærinde. Han syntes, det var bøddels gerning at nævne Bothwells navn til denne syge og mishandlede kvinde.

"Jeg er gået hid for at tale med eder om jarlen," sagde han omsider.

"Søgte I mig nogen tid af anden grund?" spurgte hun.

"I gør mig uret, jomfru Anna," sagde han. "Just her i Bergen talte vi mangen god gang sammen, da jeg havde udfriet eder af garpernes vold og I var Erik Walkendorffs gæst på Bergenhus. Da var der ingen jarl af Bothwell. Det var gode dage for os begge."

"Det var de," sagde hun. "Dog mest for mig, som havde jarlen i mine tanker, endda jeg aldrig havde set ham. Og efter de gode dage kom lykken ved hans side."

"Sælsomt at høre eder tale om lykken," sagde han. "Vil I aldrig vågne af den drøm? Om nu jarlen døde?"

"Levende eller død," sagde hun. "Hans er jeg og ingen andens."

"Da kan I belave jer på død," sagde han og sukkede. "Hør nu, hvad jeg har at berette eder."

Han fortalte da, hvorledes lensmanden ombord på et af de skotske skibe havde fundet en jarlen tilhørende brevtaske, som han havde anset sig for berettiget til at åbne. Deri var da fundet breve og dokumenter, som fuldelig godtgjorde alle de onde rygter, som gik om den skotske stormand. Således breve, der var udsendte af det skotske rigsråd og ridderskab, og hvori jarlen stempledes som en røver, tyran og morder og beskyldtes for med egen hånd at have dræbt Darnley, som var hans rette herre og konge. De lyste ham fredløs og udlovede tusinde daler til den, der kunne bringe ham levende til Edinburgh, for at han kunne lide lovens strengeste straf.

"Hvorfor fortæller I mig dette?" spurgte Anna. "Jeg ved, at min gemal er landflygtig og forfulgt af sine fjender … hvad mere går mig an?"

"Så findes der og et brev fra dronning Maria," sagde Jørgen Daa. "Helt sørgeligt er det at læse, hvorlunde dronningen anklager jarlen for al den ulykke og ufred, han har bragt over hende og hendes rige. Så rørende er ordene, at hvert hjerte må bevæges, som hører dem."

Anna rejste sig af stolen så brat, som havde hun aldrig været syg. Hun så på Jørgen Daa med tindrende øjne.

"Så dronningen svigter ham," sagde hun.

Der var en sådan jubel i hendes røst, at hr. Jørgen forstod, han havde nået det modsatte af, hvad han ville.

"Dronningen svigter ham og alle svigter ham," sagde han. "Hans saga er ude og forbi. Om tre dage kommer processen for mod David Woth, og derefter skikker lensmanden jarlen på *Bjørnen* til København, at der kan forfares med ham efter Hans Nådes bestemmelse. Antagelig vil han blive udleveret til det skotske rigsråd. Jeg er alene kommet for i alle eders frænders navn at bede eder fremkomme med klagen mod ham, så I kan få den erstatning, der rettelig tilkommer eder, og blive løst fra et ægteskab, der intet ægteskab er, og alene geråder eder og eders slægt til ulykke og skændsel."

Han havde rejst sig, stod med sin hat i hånden og biede på svaret, han kendte forud. Anna løftede sin hånd og slog i bordet, så hendes knoer blev hvide.

"Nej," sagde hun.

Samme aften kom Josias senere end han plejede, men blev straks indladt. Anna lå til sengs med røde kinder og brændende øjne.

"Det står ilde med jarlens sag," sagde Josias. "Så snart processen mod David Woth er endt, skikker de ham til København."

"Jeg ved det," sagde Anna. "Tror I, de udleverer ham til Skotland?"

Josias rystede på hovedet.

"Det gør kong Frederik næppe," sagde han. "Men hvordan det ellers går, er ikke nemt at vide. De beflitter sig alle på at rejse klagemål imod ham, om også de pokulerer med ham under venskabs maske. Eders frænder vil rejse eders sag."

"Det kan jeg vel hindre," sagde hun.

"Jeg ved det ikke ret," sagde Josias og strøg sig om hagen. "Kan hænde, de så skyldte eder for at være fra vid og sans og fik medhold af dommen. Om I vil følge mit råd, da indgiver I selv klagen."

Hun så forundret og vredt på ham. Men han gned sig i hænderne og så helt fornøjet ud.

"Sådan skal det være," sagde han. "I indgiver selv klagen og forliger eder straks med jarlen, hvor ringe end hans tilbud er. Så har I ryddet den sten af hans vej, og han har så mange fjender mindre, som I har frænder. Ikke heller behøver I at fordre bøden erlagt, med mindre I derved kan fri noget af hans gods af de andres hænder."

"Hvad vil han tænke om mig," sagde Anna. "Om jeg kunne sige ham det ..."

"Skriv det til ham," sagde Josias ivrig. "Skriv det til ham og giv mig brevet, så skal jeg fly det i hans egne hænder endnu i denne aften. Og underskriv klagen og giv mig den med ... I behøver jo ikke selv at fremstå i retten."

"Visselig vil jeg det," sagde Anna.

Hun så pludselig, at den gamle pantelåner havde ret, og blev ivrigere endnu end han. Hun tog dokumentet, som Erik Rosenkrands i sin tid havde bragt hende, og som lå vel forvaret i hendes skrin. Men da hun ville skrive det under, lagde Josias hånden på hendes arm og holdt hende tilbage.

"Ved I nu også, at om I indgiver klagen og forliger eder med jarlen, da har I opgivet alt krav som hans gemal?" sagde han. "I kan da ikke mere kræve eders ægteskab opretholdt."

Annas ansigt lyste i et smil, som den gamle jøde aldrig glemte.

"Jeg har intet krav på jarlen," sagde hun.

Så skrev hun brevet til ham, hun havde kær. Josias sad og så på hende … så hendes øjne lyste og hendes mund skælvede, mens fjerpennen løb over papiret. Hun skrev og skrev og tiden led, mens den gamle sad tavs og ventede og havde ikke øjnene fra hende.

"I giver det i hans egne hænder?" sagde hun, da hun omsider var færdig.

Det lovede Josias. Han tog afsked og begav sig straks til jarlens hus, som han fandt oplyst og åbent. Der havde været fest, men gæsterne var gået undtagen lensmanden, der sad endnu og drak med sin vært. Herrerne var begge ophidsede af vinen og deres tunger tykke. Jarlen havde netop talt om sin genindsættelse i al sin magt og herlighed i Skotland. Erik Rosenkrands lyttede og gav sit bifald højrøstet til kende. Han led godt den skotske herre, som skæbnen havde gjort til hans fange, og ønskede ham alt held til hans store planer.

Da stod Josias ydmygt bukkende på tærsklen.

"Hvad nu," sagde Bothwell. "Hvem er du, at du vover at trænge dig ind i mit hus? Sover mine svende?"

"Jeg ved det ikke, ædle herre," sagde den gamle. "Døren var åben og jeg gik ind. Jeg er ellers kun budbringer."

Han rakte brevet mod jarlen, som tog det og så skarpt på ham.

"Fra hvem er det?" spurgte han.

"Jeg lovede jomfru Anna Rustung at fly det i eders egne hænder," sagde pantelåneren.

Bothwell fo'r op og blev bleg. Brevet faldt på gulvet foran ham. Han stirrede på Josias, og slog sit blik ned for hans.

Så blev han pludselig grebet af et mægtigt raseri, som drukkenskaben gjorde endnu voldsommere.

Han havde hver dag gået i angst for, at Anna skulle komme, og sådan som hun nu kom … det brev i den hæslige gamle jødes hånd … blev hun ham symbolet på alt det ringe og ubetydelige, som standsede ham på hans glimrende bane. Hans nederlag i Skotland … hans fangenskab her i Bergen … processen mod David Woth, der ville trække hans navn ned i skarnet …

Han sparkede til brevet, så det fløj hen for Josias fod.

"Lad den jomfru rejse til Hekkenfeldt," sagde han. "Jeg har intet med hende at skaffe … Pak jer på timen af mit hus, og kommer I tilbage, skal mine svende fugtle [Note 3)] jer fra døren som en hund."

Josias tog brevet op og gik derfra uden et ord.

Da han kom til sit hus i den skumle gyde, sad han længe med Annas brev i hånden og så på det. Han besluttede, han ville sige hende, der var intet svar.

Så sukkede han dybt, holdt brevet i lyset, til flammerne havde fortæret det, og sad længe og tænkte over menneskenes kår.

42. Processen

Hver mand i Bergen vidste, at i dag skulle den skotske jarl stande i rette med de tyske købmænd og med Skottefruen.

Retten var sat til klokken ni slet, for at alle, så vel dommerne som parterne og vidnerne, kunne håbes at være ædru. Sådan var det fastsat i en kongelig forordning. Da det viste sig, at rådhushallen ikke på langt nær kunne rumme de mange, som havde krav på at være til stede, blev mødet henlagt til torvet udenfor, hvilket så meget bedre kunne lade sig gøre, som det var en stille og solklar septemberdag.

Der blev opstillet et langt bord og de bænke, som kunne skaffes til veje. Øverst ved bordet sad kommissionen, som var de samme fire og tyve mænd, der havde forhørt Bothwell på *Bjørnen*. Nederst sad fem skrivere med gåsefjer og sultne øjne.

"Mener I, jomfru Anna giver møde?" spurgte lensmanden Jørgen Daa.

"Jeg ved det ikke," svarede hr. Jørgen. "Jeg skønner ikke hendes mening. Hun viste mig så nær døren, da jeg bad hende indgive klagen, og dagen efter havde I den, underskrevet og i fuld orden. Der stikker noget under. Men jeg har ikke kunnet få jomfruen i tale og den gamle Josias, som sagtens er den eneste, der har hendes fortrolighed, siger intet."

"Gud give, jarlen var vel i København," sagde lensmanden. "I kan sige om ham, hvad I vil … han er for stor til os."

"Han bliver nok mindre," sagde Jørgen Daa.

Nu kom de tyske købmænd i optog, fulgte af garperne, der i dagens anledning var i deres bedste puds og med sværd ved lænd. Almuen hilste dem med hujen og piben. Der faldt et

stenkast, og en af de tyske svende kom i håndgemæng med en borger, med hvem han havde et lidet mellemværende. Inden bysvendene fik skilt dem ad, flød der blod. Men der blev ikke gjort videre ud af den ting. Blodet havde ikke den værdi i de tider som nu om dage. Der var mere af det.

Større spektakel blev der, da David Woth blev ført frem. Da enedes de tyske og bergenserne i hyl og hån. Det var alt det, vagten kunne beskytte fangen mod overlast. Han knyttede de bundne hænder og lo vildt.

"Kom an, I feje hunde … tre ad gangen, om I lyster," råbte han.

Så henledtes mængdens opmærksomhed på Annas frænder, der kom anstigende med Erik Benkestok i spidsen. Herremanden havde møje med at stavre af sted og hans ansigt blussede af dobbelt morgendrikke. Else gik ved siden af ham, udstafferet med hvad hun ejede af smykker og skinnende klæder. Hun førte sig nok så stolt, så sig om med frække blikke og hviskede til tider hr. Erik i øret, at han ikke skulle glemme, hvad han havde at sige.

"Det er herremanden fra Seim og hans slegfred," råbte en.

Råbet voksede, så Else fandt det rådeligst at forsvinde i mængden. Og Erik Benkestok gik videre, fulgt af Annas svogre og andre gode frænder fra Kvindherred, alle tunge, uanselige herremænd, der var lidet glade ved den opsigt, de vakte.

Jørgen Daa stod op og så over mængden. Han så efter Anna, og han forvirredes over sine egne modstridende tanker. Han havde gjort alt, hvad der stod i et menneskes magt for at få hende til at rejse klagen mod Bothwell, og alligevel havde han følt ubehag, da hun gjorde det. Det var ham, der med megen

umag havde samlet hendes frænder på denne dag, og i dette øjeblik ønskede han, at hun selv blev borte. Han hadede jarlen af et ærligt hjerte og undte ham enhver ydmygelse. Men han havde nu en god hustru på Utstein kloster og begærede ikke længer den kvinde, der havde været hans store og eneste kærlighed. Og det var ham, som forliste hun noget af sin storhed, om hun nu gjorde, hvad han selv og alle hendes venner havde tilskyndet hende til.

Just som han satte sig og talte sagte med lensmanden, lød råbet over torvet:

"Skottefruen … Skottefruen!"

Der kom hun, sortklædt og syg, støttet på en stok. De veg ærbødigt til side for hende, som man gør plads for ulykken. Mange blottede hovedet. Hun så til ingen og gengældte ingen hilsen, skred roligt og langsomt frem mod bordet, hvor kommissionen sad. Alle herrerne rejste sig med Erik Rosenkrands i spidsen. Jørgen Daa havde møje med at tvinge sin bevægelse. Han tænkte, der var intet tilovers af hendes stolte skønhed uden øjnene og så det gyldne hår.

Erik Benkestok trængte sig hen mod hende med udbredte arme.

"Vel mødt igen, min kære frænke," sagde han. "Vil Gud, skal det i dag lykkes os at skaffe eder oprejsning for den tort, I har lidt."

Anna trådte tilbage fra ham.

"Jeg har intet med eder at skaffe," sagde hun så højt at alle kunne høre det. "Til eder sidst af alle ville jeg betro min sag."

Hun nikkede til svogrene og gik videre. Erik Benkestok truede med knyttet hånd ad Kristian, som fulgte efter hende

tilligemed to svende. Else trængte gennem hoben og stillede sig op med hænderne i siden.

"Så stolt hun spankulerer, den forløbne jomfru," skreg hun.

"Sæt eder her, jomfru Anna," sagde Jørgen Daa og pegede på bænken næst lensmanden.

"Jeg takker," sagde Anna. "Men det sømmer sig kun lidt, at jeg i dag sidder ved eder, som bestandig var min husbonds bitre fjende."

"Er I da ikke hans fjende i dag?" spurgte han.

Anna smilte, men svarede ikke. Så gik hun hen og satte sig bagest og i skjul, og i det samme lød der atter råb over pladsen:

"Jarlen … Jarlen!"

Bothwell gik over torvet fulgt af de fire mænd, som han kaldte sine adelsmænd, og som var rigt klædte. Efter dem kom otte tjenere og sidst ti fuldt væbnede skotske svende, en æresvagt, han havde krævet, og som lensmanden ikke havde villet nægte sin højbårne fange. Jarlen selv var klædt i silke og fløjl med røde safiansstøvler og vajende fjer i hatten. Hans bælte og sværdhæfte lynede af ædle stene. Om halsen bar han en gylden ridderkæde, hvori et miniaturportræt af Maria Stuart, som hun havde skænket ham på deres bryllupsdag. I højre hånd holdt han en guldbeslået elfenbenstav, der betegnede hans værdighed som Skotlands storadmiral.

Som han skred frem for kommissionen, lød et råb fra mængden:

"Kongemorder!"

Bothwell fo'r sammen og så sig om med hånden på sit sværd. Men nu tog Erik Rosenkrands ordet:

"Ædle jarl –"

Bothwell rakte hånden op, og lensmanden tav.

"Såsom vi nu ikke længer er i gildesalen, hr. Erik," sagde han, "beder jeg eder ikke forholde mig noget af, hvad mit er, men nævne mig som hertug af Orkneyøerne og Shetland, hvad jeg rettelig er i følge dronningen, min høje gemalindes, vilje. Desværre er jeg nødsaget til at bede eder tro mig på mit ord i denne sag, eftersom det dokument, hvorpå min udnævnelse er prentet og forsynet med dronningens egenhændige underskrift og segl, på en ubegribelig måde er blevet mig frastjålet under mit nødtvungne ophold her i Bergen tillige med andre mig tilhørende papirer."

"I har fuldkommen ret, hr. hertug, hvad titlen angår," svarede lensmanden. "Hvad de pågældende papirer angår, da er de eder ingenlunde frastjålne, men tværtimod taget i forvaring under mit segl og vil blive eder tilbagegivne, så snart Hans Nåde kongen har truffet bestemmelse om eders skæbne."

Bothwell ville svare, men Erik Rosenkrands skyndte sig at gå videre.

"Når jeg har anmodet eder om at give møde for denne kommission, er det alene angående de sager, som er eder og folk her i Bergen imellem. Over eders øvrige færd er ikke jeg dommer, men Gud og eders samvittighed, så vel som de jordiske dommere i eders eget land."

"De har dømt," svarede Bothwell. "De dømte mig fri for enhver skyld. Men ingen mand, der står højt, undgår pøblens had, og jeg tilgiver den, der nys råbte et smædeord efter mig og derpå skjulte sig i hoben."

Lensmanden bøjede sig høvisk til svar, og nu trådte talsmanden for de tyske købmænd frem og oplæste klagemålet,

som var både langt og skarpt. Så mange vidnesbyrd var der, at der ikke blev nogen tvivl om David Woths sørøveri. Men dernæst fremstod en rostocker købmand og erklærede, at han i jarlens ene skib havde genkendt et bremerfartøj, der tilhørte en forretning, hvori han havde part. Han vidste, at skibet var kapret, og sigtede jarlen for ophavsmand dertil.

"Hvad har I hertil at svare, hr. Hertug?" spurgte lensmanden, da oplæsningen var til ende.

"Hvad skibet angår, da har jeg købt det på Orkneyøerne af en mand, der bød mig det til salg," sagde Bothwell. "Han var ganske rigtig en rostocker eller bremer, jeg kender ikke forskel på deres kragemål. Om han har røvet det, ved jeg ikke, og det angår mig ikke heller. Jeg tænker, der kommer nu en mand ud af hoben der og påstår, at jeg har stjålet mine gyldne sporer. Er jeg da efter dette lands love pligtig at gøre rede for, ved hvilken våbendåd, jeg har vundet dem, og hos hvilken guldsmed, de er forfærdigede?"

"Det er I ikke, ædle herre," sagde lensmanden. "Hvad siger I til klagen mod David Woth?"

"Jeg kender ham ikke," svarede Bothwell. "Jeg tog ham i min tjeneste for en måned siden, og den brøde, han anklages for, ligger to år tilbage i tiden. I spørge da helst ham selv og holde mig udenfor."

Lensmanden berettede nu, hvorledes David Woth var udspurgt og sluttelig underkastet pinligt forhør. Han havde ikke givet andet svar, end at han var jarlens mand og uberettiget til at røbe hans hemmeligheder.

"Den eneste hemmelighed, jeg har betroet den mand, er mit navn," sagde Bothwell. "Og det er nu åbenbaret for eder alle."

Nu rådslog kommissionens medlemmer indbyrdes, og tyskerne krævede begge jarlens skibe beslaglagte som pant for den bod, de ville kræve af ham, så sandt han ikke fyldestgørende havde fralagt sig kompagniskabet med David Woth eller gjort rede for sin ejendomsret til det andet skib. Bothwell protesterede i vrede ord. Men da rejste Jørgen Daa sig pludselig.

"Hvordan det nu forholder sig med denne David Woth," sagde han, "så er så meget sikkert, at da jeg sidst så jarlen i København, var hans fornemste mand en notorisk sørøver ved navn Clark. Jeg holder da for, at sagen udsættes og såvel jarlen som skibene tages i forvaring, indtil sagen kan blive fuldt belyst."

Bothwell så fast på sin fjende, men sagde ikke mere. Erik Rosenkrands var ganske klar over, at han ikke kunne dømme den skotske herre på det, der forelå, og troede ham for øvrigt også på hans ord. Han var hjertensked af det hele, men så faldt hans øje på Anna Kristoffersdatters klage, som lå foran ham på bordet. Han greb den for at vinde tid til at overveje den anden sag, der var uligere vigtigere og vanskeligere, oplæste klageskriftet og spurgte Bothwell, hvad han dertil havde at bemærke.

Jarlen så ned for sig, mens oplæsningen varede. Han frygtede for, at Anna skulle være til stede og ville ikke møde hendes blik. Hun havde også rejst sig fra sin plads og så på ham. Men ingen af de tusinde øjne, der var rettede på hende i dette øjeblik, kunne opdage den mindste bevægelse i hendes ansigt.

"Vedkender I eder denne klage, ædle jomfru?" spurgte lensmanden.

"Ja," sagde Anna.

Da løftede Bothwell hovedet og så på hende med så hånsk et smil, at hun sank helt sammen under det. Hun mindedes hvert ord i brevet, hun havde skikket ham, og begreb ikke hans tanker. Det faldt hende ind, at han måske slet ikke havde fået brevet … at Josias havde bedraget hende …

Men det blev alt sammen borte for hende i en forvirring. Og nu lød Bothwells stemme høj og klar:

"Jeg nægter ikke, at jeg kan være jomfruen nogen erstatning skyldig," sagde han. "Jeg byder hende og hendes frænder det mindste af mine fartøjer med alt tilbehør samt hundrede daler årligt af Skotland."

"Modtager I dette tilbud, jomfru Anna?" spurgte lensmanden.

Hun havde gemt ansigtet i sine hænder, og Erik Rosenkrands måtte gentage spørgsmålet.

"Ja, ja," sagde hun så sagte, at kun de nærmeste kunne høre det.

Hendes svar blev bragt videre til lensmanden, som lod skriverne nedskrive forliget. De tyske købmænd protesterede lydeligt mod at det ene skib således blev unddraget deres krav. Kommissionens herrer talte højrøstet i munden på hinanden. Bothwell stod støttet på sit sværd og så sig om med det samme spotske smil. Uroen forplantede sig til hoben, der bølgede frem og tilbage, råbte og larmede. Jørgen Daa var sprunget op for at ile Anna til hjælp, men kunne ikke finde hende.

Hun havde grebet Kristians hånd og sneg sig bort, dukkede sig så meget hun kunne, veg bag om folk, ned ad en lille gyde og hjem til sit hus, så hurtigt hendes ben kunne bære hende. En

eneste gang vendte hun sig og så fjeren i Bothwells hat vaje over skaren, slog så på ny hænderne for ansigtet og løb, som gjaldt det livet.

"Josias … Josias," sagde hun, da hun sank om på dørtrinet.

"Han var på torvet, nu skal jeg hente ham," sagde Kristian.

Hun prøvede på at rejse sig, men kunne ikke. Kristian bar hende ind og lagde hende på hendes seng. Ternerne og alle husets folk var løbet på torvet, forgæves kaldte han ind ad alle døre.

"Anna, Anna," sagde han fortvivlet.

"Josias," sagde hun blot med sjæleangst i blik og stemme.

Han løb og kom tilbage med den gamle jøde.

"I har forrådt mig," sagde Anna.

Da fortalte Josias det alt sammen, som det var gået til. Han fortav intet og besmykkede intet. Hun hørte ham til ende uden at sige et ord, lukkede blot øjnene og lå stille hen.

"Tror I på trolddom?" spurgte hun så.

Det gjorde Josias ikke. Men han vidste, at menneskene ikke kan holde livet ud, uden at de må tro så på det ene og så på det andet. Og han læste Annas tanker. Derfor nikkede han blot, og så var der stille en stund mellem de to.

Udenfor lød larm og råb. Kristian kom og meldte, at Erik Benkestok ønskede at hilse på sin slægtning. Anna rystede på hovedet. Så hørte de Elses skingre stemme udenfor.

"Gør jomfruen sig kostbar," skreg hun. "Nu er det da rettelig bevist, at hun ikke er bedre end en anden, som hun al tid så over hovedet."

"Luk op Kristian, din hundsvot!" råbte hr. Erik med tyk røst.

Men døren var lukket og blev lukket. Lidt efter kom Jørgen Daa og begærede foretræde, men ham gik det ikke bedre.

"Lad dem fare … lad dem fare," sagde Anna.

Josias fortalte hende da, hvorledes retsmødet på torvet var endt. Erik Benkestok og svogrene havde forkastet jarlens tilbud og krævet det tredobbelte, men lensmanden havde sagt, at jomfruen var gået ind derpå, og så var tingen afgjort. De havde da råbt, at hun var galen og burde ingenlunde have lov at råde sine egne sager. Men Erik Rosenkrands svarede, at ingen var klogere end hun, hvad hun tilfulde havde bevist i de år, hun havde boet i Bergen og drevet købmandskab så godt som nogen mand. I lige måde havde han forkastet de tyske købmænds protest, efterdi Annas fordring var ældre og dertil erkendt af jarlen. Så blev den anden sag stillet i bero indtil videre og retsmødet hævet under stor larm. Det var, som al tid, kommet til slagsmål mellem garperne og byens borgere. De sagde også, at jarlens svende havde dræbt en mand.

"Hvad gør de nu ved jarlen?" spurgte Anna.

"De skikker ham til København," sagde Josias. "Jeg ved det forvist … fra en af skriverne, som allerede har opsat dokumentet, hvori lensmanden gør Hans Nåde rede for alt, hvad der er hændt jarlen under hans ophold i Norge. Kristian Aalborg har fået befaling til at holde sig rede til at afsejle med *Bjørnen*, så snart vinden er god. Og lensmanden bad den skotske herre straks efter retsmødet flytte op på Bergenhus og bo der som hans gæst. Det lød høvisk nok, men meningen var ikke til at tage fejl af, og jarlen forstod den også."

"Gik han med lensmanden?"

"Hvad skulle han gøre andet?" spurgte Josias. "Han er overmandet og i hans vold. Han tør intet at håbe af modstand. Men det var nemt at se på hans åsyn, hvor ilde det stod ham an."

Anna rejste sig på albuen og så længe på ham.

"I er ikke jarlens uven," sagde hun så.

"Hvi skulle jeg være det," svarede han. "Han har intet ondt gjort mig, om også heller intet godt. Og mellem ham og eder tilkommer det mig ikke at dømme."

"Ret så," sagde Anna.

Men den gamle jøde rykkede nærmere til hende og sænkede stemmen.

"Må jeg tale, som var jeg eders ligemand og ven, ædle frue?" sagde han.

"Tal kun," sagde hun. "Hvad mine ligemænd angår, så gjorde de mig ingen gavn og levnede mig ingen ære. Og er I ikke min ven, ved jeg ikke, hvem der er det. Eders egen fordel pålægger eder venskabet, så det holder nok."

"I taler vist og som den, der kender menneskene," sagde Josias. "Visselig er eders fordel min. Dog må jeg minde eder om, at jeg hjalp jer første gang, I kom til mig og var i vånde."

Anna nikkede.

"Det er da mit råd, at I lader jarlen rejse og ikke mere gør noget forsøg på at få ham i tale … nej … I må ikke … ikke fare op … hør mig til ende. Jeg vil ikke eders kærlighed noget ondt. En gammel jøde som jeg ved kun lidt derom, men eders elskov er sjælen i eders liv, og om man slukker den, da slukker man livet. – Sådan er I, og sådan som menneskene er, sådan skal de være."

"Hvad er da eders råd?"

"Mit råd er det, at I ser at blive karsk og tager fat på eders virksomhed der, hvor I slap. Det var ikke gerrighed, der gjorde eder til købmand. I samlede til jarlen og ikke til eder selv. Det er da nemt at skønne, at han vil trænge mere til eder i morgen end i dag. For ham kommer onde tider. Han er udjaget af sit fædreland og berøvet sine godser. Hans borg er i fjendevold, hans vasaller blev ham utro, hans dronning har forladt ham. Selv er han fangen og ingen ved, når kong Frederik giver ham løs. Har trolddom formørket hans sind og vendt hans hu fra eder … eller elsker han dronningen … I får bie til eders tid kommer, om den nogen tid kommer. Og kommer den, da vil I visselig ikke være ham mindre kær, om I har hænderne fulde af guld, der kan købe ham hævn over hans fjender. Han er en ørn, og han vil flyve."

"Ja," sagde hun.

Han talte længe endnu, og hans ord faldt på hendes syge sjæl som dug på slagne enge. Hun lyttede og spurgte og nikkede.

Pludselig så han, at hun slumrede ind. Så rejste han sig og listede stille hjem.

Sjette bog

Ensom

43. På Utstein kloster

Skottefruen fo'r mellem Seim og Bergen.

Havde hun været streng før, når det gjaldt hendes ret, så blev hun strengere nu. Ingen herremand var hårdere mod sine bønder, og Kristian, som udførte hendes befalinger, blev mere end én gang stræbt efter livet af dem, hun havde jaget fra hus og hjem og gjort til skovgangsmænd. Havde hun før været dristig i sine foretagender, viste hun nu et mod, som fik Josias til at skælve.

"Det går galt, ædle frue," sagde den gamle pantelåner. "Vi taber, hvad vi har vundet."

"Vi vinder dobbelt," sagde Anna.

Og hun fik ret. Hendes velstand øgedes bestandig, og på samme tid indskrænkede hun sine fornødenheder. Hun så ternerne på fingrene, og der blev ikke udgivet en styver uden hendes vilje. Hun tog ikke mod nogen indbydelse til gæstebud og var aldrig hjemme, når nogen gæstede hende. Alene med sin dragt var hun ikke nøjeregnende, men var bestandig klædt så rigt og pynteligt som nogensinde tilforn.

"Elskov er en sælsom ting," sagde Josias til Kristian. "Den lægger verden øde og bygger verden op. Denne kvindes kærlighed er mere forgæves end nogens, og det er den, der holder hende i live, og den, der dynger guld på guld i hendes skatkammer."

"Til hvad nytte?" spurgte Kristian.

"Guld er al tid til nytte," sagde Josias.

Hun holdt sig nøje underrettet om forholdene i Skotland og talte med pantelåneren om udsigterne til en bedring i Bothwells

stilling derovre. De var kun små. Dronning Maria sad fængslet i Londons Tower, og dronning Elisabeth, som hadede hende alene for hendes skønheds skyld, ville næppe nogen sinde løslade hende. Fra København erfarede hun, at den skotske regering gjorde bestandig større anstrengelser for at få Bothwell udleveret. Den tilbød kong Frederik et forbund til beskyttelse af den lutherske lære mod alle papister, om han ville sende kongemorderen til Edinburgh, at lide retfærdig straf. Kongen lod Bothwell forhøre, og jarlen beviste, at Skotlands højeste domstol havde frikendt ham for al mistanke for mordet på Darnley. Så skrev kong Frederik til Skotland, at han ikke attråede et sådant forbund som foreslået, men stolede på, at Gud ville beskytte den sande evangeliske lære, og at Maria Stuarts gemal skulle blive, hvor han var.

"Ak, mit hjerte," skrev fru Dorothea – "den herre, som sveg dig, og som du elsker med en trofasthed, der undrer os alle, sidder vel bænket ved bægeret på Malmøhus og æres fuldelig efter sin rang og sin stand. Han har adelsmænd til sin omgang, og Hans Nåde giver ham penge, så han kan klæde sig i fløjl og silke. To pager har han og øl og vin i strømme og sølv på sit bord. Er der end jernstænger for hans rude, så har han lov at vandre i slottets have, hvor linden skygger og fuglen slår, – det jeg vel ved, siden jeg mangen god gang var der til fest. Men om hans løsladelse forlyder intet, endda han har buddet kongen sit hertugdom, som er nogle øer langt oppe i havet, hvor der er idel frost og kulde, til løsesum. Hans Nåde tvivler sagtens om jarlens magt til at indfri løftet. Slip ham, mit hjerte, og søg dig en anden gemal. Hans hu står alene til højhed og magt, og du er aldrig i hans tanke. Liden lystighed er der da også ved en mand,

som har to levende hustruer foruden. Langt bedre syntes det mig, om vi fik lov at tage os en gemal til tidkort, mens vor husbond årevis er i leding og plat forsømmer os. Forresten siges det, at både jarlen og dronning Maria enhver i sit fængsel har indgået på skilsmisse. Men derom kan du erfare nærmere af din moder, som agter sig til Norge at gæste sine kære døtre. Fru Karin er hvas som før, dertil fattig og ond på dem, der lider bedre."

Anna drøftede fru Dorotheas brev med Josias. De var enige om, at Bothwells afkald kun betød lidt, fangen som han var og utålmodig efter friheden.

"Jeg undrer på, om dronningen nogen tid har elsket ham," sagde han.

"Jeg har selv set elskoven vågne i hendes øje," sagde Anna.

Josias sagde ingen ting, men strøg sig om hagen.

"Hvad vil I råde mig?" spurgte hun.

"Jeg råder til det samme som før," sagde han. "Eders tid er ikke kommet endnu. I er for liden til at spille med, så længe fyrster og regeringer kaster terninger om jarlens liv. Når først der er blevet mere stille om ham, kan eders røst måske høres. Forresten hørte jeg i morges af en skotsk købmand, at John Knox og hans tilhængere har nægtet at erkende skilsmissen."

Da lo Anna.

"Menneskene er sælsomme," sagde hun. "Er der bund i deres dårskab og had?"

Fru Karin kom til Norge og gæstererede hos sine døtre i Kvindherred. Velkommen var hun intetsteds. De havde jo ikke set noget til den moder før, og hun bragte intet til huse uden ufred. Til Seim kom hun mest, skønt hun og Anna kunne dårligt

sammen. Men dér hørte hun da intet ondt for maden, hun åd. Glad var hun, når hun fik ærinde fra de andre, som al tid var i pengetrang og tiggede hos Anna, så tit hun end gav afslag.

"Nærig er du som en bonde," sagde fru Karin. "Nys nægtede du din egen moder den klædning, jeg trænger hårdt til, og i går viste du Erik Orm af gårde, så mindelig han bad dig om det afdrag, han er købmanden skyldig. Ikke en styver undte du din egen søsters mand. Den arme Magdalene græder og vrider sine hænder. Og guld har du i bunker. Du spinker og sparer og lukker dig inde med den gamle ågerkarl, som er din fortrolige, endda han er lidet sømmeligt selskab for en datter af Hans Nådes admiral. Og midt i al din gerrighed går du klædt som en prinsesse. Hvem pynter du dig for? Hvem sparer du til? Tror du, din stodderjarl nogen tid slipper af kongens fangetårn? Og om den ufortjente nåde timedes ham, den morder og meneder og skørlevner, han er – har han da ikke to hustruer i levende live foruden dig? Trodsig er du og egenrådig, som du al tid var. Skete der dig din ret, skulle du forvares på dåren."

"Om I siger et ondt ord om jarlen, skal I på døren," sagde Anna.

"Jeg er din moder og siger, hvad jeg vil," sagde den gamle.

Anna gav Kristian et vink. En stund efter kom han ind og meldte, at båden var bemandet og rede til at føre den gamle frue bort. Skældende og smældende måtte hun af sted. Men månedsdagen efter kom hun tilbage.

"Hvorfor ægter du ikke Kristian?" spurgte hun. "Havde du gjort det straks, som dine kærlige og forstandige forældre havde bestemt det for dig, kunne megen ulykke have været sparet. Men du havde storhedsnykker. Nu er du ynkeligt forlist. Tag

ham nu til ægte. Dit ægteskab med skotten er opløst, eller om der mangler noget, kan det lettelig ordnes. Jeg har talt med præsten derom. Det er ikke sømmeligt, at du sidder her på Seim alene med Kristian, hvis bejlen til dig er kendt af alle. Det var godt, om du omsider faldt i ro og betéede dig som andre kristne mennesker."

"Jeg er gift," sagde Anna.

Hr. Anders efterfølger kom stundom til hende. Hun tænkte, han gik moderens ærinde, siden han al tid talte om ægtestand og al tid på en sådan måde, som kunne passe på hendes forhold. Mennesket skulle ikke fortvivle, om også det ikke i sit første ægteskab fandt den lykke, det kunne kræve, sagde han. Livet var langt, og Gud kunne give én oprejsning inden enden. Jo tålmodigere man bar sit kors og jo tungere det var, des større var glæden, når Herren tog det fra én. Og det var visselig ikke hans mening, at mennesket skulle være ene.

Anna lod hans tale gå ind ad det ene øre og ud af det andet. Men da den gamle Malene omsider havde udtømt al sin ondskab og gik til himmels for på ny at plage den salige hr. Anders, – da fik hun en forklaring på præstens ord, som hun ikke havde ventet. I en overmåde sirlig tale anholdt han formelig om hendes hånd. Hørte han end ikke til den høje adel, så var han en fri født mand og så vel anskrevet hos biskoppen, at han kunne forvente en skøn løbebane. Som hun havde han døjet ondt i sit første ægteskab, som hun var han ung og kraftig nok til at søge lykken på ny.

Da Anna havde forstået mandens mening, lo hun, som hun ikke længe havde lét. Hun så på den brave præstemand og lo og blev ved at le, så han retirerede sig og tænkte, rygtet havde ret,

når det sagde, at Skottefruens forstand havde taget skade. Men da hun så ham stå der, beskæmmet og vred, blev hun selv alvorlig.

"Sælsomt, så mange der elsker mig," sagde hun. "Endda jeg aldrig så til nogen mand uden én, som lever endnu og er min rette husbond for Gud og mennesker. Gak hjem og gransk i skriften, som I forkynder."

En dag kom der bud og brev fra Jørgen Daa, om hun så ville holde sit løfte og bære hans datter over dåben.

Hun mindedes, så ridderlig han alle dage havde været mod hende, og ked og led, som hun var, af moderens overhæng brød hun op fra Seim og drog til Utstein kloster med Kristian og et anseligt følge. Hun havde med sig rige gaver til barnet, som fik hendes navn. Hun talte med hr. Jørgen som med en god ven, og ingen af dem berørte, hvad der var hændt. Alle gæsterne mødte hende med agtelse og velvilje. Hun sad på hæderspladsen ved bordet og var hun tavs og alvorlig, så gjorde hun intet skår i de andres glæde. Hr. Jørgens unge hustru så med undren og deltagelse på den kvinde, hendes husbond havde haft kær, og som levede under så stor og sælsom en skæbne.

Da hun dagen efter dåben vandrede ensom i den gamle klosterhave, hændte der hende noget, der styrkede hende mægtigt i hendes tro og blev i hendes tanker i lange tider.

Hun mødte en overmåde gammel, rynket og indskrumpet kvindeskikkelse, som stavrede langsommeligt af sted ved to stokke, og på hvem der ikke syntes andet levende end øjnene. Hun vidste straks, hvem det var: Søster Ursula, den eneste overlevende af nonnerne fra den katolske tid, som ved reformationens indførelse, da klostrene blev krongods, havde

fået lov til at blive boende i deres celler. De havde talt om hende i går, og ingen kunne begribe, at hun levede endnu. For hun tog omtrent ingen føde til sig og måtte være hundrede år.

Anna ville gå forbi hende med et godmorgen, men nonnen standsede hende ved at spærre vejen med sin stok og så længe og alvorligt på hende.

"I er Anna Rustung," sagde hun så med en stemme, så tynd, at Anna næppe kunne høre den. "Sæt jer på bænken der, jeg vil tale med jer."

Anna ville hjælpe hende hen til stenbænken, men den gamle ville ikke på nogen måde tillade det. Hun rokkede og vrikkede af sted, til hun endelig nåede derhen. Så faldt hun sammen som et bundt klude, og Anna tænkte, at hun slet intet legeme havde. Men øjnene blev ved at stirre.

"I kunne i dag have været frue til Utstein kloster," sagde søster Ursula.

"Deri tager I ganske fejl," sagde Anna og rystede på hovedet. "Jeg bar aldrig nogen elskov til Jørgen Daa, kunne derfor aldrig være blevet hans hustru."

"Der er mange, som ægter uden kærlighed," sagde nonnen.

"Til dem hører ikke jeg," svarede Anna. "Og nu er hr. Jørgen gift og glad ved sin ægtefælle, og i går holdt jeg deres førstefødte over dåben."

Søster Ursula mumlede noget, som Anna ikke kunne høre. Hun tænkte på at gå, men den gamle opdagede hendes hensigt og lagde sin skyggehånd på hendes arm.

"Bliv her lidt," sagde hun. "Hvad skader det jer at snakke med gamle søster Ursula. Der er ingen, som snakker med hende, for hun bryder sig ikke om at snakke med nogen af dem. De ved

ingen ting. Om også de har faret verden rundt, ved de ingen ting. Skottefruen ved noget."

"Hvorfor nævner I mig ved det øgenavn, almuen giver mig?" sagde Anna. "Jeg er Anna Rustung, som I sagde før. Forresten kalder jeg mig lady Bothwell."

"Sådan kalder I jer," sagde nonnen. "Vil I sige mig det … er det sandt … var I gift med jarlen?"

"Visselig var jeg det," sagde Anna. "Og er det til denne dag endnu."

"Men han bedrog eder," sagde den gamle. "Han forlod eder i et fremmed land, fattig og ene, for at ægte en anden kvinde. Han forlod også hende for at ægte den skønne dronning i Skotland. I må hade ham … lever I for at få hævn? Glædes I, når I hører, han sidder fangen i tårnet?"

"Nej," sagde Anna roligt og så fast på nonnen. "Jeg venter på, at han bliver fri igen. Så skal han finde min kærlighed uforandret."

Der gik et lykkeligt smil over den gamle søsters ansigt. Hun lukkede øjnene, foldede de tynde hænder op imod det indfaldne bryst og bevægede læberne, uden at der kom nogen lyd over dem.

"Sådan er I," sagde hun så. "Jeg vidste det af alt, hvad jeg hørte om eder. Jeg så det af eders ansigt, så hårdt det er blevet. Søster Ursula er som I, men nu er det så længe, længe siden. Da jeg var ung, elskede jeg en mand, og der var ingen anden mand i verden uden han, kom det heller aldrig siden. Han bedrog mig og giftede sig med en anden. Så satte de mig i kloster, endda det var hårdt mod min vilje, og jeg stred imod det længeste, jeg kunne. Jeg aflagde løftet, men jeg tænkte aldrig på at holde det.

Jeg tænkte kun på, om han kom en gang. Når jeg bad bønnerne med de andre, hviskede jeg lønligt hans navn. Jeg har ikke bedt Guds moder om andet, end at han måtte komme. Jeg har ikke sovet ind nogen nat uden i længsel efter hans favn. Min dør har været åben, at han kunne komme til mig. Jeg lo i mit hjerte af de andres tale om kødets spægelse og verdens lyst og bedrag og Himmeriges herlighed. Mit himmerige var hos ham og ingen andre steder. Jeg var tvunget i kloster, fordi han havde glemt mig. Om han var kommet, havde jeg brudt mit løfte og gået med ham uden at spørge, jublende og glad."

Anna så undrende på hende. Så lagde hun stille sin hånd oven på hendes.

"Nu er han død," sagde nonnen. "Jeg begriber ikke, hvorfor jeg skal leve, når han er død. Han kom ikke. Men derfor blev det jo ikke anderledes. Jeg kunne jo ikke gøre det anderledes. I kan ikke heller gøre det anderledes. I er hans og bliver ingen andens."

"Ja," sagde Anna.

"Når I kommer til Utstein kloster igen, er jeg død," sagde søster Ursula. "Vil I besøge min grav og sige mig, om I er som nu?"

"Ja," sagde Anna.

44. Enno Brandrøk

En dag, Anna sad på Seim, kom fru Karin hæsblæsende. Hun trak hende op i brevkammeret og lukkede døren tæt og hviskede endda:

"Din broder er kommet."

"Ja så," svarede Anna roligt. "Jeg ved ikke, hvad det går mig an. Jeg så aldrig den broder for mine øjne, og mine forældre glemte mig for hans skyld, til jeg selv bragte dem min tilværelse i erindring."

Men fru Karin var i dag i alle måder anderledes end hun plejede at være. Tårerne løb på hendes kinder, hun greb datterens hænder og trykkede dem og så bønfaldende på hende, mens hun talte i stor bevægelse:

"Vær ikke så koldsindig, Annalil. Han er jo dog din broder, og du ved ikke den sorg, han har forvoldt mit hjerte, endda jeg aldrig nænnede at udstøde ham af det. Har jeg handlet ilde imod dig, så tilgiv mig og gengæld ondt med godt. Om ikke du kommer Enno til hjælp, da forkommer han, så ilde han er stedt."

"Hvormed skulle jeg vel hjælpe ham?" spurgte Anna ikke mere venligt end før. "Et måltid mad og tag over hovedet er til hans tjeneste, om det er nok."

Fru Karin græd videre, og så gav hun sig til at fortælle sin elskede søns hændelser i de sidste tider.

Han havde gjort tjeneste hos kong Frederik den Anden blandt de tyske lejetropper, som Georg v. Hoch anførte. Da hans herre blev afskediget, måtte han også forlade landet, hvilket var en stor ulykke for ham, da han netop stod i begreb med at ægte en

adelsfrøken, som ejede to gode gårde i Jylland. Al ting var i orden, og bryllupsdagen bestemt, men så kastede svigerfaderen ham på døren, og det hele var plat forbi. Herover blev han naturligvis meget forbitret og havde henvendt sig til kong Frederik med anmodning om mægling, men kongen havde afvist ham, ligesom han i sin tid havde afvist hendes ansøgning om hjælp. Fru Karin kunne ikke noksom laste kongen for hans gnieragtighed overfor de efterladte efter Kristoffer Throndsøn, der havde tjent både ham og hans fader så længe og så tro.

"Den vise kender jeg, moder," sagde Anna. "Lad det fare med kongen og sig mig videre, hvad der er med Enno."

Ja. Enno var da i vrede gået i tjeneste hos svenskerkongen, som naturligvis havde modtaget ham med åbne arme, så berømt han var over hele Europa som en tapper og erfaren krigsmand, og således var han da kommet i krig mod de danske. Nu havde han imidlertid forklædt vovet sig ind i Norge og sad for tiden skjult hos sin svoger Amund Lauridsen på Sandviken. Hun kunne ikke ret hitte rede i, hvad det var for en farlig politik, han drev, men hun skønnede, at den var overmåde farlig, og om kong Frederiks fogeder kom efter ham, ville han sikkert blive hængt. Det var da hendes bøn, at Anna ville tage ham herover på Seim, hvor han var bedre skjult, og ved lejlighed forsyne ham med rejsepenge, så han kunne slippe over grænsen til sin herre, Erik den Fjortende, hvor han var sikker på at blive vel modtaget.

"Han er her altså for at vende de norske til oprør mod deres konge?" sagde Anna.

"Jeg ved det ikke," svarede fru Karin og vred sine hænder. "Krig er en sælsom ting, og krigeren tjener i dag den ene, i

morgen den anden herre."

"Da kender jeg den, der blev sin herre tro til det sidste," sagde Anna.

"Jeg ved det ikke, jeg ved det ikke," jamrede fru Karin. "Din egen fader kæmpede mod kong Kristian i mange år, inden han sluttede forlig med ham og blev hans mand. Og Enno er i nød. Ak, om de greb ham og jeg skulle få den sorg at se ham rettet."

"Den sorg får du sikkert en gang, moder," sagde Anna. "Jeg mindes, fader forudsagde det, mens han levede. Og jeg kan lade dig vide, at jeg intetsomhelst vil have at skaffe med en landsforræder, var han end ti gange min egen broder."

"Tal med Kristian Benkestok om det," sagde fru Karin. "Han ved bedre besked end jeg. Kanske han kan blødgøre dit onde hjerte."

"Hvad har Kristian med den sag at skaffe?" spurgte Anna forundret.

"Spørg ham," sagde fru Karin. "Han er gået så vidt, at han ikke mere kan trække sig tilbage."

Anna skyndte sig til Kristian, hvem hun traf i haven, hvor han sad med hjertet fuldt af onde anelser. Han vidste, hvad det gjaldt, da han så fru Karin komme og var så forfjamsket, at han ikke en gang tænkte på at stille et forsvar op. På Annas første spørgsmål fik hun forklaring over det alt sammen.

Den gang han forlod København for at opsøge Anna og bringe hende budskab om Kristoffer Throndsøns død, havde fru Karin pålagt ham, om han noget sted i verden traf Enno, da at yde ham al hjælp og bistand til gengæld for, hvad hun og hr. Kristoffer havde gjort for ham. Hun havde grædt og bedt mindeligt, og Kristian havde givet sit løfte. Nu for en tid siden

havde Enno skikket ham bud og bedt ham om en lønlig samtale. Han havde mødt ham i vildskoven og modtaget forskellige breve af ham, som han skulle besørge til svogrene og enkelte andre mænd på egnen. Enno havde pålagt ham intet at sige til Anna, og Kristian havde gerne påtaget sig hans kommission, da han antog, han ville have penge. Imidlertid havde Erik Orm vist ham det brev, han havde fået, og som var intet mindre end en opfordring til at gøre opstand mod kong Frederik og forjage de danske fogeder. Når det var sket, ville kong Erik gøre indfald med en stor hær og befri landet for det danske tyranni. Så skulle også slægten få oprejsning for den uret, der var tilføjet den af kongen.

"Kristian," sagde Anna. "Du er om en hals. Hvad er det for en uret, Hans Nåde har gjort os?"

Kristian hang med hovedet og vidste intet derom. Han havde hørt fru Karin tale så meget om det. Men Erik Orm ville gøre anmeldelse om brevet til lensmanden i Bergen, hr. Erik Rosenkrands, og havde også gjort det, hvis ikke fru Magdalene var gået i forbøn for sin broder. Siden var Amund Lauridsen kommet til og Erik Orms svoger, Jon Gautesøn og hans broder Kvisttorm, som alle havde fået ligedanne breve fra Enno. Enno selv var på Sandvigen i stor angst for, at de skulle udlevere ham til lensmanden. De biede nu blot på, at fru Karin skulle komme tilbage fra Seim med bud om, hvad Anna mente i sagen.

"De skal ikke blive i tvivl om min mening," sagde Anna.

Hun gik til fru Karin, bad hende det forteste hun kunne, vende til Sandvigen og underrette svogrene om, at hun ikke ville have det allermindste med Enno at bestille, ikke se ham for sine øjne eller på nogen måde pådrage sig skinnet af at billige

hans oprørske og landsforræderiske planer. Det hjalp ikke, hvad fru Karin græd og bad. Anna jog hende med hårde ord af gården. Derefter gik hun tilbage til Kristian, hvem hun traf hvor hun havde forladt ham, sønderknust og angergiven.

"Kristian," sagde hun. "Sent skal jeg glemme dig, at du gjorde mig dette. Du ved så vel som nogen, at det er min agt at drage til København, når tiden kommer, og gøre knæfald for Hans Nåde, om jeg kan få min husbond løsladt af fængslet. Derfor stræber jeg, at jeg kan løskøbe ham, om det skal blive nødvendigt, og at jeg kan byde ham et tilflugtssted, hvis det lykkes mig at udfri ham. Du har været min fortrolige i alt dette, og nu har du forrådt mig. Så tåbelig er du ikke, at du ikke skulle vide, at om Ennos forsøg kommer Hans Nåde for øre, og det bliver kundbart, at jeg har mindste del deri eller blot er vidende derom, da vil kongens dør være lukket for mig, ja, jeg vil måske miste alt mit gods. Hvor kunne du gøre dette mod mig? Har du hjulpet mig og været min ven i ulykken, så har din tåbelighed også voldet mig ulykke hver dag. Men dette er det værste, du endnu har bedrevet. Og hvordan vil du slippe derfra, om det kommer for en dag?"

Kristian hang med hovedet og havde intet at sige. Anna blev ved at tale. Og da hun havde udtømt sin vrede og blev roligere, bestemte hun, at Kristian om et par dage, når Enno antagelig var sluppet bort eller grebet, skulle drage til Bergen, fremstille sagen for lensmanden, som den var, og bede om nådig straf for sin tåbelighed.

Men næste dag ankom en ung herre i meget pralende, om end medtagne klæder til Seim og begærede at stedes for gårdens frue.

Da han stod foran Anna, var hun ikke i tvivl om, hvem han var, skønt hun aldrig havde set ham. Hun bød ham ikke velkommen, sagde intet ord, så ham ind i hans udlevede, unge ansigt med de frække øjne og den slappe mund.

"Du er Enno," sagde hun.

"Enno Kristoffersøn Brandrøk," svarede han. "Din kære broder, som er kommet for at søge beskyttelse på sin fædrenegård. Det er en skøn gård, søster Anna. Hvor meget anslår du min part til? Det kommer mig for, at jeg blev forbigået ved skifte og arvedeling efter vor salig fader. Kan hænde, vi kan gøre det af med det samme. Vil du give mig hundrede daler, så skal jeg erklære mig tilfreds og drage herfra, så snart jeg har lejlighed til at undslippe."

Anna svarede ham ikke, så blot opmærksomt på ham, satte sig så i sin sædvanlige stol uden at bede ham tage plads. Det gjorde han imidlertid uopfordret, lod sig falde i en armstol lige over for hende, strakte sine besporede ben, så langt de kunne strækkes, og gabede lydeligt.

"Nå, lille søster," sagde han så. "Det synes, som om mit forslag overrasker dig. Du skal nu ikke betænke dig for længe. I morgen er jeg måske mindre nådig og lader dig ikke slippe for så godt køb."

"Jeg er ikke overrasket over dit forslag," sagde Anna. "Ikke heller over at finde dig her som landsforræder. Jeg hørte alt om dig af fader, mens han levede. Hans pande var mørk, når dit navn blev nævnet. Det var godt han døde, inden han så dig dingle i galgen."

"Den galge er ikke rejst, som jeg skal dingle i," sagde han og lo. "Fader var ond mod mig, al tid karrig og vred. Det er hans

skyld, at jeg siden gerådede i ulykke. Og intet efterlod han mig, da han døde. Havde ikke moder stukket lidt til mig en gang imellem, havde det set ilde ud for mig. Og havde jeg ikke en kærlig søster, som sidder godt og fedt på en god gård, så vidste jeg i øjeblikket ikke, hvad jeg skulle gøre. Amund Lauridsen, den feje karl, har vist mig døren og Erik Orm på Vatne er lige så ræd. Jeg må være glad til, om de ikke oven i købet forråder mig til fogden. Den eneste, som har været flink, er Kristian Benkestok, som er her hos dig. Han spurgte ikke, men sprang mit ærinde. Jeg skal også sørge for, at han får sin løn, når nu kong Erik om en føje stund falder ind i landet med en uhyre hær. Han kan vælge, om han vil have Vatne eller Sandvigen. Mine to højstærede svogre holder jeg ingen hånd over."

Anna så på ham, mens han holdt sin pralende tale, men han så kun nu og da flygtigt på hende.

"Ingensinde glemmer jeg den uret, kong Frederik har tilføjet mig," sagde han videre. "Er også I andre for feje til at tage hævn, så skal jeg gøre det for os alle. Ingen har endnu ustraffet fornærmet Enno Brandrøk. Den svenske konge, som jeg nu tjener, er en god og gavmild herre. Jeg har brev på lensmandsposten i Bergen, når vi har erobret landet. Det er alene af venskab for mine slægtninge, at jeg er kommet hertil med stor fare for min person for at vare dem mod det, som kommer, at de kan tage det rette parti i tide. Kun ilde har de lønnet mig for mit venskab. Forhåbentlig er du klogere. Men giv mig noget vin eller godt øl. Det var kun skralt med traktementet hos Amund."

"Ikke et bæger eller en bid får du i mit hus," sagde Anna. "Ikke en tøddel tror jeg af dine løgne. Fort med dig, eller jeg lader

mine mænd kaste dig ud. Bild dig kun intet ind, fordi du har besnakket stakkels Kristian Benkestok. Jeg skal redde ham fra straffen, om jeg kan. Går det ham ilde, kommer det over dit hoved. Afsted med dig. Jeg vil intet have med dig og dine planer at skaffe."

"Søster Anna –"

"Kald mig ikke ved søsternavn," sagde hun hvast. "Du kom først i tanker om det, da du ville have penge. Og du får ingen af mig. Jeg råder dig til at salvere dig, inden det er for sent, og ikke sætte min tålmodighed for hårdt på prøve."

Hun havde rejst sig op og stod med armene korsede over brystet og så sådan på den unge landsknægt, at han begreb, hans sag var ganske og aldeles tabt. Det faldt ham ikke ind at komme med nogen slags bønner eller trusler. Han ledte blot efter et eller andet, han kunne såre hende med til hævn.

"Sandt nok, som du siger, at jeg ikke ofte havde dig i tankerne før," sagde han. "Dog har jeg haft det én gang, og det var den dag på højen ved Carberry, da vi tog dronningen til fange og kongemorderen Bothwell flyede derfra."

Anna blev hvid i ansigtet og hendes øjne unaturligt store. Hun gjorde et skridt henimod ham og strakte hånden ud. Han tænkte, han havde ramt hende, som han tilsigtede, og grinte hånsk.

"Var du dér?" spurgte hun åndeløs og blev stående med åben mund og fremstrakt hånd.

"Visselig var jeg dér," sagde han. "Jeg tjente i greven af Murrays hær … han som førte de skotske lorder mod Maria Stuart og hendes boler. Da tænkte jeg på dig, min søster, en ædelbåren norsk jomfru, som havde ladet sig voldføre af

Bothwell og var blevet hans slegfred. Der gik sagn om det i Edinburgh, hvor du nok havde været for at kræve penge af ham."

Der kom et besynderligt udtryk i Annas ansigt … et smil, så stort og lyst og glad. Hun brød sig intet om de smædeord, han slyngede hende i ansigtet. Ingen ting i verden kunne være hende ligegyldigere, end hvad den forløbne skælm, som kaldte sig hendes broder, mente om hende. Men han havde været til stede den dag, da hendes husbond havde mistet Skotlands krone … han havde måske set ham … han kunne fortælle hende om ham …

"Du skal få både øl og vin," sagde hun og gik geskæftig mod døren. "Jeg har fået en herlig rostocker-mumme fra Bergen i forrige uge … bi blot lidt."

Hun løb ud. Enno stirrede målløs efter hende, ude af stand til at begribe, hvordan det, han havde sagt, kunne frembringe et sådant omslag i hendes opførsel mod ham. Mens han stirrede, kom hun igen, fulgt af en pige med ølkanden. Der kom en anden terne med et herligt saltmadsfad, og i få minutter var bordet dækket med et måltid så godt, som han ikke havde smagt det i mange tider. Uden videre betænkning gav han sig i lag med det, mens Anna jog ternerne ud og sad hos uden at spise med, men med det samme besynderlige udtryk i ansigtet.

"Det må jeg sige," sagde han med munden fuld af mad, "at var velkomsten ikke blid, så har jeg ingen grund mere til klage. Tak, søsterlil, for den gode opvartning, og tag dig ikke af de onde ord, jeg sagde før. Jeg sagde dem blot for at drille dig. For mig må du have været jarlens kæreste, så meget du vil. Når man farer rundt i verden i krig, bliver man ikke så streng i de dele."

"O, bryd dig ikke om, hvad du har sagt," svarede hun. "Spis blot og gør dig til gode. Du kan nok trænge dertil."

Og Enno spiste. Han spiste, så længe han kunne orke, og drak dertil. Ternerne tog fadene bort og bragte mere mumme. Han strakte sine lange ben og så på Anna.

"Så du var med ved Carberry?" sagde hun.

"Søsterlil," sagde han. "Det kunne blevet en såre skøn træfning, om den var kommet i stand. For styrken var så jævnbyrdig, som sjældent i et slag. Og var end lordernes tropper mere krigsvante end dronningens og Bothwells, så havde de kanoner og stod desuden i en gunstig stilling på højen, mens de andre havde solen i ansigtet. Jeg har været med i mange slag, men jeg giver dig mit æresord på, at jeg ikke kunne gætte, til hvem sejren skulle hælde ved Carberry."

"Bothwell havde sejret," sagde hun glad.

"Guds død og dros!" sagde han forundret. "Jeg tror, du undte ham sejren, endda han bedrog dig? Du er en sælsom kvinde."

"Fortæl," bad hun.

Hendes stemme var blød, hendes kinder blussede, hendes øjne strålede. Enno begreb ikke et muk. Men han havde spist og drukket godt og befandt sig vel og tænkte, det var bedst at styrke søsteren i hendes venlige stemning ved at føje hende i hendes begæring. Så kunne han bag efter komme til sine egne sager. Desuden elskede han at berette om krig og glemte aldrig at forherlige sine egne bedrifter. Altså fortalte han om den mærkelige dag ved Carberry, og han måtte erkende, han havde aldrig haft en opmærksommere og taknemmeligere tilhører.

Han berettede, hvordan der natten til den femtende juni, som var en søndag, kom bud til Edinburgh, hvor lordernes hær

lå, at dronningen og Bothwell nærmede sig nordfra med en stor styrke. Øjeblikkelig blev der blæst i trompeterne, og trommerne gik, lorderne steg til hest og forsamlede deres folk og alle rykkede de ud af staden for at møde fjenden. Allerede ved daggry så de, at Bothwell havde taget opstilling på Carberry-højen, der til den ene side var så stejl, at der dér slet ikke kunne tænkes på angreb. De besatte da Magdalene-broen, som førte over en bæk, der løb nedenfor højen, og opstillede hæren i to træfninger. Bothwell skød med sine kanoner, men afstanden var så stor, at intet skud ramte. Lordernes banner var en stor silkefane, hvorpå der var fremstillet Darnleys lig og ved siden af det knælede hans og dronningens lille søn, under hvis skikkelse der var skrevet: Døm og hævn min sag, o herre!

"Bothwell var frikendt for enhver mistanke om mordet på Darnley," sagde Anna.

"Det kan nok være, lille søster," sagde Enno. "De sagde også, at de samme lorder, som nu bekrigede ham, fordi han havde ægtet dronningen, selv havde givet deres minde dertil for seks måneder siden. Derom ved jeg intet. Jeg er kun en jævn krigsmand og havde taget tjeneste i lordernes hær for sold. Jeg skulle hjertens gerne have tjent jarlen, om han havde spurgt mig derom. For han var efter sigende en tapper og gavmild herre og en god general, om han end ikke kom til at vise det ved Carberry."

"Fortæl," sagde Anna.

Han drak og nikkede til hende. Han begyndte at forstå hende. Så fortalte han videre.

Hvordan de to hære nu blev stående overfor hinanden fra daggry og indtil klokken fem om eftermiddagen uden at

foretage det mindste. De var steget af hestene for at kæmpe til fods, som skik og brug var i skotternes land. Sommersolen skinnede varmt over dem, og fra en borg, der lå tæt ved, blev der bragt rigelig mad og drikke til lordernes folk, mens Bothwells mænd i store skarer drev ud i landet for at skaffe sig føde. De kunne tydeligt se dronningen højt til hest med sin hvide fjerbaret og jarlen selv, som var på færde alle vegne, ordnede og kommanderede.

"Så du ham?" spurgte Anna.

"Om jeg så ham!" sagde han. "Jeg var så tæt ved ham, som jeg er ved dig nu, for jeg var føreren for den eskorte, som ledsagede den franske gesandt til dronningen, da han skulle forsøge at mægle. Jeg hørte, hvad både hun og jarlen sagde, og gode ord var det. Da gesandten forsikrede hende, at lorderne ærede hende som deres suveræn, og at de ingen ting hellere ønskede end at underkaste sig hende i lydighed, svarede hun, at det viste de slet ved at gribe til våben mod hende og hendes ægtefælle. Så kom jarlen til, og han talte så højt, at alle mændene kunne høre ham. Han spurgte dem, om det var ham, de ville til livs. Han havde aldrig tænkt på at krænke nogen af lorderne, og de, der talte ondt om ham, gjorde det kun af avind over hans højhed. Men lykken hørte den til, der var kæk nok til at gribe den, og der var ikke en af dem, som ikke gerne ville være i hans sted. Så sagde han videre, at det gjorde ham overmåde ondt at se den pinlige stilling, hvori dronningen befandt sig, når således hendes undersåtter bekrigede hinanden. Derfor skulle han gerne, på det at der ikke måtte flyde mere blod end nødvendigt, trods sit kongelige ægteskab kæmpe i enekamp med hvem af dem, de ville stille i marken,

blot han var ham jævnbåren. Det bad han gesandten sige lorderne, men dronningen erklærede, at det kunne hun på ingen måde tillade."

"Så fejt af hende!" sagde Anna og hendes øjne strålede.

Enno fortalte videre, hvordan gesandten vendte tilbage til Edinburgh, mens hærene blev stående overfor hinanden. Lorderne stolede på, at Bothwells hær ville opløse sig, når de blot holdt ud, hvor de var. I Bothwells hær var der imidlertid nogle, som havde syntes godt om hans forslag om tvekamp, og da de forebragte dronningen deres mening, syntes hun ikke, hun kunne sige nej til sine egne folk. Hun sendte da bud til lorderne, at Bothwell var rede til kamp, og nu gik der bud frem og tilbage, idet lorderne foreslog den ene efter den anden, som jarlen forkastede, fordi de var for ringe for ham. Imidlertid var jarlen redet frem foran sin hær og holdt dér, rede til kamp, om de kunne finde en, der var ham lige i æt og berømmelse. Omsider blev der da valgt lord Patrick Lindsay, og mod ham havde jarlen intet at indvende. Jarlen af Morton lånte Lindsay et gammelt slagsværd, der var gjort berømt af jarl Archibald af Angus. Lindsay faldt på knæ i begge hæres påsyn og bad til Gud, at han ville lade retfærdigheden sejre og straffen ramme Bothwell, der havde myrdet kongen.

Enno drak igen, men Anna skyndede på ham, at han skulle fortælle videre.

"Ja – der er ikke mere at fortælle," sagde han. "De gav sig så til at udvælge tyve adelsmænd fra hver side, der skulle være sekundanter og vidner til, at kampen foregik redeligt og ret. Men medens det stod på, havde lorderne fået underretning om, at flere og flere af jarlens folk havde forladt ham. Tillige

erfarede de, at en hjælpehær var i anmarch nord fra. De mente nu, at de gjorde bedre i at opgive tvekampen og overmande fjenden nu, da hans stilling var svag. De sendte da to hundrede ryttere af sted for at afskære jarlen fra Dunbar slot og begyndte så at angribe ham."

"De feje niddinger!" råbte Anna.

"Sådan er krigen, søster," sagde Enno. "Nå – da dronningen så, at hendes hær mere og mere opløste sig, og at lorderne rykkede frem, besluttede hun at overgive sig til dem for at spare unyttig blodsudgydelse. De lovede hende, at de ville modtage hende som deres herskerinde. Jarlen bad hende i mindelige ord ikke tro dem, da de var falske alle til hobe. Men hun ville ikke høre ham. Vi kunne alle se dem, som de talte sammen på højen. Til sidst tog han hendes hånd og kyssede den og red så bort med sine ryttere."

"Ak, om hun havde hørt hans bøn," sagde Anna.

"Søster," sagde han. "Tusind djævle må partere mig, om jeg forstår dit sind. Vor moder har fortalt mig, at du endnu betragter dig som jarlens ægtefælle, om end ingen af os tror, han har ægtet dig – skønt han har holdt bryllup med to kvinder siden og nu sidder i fængsel i Danmark, hvor han aldrig slipper ud. Og nu ønsker du, at dronningen havde fulgt ham. Aldrig så jeg styggere mand end han. Men visselig må han have haft en sælsom magt over kvinderne."

Anna svarede ikke. Hun sad i tanker en stund, spurgte ham så ud på ny. Han måtte fortælle om og om igen, hun kunne ikke blive træt af at høre. Alt imens passede han sit ølkrus, og hans tale blev efterhånden lallende og uforståelig. Til sidst faldt han under bordet. Anna lod et par af sine svende bringe ham til

sengs i borgestuen. Selv blev hun siddende ene. Da Kristian kom sent på aftenen, studsede han over det sælsomme udtryk, der var i hendes ansigt. Hun så ud, som var hun blevet ung igen. Men hun vinkede ham bort og ville ikke tale med ham.

Næste morgen blev Enno Brandrøk vækket på en overmåde ublid måde.

To håndfaste svende slæbte ham uden videre formaliteter ud af hans seng, ruskede ham, til han blev vågen, hvilket var et temmelig strengt arbejde, og befalede ham så i husfruens navn klæde sig på og hurtigst muligt fremstille sig for hende. Landsknægten protesterede i sit brogede tungemål, men svendene forstod ham ikke, eller lod, som om de ikke forstod ham. Han drog også sit sværd, da han blev i stand dertil, men stak det straks igen i balgen. Svendene var væbnede og så ikke ud til at ville betænke sig synderligt på at bruge deres våben. Desuden var det jo bedst at undgå klammeri, så længe som muligt; han anså det for rimeligt, at han kunne snakke sig til rette med sin søster.

Det håb opgav han imidlertid straks, da han kom ned i dagligstuen og blev stedet for Annas strenge ansigt.

Der var ikke spor tilbage af aftenens sindsbevægelse. Munden var sammenkneben og øjnene kolde, ordene faldt knapt og barsk, som ved hans ankomst. Hun bød ham ikke tage plads, men lagde en lille rulle guldstykker foran ham og sagde:

"Her har du fem guldstykker, og dermed har jeg fyldestgjort, hvad krav, du har på mig. Ikke med hensyn til arven, for det, ved du godt, er præk. Alle dine søstre er blevet forurettede for din skyld. Når fader intet efterlod sig, så moder måtte gå tiggergang hos kongen og frænder og venner, så skyldes det

alene de store bekostninger, han havde på dig. Og denne gård er min, kvit og frit, hvorfor jeg har gode bevisligheder. Om også du havde noget krav, så ville det være ganske bortfaldet ved dine landsforræderiske planer. Når jeg giver dig disse penge af god vilje, er det, fordi du i aftes bragte mig underretninger, der var mig kære. Og for at du kan slippe over den svenske grænse og ikke skal bringe skam over vort ærlige navn ved at falde i hænderne på fogden og lide den forsmædelige død, du så vel har fortjent. En af mine svende skal vise dig vej op over fjeldet ad grænsen til. Så får du for resten rede dig selv. Farvel og gid jeg aldrig mere må se dig for mine øjne."

"Søster Anna –"

Enno stoppede brat i det. Der var noget i hendes ansigt, der gjorde ham bange for, at om han ikke varede sin mund, kunne han risikere at miste dukaterne, der lå foran ham på bordet og var nok så fristende for hans tomme pung. Han tog dem og talte dem. Det var gode hollandske dukater. Så stak han dem i lommen og gik hen imod døren. Der standsede han og vendte sig om.

"Du skal ikke ulejlige nogen af dine tjenere for min skyld," sagde han med et grin. "Jeg går den vej, jeg vil, og muligen bliver jeg. Du er en ond og gerrig kvinde, og jeg begriber helt vel, at den skotske jarl ikke gad eje dig. Skulle det en gang falde dig ind at prøve med en eller anden god landsknægt, så kan du imidlertid komme til mig, dér hvor jeg er. Der findes sagtens en eller anden forfaren krigsmand, som vil tage til takke med Bothwells slegfred, og jeg vil naturligvis gerne se min søster standsmæssigt forsørget."

Anna svarede ikke et ord på denne broderlige tiltale, og han spankulerede med værdighed over gården og ud ad porten. Svendene pegede efter ham og lo. Han truede af dem med sit sværd, og da han mødte Kristian udenfor gården, overfusede han ham med skældsord og slog ham med den flade klinge over ryggen. Så gik han bort og kom aldrig mere tilbage.

Men hans besøg i Kvindherred satte onde frugter.

Hans svogre måtte møde til forhør hos lensmanden i Bergen, og det var alt det, de kunne rede for sig. Fogden gav møde på Seim for at fængsle Kristian, men da var han allerede efter Annas råd draget til Bergen for frivilligt at fremstille sig for Erik Rosenkrands. En måned sad han i tårnet på Bergenhus og blev alene udfriet fra døden ved hundrede daler, som Anna bødede for hans hals. Hun betalte dem modvilligt, og han vovede i lange tider knap at se på hende. Men da fru Karin kom næste gang til gården og græd over sin elskede søn, tog Anna bladet fra munden.

"Tvi over ham og tvi over dig, der fødte ham," sagde hun. "Værre galgenfugl flyver ikke i Norden. Kommer han igen hertil, lader jeg ham øjeblikkelig gribe og føre til Bergenhus."

45. Opbrud

Josias kom til Seim med nyt fra Skotland og København.

Jarlen af Morton, som førte regeringen i Maria Stuarts umyndige søns navn, havde fået bugt med den fangne dronnings sidste tilhængere. Han havde fået hjælp af Englands dronning, som forvarede Maria vel i Tower. Den skotske regering havde på ny og indtrængende krævet Bothwells udlevering, eftersom der ikke nogensinde kunne komme ro i landet, så længe han var i live. I hvert fald bad de, at den danske konge ville lade ham rette og skikke hans hoved til Skotland, for at det kunne blive nedgravet på det sted, hvor han havde myrdet Darnley.

Kong Frederik afslog begæringen. Dertil bidrog meget, at den skotske regerings sendebud var ingen anden end kaptajn Clark, som havde forrådt jarlen og nu var i hans fjenders sold. Om ikke kaptajnen i hast havde reddet sig ud af Danmark, var han ubarmhjertigt blevet hængt som den sørøver, han var.

Men ellers var kongen i tidens løb blevet såre uvenligt stemt mod jarlen. Ikke blot var han en besværlig fange, som idelig klagede og voldte udenrigs ulejlighed. Men forholdene i Skotland var nu for så vidt i orden, at der ikke var mindste udsigt til, at han kunne overdrage kongen Orkneyøerne og Shetland, som han havde lovet. For så vidt havde Hans Nåde ingen interesse af at give ham fri. Dertil kom, at Bartholomæusnatten i Paris, hvor så mange lutheranere var blevet skændigt myrdede, havde vakt misstemning hos kongen mod alle papister og særlig mod den franske regering. Og den franske gesandt var det just, som havde været Bothwells ivrigste

talsmand, idet han havde gjort gældende, at jarlen, om han blev udleveret, ville blive benyttet af dronning Elisabeth til at fælde Maria Stuart.

Hans Nåde var ikke længe om at give sin forandrede stemning udslag. En dag blev jarlen fra Malmøhus ført til Dragsholm slot i Odsherred på Sjælland. Han blev hensat i et usselt hul og lænket til muren. Gik han de få skridt frem og tilbage, slæbte lænken efter ham. Maden blev rakt ham gennem en liden luge. Han så ingen uden sin fangevogter, fik ikke mere tilstået de tidligere subsidier til klæder og andre fornødenheder.

"Nu er min tid kommet," sagde Anna.

Josias nikkede sørgmodigt. Han tænkte, nu skulle det sidste nederlag tilføjes hende.

"Far varligt frem," sagde han. "Forsøm ingen og intet, som kan være eder til hjælp i eders forehavende. Og handl for al ting ikke for hastigt. Er der rundet så mange år, gør det kun lidt, om der rinder et halvt eller et helt mere."

"Ikke en dag," sagde Anna.

Men denne samme nat vågnede hun i skrig og jammer. Kristian løb til og ternerne. Hun så forvildet på dem og skikkede dem bort. Men så kaldte hun Kristian tilbage og græd, som han aldrig havde set hende græde.

"Kristian … jeg kan ikke se ham mere," sagde hun.

Han stirrede ulykkelig og forvirret på hende, forstod ikke, hvad hun mente. Hun sad op i sengen, rokkede frem og tilbage, græd og klagede sig.

"Måske er han død i denne stund … måske har kongen ladet ham rette og sendt hans hoved til de falske skotter. Jeg kan ikke

se ham mere. Jeg så ham i mine drømme, inden jeg endnu vidste hans navn … jeg så ham siden, da han havde sveget mig … som konge så jeg ham, som helt i slaget, som flygtning, som fange på Malmøhus … al tid så jeg ham … når jeg ville, kunne jeg kalde ham frem for min sjæls øje. Nu er han borte … Kristian, Kristian … sig mig det … er han død?"

"Jarlen er sikkert i live," sagde Kristian. "I er syg og foregøgler eder ting, som ikke er."

"Jeg kan ikke mere se ham."

Hun blev længe ved at klage sådan, og Kristian vidste intet råd. Omsider sov hun ind, og næste dag var hun som ellers.

I tiden derefter udfoldede hun en rastløs virksomhed.

Hun overdrog Seim med alt det underliggende gods til sin søster Magdalene for en rimelig købesum. Hun solgte sit hus i Bergen og alle sine skibsparter, afsluttede alle sine forretninger, holdt opgør med Josias og gav ham en rundelig gave. Da alt var ordnet, kaldte hun Kristian til sig i sit brevkammer og rakte ham et skrin, der var tungt af guld.

"Tag dette, Kristian, med tak for din troskab," sagde hun. "Køb dig en gård og søg dig en god hustru. Nu må vore veje skilles."

Han faldt på sine knæ med grædende tårer.

"Tag mig med … jeg var jo al tid med eder," sagde han.

"Nej," sagde hun. "Herfra drager jeg alene. Jeg har ikke mere brug for din tjeneste."

"Det sagde I før, og I fik brug for mig endda," sagde han. "Jeg vil bie, til I kommer tilbage, om jeg ikke må følge jer."

"Jeg kommer ikke tilbage," sagde hun. "Lykkes det mig ikke at løse min husbond af hans fangenskab, da vil jeg dele det med

ham."

Hun gik til lensmanden på Bergenhus, i hvis varetægt hun nedlagde så stor en pengesum, at han studsede.

"Jeg vidste ikke, I var så rig," sagde han.

"Jeg er rigere," svarede hun. "Kan hænde, jeg endda ikke er rig nok."

Fra lensmanden gik hun til biskoppen, hr. Jens Schielderup, som var en såre lærd og navnkundig herre.

Han modtog hende med al den agt og ære, hendes ulykkelige skæbne kunne gøre krav på. Hun sad en stund og så hen for sig, men da han spurgte til hendes helbred, slog hun ud med hånden som for at afvise al fornøden udenomssnak.

"Hr. Jens," sagde hun. "Jeg behøver sagtens ikke at spørge jer, om I kender mig og min skæbne?"

Biskoppen mente, han kendte den. Han mindede hende om, at han havde haft sæde i kommissionen, som havde forhørt Bothwell.

"Havde I det," sagde hun. "Jeg så eder ikke … jeg så ingen den dag uden én. Men der er jo intet barn i Bergen, det kender jo Skottefruen."

Hun smilte tungsindigt, men uden bitterhed, sad så lidt og grundede.

"Ved I, at der mellem mig og den ulykkelige jarl af Bothwell, som nu sidder indemuret på Dragsholm, har fundet sted et fuldgyldigt ægteskab?"

Biskoppen vidste, at Anna hævdede det. Han vidste også, at jarlen nægtede det, at præsten, der sagdes at have forrettet vielsen, var død, og at intet andet vidne var fremstået. Men han var ikke i tvivl om, at Anna var blevet bedraget, og derfor

indrettede han sit svar sådan, at han ikke krænkede hende, idet han sagde sig fuld forvisset om, at hun ikke ville flygtet med ham, om der ikke havde været en kristelig ægtepagt sluttet mellem dem.

Anna rystede utålmodigt på hovedet.

"Visselig ville jeg det, hr. Jens," sagde hun. "Jeg havde fulgt ham til verdens ende uden både trolovelse og vielse, om han havde begæret det af mig. Det gjorde han ikke, og vielsen fandt sted … I tror mig ikke, hr. Jens, men det får være. Jeg er ikke kommet for at overbevise jer, men for at spørge eder, om mit ægteskab er gyldigt, trods det at jarlen senere giftede sig med lady Gordon, fra hvem han atter blev skilt for at blive dronningens gemal."

"Naturligvis," sagde biskoppen.

Anna smilte. Hun strøg sig over panden og så glad på ham.

"Naturligvis," sagde hun. "Derom er ingen tvivl … det er blot stundom … jeg synes … jeg synes, den af os må være hans rette hustru, som han elskede mest … som han elsker nu …"

Biskoppen så vredt på hende.

"Visselig er eders ægteskab gyldigt, om det har fundet sted," sagde han. "Det er jarlens senere ægteskaber, som ikke blot er kirkelig forargelige, syndige mod Guds hellige lov, men også ganske og aldeles ugyldige."

"Tak," sagde Anna.

Hun gik hastigt bort uden flere ord og efterlod biskoppen i den tro, som flere og flere delte, at hendes forstand havde taget skade.

Tre dage efter sejlede hun til København.

Kristian og Josias stod på skibsbroen og så efter hende.

"Om jarlen måtte dø," sagde Kristian. "At Gud ikke slår den misdæder."

"Gud er ikke jarlens medbejler," sagde Josias.

46. Det sidste møde

Lensmanden på Dragsholm, hr. Eiler Brockenhuus, sad i sin stue og gennemså en del papirer. Foran ham stod en forhenværende tysk landsknægt, en gammel fyr ved navn Kunz, som var fangevogter på gården.

"Hvordan står det til med den skotske greve i dag?" spurgte lensmanden.

"Det er så meget mådeligt," sagde Kunz. "Han larmer og skælder ikke mer, men sidder i sin krog og ser hen for sig. Han gør det ikke mange dage endnu."

"Så meget des bedre for ham," sagde lensmanden. "Du har vel taget lænkerne af ham, som jeg bød dig?"

"Han ville ikke tillade det," sagde Kunz. "Han knurrede og sparkede og bed som et vildt dyr, og så afstod vi fra at bruge vold. Kanske vi kan tage dem, når han sover. Han sover altid ind, når han har spist."

"Behandl ham så lempeligt som muligt og forsøm ikke at se til ham," sagde lensmanden. "Jeg ville nødig, han skulle dø som en hund, uden at der var et menneske hos ham."

"Med forlov, hr. lensmand," sagde Kunz. "Er han ikke ellers en kongemorder?"

Eiler Brockenhuus nikkede, men svarede ikke. Så gik Kunz, med nøglerne raslende ved sit bælte.

En stund sad lensmanden tavs. Så gik han til tårnet, lod lemmen falde, hvorigennem fangen fik sin mad, og så ind.

Kunz havde ret. Bothwell var ikke andet end et vildt dyr nu. Han sad sammensunken i krogen og så ikke en gang op, da lemmen faldt. Hans hår og skæg var uredt og vildt, ansigt og

hænder smudsige, klæderne ikke andet end pjalter. Det var længe siden, hans tanker begyndte at forvirres, og siden var det bestandig gået ned af bakke. I begyndelsen talte han kun vildt en gang imellem, al tid om mordet på Darnley, og var bagefter nedtrykt og sørgmodig. Så kom den tid, hvor han truede sine vogtere på livet og rasede, så det lød over hele gården. Nu var han ved det sidste stadium, sløv og mat, åd som en hund af fadet, tillod ikke, at nogen sørgede for hans renlighed, knurrede, når man rørte ved ham. Der kunne umuligt være langt igen.

Lensmanden sukkede. Han var ikke glad ved at være fangevogter, mindst over denne mand, som intet havde forbrudt i Danmark, og som havde haft en større skæbne end nogen anden adelsmand på den tid. Godt da, at det snart var forbi. Han havde skrevet til København for at udvirke mildere behandling, nu da fangen vitterligt var ganske ufarlig, men ikke fået noget svar. Så gjorde han på egen hånd, hvad han kunne. Men flytte ham til et bedre og sundere kammer, vovede han ikke. Dertil var instrukserne for tydelige og for strenge. Han længtes da efter, at den skotske greve skulle fries for det liv, han ikke mere kunne leve.

Da nu Eiler Brockenhuus havde lukket lemmen igen og gik over gården og stod i borgporten og så ned mod vejen, fik han øje på en karm som dem, hvori på de tider fornemme damer rejste. At karmen skulle til Dragsholm, var der ingen tvivl om. Lensmanden gik ind og stillede sig i sin dør, karmen rullede over broen, og da den holdt stille udenfor døren, steg en ham fuldkommen ubekendt dame ud af den, medens to svende, der havde fulgt karmen til hest, holdt sig en smule på afstand.

Lensmanden bukkede høvisk til svar på damens forespørgsel om han var borgens befalingsmand, og hun fulgte ham til hans stue. Han ville kalde på sin hustru, men det afværgede hun. Hun var kommet for at tale med ham og ingen anden. Hun ville tale om den skotske greve, som sad fanget i tårnet. Hun var Anna Kristoffersdatter Rustung.

Eiler Brockenhuus så med dyb deltagelse på dette ansigt. Han kendte naturligvis hendes skæbne, han havde været med ved trolovelsesgildet i Kristoffer Throndsøns gård i København og mindedes helt vel hendes stolte skønhed. Aldrig havde han kunnet genkende den fagre unge jomfru i denne falmede kvinde. Og da han lagde mærke til den ild, der luede i hendes øjne, mindedes han, at han havde hørt, hun skulle være blevet vanvittig, og tænkte med gru på, at hendes forfører sad i tårnet ved siden af, afsindig som hun og i færd med at dø.

"Hvormed kan jeg tjene eder, ædle frue?" spurgte han.

Så fortalte Anna, hvordan det var gået hende i København.

Til sin ulykke havde hun fundet Dorothea Rud død og således stået uden nogensomhelst støtte. Hun havde forgæves søgt adgang hos kong Frederik. Den var blevet hende nægtet, og kongen var nu draget bort fra hovedstaden. Hun havde indgivet et andragende om at få lov til at løskøbe Bothwell af fængslet mod at erlægge alt, hvad hun ejede og havde. I andragendet hævdede hun, at den skotske dronning ingenlunde mere tænkte på jarlen, ja end ikke mere ville have ham til gemal, om hun atter genvandt sin frihed og sin krone. Hun havde da tænkt, at tiden var inde, da politikken ikke mere krævede, at jarlen holdtes fængslet, og at det nærmest tilkom hende at udfri ham, eftersom hun var hans første og altså eneste rette hustru, der

alle dage havde betragtet sig som sådan og holdt hans navn i ære, ligesom hun nu var beredt til at leve og dø med ham, hvordan end hans kår måtte blive.

Alt det sagde hun roligt og ligefremt som den naturligste ting af verden, uden mindste vaklen eller betænkning og uden nogen tanke for, hvad vel lensmanden måtte tro om hende. Hun berettede så siden, hvordan hun havde ventet måned efter måned efter svar på sit andragende, men der var intet kommet. Derfor havde hun nu ingenlunde opgivet håbet, men ville vente, så længe det skulle være. Hun havde også skrevet til hr. Jørgen Daa på Utstein kloster, som var hendes meget gode ven, at han skulle komme ned til København og forhjælpe hende til adgang til Hans Nåde kongen, hvilket hun ikke kunne tænke sig, at man nægtede hende af anden grund end den, at hun sagdes at være vanvittig. Men det måtte vel opklares, at dette var fuldkommen ondskab og bagtalelse, eftersom hun intet andet havde begået end holde fast ved sin ægtefælle, hvilket næppelig kunne kaldes vanvittigt i et kristent land. Nu havde hun imidlertid bragt i erfaring, at hendes husbond var syg og lidende. Derfor var hun draget herned, og var det nu hendes eneste bøn, at hun måtte få adgang til at se og tale med ham.

Eiler Brockenhuus hørte hende roligt til ende, afbrød kun nu og da med et spørgsmål, som hun al tid besvarede hurtigt og klart. Han så, at der var ingen tvivl eller vaklen hos hende, og han for sit vedkommende var ganske på det rene med, at han ville opfylde hendes bøn til trods for, at han havde strenge ordre til ingen at indlade til den skotske greve uden særlig tilladelse fra København. Han begreb også, hvorfor hendes planer i København var strandede. Men det ville være til ingen nytte at

tale til hende derom. Hendes åbne natur ville ikke kunne forstå det. Hendes forstand, der åringer igennem havde forstenet sig i de samme tanker mod det samme mål, ville ikke kunne tænke andre tanker.

Derimod måtte han forberede hende på, i hvad tilstand hun ville forefinde den mand, hun kaldte sin husbond, og det gjorde han i så skånsomme ord som muligt. Alligevel blev han forfærdet over den virkning, hans meddelelse havde på Anna. Han troede, hun var dånet, og sprang til for at hindre hende i at falde. Men så rettede hun sig med en kraftanstrengelse og så på ham med øjne, der syntes ham de koldeste og største, han i sit liv havde set.

"Og således har kongen af Danmark behandlet en mand, der sad på en trone som han selv," sagde hun. "En mand, der aldrig har gjort ham nogen uret. En mand, der er gift med hans frænke?"

"Det er ikke sådan at rede politikkens tråde, fru Anna," sagde lensmanden undskyldende. "Så må I ikke heller glemme, at jarlen af sine landsmænd skyldes for kongemord."

"Hans landsmænd frikendte ham derfor," sagde hun. "Og om han også havde dræbt Darnley, hvad vejer så den drengs liv mod hans?"

Eiler Brockenhuus trak på skuldrene. En stund sad hun hensunken i tanker, og han vovede ikke at forstyrre hende. Så bad hun, at han ville føre hende til fængslet. Hun bad at døren måtte blive lukket efter hende og ikke åbnet, før hun kaldte. Hun smilte kun, da lensmanden sagde hende, at jarlen var farlig, når noget satte ham i sindsbevægelse, og at han højst sandsynligt slet ikke ville genkende hende. Så fulgte han hende

selv til tårnet, åbnede døren for hende og lukkede den igen. Han pålagde Kunz at blive i nærheden og øjeblikkelig ile til, når der blev kaldt.

Længe stod Anna i kælderrummet og så på sin elskede, der sad i krogen, sammensunken og sløv. Han løftede ikke en gang hovedet, da hun trådte ind, og da hans blik strejfede hende, så hun klart, at han ikke kendte hende. Hun gik hen og lagde sin hånd på hans skulder; han knurrede og bed efter hånden. Hun lod den stryge gennem hans grånede manke; han løftede sine lænkede hænder og slog efter hende.

Hun talte til ham, og han hørte det ikke, hendes røst vakte ingen minder hos ham, hendes ord var ikke andet end lyde i luften for hans øre. Hun nævnede sit eget navn og mindede ham om sin lykke. Hun sagde den skotske dronnings navn … navnene på hans venner og fjender, hans fædreneland og hans fædreneby. Det var ikke andet end lyde. Ikke det svageste tegn på sjæl så hun i hans øjne.

Da satte Anna Kristoffersdatter Rustung sig på stengulvet ved hans side og græd. Hun græd alt det, hun kunne græde siden den dag, hun fra Antwerpens brygge så ham forlade hende. Ustandselig og stille randt hendes tårer. Hun så ikke mere på ham, og han så ikke på hende. Time efter time randt således, uden at en lyd fra fængslet nåede Kunz' øre. Lensmanden kom selv og lyttede. Forsigtigt åbnede han lugen og tittede ind, angst for, at der skulle være tilføjet hende overlast. Men da han så hende sidde dér ved siden af jarlen, drog han sig hastigt tilbage og bød Kunz under ingen omstændigheder forstyrre hende.

Det blev nat, og månen sendte en smule lys gennem det lille tilgitrede hul øverst i muren. Bothwell sov ikke, sad og rokkede frem og tilbage med overkroppen. Anna havde lænet ryggen mod muren. Da begyndte hun pludselig med sagte og forpint stemme at synge den lille, skotske sang, hun havde sunget for ham den aften, hun så ham første gang ved festen i hendes faders hus, hvor hun var mere fremmed end han. Det var ikke nogen beslutning, hun havde taget, ikke noget middel, hun forsøgte. Det kom, uden at hun tænkte derover eller havde nogen mening dermed.

Og da den vanvittige krøb hen over gulvet som en hund og lagde sit hoved i hendes skød og blev liggende dér, tænkte hun ikke heller over, at der var sket noget. Hun blev ved at nynne, så længe hun havde en tone i struben, og klappede sagte hans kind og hans hår. Han lukkede øjnene og syntes at sove.

Sådan fandt Eiler Brockenhuus dem, da han om morgenen åbnede fængslets dør. Men da var jarlen af Bothwell død.

Anna klædte hans lig og gav penge, så der kunne købes silke og fløjl til at brede over hans kiste. Så steg hun i sin karm og kørte bort, fulgt af sine to svende.

47. Døden

En vårdag kom skottefruen til Utstein kloster. Hun lukkede sig inde med Jørgen Daa og talte længe med ham. Så gik han til sin hustru og berådte sig med hende, og så blev det bestemt, at hun skulle bo i Ursulas celle; den gamle nonne var død for år og dag siden.

Der levede hun i tredive år så vel.

Da det, der havde været hendes liv, var slukt for alle tider, og hendes ånd intet havde at sysle med og hendes vilje intet mål,

blomstrede hendes legeme. Alle, der huskede hende fra den tid, da sorgen falmede hendes ansigt, undredes, så skøn hun blev igen.

Men det var en skønhed som en døds. I hendes øjne var intet lys, i hendes hjerne ingen tanke.

Hun talte aldrig om det forbigangne. Da hun fik underretning om Maria Stuarts henrettelse, var der ikke mindste bevægelse at se på hendes ansigt. Hun sagde mest ja, når nogen spurgte hende, men der var intet i hendes ja, som bandt. Stille gik hun blandt mennesker. Sælsomt nok faldt ingen længer på at tænke, hun var vanvittig. Hun gjorde intet, som var anderledes, end hvad de andre gjorde. Derfor blev hun regnet for klog, nu da hendes sjæl var slukt.

Mest talte hun med Jørgen Daas børn. Hun fortalte, så deres øjne tindrede.

"Vogt eder, at I ikke stemmer deres sjæle for højt," sagde hr. Jørgen en dag til hende. "Ved jeg dog selv, at mennesker må blive på jorden."

Stundom kom der en sælsom uro over hende.

Så rejste hun til Bergen, så til sit gamle hus, spurgte efter Josias, som længst død lå i sin navnløse grav, gik op ad fjeldet og stirrede over havet mod Skotland. Hun drog til Kvindherred og gæstede sine søstre og var velkommen over alt, fordi hun var rig. Helst var hun på Seim og sad på Melderskin og stirrede over Folgefondens ishav. Kom nogen dér og forstyrrede hende, blev hun vred.

Så skyndte hun sig hjem igen, knælede ved Ursulas grav, bad og hviskede til den døde.

En dag kom Kristian.

Han havde købt sig gård og gods i sin fødeegn og fortalte hr. Jørgen løst og fast. Hans fader var død og Else draget til Bergen, hvor hun levede blandt stadens løse kvinder. Fru Karin var død og havde fablet om sin søn til det sidste. Da der ikke var mere at fortælle, kom han frem med sit egentlige ærinde, som var det at bejle til Anna. Han bad hr. Jørgen lægge et ord ind for ham for hans store troskabs skyld.

"I kunne lige så gerne tænke på at besudle en kirke," sagde Jørgen Daa.

Så rejste han bort uden at se Anna og kom ingen sinde igen.

Skottefruen døde en dag uden sygdom, uden mindste varsel. De kom til hende i hendes celle og fandt hendes liv slukt.

Hendes lig blev ført til Seim, og der kom mange folk til hendes jordefærd, for hendes ry var stort. Modstridende ord faldt der i følget om hendes sælsomme skæbne. Og mange var de gode fruer, som bad Gud beskærme deres døtre for at ligne hende.

Men sagnet om hende går endnu i Hardanger.

Om "Skottefruen"

Forfatter: Carl Ewald (1856-1908).
Første udgave: *Skottefruen. En gammel Kærlighedshistorie, fortalt af Carl Ewald.* Det Nordiske Forlag Ernst Bojesen, København 1903.
Denne udgave efter: Førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Knud Andreassen Baade (1808-1879): *Måneskinn på den norske kyst* (1857).

ISBN 978-87-7628-202-8
2. udgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-511-2 (Ølstykke 2016)

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Siden her ingen kirkebog er: Ewald gør sig her skyldig i en anakronisme. Bothwell var i Danmark og mødte Anna i 1560, men de tidligste kirkebøger i Danmark er fra 1573, og de blev først påbudt ved lov i 1645-46. *Red. anm.*

Note 2:

Plystre: Fløjte. *Red. anm.*

Note 3:

Fugtle: Prygle. *Red. anm.*